MALAYSIA

ISSN 2600-9943

LAPORAN SOSIOEKONOMI NEGERI SABAH 2019

JABATAN PERANGKAAN MALAYSIA

MALAYSIA

LAPORAN SOSIOEKONOMI
NEGERI SABAH
2019

Pemakluman:

Jabatan Perangkaan Malaysia sedang menjalankan
Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia, 2020

7.7.2020 – 30.9.2020 *(e-Census)*
7.10.2020 – 24.10.2020 (Bersemuka/*Face-to-face)*

www.mycensus.gov.my

Kerajaan Malaysia telah mengisytiharkan
Hari Statistik Negara (MyStats Day) pada 20 Oktober setiap tahun.
Tema sambutan MyStats Day tahun ini adalah
"Connecting the world with data we can trust"

JABATAN PERANGKAAN MALAYSIA

Diterbitkan dan dicetak oleh:
Jabatan Perangkaan Malaysia
Department of Statistics, Malaysia
Blok C6, Kompleks C,
Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan
62514 Putrajaya,
MALAYSIA.

Tel.	: 03-8885 7000
Faks	: 03-8888 9248
Portal	: https://www.dosm.gov.my
Facebook / Twitter / Instagram	: StatsMalaysia
Emel	: info@dosm.gov.my(pertanyaan umum) data@dosm.gov.my (pertanyaan & permintaan data)

Harga : RM35.00

Diterbitkan pada Ogos 2020

Hakcipta terpelihara.

Tiada bahagian daripada terbitan ini boleh diterbitkan semula, disimpan untuk pengeluaran atau ditukar dalam apa-apa bentuk atau alat apa jua pun kecuali setelah mendapat kebenaran daripada Jabatan Perangkaan Malaysia.
Pengguna yang mengeluarkan sebarang maklumat dari terbitan ini sama ada yang asal atau diolah semula hendaklah meletakkan kenyataan berikut:

"Sumber : Jabatan Perangkaan Malaysia".

ISSN 2600-9943

KATA PENGANTAR

Laporan Sosioekonomi Negeri yang diterbitkan secara tahunan mengandungi Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) dari tahun 2015 hingga 2019 mengikut negeri di Malaysia. KDNK tersebut dianggarkan mengikut aktiviti ekonomi pada harga malar 2015 berdasarkan kaedah pengeluaran. Selain daripada statistik KDNK, maklumat berkenaan indeks harga pengguna, pendapatan dan perbelanjaan, kependudukan, tenaga buruh, pelancongan domestik dan statistik kerajaan negeri serta pihak berkuasa tempatan turut dimuatkan dalam laporan ini.

Penyusunan statistik yang dianggarkan adalah berdasarkan rangka kerja manual antarabangsa antaranya *System of National Accounts 2008*, *Classification of Individual Consumption According to Purpose (COICOP)*, *Manual I - Methods of Estimating Total Population for Current Dates, The Method & Materials of Demography* dan *Surveys of Economically Active Population, Employment, Unemployment and Underemployment: An ILO Manual on Concepts & Methods.* Selaras dengan perubahan pada peringkat nasional, anggaran KDNK pada tahun 2017 telah dimuktamadkan berdasarkan data terkini dan sumber-sumber lain. Semakan semula data juga dilaksanakan bagi KDNK 2018 manakala KDNK tahun 2019 merupakan data awalan.

Laporan ini mengandungi lima bahagian utama. Bahagian pertama menerangkan senario ekonomi global, prestasi ekonomi Malaysia dan ringkasan penemuan prestasi ekonomi bagi setiap negeri. Bahagian kedua membentangkan perincian prestasi ekonomi negeri, pertumbuhan mengikut aktiviti ekonomi serta indeks harga pengguna. Seterusnya, statistik sosial demografi seperti penduduk, tenaga buruh serta pendapatan & perbelanjaan dibentangkan dalam bahagian ketiga laporan ini. Prestasi pelancongan domestik turut dimuatkan di bahagian keempat manakala statistik kerajaan negeri dan pihak berkuasa tempatan diperihalkan pada bahagian kelima. Paparan berkenaan nota teknikal, jadual perangkaan dan indikator-indikator daripada agensi terpilih turut dipaparkan. Maklumat mengenai metodologi, sumber data dan glosari boleh didapati melalui portal Jabatan.

Jabatan merakamkan setinggi-tinggi penghargaan kepada semua pihak dalam membekalkan data yang diperlukan dan menyumbang kepada kejayaan laporan ini.

DATO' SRI DR. MOHD UZIR MAHIDIN

Ketua Perangkawan Malaysia

Ogos 2020

SINGKATAN

BE	:	Banci Ekonomi
EMDE	:	*Emerging Market and Developing Economies*
HIES	:	*Household Income & Expenditure Survey*
IHP	:	Indeks Harga Pengguna
IMF	:	*International Monetary Fund*
ISIC	:	*International Standard Industrial Classification*
KDNK	:	Keluaran Dalam Negeri Kasar
KEGA	:	*Key Economic Growth Activities*
LNG	:	*Liquefied Natural Gas*
MB	:	Majlis Bandaraya
MD	:	Majlis Daerah
MIDA	:	*Malaysian Investment Development Authority*
MP	:	Majlis Perbandaran
MPOB	:	*Malaysian Palm Oil Board*
MSIC	:	*Malaysia Standard Industrial Classification*
OECD	:	*Organisation for Economic Co-operation and Development*
OPR	:	*Overnight Policy Rate*
PBT	:	Pihak Berkuasa Tempatan
ST	:	Suku tahun
t.t.t.l.	:	tidak terkelas di tempat lain
VAT	:	*Value Added Taxes*
W.P.	:	Wilayah Persekutuan
2008 SNA	:	*System of National Accounts 2008*

SIMBOL

..	:	tidak berkenaan
-	:	tidak tersedia
e	:	anggaran
p	:	permulaan
a	:	nilai ditambah kurang daripada RM5 juta
&	:	dan
r	:	*revised*
t	:	tahun
%	:	peratus

UNIT/UKURAN

CAGR	:	*Compounded Annual Growth Rate*
RM	:	Ringgit Malaysia
Kg	:	Kilogram
USD	:	Dolar Amerika

NOTA

Jumlah angka komponen mungkin tidak bersamaan dengan angka jumlah kecil atau jumlah besar disebabkan pembundaran.

KANDUNGAN

KATA PENGANTAR i
SINGKATAN / SIMBOL ii
UNIT/UKURAN / NOTA iii
KANDUNGAN iv
SENARAI JADUAL vi
SENARAI CARTA viii
SENARAI PAPARAN x

BAB 1 PENGENALAN

Senario ekonomi global 3
Senario ekonomi Malaysia 8
Pertumbuhan ekonomi Malaysia 2019 9
Pertumbuhan ekonomi Malaysia suku tahun pertama 2020 20
Rencana 1: Pengenalan kepada kajian profil KDNK mengikut daerah 2015 26
Prestasi ekonomi negeri 2019 37
Pertumbuhan ekonomi mengikut negeri 37
Struktur ekonomi mengikut negeri 41
KDNK per kapita 42

BAB 2 PRESTASI EKONOMI SABAH

Sosioekonomi Sabah 2019 45
Prestasi ekonomi Sabah 2019 46
Prestasi Mengikut Sektor 49
- Sektor Pertanian 49
- Sektor Perlombongan dan pengkuarian 50
- Sektor Pembinaan 51
- Sektor Pembuatan 52
- Sektor Perkhidmatan 53
  - Perdagangan borong dan runcit 53
  - Perkhidmatan maklumat dan komunikasi 54
  - Pengangkutan dan penyimpanan 54
  - Penginapan dan makanan & minuman 55
  - Perkhidmatan perniagaan 56
  - Perkhidmatan pendidikan swasta 56
  - Perkhidmatan kesihatan swasta 56
  - Perkhidmatan kerajaan 57

Indeks Harga Pengguna 58
Rencana 2: Akaun satelit pelancongan negeri Sabah: Satu keperluan 60

BAB 3 DEMOGRAFI SOSIAL

Penduduk 67
- Kelahiran 70
- Kesuburan 72
- Kematian 73
- Jangkaan hayat 76

Tenaga Buruh 78
- Penduduk bekerja 78
- Kadar penyertaan tenaga buruh dan kadar pengangguran 80

Gaji dan Upah 81
Statistik Siswazah 85
Pendapatan dan Perbelanjaan Penggunaan Isi Rumah 90
- Pendapatan Isi Rumah 90
- Perbelanjaan Penggunaan Isi Rumah 92

BAB 4 STATISTIK PELANCONGAN DOMESTIK

Statistik pelancongan domestik Malaysia 97
- Statistik utama pelancongan domestik 97
- Pelawat domestik 98
- Perjalanan pelancongan domestik 98
- Perbelanjaan pelancongan domestik 98

Statistik pelancongan domestik Sabah 99
- Kedatangan pelawat 99
- Negeri asal pelancong 99
- Destinasi tumpuan utama pelawat domestik 100

BAB 5 STATISTIK AKAUN KERAJAAN

Statistik akaun kerajaan persekutuan 103
- Hasil kerajaan persekutuan 103
- Perbelanjaan kerajaan persekutuan 103

Statistik akaun kerajaan negeri 104
- Hasil kerajaan negeri 104
- Perbelanjaan mengurus kerajaan negeri 105
- Surplus/defisit kerajaan negeri 106

Pihak berkuasa tempatan 107

Statistik akaun kerajaan negeri Sabah 111
- Hasil kerajaan negeri Sabah 111
- Perbelanjaan mengurus kerajaan negeri Sabah 112
- Surplus/defisit kerajaan negeri Sabah 113
- Pihak berkuasa tempatan Sabah 114

BAB 6 NOTA TEKNIKAL -

Akaun Negara 121
Indeks Harga Pengguna 125
Penduduk 126
Tenaga Buruh 131
Gaji & Upah 134
Statistik Siswazah 136
Pendapatan dan Perbelanjaan Penggunaan Isi Rumah 139
Pelancongan domestik 143

BAB 7 JADUAL PERANGKAAN

Akaun Negara
- Nasional 151
- Negeri 199
- KDNK Sabah 211

Indeks Harga Pengguna 213
Penduduk 215
Tenaga buruh 218
Eksport dan import 224
Gaji dan Upah 226
Statistik Siswazah 229
Pendapatan dan Perbelanjaan Penggunaan Isi Rumah 231

BAB 8 INDIKATOR-INDIKATOR LAIN TERPILIH

Pusat Maklumat Harta Tanah Negara 243
Kementerian Kesihatan Malaysia 246
Jabatan Siasatan dan Penguatkuasaan Trafik Bukit Aman 248
MIDA 249
Kementerian Kewangan Malaysia 254

SENARAI JADUAL

1.1	Perubahan peratusan tahunan KDNK bagi negara terpilih (%), 2011-2019	4
1.2	Perubahan peratusan produktiviti buruh tahunan mengikut aktiviti ekonomi, 2018-2019	17
1.3	Perubahan peratusan KDNK suku tahunan bagi negara terpilih, 2018-2020	25
1.4	Perubahan peratusan KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi, 2019	38
1.5	KDNK per kapita mengikut negeri, 2018-2019 pada harga semasa (RM), 2018-2019	42
2.1	Prestasi sektor Pertanian, Sabah, 2018-2019	50
2.2	Statistik industri kelapa sawit, Sabah, 2018-2019	50
2.3	Nilai pelaburan yang diluluskan mengikut industri, Sabah, 2019 - RM juta	52
2.4	Prestasi sektor Perkhidmatan, Sabah, 2018-2019	53
2.5	Penyumbang utama dan pertumbuhan 2019 bagi subsektor Perkhidmatan	54
2.6	Ketibaan pelancong ke Sabah, 2017-2019	55
2.7	Pertumbuhan bagi jumlah penumpang yang dikendalikan di lapangan terbang mengikut negeri, 2017-2019 (%)	55
2(a)	Ketibaan pelancong ke Sabah, 2016 – 2019	60
2(b)	Bilangan hotel dan bilik, Sabah, 2018	61
3.1	Bilangan dan kadar pertumbuhan penduduk tahunan, Sabah, 2015-2019	67
3.2	Struktur umur penduduk, Sabah, 2015-2019	67
3.3	Nisbah tanggungan, Sabah, 2015-2019	68
3.4	Penduduk mengikut kumpulan etnik warganegara, Sabah, 2015-2019	68
3.5	Penduduk mengikut jantina dan daerah pentadbiran, Sabah, 2017-2019	69
3.6	Kadar kelahiran kasar mengikut kumpulan etnik, Sabah, 2015-2018 (setiap 1,000 penduduk)	70
3.7	Bilangan kelahiran hidup dan kadar kelahiran kasar mengikut daerah pentadbiran, Sabah, 2018	71
3.8	Kadar kesuburan jumlah mengikut kumpulan etnik, Sabah, 2015-2018 (setiap wanita berumur 15-49 tahun)	72
3.9	Bilangan kematian dan kadar kematian kasar, Sabah, 2015-2018 (setiap 1,000 penduduk)	73
3.10	Kadar kematian kasar mengikut etnik, Sabah, 2014-2018 (setiap 1,000 penduduk)	74
3.11	Bilangan dan kadar kematian mengikut daerah pentadbiran, Sabah, 2018	76
3.12	Penduduk bekerja mengikut kategori pekerjaan, Sabah, 2016-2019	79
3.13	Penduduk bekerja mengikut sektor, Sabah, 2016-2019	80
3.14	Gaji & upah bulanan, Sabah, 2015-2018	84
3.15	Purata dan penengah gaji & upah bulanan siswazah, Sabah, 2018-2019	89
4.1	Statistik utama pelancongan domestik, 2018-2019	97
4.2	Bilangan pelawat domestik (juta) mengikut jenis pelawat, 2018-2019	98
4.3	Bilangan kedatangan pelancong dan pelawat domestik ke Sabah, 2018-2019	99
5.1	Hasil kerajaan persekutuan, 2017-2018	103
5.2	Perbelanjaan kerajaan persekutuan, 2017-2018	103
5.3	Perbandingan penyumbang utama hasil kerajaan negeri Sabah, 2017-2018	112
5.4	Perbelanjaan mengurus kerajaan negeri Sabah, 2017-2018	113
5.5	Surplus/defisit kerajaan negeri Sabah, 2017-2018	113
5.6	Kedudukan kewangan PBT Sabah, 2017-2018- RM juta	116
7.1	KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2019 - RM juta	151
7.2	KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, 2016-2019 - Perubahan peratusan tahunan	154
7.3	KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2019 - Sumbangan peratusan kepada KDNK	157
7.4	KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2019 - RM juta	160
7.5	KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, 2016-2019 - Perubahan peratusan tahunan	162
7.6	KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2019 - Sumbangan peratusan kepada KDNK	164
7.7	KDNK pelarasan musim mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 - RM juta	166
7.8	KDNK pelarasan musim mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST2 2016-ST1 2020 - Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya	166
7.9	KDNK pelarasan musim mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 - RM juta	167
7.10	KDNK pelarasan musim mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST2 2016-ST1 2020 - Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya	167

SENARAI JADUAL

7.11 KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 - RM juta 168
7.12 KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 - Perubahan peratusan dari suku tahun yang sama tahun sebelumnya 174
7.13 KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST2 2016-ST1 2020 - Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya 180
7.14 KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 - Peratus sumbangan kepada KDNK 186
7.15 KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 - RM juta 192
7.16 KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2017-ST1 2020 - Perubahan peratusan dari suku tahun yang sama tahun sebelumnya 194
7.17 KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST2 2016-ST1 2020 - Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya 195
7.18 KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 - Peratus sumbangan kepada KDNK 197
7.19 KDNK mengikut negeri pada harga malar 2015, 2015-2019 - RM juta 199
7.20 KDNK mengikut negeri pada harga malar 2015, 2015-2019 - Perubahan peratusan tahunan dan peratus sumbangan kepada KDNK 199
7.21 KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2015 - RM juta 200
7.22 KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2015 -Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia 200
7.23 KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2015 - Peratus sumbangan kepada KDNK negeri 201
7.24 KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2016 - RM juta 202
7.25 KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2016 - Perubahan peratusan tahunan 202
7.26 KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2016 - Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia 203
7.27 KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2016 - Peratus sumbangan kepada KDNK negeri 203
7.28 KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2017 - RM juta 204
7.29 KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2017 - Perubahan peratusan tahunan 204
7.30 KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2017 - Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia 205
7.31 KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2017 - Peratus sumbangan kepada KDNK negeri 205
7.32 KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2018 - RM juta 206
7.33 KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2018 - Perubahan peratusan tahunan 206
7.34 KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2018 - Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia 207
7.35 KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2018 - Peratus sumbangan kepada KDNK negeri 207
7.36 KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2019 - RM juta 208
7.37 KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2019 - Perubahan peratusan tahunan 208
7.38 KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2019 - Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia 209
7.39 KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2019 - Peratus sumbangan kepada KDNK negeri 209
7.40 KDNK mengikut negeri pada harga semasa, 2015-2019 - RM juta 210
7.41 KDNK per kapita mengikut negeri pada harga semasa, 2015-2019 - RM 210
7.42 KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Sabah, 2015-2019 - RM juta 211
7.43 KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Sabah, 2015-2019 - Perubahan peratusan tahunan dan peratus sumbangan kepada KDNK 212

SENARAI JADUAL

7.44	Indeks Harga Pengguna mengikut negeri, 2015-2019	213
7.45	Peratus perubahan tahunan Indeks Harga Pengguna mengikut negeri, 2015-2019	213
7.46	Indeks Harga Pengguna, Sabah & W.P. Labuan, 2015-2019	214
7.47	Peratus perubahan tahunan Indeks Harga Pengguna, Sabah & W.P. Labuan, 2015-2019	214
7.48	Siri masa anggaran penduduk pertengahan tahun mengikut negeri dan jantina, Malaysia, 2015-2019	215
7.49	Ringkasan perangkaan penting mengikut negeri, Malaysia, 2018	216
7.50	Jangkaan hayat ketika lahir mengikut jantina dan negeri, 2015-2019	217
7.51	Kadar penyertaan tenaga buruh mengikut negeri dan kumpulan umur, Malaysia, 2019	218
7.52	Penduduk bekerja mengikut negeri dan pekerjaan, Malaysia, 2019	219
7.53	Penduduk bekerja mengikut negeri dan industri, Malaysia, 2019	220
7.54	Kadar pengangguran mengikut negeri, Malaysia, 2015-2019	223
7.55	Perdagangan luar negeri mengikut lokasi - eksport dan import, Malaysia, 2015-2019 - RM juta	224
7.56	Eksport dan import mengikut pintu keluar dan masuk, Sabah, 2015-2019 - RM juta	225
7.57	Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut negeri, Malaysia, 2015–2019	226
7.58	Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut negeri dan jantina, Malaysia, 2015–2019	227
7.59	Statistik utama siswazah, Sabah, 2016 - 2019	229
7.60	Purata gaji & upah bulanan siswazah bekerja mengikut negeri, Malaysia, 2016 - 2019	230
7.61	Penengah gaji & upah bulanan siswazah bekerja mengikut negeri, Malaysia, 2016 - 2019	230
7.62	Pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah, purata pertumbuhan tahunan mengikut negeri, Malaysia, 2016 dan 2019	231
7.63	Pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah, purata dan purata pertumbuhan tahunan mengikut strata, kumpulan etnik ketua isi rumah dan daerah pentadbiran, Sabah, 2016 dan 2019	232
7.64	Pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah dan purata bagi kumpulan isi rumah mengikut pendapatan dan negeri, Malaysia, 2019	233
7.65	Pekali Gini bagi pendapatan isi rumah kasar bulanan mengikut strata dan daerah pentadbiran, Sabah, 2016 dan 2019	234
7.66	Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan mengikut negeri, Malaysia, 2016	235
7.67	Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan mengikut negeri, Malaysia, 2019	238
8.1	Bilangan hotel mengikut lokasi, Sabah, 2019	243
8.2	Siri masa ringkasan penawaran sedia ada bilik hotel mengikut negeri, 2015-2019	243
8.3	Siri masa ringkasan penawaran sedia ada bilik hotel mengikut penarafan bintang, Sabah, 2015-2019	243
8.4	Ringkasan stok sedia ada, penawaran akan datang dan perancangan penawaran kediaman, kedai dan hartanah perindustrian, Sabah, 2019	244
8.5	Siri masa ringkasan jumlah luas kompleks beli-belah dan pejabat tujuan khas, 2015-2019	245
8.6	Siri masa bilangan kes penyakit berjangkit, Sabah, 2015-2018	246
8.7	Bilangan doktor, doktor gigi, jururawat, ahli farmasi dan optometris mengikut sektor dan nisbah kepada penduduk, Sabah, 2018	247
8.8	Bilangan fasiliti kesihatan awam dan nisbah fasiliti kesihatan awam kepada penduduk, Sabah, 2018	247
8.9	Bilangan kemasukan pesakit mengikut negeri, sektor awam, 2015-2018	247
8.10	Bilangan kemasukan pesakit mengikut negeri, sektor swasta, 2015-2018	248
8.11	Statistik jumlah kemalangan mengikut negeri, 2015-2019	248
8.12	Jumlah dan jenis pelaburan yang diluluskan mengikut negeri, Malaysia, 2016-2019	249
8.13	Jumlah dan jenis pelaburan yang diluluskan mengikut daerah pentadbiran, Sabah, 2016-2019	250
8.14	Jumlah dan jenis pelaburan projek pembuatan yang diluluskan mengikut industri, Sabah, 2016-2019	252
8.15	Nilai pelaburan projek pembuatan yang diluluskan oleh penyertaan asing mengikut negara, Sabah, 2016-2019	253
8.16	Nilai pemberian sebenar kepada kerajaan negeri, Sabah, 2018	254

SENARAI CARTA

1.1	KDNK - Nilai ditambah dan perubahan peratusan tahunan, 2015-2019 pada harga malar 2015	9
1.2	KDNK - Sumbangan peratusan tahun 2019 pada harga malar 2015	9
1.3	Perkhidmatan - Nilai ditambah, perubahan peratusan tahunan 2015-2019 dan sumbangan peratusan tahun 2019 pada harga malar 2015	10
1.4	Pembuatan - Nilai ditambah, perubahan peratusan tahunan 2015-2019 dan sumbangan peratusan tahun 2019 pada harga malar 2015	10
1.5	Pembinaan - Nilai ditambah, perubahan peratusan tahunan 2015-2019 dan sumbangan peratusan tahun 2019 pada harga malar 2015	11
1.6	Pertanian - Nilai ditambah, perubahan peratusan tahunan 2015-2019 dan sumbangan peratusan tahun 2019 pada harga malar 2015	11
1.7	Perlombongan dan pengkuarian - Nilai ditambah, perubahan peratusan tahunan 2015-2019 dan sumbangan peratusan tahun 2019 pada harga malar 2015	12
1.8	Perbelanjaan penggunaan akhir swasta - Nilai, perubahan peratusan tahunan 2015-2019 dan sumbangan peratusan tahun 2019 pada harga malar 2015	12
1.9	Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan - Nilai, perubahan peratusan tahunan 2015-2019 dan sumbangan peratusan tahun 2019 pada harga malar 2015	13
1.10	PMTK - Nilai, perubahan peratusan tahunan 2016-2019 dan sumbangan peratusan tahun 2019 pada harga malar 2015	13
1.11	Eksport - Nilai, perubahan peratusan tahunan 2015-2019 dan sumbangan peratusan tahun 2019 pada harga malar 2015	14
1.12	Import - Nilai, perubahan peratusan tahunan 2015-2019 dan sumbangan peratusan tahun 2019 pada harga malar 2015	14
1.13	Kadar pertumbuhan tahunan bagi Indeks Pelapor dan kitaran perniagaan, Januari 1991 hingga Mei 2020	19
1.14	KDNK - Nilai ditambah dan perubahan peratusan tahunan, 2017-2020	20
1.15	KDNK pelarasan musim - Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya, 2016-2020	20
1.16	Perkhidmatan - Nilai ditambah, perubahan peratusan tahunan 2017-2020 dan sumbangan peratusan pada harga malar 2015	21
1.17	Pembuatan - Nilai ditambah, perubahan peratusan tahunan 2017-2020 dan sumbangan peratusan pada harga malar 2015	22
1.18	Pertanian - Nilai ditambah, perubahan peratusan tahunan 2017-2020 dan sumbangan peratusan pada harga malar 2015	22
1.19	Pembinaan - Nilai ditambah, perubahan peratusan tahunan pada harga malar 2015, 2017-2020	23
1.20	Perlombongan dan pengkuarian - Nilai ditambah, perubahan peratusan tahunan pada harga malar 2015, 2017-2020	23
1.21	Perbelanjaan penggunaan akhir - Nilai, perubahan peratusan tahunan 2017-2020 dan sumbangan peratusan pada harga malar 2015	23
1.22	PMTK dan komponen - Nilai, perubahan peratusan tahunan 2017-2020 dan sumbangan peratusan pada harga malar 2015	24
1.23	Eksport dan import - Perubahan peratusan tahunan pada harga malar 2015, 2017-2020	24
1.24	Sumbangan peratusan KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi, 2019	42
2.1	Nilai dan kadar pertumbuhan KDNK, Sabah, 2015-2019	47
2.2	Nilai ditambah dan peratus sumbangan mengikut sektor, Sabah, 2019	47
2.3	Kadar pertumbuhan mengikut sektor, Sabah, 2018-2019	47
2.4	Prestasi sektor Perlombongan dan pengkuarian, Sabah, 2015-2019	50
2.5	Peratus sumbangan sektor Pembuatan, Sabah, 2019	52
2.6	Peratus sumbangan subsektor perdagangan borong & runcit, Sabah, 2019	53
2.7	Struktur subsektor pengangkutan dan penyimpanan, Sabah, 2019	55
2.8	Perubahan tahunan IHP mengikut kumpulan utama, Sabah, 2018- 2019	58
2.9	Perubahan tahunan subkumpulan pengangkutan, Sabah, 2018-2019	58
2.10	Perubahan tahunan IHP, Sabah, 2011-2019	58
2.11	Perubahan tahunan IHP keseluruhan dan makanan & minuman bukan alkohol, 2011-2019	59
2.12	Perubahan tahunan subkumpulan makanan dan minuman bukan alkohol, 2018-2019	59

SENARAI CARTA

3.1	Penduduk mengikut daerah pentadbiran, Sabah, 2018-2019	69
3.2	Kadar kelahiran kasar, Sabah, 2010-2018	70
3.3	Kadar kesuburan jumlah, Sabah, 2010-2018	72
3.4	Bilangan kematian dan kadar kematian kasar, Sabah, 2010-2018	73
3.5	Kadar kematian bayi, Sabah, 2010-2018	73
3.6	Nisbah mortaliti ibu bersalin, Sabah, 2010-2018	74
3.7	Tenaga buruh dan penduduk bekerja, Sabah, 2010-2019	78
3.8	KPTB dan kadar pengangguran, Sabah, 2010-2019	80
3.9	Kerangka analisis gaji & upah bulanan, Malaysia, 2017[r] - 2018	81
3.10	Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut jantina, Malaysia, 2017[r] - 2018	82
3.11	Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut industri[5], Malaysia, 2017[r] - 2018	82
3.12	Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut negeri, Malaysia, 2017[r] - 2018	83
3.13	Statistik utama siswazah, Malaysia, 2018-2019 ('000)	85
3.14	Statistik utama siswazah, Sabah, 2018-2019 ('000)	88
3.15	Statistik utama siswazah mengikut jantina, Sabah, 2019 ('000)	88
3.16	Pendapatan penengah isi rumah dan purata pertumbuhan tahunan mengikut daerah pentadbiran, Sabah, 2016 dan 2019	91
3.17	Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah, Sabah, 2016 dan 2019	92
3.18	Perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan purata mengikut daerah pentadbiran, Sabah, 2019	93
4.1	Lima negeri asal pelancong tertinggi yang berkunjung ke Sabah, 2019	99
5.1	Kutipan hasil kerajaan negeri, 2017-2018	104
5.3	Perbelanjaan mengurus kerajaan negeri, 2017-2018	105
5.3	Surplus/defisit mengikut negeri, 2017-2018 - RM juta	106
5.4	Prestasi kewangan 10 dewan/majlis bandaraya tertinggi (RM juta) dan pertumbuhan pendapatan (%), 2017-2018	108
5.5	Prestasi kewangan 10 majlis perbandaran tertinggi (RM juta) dan pertumbuhan pendapatan (%), 2017-2018	109
5.6	Prestasi kewangan 10 majlis daerah tertinggi (RM juta) dan pertumbuhan pendapatan (%), 2017-2018	110
5.7	Hasil kerajaan negeri Sabah, 2018	111
5.8	Siri masa hasil kerajaan negeri Sabah, 2015-2018	111
5.9	Siri masa perbelanjaan mengurus kerajaan negeri Sabah, 2015-2018	112
5.10	Hasil cukai taksiran PBT Sabah, 2017-2018	117

SENARAI PAPARAN

1.1	Pertumbuhan ekonomi dan peratus sumbangan mengikut negeri, 2019	37
2.1	Nilai ditambah mengikut sektor utama, Sabah, 2019	48
2.1	Prestasi sektor Pertanian, Sabah, 2019	49
2.3	Komposisi sektor Pembinaan, Sabah, 2019	51
2.4	Peratus sumbangan pendidikan swasta, Sabah, 2019	56
2.5	Perbandingan harga purata 2019 bagi item terpilih di Sabah dan negeri berhampiran	59
3.1	Tiga sebab kematian utama disahkan, Sabah, 2018	75
3.2	Tiga sebab kematian utama tidak disahkan, Sabah, 2018	75
3.3	Jangkaan hayat ketika lahir mengikut jantina, Sabah[2], 2015-2019	76
3.4	Jangkaan hayat pada umur 15 tahun mengikut jantina, Sabah[2], 2015-2019	77
3.5	Jangkaan hayat pada umur 65 tahun mengikut jantina, Sabah[2], 2015-2019	77
3.6	Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut jantina, Sabah, 2017[r] - 2018	84
3.7	Siswazah bekerja mengikut jenis aktiviti ekonomi, Malaysia, 2019 ('000)	86
3.8	Statistik gaji & upah bulanan siswazah mengikut kumpulan umur, Malaysia, 2019	86
3.9	Statistik gaji & upah bulanan siswazah mengikut jantina, Malaysia, 2019	87
3.10	Statistik gaji & upah bulanan siswazah mengikut aktiviti ekonomi, Malaysia 2019 (RM)	87
3.11	Agihan pendapatan dan pendapatan isi rumah penengah mengikut kumpulan isi rumah desil, Sabah, 2019	91
4.1	Peratus sumbangan perjalanan pelawat domestik, 2018-2019	98
4.2	Jumlah perbelanjaan mengikut jenis perjalanan 2018-2019	99
4.3	Lima destinasi tumpuan utama pelawat domestik di Sabah, 2019	100

SABAH 2019

1 PENGENALAN

SENARIO EKONOMI GLOBAL

SENARIO EKONOMI MALAYSIA

- Pertumbuhan ekonomi Malaysia 2019
- Pertumbuhan ekonomi Malaysia suku tahun pertama 2020
- Rencana 1: Pengenalan kepada kajian profil KDNK mengikut daerah 2015

PRESTASI EKONOMI NEGERI 2019

- Pertumbuhan ekonomi mengikut negeri
- Struktur ekonomi mengikut negeri
- KDNK per kapita

"Ekonomi dunia mencatatkan prestasi pertumbuhan lebih perlahan pada tahun 2019"

SENARIO EKONOMI GLOBAL

Persekitaran ekonomi dunia yang dikelilingi situasi tidak menentu akibat perang dagangan yang masih berpanjangan dan situasi geopolitik yang rapuh menjadi intipati kepada perkembangan ekonomi global pada tahun 2019. Bagi sebahagian negara-negara utama dunia, situasi ekonomi berhadapan risiko yang pelbagai dengan hampir kesemuanya mengalami pertumbuhan yang lebih perlahan. Secara keseluruhan, ekonomi dunia mencatatkan pertumbuhan pada kadar 2.9 peratus berbanding 3.6 peratus pada tahun 2018 seperti di Jadual 1.1. Pencapaian ini dipengaruhi oleh pertumbuhan yang lebih rendah dalam kumpulan negara-negara maju iaitu sebanyak 1.7 peratus (2018: 2.2%) dan kumpulan negara-negara sedang membangun & sedang berkembang pesat iaitu pada kadar 3.7 peratus (2018: 4.5%). Aktiviti perdagangan antarabangsa turut merekodkan penurunan daripada pertumbuhan 3.8 peratus pada tahun 2018 kepada 0.9 peratus pada tahun 2019 seperti yang dilaporkan oleh *International Monetary Fund* dalam *World Economic Outlook 2020* (IMF WEO).

United States of America

Pertumbuhan ekonomi United States of America (USA) pada tahun 2019 direkodkan pada kadar yang lebih rendah iaitu 2.3 peratus berbanding 2.9 peratus pada tahun 2018 berikutan aktiviti pelaburan dan eksport yang semakin perlahan akibat perang tarif. Selain itu, ketidaktentuan polisi yang memberi kesan negatif kepada keyakinan pasaran dan aktiviti pelaburan turut menyumbang kepada prestasi ini menurut *World Bank* dalam *Global Economic Prospects 2020* (*World Bank* GEP).

Hubungan perdagangan yang masih dingin sepanjang tahun 2019 antara USA dengan rakan dagang utamanya seperti China dan European Union (EU) telah memberi kesan kepada pertumbuhan eksport USA apabila mencatatkan kejatuhan sebanyak 1.2 peratus. Perdagangan antara USA dengan China sahaja telah berkurangan sebanyak 13 peratus sejak Januari hingga September 2019 berbanding tempoh yang sama pada tahun 2018. *United Nations* dalam laporan *World Economic Situation and Prospects 2020* (UN WESP) menyatakan, isu seperti ugutan USA untuk mengenakan tarif ke atas kenderaan yang diimport daripada EU, subsidi kepada syarikat pembuatan kapal terbang (Airbus dan Boeing) serta beberapa isu berkaitan akses kepada sektor Pertanian pula adalah antara isu yang mencetuskan ketegangan dalam hubungan dagangan antara USA dengan EU. Akibatnya, keyakinan pasaran telah merosot dan digambarkan melalui kejatuhan dalam pengeluaran sektor Pembuatan sebanyak 2.5 peratus khususnya dalam subsektor pembuatan kenderaan bermotor.

Sementara itu, kadar inflasi pengguna pula menurun daripada 2.4 peratus pada tahun 2018 kepada 1.8 peratus pada tahun 2019 dipengaruhi oleh harga minyak yang lebih rendah. Menurut *US Energy Information Administration*, harga minyak mentah *West Texas Intermediate* (WTI) yang menjadi penanda aras kepada harga minyak di USA mencatatkan purata lebih rendah pada tahun 2019 iaitu USD57 setong berbanding USD64 setong pada tahun 2018.

Susulan kadar inflasi yang rendah dan konflik dagangan yang masih belum menemui penyelesaian mendorong pihak berkuasa untuk menurunkan kadar faedah sebanyak 75 mata asas lagi pada separuh kedua 2019 untuk memastikan ekonomi USA terus berkembang. Namun di sebalik kadar pertumbuhan USA yang lebih perlahan, kadar pengangguran pula menunjukkan prestasi yang lebih baik iaitu menurun kepada 3.7 peratus pada tahun 2019 daripada 3.9 peratus pada tahun sebelumnya.

Euro Area

Ekonomi di Euro Area juga mengalami pertumbuhan yang lebih perlahan pada tahun 2019. Kemelut yang dilalui sektor automotif di Germany dan ketidaktentuan yang berlaku berkaitan isu Brexit adalah antara isu-isu utama yang terus menghimpit perkembangan ekonomi di Euro Area di samping pelbagai faktor luaran seperti ketegangan dalam perdagangan antarabangsa dengan USA (UN WESP). Pertumbuhan di Euro Area bagi tahun 2019 dicatatkan pada kadar 1.3 peratus berbanding 1.9 peratus pada tahun sebelumnya seperti yang dilaporkan oleh IMF.

Di Germany, pertumbuhan ekonomi mula berhadapan momentum yang lebih lemah sejak separuh kedua tahun 2018 lagi. Pada tahun 2019, ekonomi Germany bertumbuh pada kadar 0.6 peratus berbanding 1.5 peratus pada tahun 2018 susulan ketegangan yang semakin meningkat dalam perdagangan dunia

Jadual 1.1 Perubahan peratusan tahunan KDNK bagi negara terpilih (%), 2011-2019

Negara	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Ekonomi Dunia	4.3	3.5	3.5	3.6	3.5	3.2	3.8	3.6	2.9
Negara Maju	1.7	1.2	1.3	2.1	2.3	1.7	2.3	2.2	1.7
USA	1.6	2.2	1.7	2.6	2.9	1.5	2.3	2.9	2.3
Euro Area	1.7	-0.9	-0.2	1.4	2.1	1.9	2.5	1.9	1.3
Germany	3.9	0.4	0.4	2.2	1.7	2.2	2.5	1.5	0.6
France	2.2	0.3	0.6	1.0	1.1	1.1	2.3	1.7	1.3
Japan	-0.1	1.5	2.0	0.4	1.4	1.0	1.7	0.3	0.7
UK	1.5	1.5	2.1	2.6	2.4	1.9	1.9	1.3	1.4
Negara EMDE*	6.4	5.3	5.1	4.7	4.3	4.6	4.8	4.5	3.7
China	9.5	7.9	7.8	7.3	6.9	6.7	6.9	6.6	6.1
South Korea	3.7	2.3	2.9	3.3	2.8	2.9	3.1	2.7	2.0
Singapore	6.3	4.5	4.8	3.9	3.0	3.2	4.3	3.4	0.7
Thailand	0.8	7.2	2.7	1.0	3.1	3.4	4.1	4.2	2.4
Philippines	3.7	6.7	7.1	6.1	6.1	6.9	6.7	6.2	5.9
Indonesia	6.2	6.0	5.6	5.0	4.9	5.0	5.1	5.2	5.0
Malaysia	5.3	5.5	4.7	6.0	5.1	4.4	5.8	4.8	4.3

Sumber: IMF dan Jabatan Perangkaan Malaysia *Negara Membangun & Sedang Pesat Membangun

dan perkembangan yang kurang positif dalam sektor automotif di Germany (IMF WEO). Konflik perdagangan mengundang kepada kejatuhan permintaan terhadap sektor industri Germany manakala perubahan struktur dan polisi dalam sektor automotif telah menjejaskan pengeluaran kenderaan di negara ekonomi terbesar di EU itu. Namun menurut UN, ekonomi Germany masih berdaya saing dipacu oleh permintaan domestik yang masih kukuh di samping sokongan daripada kadar pengangguran dan kadar faedah yang masih rendah serta gaji pekerja yang meningkat.

Di United Kingdom (UK) pula, isu Brexit atau pemisahan UK daripada EU yang timbul sejak referendum yang dilaksanakan pada 2016 terus mengundang risiko dan ketidaktentuan bukan sahaja kepada ekonomi UK malah di seluruh EU. Ketiadaan prosedur pemisahan daripada EU yang jelas menimbulkan tanda tanya terhadap masa depan ekonomi UK. Kebimbangan yang wujud ini diterjemahkan melalui kejatuhan nilai Pound Sterling apabila para pelabur semakin hilang keyakinan (UN WESP). Walau bagaimanapun, pertumbuhan ekonomi UK secara keseluruhannya masih kekal positif dan meningkat secara marginal pada kadar 1.4 peratus pada tahun 2019 berbanding 1.3 peratus pada tahun sebelumnya.

Sementara itu, France turut merasai tempias faktor luaran kepada ekonominya akibat konflik perdagangan antarabangsa. Meskipun permintaan domestik masih kukuh, kejatuhan eksport France mendorong kepada penurunan prestasi pertumbuhan ekonomi France pada tahun 2019 apabila bertumbuh pada kadar 1.3 peratus (2018: 1.7%).

Melihat kepada pertumbuhan ekonomi yang semakin tidak berdaya di Euro Area, Bank Pusat Euro telah bertindak dengan meneruskan lagi insentif dan rangsangan kewangan untuk memastikan ekonomi terus berkembang. Antara langkah-langkah yang telah diumumkan pada September 2019 seperti yang dilaporkan oleh

Ketiadaan prosedur pemisahan daripada EU yang jelas menimbulkan tanda tanya terhadap **masa depan ekonomi UK**

UN termasuklah menurunkan lagi kadar faedah bagi deposit daripada negatif 0.4 peratus kepada negatif 0.5 peratus bagi merangsang pengeluaran wang dan perbelanjaan. Selain itu, bank pusat tersebut turut mengaktifkan semula program pembelian aset kewangan sehingga 20 bilion Euro sebulan untuk menambah lagi kecairan di dalam ekonomi.

China

Prestasi ekonomi di benua Asia juga mempamerkan momentum pertumbuhan yang lebih lemah berbanding tahun sebelumnya apabila ekonomi di negara-negara Asia turut bergelut dengan pelbagai isu domestik dan antarabangsa. Ekonomi China yang merupakan salah satu ekonomi terbesar di Asia dan dunia mempamerkan pertumbuhan lebih rendah pada tahun 2019 rentetan krisis perdagangan dengan USA dan permintaan domestik yang semakin dingin. Berbanding dengan pertumbuhan 6.6 peratus pada tahun 2018, pertumbuhan ekonomi China diumumkan pada kadar 6.1 peratus bagi tahun 2019.

Polisi perdagangan yang tidak menentu dan tarif yang tinggi akibat perang dagangan telah menggugat sentimen dan keyakinan para pelabur. Import barangan perantaraan China mengalami kejatuhan akibat permintaan domestik yang semakin lemah manakala eksport China khususnya ke USA dan Asia Timur

juga mengalami penurunan yang begitu ketara apabila hanya bertumbuh sebanyak 0.5 peratus pada tahun 2019 berbanding 9.9 peratus pada tahun sebelumnya. Walau bagaimanapun, eksport bersih kekal menjadi penyumbang positif kepada pertumbuhan KDNK China secara keseluruhan di sebalik kelembapan dalam aktiviti perdagangannya (UN WESP).

Sebagai respon bagi mengurangkan impak negatif daripada konflik perdagangan, pihak berkuasa China telah mengambil langkah untuk merangsang ekonomi domestik melalui pelbagai pendekatan fiskal dan monetari. Bank Pusat China misalnya telah melaksanakan pemotongan nisbah keperluan rizab untuk mengalirkan lebih banyak wang ke dalam ekonomi. Di samping itu, Bank Pusat China turut memperkenalkan kadar pinjaman asas baharu untuk meringankan lagi kos pinjaman kepada sektor korporat. Di pihak kerajaan pula, had pinjaman yang boleh diambil oleh kerajaan tempatan telah diturunkan di samping turut membenarkan kerajaan tempatan menjual bon mereka lebih awal supaya projek infrastuktur dapat dijalankan dengan kadar segera.

Japan

Penggunaan domestik dan perbelanjaan kerajaan memberi sokongan kepada pertumbuhan positif ekonomi Japan pada suku pertama hingga suku ketiga tahun 2019. Walau bagaimanapun, momentum pertumbuhan terjejas pada suku keempat 2019 akibat peningkatan kadar *Value Added Taxes* (VAT) dan Taufan Hagibis yang melanda Japan pada Oktober 2019 lantas memperlahankan pertumbuhan ekonomi di penghujung tahun. Namun begitu, ekonomi Japan secara keseluruhan masih mampu mencatatkan peningkatan apabila bertumbuh pada kadar 0.7 peratus pada tahun 2019 berbanding 0.3 peratus pada 2018 seperti yang dilaporkan oleh IMF.

Seperti negara-negara utama dunia yang lain, Japan juga tidak terkecuali daripada menerima tempias perang dagangan antara kuasa besar dunia. Pertumbuhan ekonomi China yang lebih perlahan turut memberi kesan kepada eksport Japan ke China khususnya bagi produk automotif dan elektronik. Meskipun keuntungan syarikat-syarikat di Japan terjejas dengan pendapatan eksport yang menurun, aktiviti pelaburan modal masih kukuh khasnya bagi pelaburan dalam perisian, teknologi maklumat dan penyelidikan & pembangunan (R&D). Pada Ogos 2019 pula, kadar pengangguran turun ke tahap 2.2 peratus namun sektor pekerjaan masih lagi mengalami kekurangan tenaga kerja yang diperlukan (UN WESP).

Sementara itu, sektor kewangan dan perbankan di Japan pula berhadapan risiko yang semakin meningkat walaupun memiliki pegangan modal dan kecairan yang mencukupi. Peningkatan risiko tersebut berlaku susulan tindakan bank-bank gergasi Japan yang meningkatkan pelaburan mereka ke dalam instrumen kewangan asing yang lebih berisiko untuk mengaut keuntungan yang lebih tinggi (UN WESP).

Singapore

Menurut statistik rasmi kerajaan, ekonomi Singapore pada tahun 2019 merekodkan pertumbuhan sebanyak 0.7 peratus berbanding 3.4 peratus pada tahun sebelumnya. Kementerian Perdagangan dan Perusahaan Singapura dalam kenyataannya menjelaskan bahawa pencapaian yang lebih lemah ini disumbangkan oleh kemerosotan dalam sektor Pembuatan iaitu pada kadar negatif 1.4 peratus (2018: 7.0%). Walaupun subsektor pembuatan alatan bioperubatan dan alatan kejuruteraan berukuran tepat *(precision engineering tools)* mengalami pertumbuhan positif, namun ia tidak dapat mengimbangi kejatuhan pengeluaran dalam subsektor pembuatan alat elektronik, kimia, kejuruteraan pengangkutan & pembuatan am.

Sementara itu, sektor Perkhidmatan merekodkan pertumbuhan positif pada tahun 2019. Namun begitu, pertumbuhan sektor tersebut adalah lebih rendah berbanding tahun 2018 iaitu pada kadar 1.1 peratus (2018: 3.4%). Sektor yang menunjukkan peningkatan prestasi yang signifikan pula ialah sektor Pembinaan apabila mengalami pertumbuhan 2.8 peratus pada tahun 2019 berbanding penguncupan sebanyak 3.5 peratus pada tahun 2018.

Prospek Ekonomi Global 2020

Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) yang telah menular hampir ke seluruh negara di dunia menjelang Mac 2020 memberi tamparan hebat kepada sektor kesihatan dan ekonomi. Hampir semua aktiviti sosial dan ekonomi lumpuh apabila kawalan pergerakan dan penjarakan sosial terpaksa dilaksanakan di negara-negara yang terkesan bagi mencegah penularan wabak. Penutupan kilang, perniagaan dan tempat kerja mengundang kepada peningkatan kadar pengangguran dan kehilangan pendapatan secara drastik. Krisis ekonomi domestik pula menular ke peringkat global melalui hubungan perdagangan dan rantaian pembekalan global.

Prospek pertumbuhan ekonomi dunia untuk tahun 2020 sangat mencabar untuk diramalkan berikutan pelbagai faktor yang kompleks. Faktor-faktor tersebut antaranya termasuklah tahap penularan wabak, kemajuan dalam pembangunan vaksin, keberkesanan usaha pengekangan, kadar kemerosotan produktiviti, gangguan terhadap aktiviti pengeluaran, situasi dalam sektor kewangan, tahap keyakinan pelabur dan pengguna serta turun naik harga komoditi.

Menurut *World Bank*, pertumbuhan ekonomi dunia dijangka merosot sebanyak negatif 5.2 peratus berasaskan andaian bahawa sekatan pergerakan dan kuarantin akan dimansuhkan secara beransur-ansur pada separuh kedua tahun 2020. Namun sekiranya keadaan bertambah buruk seperti munculnya gelombang kedua pandemik, pertumbuhan ekonomi dunia dianggarkan merosot sehingga negatif 7.0 peratus. Bagi negara-negara maju, pertumbuhan ekonomi diramal menguncup pada kadar negatif 7.0 peratus apabila kadar jangkitan semakin meningkat hari demi hari. Bagi USA, pertumbuhan ekonomi diunjurkan merosot sebanyak negatif 6.1 peratus, Euro Area (-9.1%) dan Japan (-6.1%).

Sementara itu, bagi kumpulan negara-negara sedang membangun & sedang berkembang pesat pula, pertumbuhan dijangka lebih merosot bagi negara-negara yang berhadapan jumlah jangkitan domestik COVID-19 yang lebih besar dan kebergantungan terhadap pelancongan, eksport dan pinjaman asing yang lebih tinggi. Negara-negara pengeksport komoditi misalnya bakal berhadapan penguncupan ekonomi secara keseluruhan sebanyak negatif 4.8 peratus berbanding negara-negara bukan pengeksport komoditi yang lain (-1.1%). Mengikut *World Bank*, hanya beberapa negara sahaja yang diunjurkan mengalami pertumbuhan positif pada tahun 2020 iaitu China (1.0%), Egypt (3.0%) dan Bangladesh (1.6%). Secara keseluruhannya, negara-negara sedang membangun & sedang berkembang pesat diramal berhadapan pertumbuhan pada kadar negatif 2.5 peratus.

Prospek pertumbuhan ekonomi dunia tahun 2020 **sangat mencabar** untuk diramalkan berikutan **pelbagai faktor yang kompleks**

SENARIO EKONOMI **MALAYSIA**

"Secara keseluruhan, sektor ekonomi utama memperlihatkan pertumbuhan yang sederhana pada tahun 2019"

MALAYSIA MASIH KEKAL **BERDAYA TAHAN**

Biarpun berdepan dengan ketidaktentuan sentimen ekonomi dunia antaranya ketegangan dagangan yang memberi cabaran kepada persekitaran luaran, ekonomi Malaysia masih berdaya tahan dengan menyaksikan pertumbuhan Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) bertumbuh sebanyak 4.3 peratus pada tahun 2019 berbanding 4.8 peratus pada tahun sebelumnya. Keupayaan ekonomi negara untuk kekal dalam trajektori positif ini dipacu oleh permintaan domestik khususnya pengembangan dalam segmen perbelanjaan isi rumah.

Pasaran pekerjaan dan pendapatan disertai persekitaran inflasi yang lebih rendah menyokong kestabilan pertumbuhan segmen ini. Namun, seperti ekonomi negara-negara sedang pesat membangun yang lain, gangguan rantaian bekalan global ekoran konflik perdagangan, ketegangan politik serantau, sentimen pelaburan serta kesan penyusutan bagi pengeluaran komoditi telah mempengaruhi momentum pertumbuhan ekonomi Malaysia pada tahun 2019.

Sektor luaran negara telah dihimpit oleh gangguan pengeluaran minyak mentah yang terjejas oleh kerja-kerja penyelenggaraan dan pelarasan bekalan. Di samping itu, pertumbuhan perlahan bagi sektor Pembuatan yang berorientasikan eksport kesan daripada permintaan luaran yang lemah turut mendorong kepada penguncupan dalam eksport Malaysia.

Dari sudut sektor ekonomi, Perkhidmatan dan Pembuatan kekal sebagai pemacu pertumbuhan nilai ditambah negara walaupun menunjukkan prestasi yang lebih sederhana pada tahun 2019. Secara umumnya, momentum pertumbuhan ekonomi dilihat lebih baik pada separuh tahun pertama namun berkembang sederhana pada separuh tahun kedua. Ini berikutan pertumbuhan beberapa sektor utama yang lebih rendah antaranya penurunan sektor Perlombongan & pengkuarian, Pertanian serta trend pertumbuhan yang semakin perlahan bagi Pembuatan kesan kelembapan ekonomi global. Bagi sektor Pertanian, penguncupan ini adalah susulan gangguan pengeluaran buah sawit yang terjejas akibat keadaan cuaca yang kering dan pengurangan penggunaan baja. Sementara itu, sektor Pembinaan mencatatkan pertumbuhan marginal dipengaruhi oleh projek-projek berskala besar yang telah selesai, projek baharu yang masih dalam fasa awalan serta lebihan dalam bekalan harta tanah.

Iklim pelaburan bagi perbelanjaan modal di Malaysia turut terkesan susulan ketidakpastian persekitaran global. Pelaburan swasta yang

Momentum pertumbuhan ekonomi dilihat **lebih baik** pada separuh tahun pertama namun **berkembang sederhana** pada separuh tahun kedua

terus menunjukkan aliran pertumbuhan yang semakin perlahan dan penguncupan pelaburan awam sejak 2018 telah mempengaruhi prestasi perbelanjaan modal yang menyusut pada tahun 2019. Perbelanjaan aset jentera dan kelengkapan yang lebih rendah berbanding tahun sebelumnya memberi implikasi kepada kemerosotan dalam permintaan import bagi barangan modal.

Pertumbuhan ekonomi Malaysia 2019

Ekonomi Malaysia berkembang 4.3 peratus pada tahun 2019 berbanding 4.8 peratus pada tahun sebelumnya (Carta 1.1).

Sektor Perkhidmatan dan Pembuatan kekal sebagai pemacu utama dari segi penawaran dengan gabungan sumbangan sebanyak 79.9 peratus kepada ekonomi. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta kekal sebagai pendorong utama dari segi permintaan dengan sumbangan 58.7 peratus (Carta 1.2) kepada KDNK pada tahun 2019.

Pada tahun 2019, KDNK Malaysia pada harga semasa berjumlah RM1.51 trilion dan pada harga malar mencatatkan RM1.42 trilion. Pendapatan Negara Kasar per kapita meningkat kepada RM45,131 daripada RM43,307 pada tahun 2018.

Carta 1.1 **KDNK - Nilai ditambah dan perubahan peratusan tahunan 2015-2019 pada harga malar 2015**

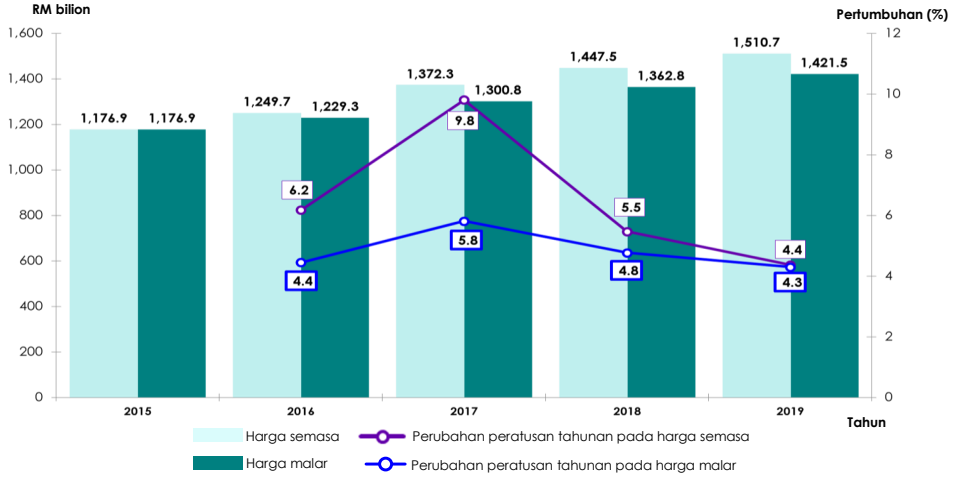

Carta 1.2 **KDNK - Sumbangan peratusan tahun 2019 pada harga malar 2015**

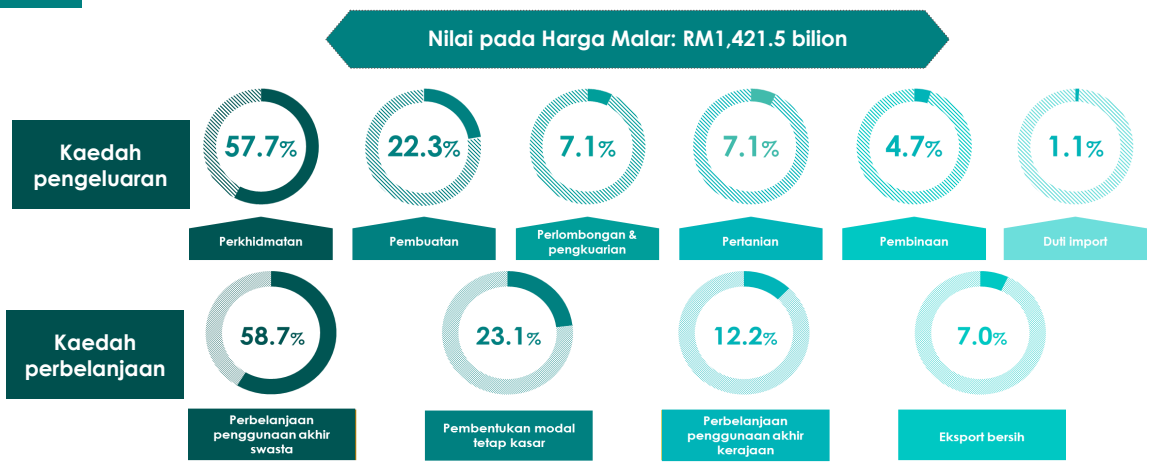

Perkhidmatan

Pada tahun 2019, sektor Perkhidmatan kekal kukuh dengan pertumbuhan 6.1 peratus daripada 6.8 peratus pada tahun sebelumnya seperti yang digambarkan di Carta 1.3. Prestasi sektor ini didorong oleh subsektor perdagangan borong dan runcit dengan pertumbuhan 6.7 peratus (2018: 8.2%) terutamanya disebabkan oleh segmen perdagangan runcit. Maklumat & komunikasi turut menyokong pertumbuhan sektor ini dengan pertumbuhan 6.6 peratus (2018: 8.3%) diterajui oleh aktiviti komunikasi dan perkhidmatan komputer. Subsektor makanan & minuman dan penginapan terus berkembang kepada 9.6 peratus (2018: 9.0%) yang dipacu oleh pertumbuhan dua digit dalam aktiviti makanan & minuman. Selain itu, subsektor perkhidmatan perniagaan terus meningkat 9.2 peratus berbanding 9.0 peratus pada tahun 2018.

Carta 1.3 **Perkhidmatan - Nilai ditambah, perubahan peratusan tahunan 2015-2019 dan sumbangan peratusan tahun 2019 pada harga malar 2015**

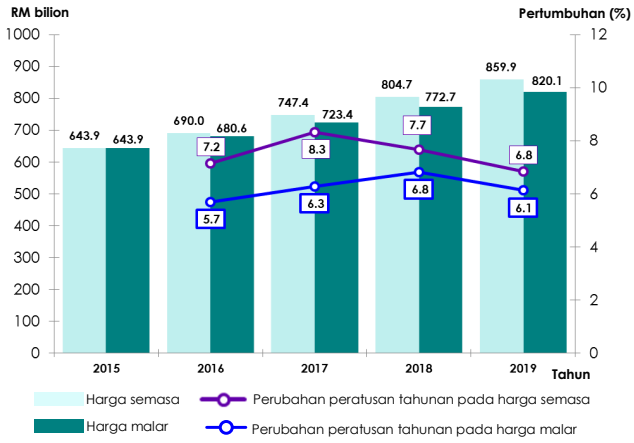

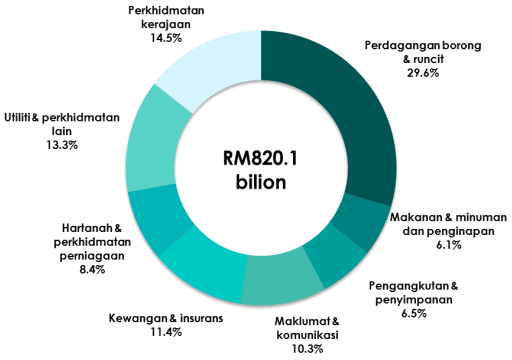

Pembuatan

Sektor Pembuatan bertumbuh sederhana 3.8 peratus (2018: 5.0%) pada tahun 2019 seperti yang digambarkan di Carta 1.4. Pertumbuhan sederhana ini adalah disebabkan oleh komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna yang mencatatkan pertumbuhan daripada 7.1 peratus kepada 3.4 peratus. Sementara itu, subsektor kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan telah menyokong pertumbuhan sektor ini dengan mencatatkan pertumbuhan 6.5 peratus (2018: 6.2%) pada tahun 2019.

Di samping itu, prosesan makanan (6.9%) dan produk petroleum bertapis (2.8%) juga menyumbang kepada pertumbuhan sektor ini.

Carta 1.4 **Pembuatan - Nilai ditambah, perubahan peratusan tahunan 2015-2019 dan sumbangan peratusan tahun 2019 pada harga malar 2015**

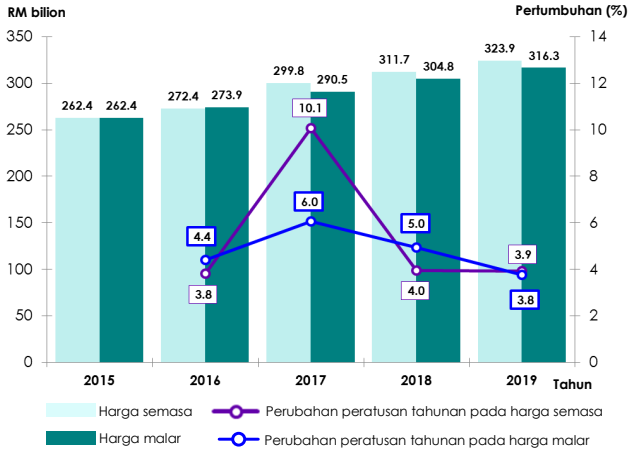

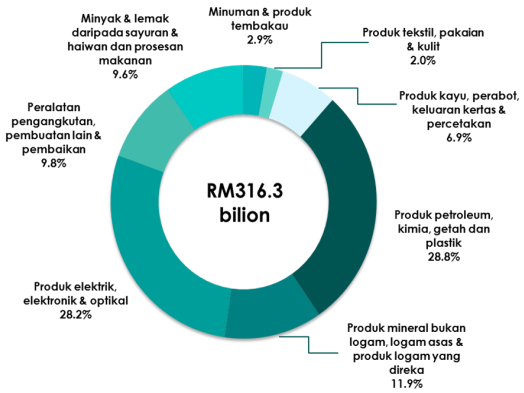

Pembinaan

Sektor Pembinaan bertumbuh secara marginal 0.1 peratus pada tahun 2019 berbanding 4.2 peratus pada tahun sebelumnya (Carta 1.5).

Kejuruteraan awam dan aktiviti pembinaan pertukangan khas kekal menyokong pertumbuhan sektor ini dengan masing-masing mencatatkan 6.0 peratus (2018: 15.3%) dan 3.2 peratus (2018: 8.7%). Kemerosotan dalam bangunan kediaman (-2.2%) dan bangunan bukan kediaman (-8.8%) telah memperlahankan prestasi keseluruhan sektor ini pada tahun 2019.

Pertanian

Sektor Pertanian meningkat kepada 2.0 peratus daripada 0.1 peratus pada tahun 2018 (Carta 1.6). Pertumbuhan sektor ini disokong oleh subsektor pertanian lain dan ternakan yang masing-masing mencatatkan 3.9 peratus (2018: 4.1%) dan 6.3 peratus (2018: 5.5%).

Di samping itu, kelapa sawit yang merupakan penyumbang terbesar dalam Pertanian meningkat 1.5 peratus (2018: -1.8%) dan subsektor getah pulih 6.1 peratus (2018: -17.6%) pada tahun 2019. Walau bagaimanapun, perikanan laut dan akuakultur masing-masing menguncup 0.1 peratus (2018: -0.2%) dan 1.8 peratus (2018: -2.1%) bagi dua tahun berturut-turut.

Carta 1.5 **Pembinaan - Nilai ditambah, perubahan peratusan tahunan 2015-2019 dan sumbangan peratusan tahun 2019 pada harga malar 2015**

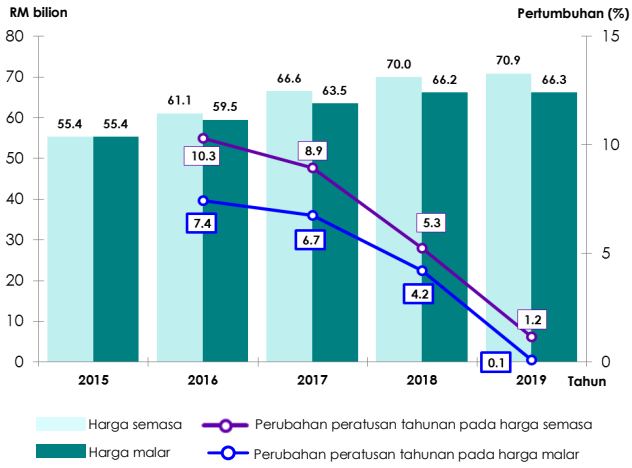

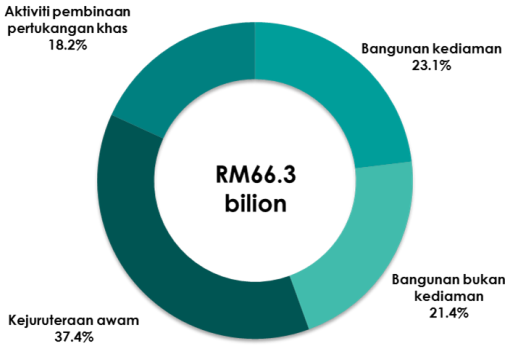

Carta 1.6 **Pertanian - Nilai ditambah, perubahan peratusan tahunan 2015-2019 dan sumbangan peratusan tahun 2019 pada harga malar 2015**

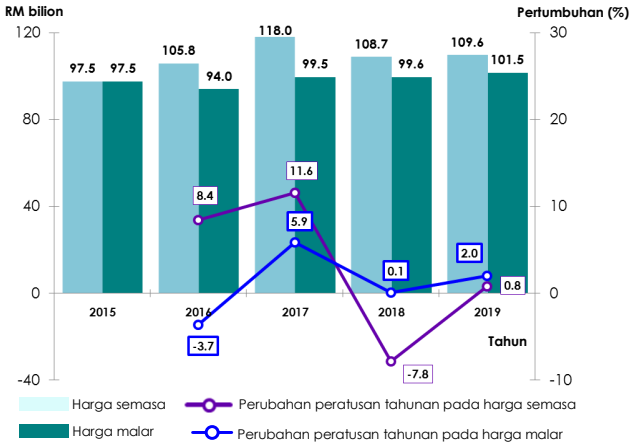

Perlombongan dan pengkuarian

Pada tahun 2019, sektor Perlombongan dan pengkuarian mencatatkan pertumbuhan negatif yang lebih kecil iaitu daripada negatif 2.2 peratus kepada negatif 2.0 peratus seperti yang digambarkan di Carta 1.7.

Subsektor gas asli pulih 2.1 peratus daripada pertumbuhan negatif 4.2 peratus pada tahun sebelumnya dan prestasi yang lebih baik dicatatkan dalam perlombongan lain dan pengkuarian dengan pertumbuhan 3.5 peratus (2018: 2.4%) pada tahun 2019. Walau bagaimanapun, minyak mentah dan kondensat terus menyusut kepada negatif 7.6 peratus (2018: -0.8%) yang memperlahankan prestasi sektor ini.

Carta 1.7 **Perlombongan dan pengkuarian - Nilai ditambah, perubahan peratusan tahunan 2015-2019 dan sumbangan peratusan tahun 2019 pada harga malar**

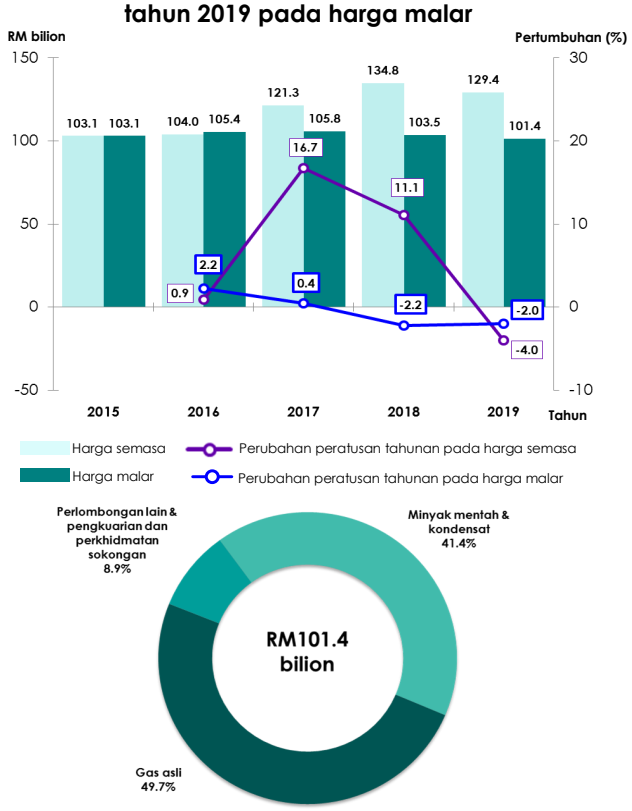

Perbelanjaan penggunaan akhir swasta

Perbelanjaan penggunaan akhir swasta merekod pertumbuhan 7.6 peratus (2018: 8.0%) seperti yang digambarkan di Carta 1.8. Momentum pertumbuhan ini didorong oleh penggunaan ke atas makanan & minuman bukan beralkohol (sumbangan: 22.1%), pengangkutan & komunikasi (sumbangan: 21.6%) dan restoran & hotel (sumbangan: 10.9%).

Sumbangan penggunaan ke atas perkhidmatan kepada jumlah penggunaan meningkat kepada 51.9 peratus daripada 51.7 peratus pada tahun 2018. Penggunaan bagi barangan menyumbang sebanyak 48.1 peratus (2018: 48.3%) yang diwakili oleh barangan tidak tahan lama, 74.8 peratus dan barangan tahan lama 14.3 peratus pada tahun 2019.

Carta 1.8 **Perbelanjaan penggunaan akhir swasta - Nilai, perubahan peratusan tahunan 2015 -2019 dan sumbangan peratusan tahun 2019 pada harga malar 2015**

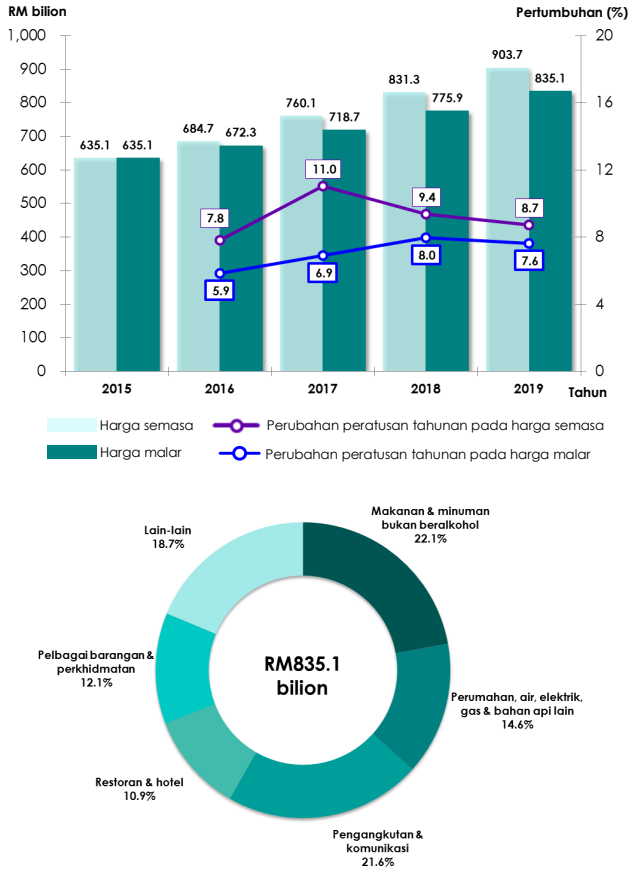

Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan

Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan bertumbuh pada kadar lebih perlahan 2.0 peratus (2018: 3.2%) seperti yang digambarkan di Carta 1.9. Penggunaan lemah ini adalah disebabkan oleh penyederhanaan dalam perbelanjaan kerajaan ke atas kesihatan, perkhidmatan ekonomi dan pendidikan.

Carta 1.9 **Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan - Nilai, perubahan peratusan tahunan 2015-2019 dan sumbangan peratusan tahun 2019 pada harga malar 2015**

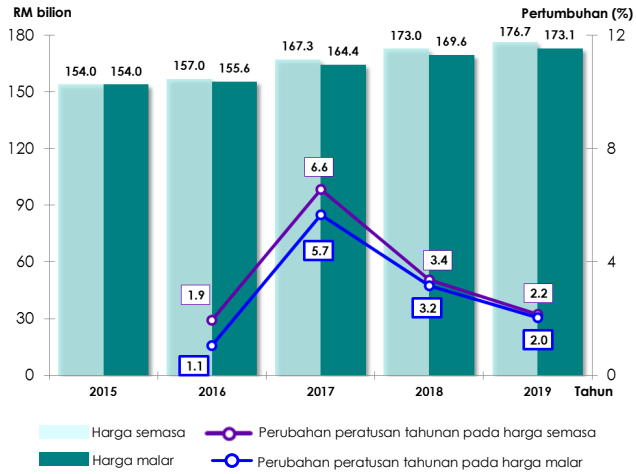

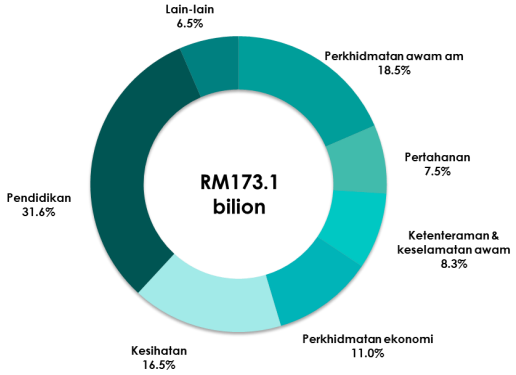

Pembentukan modal tetap kasar

Pembentukan modal tetap kasar (PMTK) merosot 2.1 peratus daripada 1.4 peratus pada tahun 2018 seperti yang digambarkan di Carta 1.10. PMTK menyumbang 23.1 peratus (2018: 24.6%) kepada ekonomi dengan nilai RM328.4 bilion (2018: RM335.6 bilion) pada tahun 2019.

Kemerosotan ini disebabkan oleh penurunan bagi jentera & peralatan dan struktur yang masing-masing menguncup 5.5 peratus (2018: 0.7%) dan 0.6 peratus (2018: 1.9%).

Dari sudut sektor, sektor swasta bertumbuh sederhana 1.6 peratus (2018: 4.3%) dan memberi kesan kepada keseluruhan prestasi PMTK. Selain itu, PMTK sektor awam terus menyusut 10.8 peratus daripada negatif 5.0 peratus pada tahun sebelumnya.

Carta 1.10 **PMTK - Nilai, perubahan peratusan tahunan 2016-2019 dan sumbangan peratusan tahun 2019 pada harga malar 2015**

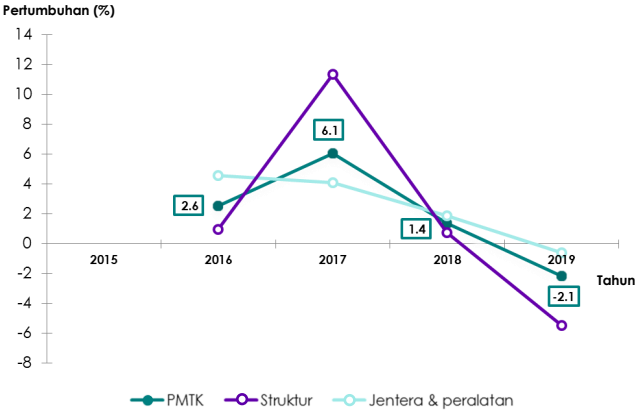

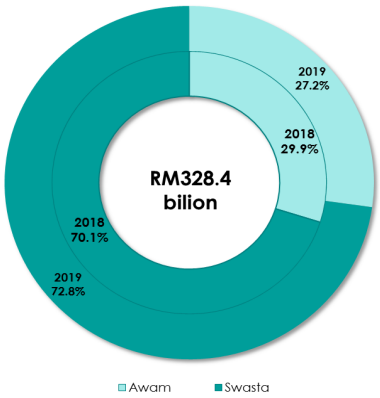

Eksport dan import

Eksport merosot 1.3 peratus berbanding 1.9 peratus pada tahun 2018 (Carta 1.11). Penyusutan 1.9 peratus berbanding 1.8 peratus pada tahun 2018 telah memberi kesan kepada keseluruhan prestasi eksport. Eksport barangan mewakili 83.3 peratus daripada jumlah eksport Malaysia. Walau bagaimanapun, eksport perkhidmatan bertumbuh lebih baik pada tahun 2019 dengan mencatatkan 1.7 peratus daripada pertumbuhan negatif 0.6 peratus pada tahun 2018.

Import mengalami prestasi lemah dengan penyusutan 2.5 peratus disebabkan oleh prestasi perlahan dalam import barangan (sumbangan: 80.2%). Import barangan menurun 2.4 peratus (2018: 2.9%) sementara import perkhidmatan (sumbangan: 19.8%), mencatatkan pertumbuhan negatif yang lebih kecil 2.9 peratus (2018: -3.7%) pada tahun 2019.

Eksport **merosot 1.3%** (2018:1.9%) susulan **kemerosotan dalam eksport barangan**

Carta 1.11 **Eksport - Nilai, perubahan peratusan tahunan 2015-2019 dan sumbangan peratusan tahun 2019 pada harga malar 2015**

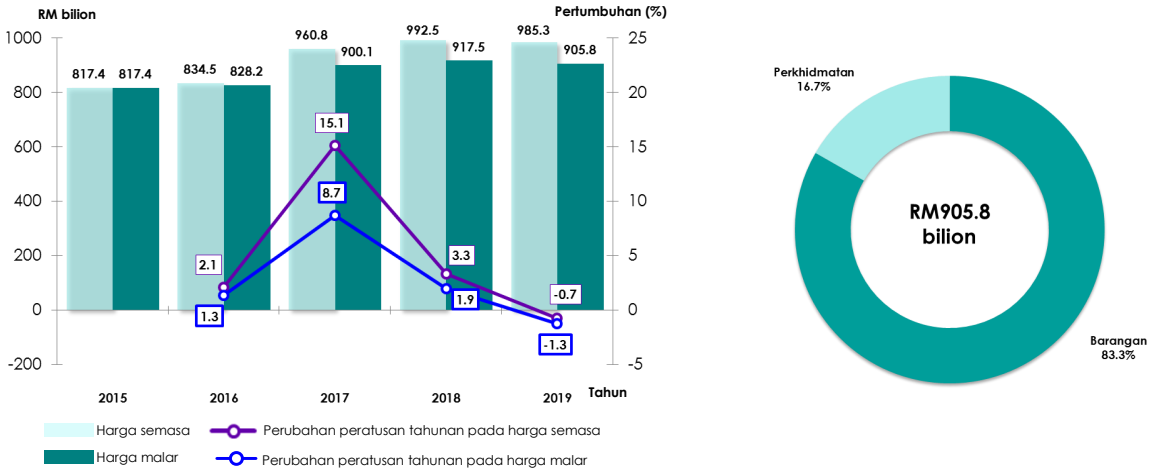

Carta 1.12 **Import - Nilai, perubahan peratusan tahunan 2015-2019 dan sumbangan peratusan tahun 2019 pada harga malar 2015**

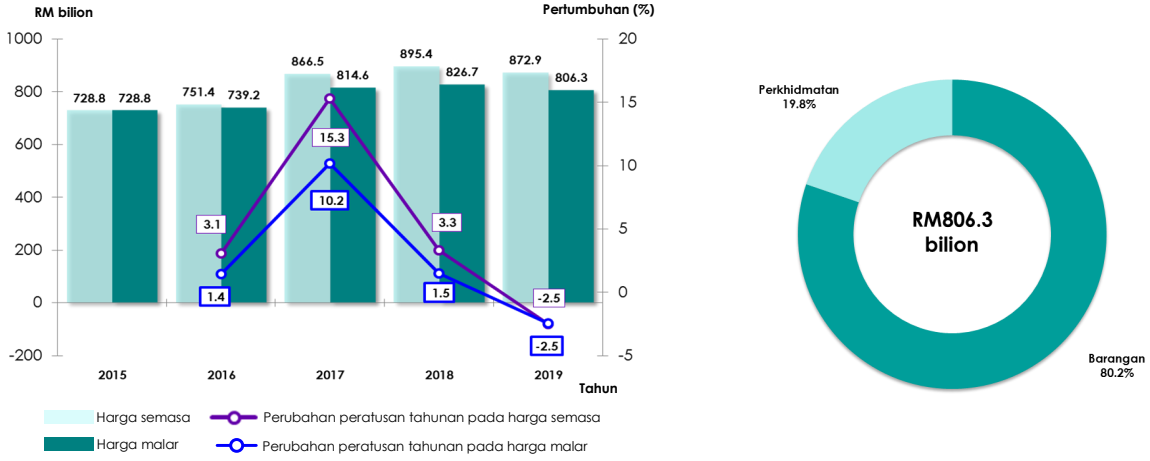

Inflasi

Secara keseluruhannya, inflasi pada tahun 2019 direkodkan lebih rendah pada kadar purata 0.7 peratus berbanding 1.0 peratus pada tahun 2018. Sebahagian besar daripada kadar tersebut disumbangkan oleh kejatuhan dalam kumpulan harga pengangkutan sebanyak negatif 3.1 peratus berbanding kenaikan 1.6 peratus pada tahun sebelumnya.

Pelaksanaan harga siling bahan api bagi kenderaan persendirian terutama RON95 pada harga RM2.08 per liter antara Mac hingga Disember berbanding RM2.20 bagi tempoh sama pada tahun 2018 dilihat antara elemen yang mendorong kepada kadar inflasi yang lebih rendah ini.

Sementara itu, inflasi yang lebih terkawal juga direkodkan bagi kumpulan-kumpulan barangan dan perkhidmatan yang lain. Kumpulan makanan dan minuman bukan alkohol mencatakan inflasi pada kadar 1.7 peratus, minuman beralkohol dan tembakau (1.5%), pakaian dan kasut (-2.0%), perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain (1.9%), perabot, perkakasan dan kelengkapan isi rumah (1.4%), kesihatan (0.7%), komunikasi (0.4%), perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan (1.4%), restoran dan hotel (1.2%) dan lain-lain barang dan perkhidmatan (0.4%).

Inflasi pada tahun 2019 direkodkan **lebih rendah** pada kadar purata **0.7%** berbanding 1.0% pada tahun 2018

Inflasi teras juga turut menyaksikan kadar yang lebih rendah iaitu sebanyak 1.5 peratus (2018: 1.6%). Ini menunjukkan bahawa selepas faktor-faktor lain seperti penetapan harga dan pengaruh turun naik harga yang tidak menentu dikecualikan, kadar inflasi adalah agak stabil pada tahun 2019.

Pasaran tenaga buruh

Pasaran tenaga buruh Malaysia terus stabil pada tahun 2019 dengan jumlah tenaga buruh yang meningkat sebanyak 2.0 peratus kepada 15.6 juta orang berbanding 15.3 juta orang pada tahun sebelumnya. Sementara itu, penduduk bekerja turut meningkat sebanyak 297.4 ribu orang kepada 15.1 juta orang pada tahun 2019 (2018: 14.8 juta orang). Kadar pengangguran juga kekal 3.3 peratus. Ini menunjukkan bahawa ekonomi negara masih dapat dikekalkan dalam keadaan guna tenaga penuh dengan kadar pengangguran di bawah 4.0 peratus.

Menurut Laporan Survei Tenaga Buruh, bilangan tenaga buruh paling tinggi adalah kumpulan umur 25 sehingga 29 tahun iaitu sebanyak 17.8 peratus diikuti 15.9 peratus dalam kumpulan umur 30 hingga 34 tahun dan 14.1 peratus dalam kumpulan umur 20 hingga 24 tahun. Kadar penyertaan tenaga buruh (KPTB) pula meningkat daripada 68.3 peratus kepada 68.7 peratus pada tahun 2019. Ini menunjukkan 31.3 peratus penduduk dalam kumpulan umur bekerja berada di luar tenaga buruh.

Di samping itu, KPTB bagi lelaki naik 0.4 mata peratus iaitu kepada 80.8 peratus pada tahun 2019 berbanding 80.4 peratus pada tahun sebelumnya. Penyertaan lelaki dalam pasaran buruh melebihi 90 peratus antara umur 25 sehingga 54 tahun, iaitu 25 sehingga 34 tahun (96.1%), 35 sehingga 44 tahun (97.7%) dan 45 sehingga 54 tahun (94.2%). KPTB perempuan turut naik 0.4 mata peratus kepada

Penyertaan wanita dalam pasaran buruh melebihi **55%** antara umur **25 sehingga 54 tahun**

55.6 peratus pada tahun 2019. Penyertaan wanita dalam pasaran buruh melebihi 55 peratus antara umur 25 sehingga 54 tahun, iaitu 25 sehingga 34 tahun (73.7%), 35 sehingga 44 tahun (68.0%) dan 45 sehingga 54 tahun (58.9%).

Dari sudut tahap pendidikan, penduduk bekerja yang mempunyai pendidikan tertiari meningkat sebanyak 0.8 mata peratus iaitu 29.4 peratus pada tahun 2019 berbanding 28.6 peratus pada tahun sebelumnya. Walau bagaimanapun, pendidikan rendah mencatatkan penurunan 1.0 mata peratus dengan peratusan penduduk bekerja sebanyak 12.1 peratus pada tahun 2019 (2018: 13.1%).

Berdasarkan sektor utama ekonomi, jumlah penduduk bekerja bagi sektor Perkhidmatan terus menerajui bilangan peratusan tertinggi iaitu 62.9 peratus daripada keseluruhan jumlah guna tenaga. Sektor Pembuatan mencatatkan peningkatan 0.9 mata peratus dalam komposisi penduduk bekerja iaitu 17.8 peratus berbanding 16.9 peratus pada tahun 2018. Namun, penduduk bekerja dalam sektor Pertanian mencatatkan penurunan 0.4 mata peratus kepada 10.2 peratus pada tahun 2019 (2018: 10.6%). Sementara itu, penduduk bekerja dalam sektor Pembinaan dan Perlombongan & pengkuarian masing-masing kekal sebanyak 8.5 peratus dan 0.6 peratus.

Selain itu, hampir 50 peratus penganggur aktif menganggur kurang dari tiga bulan iaitu sebanyak 48.4 peratus, diikuti 28.6 peratus dalam tempoh tiga bulan hingga kurang enam bulan. Penganggur aktif dalam tempoh enam bulan hingga kurang daripada setahun pula adalah sebanyak 13.7 peratus, manakala dalam tempoh satu tahun dan lebih pula adalah sebanyak 9.3 peratus.

Luar tenaga buruh

Pada tahun 2019, penduduk dalam kalangan umur bekerja yang berada di luar tenaga buruh adalah seramai 7,103.5 ribu orang berbanding 7,094.4 ribu orang pada tahun 2018. Jumlah ini merangkumi 68.3 peratus daripadanya adalah wanita dengan seramai 4,850.1 ribu orang, manakala 31.7 peratus lagi adalah lelaki dengan seramai 2,253.5 ribu orang.

Dari sudut komposisi mengikut umur, penduduk yang berumur 15 sehingga 24 tahun merupakan kumpulan terbesar yang berada di luar tenaga buruh iaitu 46.9 peratus. Namun, peratusan ini menurun 1.8 mata peratus berbanding 2018. Sementara itu, 83.7 peratus daripada penduduk dalam kumpulan umur bekerja (15-64 tahun) berada di luar tenaga buruh iaitu suri rumah/ tanggungjawab keluarga dan pelajar. Kumpulan ini merupakan penduduk yang berpotensi menyertai pasaran buruh.

Produktiviti buruh

Kadar pertumbuhan produktiviti buruh Malaysia menyederhana pada tahun 2019 dengan mencatatkan pertumbuhan 2.2 peratus mengikut perkiraan nilai ditambah per jam bekerja (2018: 3.4%). Secara umumnya, kadar produktiviti semua sektor ekonomi bertumbuh lebih perlahan namun masih berada dalam aliran pertumbuhan positif kecuali Perlombongan dan pengkuarian yang merekodkan pertumbuhan negatif pada tahun 2019. Dari perspektif produktiviti mengikut per

pekerja, pertumbuhan produktiviti dicatatkan pada kadar 2.1 peratus berbanding 2.3 peratus pada tahun sebelumnya.

Berdasarkan produktiviti buruh tahunan per jam bekerja, sektor Perkhidmatan mencatatkan pertumbuhan produktiviti buruh yang perlahan iaitu pada kadar 2.7 peratus berbanding 5.0 peratus pada tahun sebelumnya. Prestasi produktiviti buruh bagi subsektor perdagangan borong dan runcit merekodkan pertumbuhan 3.9 peratus berbanding 5.8 peratus pada tahun sebelumnya. Maklumat dan komunikasi serta perkhidmatan lain turut mengalami pertumbuhan lebih rendah apabila masing-masing bertumbuh 2.1 peratus (2018: 5.7%) dan 2.6 peratus (2018: 7.0%). Namun begitu, subsektor utiliti meningkat lebih baik kepada 3.3 peratus sementara pengangkutan dan penyimpanan kekal 4.3 peratus.

Sektor Pembuatan merekodkan pertumbuhan produktiviti per jam bekerja sebanyak 2.5 peratus (2018: 3.3%). Produktiviti produk elektrik, elektronik dan optikal, produk mineral bukan logam, logam asas dan produk logam yang direka masing-masing mencatatkan pertumbuhan 2.6 peratus. Sementara itu, pertumbuhan negatif 1.5 peratus direkodkan oleh subsektor minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan dan prosesan makanan. Sebaliknya, subsektor peralatan pengangkutan, pembuatan lain dan pembaikan bertumbuh lebih baik kepada 5.6 peratus berbanding 4.9 peratus pada tahun 2018 (Jadual 1.2).

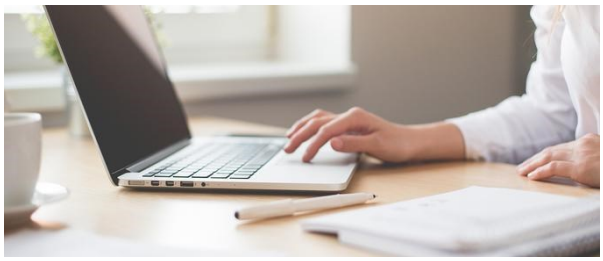

Produktiviti buruh per jam bekerja sektor Perkhidmatan mencatatkan pertumbuhan pada kadar 2.7% (2018: 5.0%)

Selain itu, kadar produktiviti per jam bekerja sektor Pembinaan dan Pertanian pula merekodkan pertumbuhan yang sederhana pada tahun 2019 dengan masing-masing pada kadar 3.5 peratus (2018: 3.8%) dan 0.3 peratus (2018: 0.6%).

Bagi pertumbuhan produktiviti mengikut nilai ditambah per pekerja, sektor Pembinaan kekal stabil 3.3 peratus (2018: 3.4%). Namun, pertumbuhan produktiviti sektor Perkhidmatan dan sektor Pembuatan masing-masing bertumbuh sederhana sebanyak 2.9 peratus (2018: 3.5%) dan 1.7 peratus (2018: 2.4%) mengikut nilai ditambah per pekerja.

Sektor Perlombongan dan pengkuarian pula mencatatkan pertumbuhan negatif 1.6 peratus mengikut produktiviti nilai ditambah per pekerja pada tahun 2019 (2018: 4.0%). Produktiviti sektor Pertanian pula meningkat 0.4 peratus pada tahun 2019 berbanding negatif 0.2 peratus pada tahun sebelumnya.

Jadual 1.2 **Perubahan peratusan produktiviti buruh tahunan mengikut aktiviti ekonomi, 2018-2019**

Aktiviti Ekonomi	Produktiviti nilai ditambah per jam bekerja		Produktiviti nilai ditambah per pekerja	
	2018	2019	2018	2019
Pertanian	0.6	0.3	-0.2	0.4
Perlombongan dan pengkuarian	3.3	-1.7	4.0	-1.6
Pembuatan	3.3	2.5	2.4	1.7
Pembinaan	3.8	3.5	3.4	3.3
Perkhidmatan	5.0	2.7	3.5	2.9
Produktiviti buruh	**3.4**	**2.2**	**2.3**	**2.1**

Prospek ekonomi Malaysia 2020

Penularan wabak COVID-19 di seluruh dunia telah diisytiharkan sebagai pandemik oleh *World Health Organization* pada Mac 2020. Bilangan kes yang semakin meningkat di Malaysia pada pertengahan bulan yang sama juga mendorong penguatkuasaan Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) pada 18 Mac 2020 yang menyebabkan semua aktiviti perhimpunan besar ditegah, perjalanan dihadkan dan penutupan sekolah, universiti dan premis-premis swasta serta kerajaan kecuali bagi perkhidmatan kritikal. Ekonomi Malaysia yang pada awalnya diramal bertumbuh positif telah dinilai semula apabila pelbagai aktiviti sosial dan ekonomi terhenti. Pertumbuhan ekonomi bagi tahun 2020 dijangka berhadapan penguncupan akibat situasi yang lebih sukar dan tidak menentu.

PKP yang berlanjutan selama lebih enam minggu telah menyebabkan sebahagian besar sektor ekonomi terkesan dan membawa kepada kehilangan pekerjaan, kemerosotan pendapatan dan menjejaskan pertumbuhan ekonomi. Walau bagaimanapun, langkah drastik tersebut nyata membawa kesan positif apabila jumlah jangkitan menurun secara konsisten sehingga membenarkan aktiviti ekonomi dan sosial berjalan semula secara beransur-ansur melalui Perintah Kawalan Pergerakan Bersyarat (PKPB) dan seterusnya Perintah Kawalan Pergerakan Pemulihan (PKPP).

Sementara itu, pelbagai langkah dan pendekatan juga telah dilaksanakan melalui polisi monetari dan fiskal bagi menangani kemelesetan dan menjana semula ekonomi. Antaranya termasuklah pakej rangsangan ekonomi yang telah diumumkan iaitu Pakej Rangsangan Ekonomi Prihatin Rakyat (PRIHATIN) dan Pelan Jana Semula Ekonomi Negara (PENJANA). Melalui pakej PRIHATIN yang berjumlah RM250 bilion, antara bantuan tunai yang disediakan ialah sebanyak RM1,600

Pelbagai langkah dan pendekatan dilaksanakan melalui **polisi monetari dan fiskal** bagi **menangani kemelesetan dan menjana semula ekonomi**

kepada isi rumah berpendapatan di bawah RM4,000 dan RM1,000 kepada isi rumah berpendapatan lebih daripada RM4,001 hingga RM8,000. Di samping itu, subsidi gaji dan upah turut diperkenalkan bagi menjamin kelangsungan pasaran tenaga kerja. Selain itu, pakej PRIHATIN TAMBAHAN khas untuk PKS juga disediakan seperti Geran Khas PRIHATIN dan tambahan kepada subsidi gaji pekerja daripada RM5.9 bilion kepada RM13.8 bilion.

Selain itu, pelbagai insentif juga diwujudkan seperti moratorium pembayaran semua jenis pinjaman bank, pengeluaran wang daripada Kumpulan Wang Simpanan Pekerja (KWSP), diskaun penggunaan elektrik, penangguhan bayaran sewa bagi penyewa premis kerajaan dan sebagainya. Melalui polisi monetari pula, Bank Negara Malaysia (BNM) telah menurunkan kadar faedah semalaman (OPR) sebanyak 75 mata asas antara Mac hingga Julai 2020 dan turut mengurangkan nisbah rizab berkanun yang perlu dipegang oleh bank-bank komersial untuk meningkatkan lagi kemudahan kredit dan kecairan di dalam ekonomi.

Melalui PENJANA, tiga fokus utama ditumpukan iaitu pemerkasaan rakyat, pemerkasaan perniagaan dan merangsang semula ekonomi. Dari aspek pemerkasaan rakyat, antara langkah yang dilaksanakan ialah tambahan subsidi gaji selama tiga bulan lagi yang berjumlah sehingga RM5.3 bilion, peruntukan

sebanyak RM2 bilion untuk program melatih semula dan meningkatkan kemahiran pekerja dan bayaran tunai kepada golongan yang paling terkesan. Bagi memperkasakan perniagaan pula, bantuan kewangan disediakan untuk membantu PKS dan sektor-sektor yang terjejas teruk seperti sektor pelancongan. Bagi merangsang semula ekonomi, kerajaan juga melaksanakan insentif pengecualian cukai ke atas pelbagai sektor dan juga menggubal Rang Undang-Undang COVID-19 bagi mengurangkan impak negatif dari segi kewangan selain pelbagai lagi insentif lain.

Prestasi semasa ekonomi Malaysia bagi tahun 2020 sementara itu pula dapat dilihat melalui laporan Indeks Pelopor (IP) oleh Jabatan Perangkaan Malaysia yang memberi isyarat kepada hala tuju ekonomi. Pembukaan semula pelbagai sektor ekonomi melalui PKPB dan PKPP serta pakej-pakej rangsangan ekonomi yang dilaksanakan memperlihatkan impak positif apabila laporan IP bagi bulan Mei 2020 telah bertambah baik kepada 0.6 peratus berbanding paras negatif pada April 2020 (Carta 1.13). IP bulan ke bulan bagi Mei 2020 juga melonjak kepada 4.9 peratus daripada 0.2 peratus pada bulan sebelumnya. Peningkatan ini disumbangkan oleh lima daripada tujuh komponen IP dengan pertumbuhan tertinggi dalam komponen Jumlah Syarikat Baharu Didaftar iaitu sebanyak 1.8 peratus.

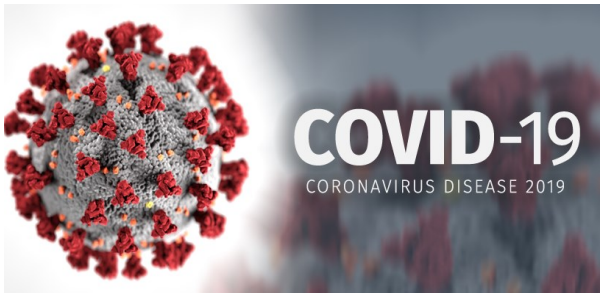

Pembukaan semula pelbagai sektor ekonomi melalui PKPB dan PKPP serta pakej-pakej rangsangan ekonomi yang dilaksanakan memperlihatkan **impak positif** apabila laporan IP bagi bulan Mei 2020 bertambah baik kepada **0.6%**

Meskipun situasi dijangka semakin pulih menjelang hujung tahun 2020 kesan daripada langkah-langkah fiskal dan monetari yang dilaksanakan, namun secara keseluruhannya prospek pertumbuhan ekonomi Malaysia pada tahun 2020 masih diramal negatif. BNM dalam laporannya pada April 2020 mengunjurkan pertumbuhan ekonomi Malaysia pada kadar antara negatif 2.0 peratus hingga 0.5 peratus.

Berdasarkan perkembangan semasa, *World Bank* pada Jun 2020 pula meramalkan ekonomi Malaysia akan menguncup sebanyak 3.1 peratus manakala IMF pula menjangkakan kemerosotan pertumbuhan pada kadar 3.8 peratus iaitu lebih tinggi berbanding ramalan awal pada kadar negatif 1.7 peratus. Walau bagaimanapun, ramalan-ramalan tersebut masih bergantung kepada sejauh mana tempoh penularan wabak serta keberkesanan polisi yang dilaksanakan untuk merangsang semula ekonomi. Selain itu, keperluan Malaysia kepada perdagangan antarabangsa juga mempengaruhi pemulihan ekonomi domestik. Sekiranya Malaysia berjaya keluar daripada kemelut pandemik ini lebih awal sekali pun, pertumbuhan ekonomi masih sukar untuk pulih sepenuhnya sekiranya negara-negara lain masih bergelut dengan penularan wabak ini.

Carta 1.13 **Kadar pertumbuhan tahunan bagi Indeks Pelopor dan kitaran perniagaan, Januari 1991 hingga Mei 2020**

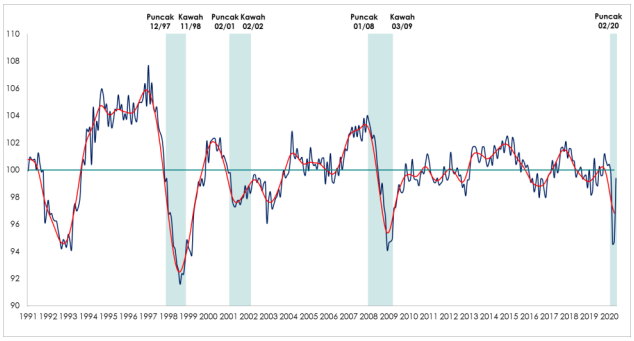

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Pertumbuhan ekonomi Malaysia suku tahun pertama 2020

Ekonomi Malaysia bertumbuh marginal 0.7 peratus (ST4 2019: 3.6%) pada suku tahun pertama 2020 (Carta 1.14). Bagi pelarasan musim suku tahun ke suku tahun, KDNK merosot 2.0 peratus (ST4 2019: 0.6%) seperti yang ditunjukkan oleh Carta 1.15. Pertumbuhan yang lebih perlahan yang dihadapi oleh Malaysia adalah seiring dengan ketidaktentuan global dan pandemik COVID-19 yang berterusan. Pada pertengahan Mac 2020, kerajaan Malaysia telah mengenakan PKP untuk mencegah penyebaran COVID-19. Oleh yang demikian, ekonomi Malaysia dipengaruhi oleh senario luar biasa pada suku tahun ini.

Dari segi penawaran, prestasi pertumbuhan disokong oleh sektor Perkhidmatan dan Pembuatan terutamanya yang berkaitan dengan industri perkhidmatan perlu. Walau bagaimanapun, sektor Pertanian dan Pembinaan merosot sementara Perlombongan dan pengkuarian mencatatkan pertumbuhan negatif yang lebih kecil pada suku tahun ini. Dari segi permintaan, perbelanjaan penggunaan akhir swasta bertumbuh sederhana, manakala pembentukan modal tetap kasar kekal dengan pertumbuhan negatif.

Carta 1.14 **KDNK - Nilai ditambah dan perubahan peratusan tahunan, 2017-2020**

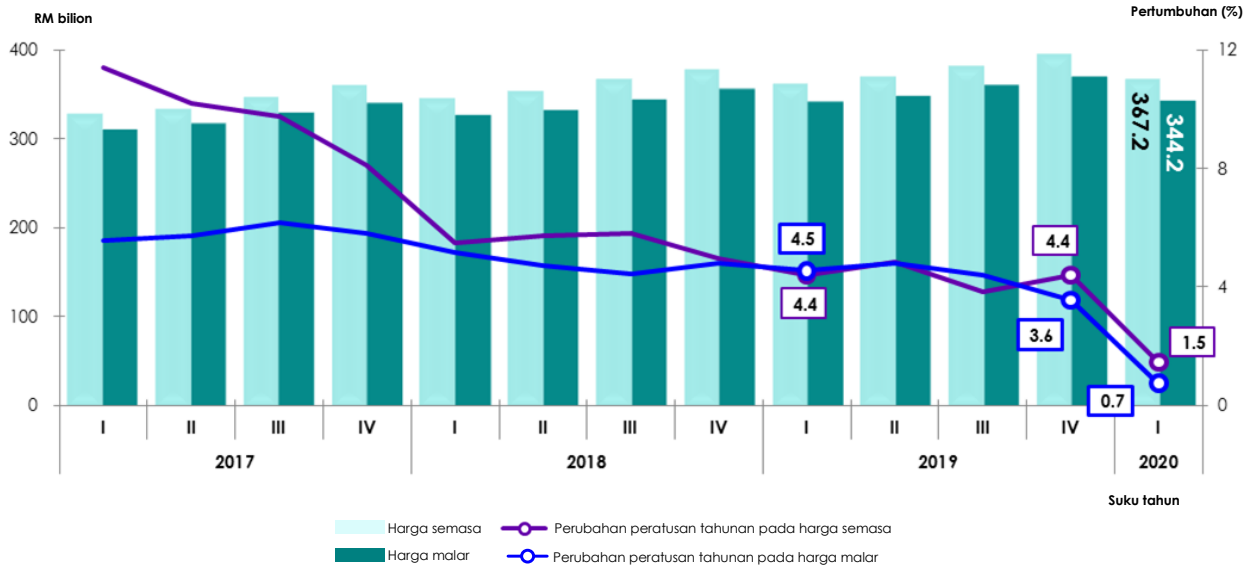

Carta 1.15 **KDNK pelarasan musim - Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya, 2016-2020**

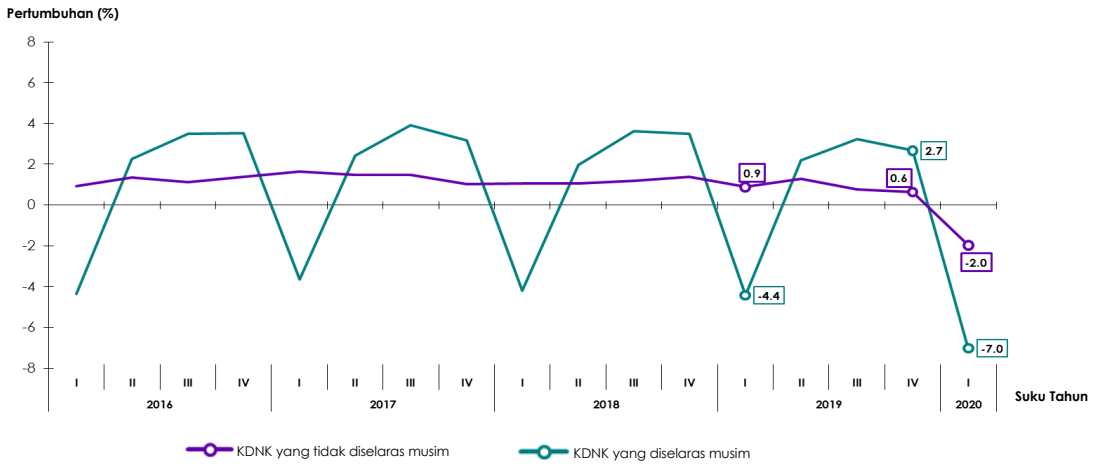

Perkhidmatan

Sektor Perkhidmatan bertumbuh sederhana kepada 3.1 peratus pada suku tahun pertama berbanding 6.2 peratus pada suku tahun keempat 2019 seperti yang ditunjukkan di Carta 1.16. Bagi terma pelarasan musim suku tahun ke suku tahun pertumbuhan sektor ini menguncup 1.7 peratus (ST4 2019: 1.3%).

Pertumbuhan sektor Perkhidmatan disokong oleh subsektor maklumat & komunikasi yang berkembang 6.7 peratus (ST4 2019: 6.8%). Ini diikuti oleh perdagangan borong & runcit dan kewangan & insurans yang masing-masing bertumbuh 2.1 peratus (ST4 2019: 6.4%) dan 4.9 peratus (ST4 2019: 5.2%). Subsektor maklumat & komunikasi diterajui oleh segmen telekomunikasi dan perkhidmatan komputer & maklumat. Pertumbuhan subsektor perdagangan borong & runcit disumbangkan oleh pertumbuhan positif borong, 3.4 peratus (ST4 2019: 5.9%) dan runcit bertumbuh perlahan kepada 2.1 peratus (ST4 2019: 7.3%). Kewangan kekal dengan pertumbuhan positif yang disokong oleh aktiviti perantaraan monetari, manakala insurans tumbuh lebih laju didorong oleh segmen insurans hayat.

Pembuatan

Sektor Pembuatan bertumbuh 1.5 peratus lebih perlahan daripada 3.0 peratus pada suku tahun sebelumnya seperti yang digambarkan di Carta 1.17. Ini merupakan pertumbuhan terendah yang dicapai sejak suku tahun pertama 2013 (0.6%). Bagi pelarasan musim suku tahun ke suku tahun, sektor ini merosot 0.9 peratus (ST4 2019: 0.2%). Pertumbuhan perlahan sektor Pembuatan disumbangkan oleh subsektor produk petroleum, kimia, getah & plastik (3.9%), produk elektrik, elektronik & optikal (2.2%) dan produk kayu, perabot, keluaran kertas & percetakan (1.3%).

Walau bagaimanapun, minyak & lemak daripada sayuran & haiwan & prosesan makanan dan peralatan pengangkutan, pembuatan lain & pembaikan masing-masing mencatatkan penyusutan 3.1 peratus dan 1.5 peratus.

Carta 1.16 **Perkhidmatan - Nilai ditambah, perubahan peratusan tahunan 2017-2020 dan sumbangan peratusan pada harga malar 2015**

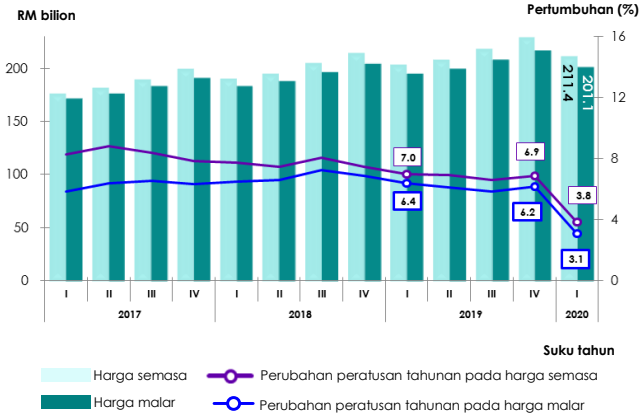

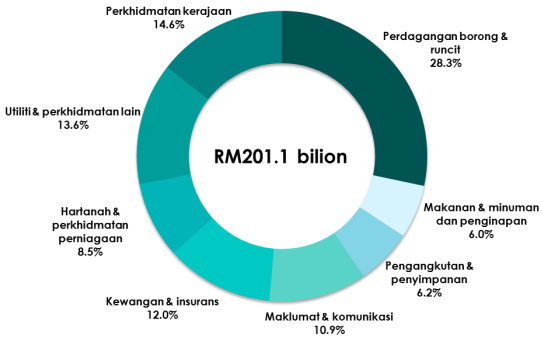

Carta 1.17 **Pembuatan - Nilai ditambah, perubahan peratusan tahunan 2017-2020 dan sumbangan peratusan pada harga malar 2015**

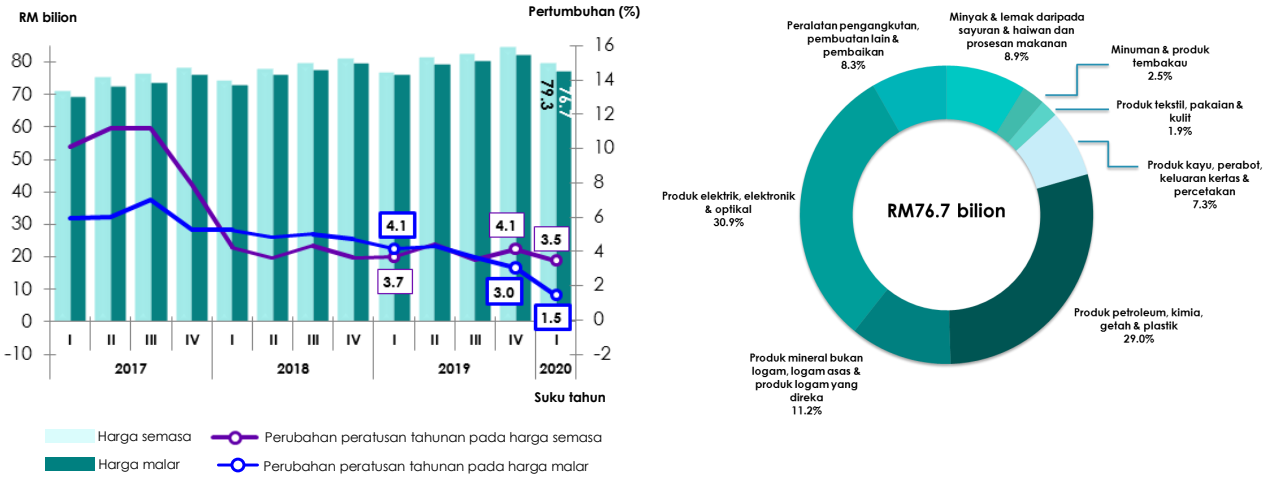

Pertanian

Sektor Pertanian menyusut 8.7 peratus (ST4 2019: -5.7%) seperti yang digambarkan di Carta 1.18. Bagi terma pelarasan musim, sektor ini menguncup 1.5 peratus (ST4 2019: -4.1%).

Pertumbuhan negatif ini dipengaruhi oleh penyusutan dalam subsektor kelapa sawit, 22.0 peratus (ST4 2019: -16.9%), perhutanan & pembalakan, 23.6 peratus (ST4 2019: -19.0%), perikanan, 7.6 peratus (ST4 2019: 2.7%) dan getah, 18.3 peratus (ST4 2019: 1.8%).

Walau bagaimanapun, subsektor ternakan dan pertanian lain masing-masing mencatatkan pertumbuhan yang lebih baik 8.5 peratus (ST4 2019: 7.5%) dan 6.3 peratus (ST4 2019: 6.1%).

Pembinaan

Sektor Pembinaan menguncup 7.9 peratus (ST4 2019: 1.0%) seperti yang digambarkan di Carta 1.19. Ini merupakan pertumbuhan terendah yang dicatatkan sejak suku tahun kedua 1999 (-7.9%). Sektor ini merosot 9.2 peratus (ST4 2019: 1.3%) bagi pelarasan musim suku tahun ke suku tahun.

Penguncupan sektor ini dipengaruhi oleh penyusutan dalam semua segmen. Bangunan kediaman mencatatkan penurunan 8.1 peratus (ST4 2019: 3.0%) dan bangunan bukan kediaman negatif 11.6 peratus (ST4 2019: -10.0%). Kejuruteraan awam merosot kepada 5.1 peratus (ST4 2019: 6.7%) dan aktiviti pembinaan pertukangan khas negatif 9.0 peratus (ST4 2019: 4.5%).

Carta 1.18 **Pertanian - Nilai ditambah, perubahan peratusan tahunan 2017-2020 dan sumbangan peratusan pada harga malar 2015**

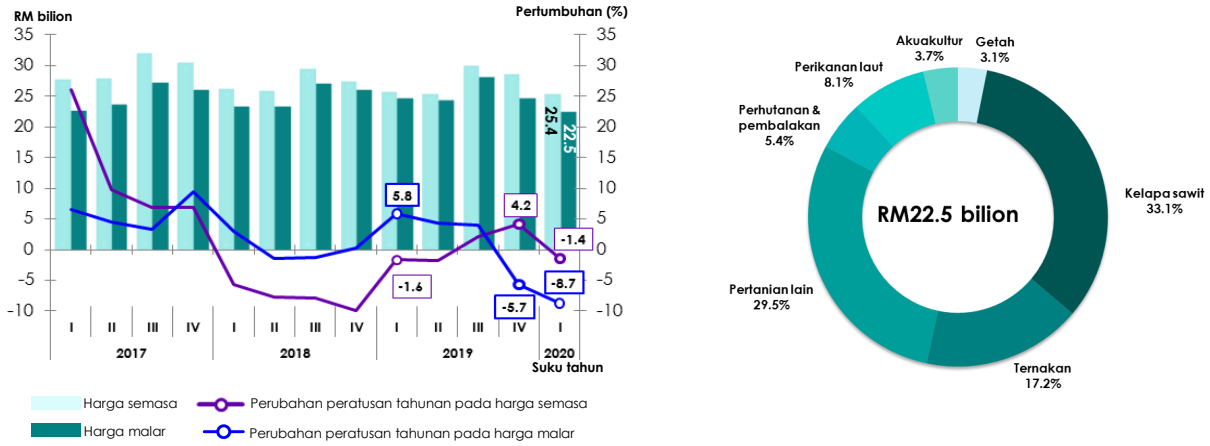

Carta 1.19 **Pembinaan - Nilai ditambah, perubahan peratusan tahunan 2017-2020 pada harga malar 2015**

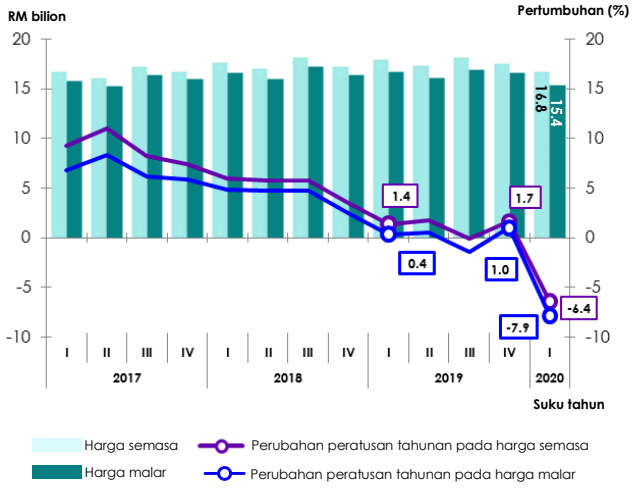

Perlombongan dan pengkuarian

Sektor Perlombongan dan pengkuarian mencatatkan pemulihan dengan negatif yang lebih kecil 2.0 peratus (ST4 2019: -3.4%) seperti yang ditunjukkan di Carta 1.20. Bagi pelarasan musim suku tahun ke suku tahun, sektor ini menyusut kepada 0.9 peratus (ST4 2019: 2.2%).

Pertumbuhan sektor ini didorong terutamanya oleh prestasi minyak mentah & kondensat yang pulih kepada negatif 5.2 peratus (ST4 2019: -6.3%). Sementara itu, gas asli dan perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan masing-masing mencatatkan pertumbuhan 0.1 peratus dan 2.7 peratus.

Carta 1.20 **Perlombongan dan pengkuarian - Nilai ditambah, perubahan peratusan tahunan 2017-2020 pada harga malar 2015**

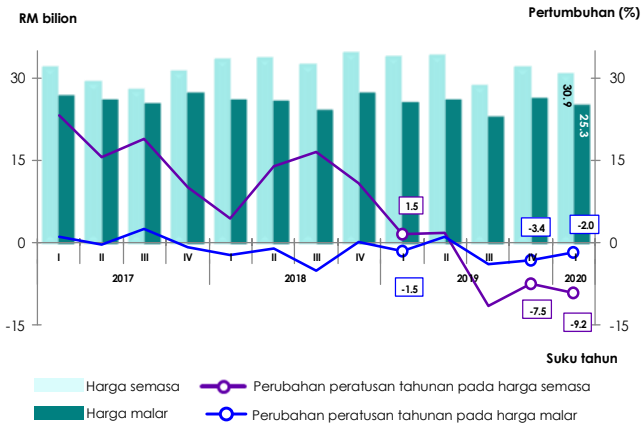

Perbelanjaan penggunaan akhir

Perbelanjaan penggunaan akhir bertumbuh 6.5 peratus berbanding 6.6 peratus pada suku tahun sebelumnya seperti yang ditunjukkan di Carta 1.21.

Perbelanjaan penggunaan akhir swasta mencatatkan pertumbuhan 6.7 peratus (ST4 2019: 8.1%). Prestasi ini disokong oleh penggunaan ke atas kumpulan makanan & minuman bukan alkohol, komunikasi dan perumahan, air, elektrik, gas & bahan api lain. Bagi terma pelarasan musim, perbelanjaan penggunaan akhir swasta menguncup 0.2 peratus (ST4 2019: 2.2%).

Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan melonjak kepada 5.0 peratus daripada 1.3 peratus pada suku tahun keempat 2019. Prestasi kukuh ini didorong oleh peningkatan perbelanjaan kerajaan ke atas bekalan dan perkhidmatan. Bagi pelarasan musim suku tahun ke suku tahun, perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan meningkat kepada 4.4 peratus (ST4 2019: 0.5%).

Carta 1.21 **Perbelanjaan penggunaan akhir - Nilai, perubahan peratusan tahunan 2017-2020 dan sumbangan peratusan pada harga malar 2015**

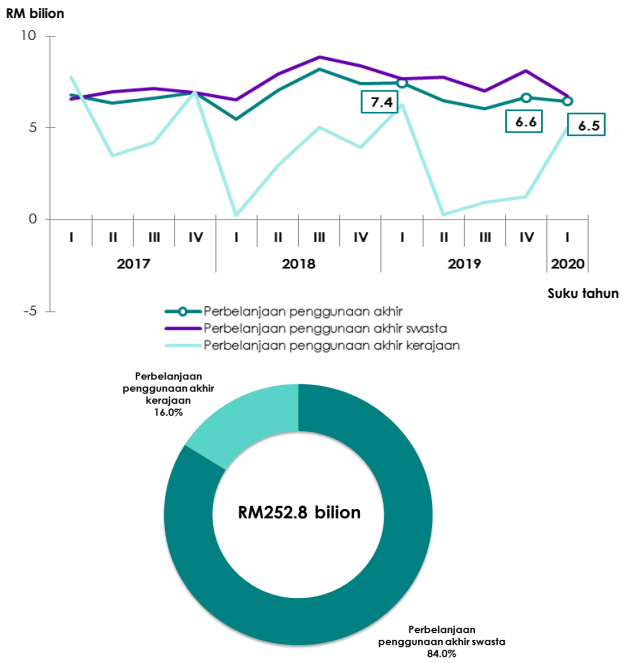

Pembentukan modal tetap kasar

PMTK terus menyusut kepada 4.6 peratus (ST4 2019: -0.7%) seperti yang ditunjukkan di Carta 1.22. Bagi terma pelarasan musim, PMTK merosot kepada 8.8 peratus (ST4 2019: 3.7%).

Prestasi PMTK didorong oleh penurunan dalam kesemua jenis aset. Struktur menguncup daripada 0.1 peratus kepada negatif 4.0 peratus pada suku tahun sebelumnya. Bagi kedua-dua jentera & peralatan dan aset lain masing-masing menyusut negatif 6.2 peratus (ST4 2019: -2.6%) dan negatif 2.4 peratus (ST4 2019: 1.4%).

Berdasarkan pengelasan mengikut sektor, sektor swasta menguncup 2.3 peratus (ST4 2019: 4.3%). Di samping itu, PMTK bagi sektor awam terus merosot kepada 11.3 peratus daripada negatif 8.0 peratus pada suku sebelumnya.

Carta 1.22 **PMTK dan komponen - Nilai, perubahan peratusan tahunan 2017-2020 dan sumbangan peratusan pada harga malar 2015**

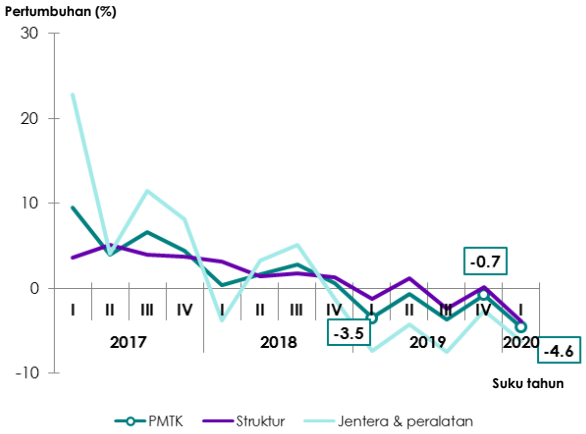

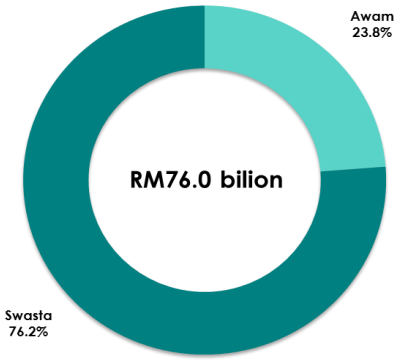

Eksport dan import pada suku tahun pertama 2020 **merosot** dengan masing-masing mencatatkan **negatif 7.1%** dan **negatif 2.5%**

Eksport dan import

Pada suku pertama tahun 2020, eksport menunjukkan prestasi merosot dengan catatan negatif 7.1 peratus (ST4 2019: -3.4%) seperti yang digambarkan di Carta 1.23. Prestasi ini disumbangkan oleh penyusutan bagi kedua-dua eksport barangan dan perkhidmatan. Bagi pelarasan musim suku tahun ke suku tahun, eksport merekodkan negatif 4.9 peratus (ST4 2019: -0.7%).

Import terus merosot dengan pertumbuhan negatif 2.5 peratus (ST4 2019: -2.4%) disebabkan oleh prestasi lemah dalam import perkhidmatan. Bagi terma pelarasan musim, import mencatatkan negatif 2.8 peratus (ST4 2019: -0.1%).

Carta 1.23 **Eksport dan import - Perubahan peratusan tahunan pada harga malar 2015, 2017-2020**

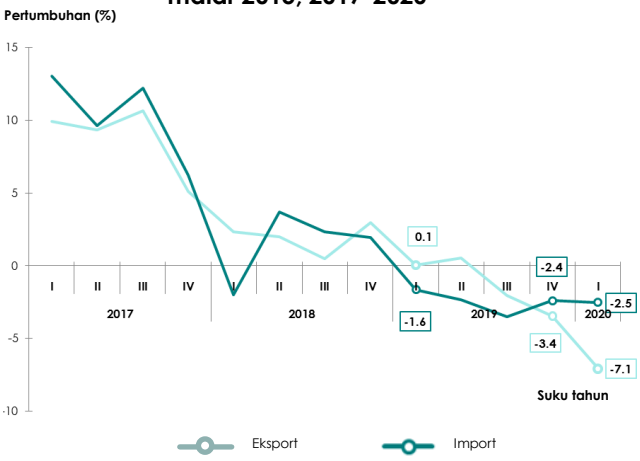

Jadual 1.3 **Perubahan peratusan KDNK suku tahunan bagi negara terpilih, 2018-2020**

Negara	Jenis pertumbuhan	2018				2019				2020
		ST1	ST2	ST3	ST4	ST1	ST2	ST3	ST4	ST1
European Union 27	Suku tahunan	2.7	2.4	1.9	1.5	1.7	1.5	1.6	1.2	-2.5
	Pelarasan musim*	0.4	0.4	0.3	0.5	0.5	0.3	0.3	0.1	-3.2
United Kingdom	Suku tahunan	1.1	1.3	1.6	1.4	2.0	1.4	1.3	1.1	-1.7
	Pelarasan musim*	0.1	0.5	0.6	0.2	0.7	-0.1	0.5	0.0	-2.2
USA	Suku tahunan	3.1	3.3	3.1	2.5	2.3	2.0	2.1	2.3	0.3
	Pelarasan musim**	3.8	2.7	2.1	1.3	2.9	1.5	2.6	2.4	-5.0
Japan	Suku tahunan	0.9	1.0	-0.3	-0.4	0.8	0.9	1.7	-0.7	-1.7
	Pelarasan musim*	-0.5	0.4	-0.8	0.6	0.6	0.5	0.0	-1.9	-0.6
	Pelarasan musim**	-1.9	1.8	-3.3	2.3	2.6	2.1	0.0	-7.2	-2.2
South Korea	Suku tahunan	3.0	3.1	2.4	3.1	1.8	2.1	2.0	2.3	1.4
	Pelarasan musim*	1.1	0.6	0.6	0.9	-0.3	1.0	0.4	1.3	-1.3
Hong Kong	Suku tahunan	4.5	3.4	2.6	1.1	0.7	0.4	-2.8	-3.0	-9.1
	Pelarasan musim*	1.5	-0.1	0.1	-0.3	0.8	-0.3	-3.0	-0.5	-5.5
Taiwan	Suku tahunan	3.2	3.4	2.5	2.0	1.8	2.6	3.0	3.3	1.6
	Pelarasan musim*	1.1	0.3	0.2	0.8	0.8	0.5	0.7	1.6	-0.9
	Pelarasan musim**	4.3	1.0	0.7	3.3	3.3	1.8	2.9	6.6	-3.6
Singapore	Suku tahunan	4.8	4.9	3.0	1.1	1.0	0.2	0.7	1.0	-0.3
	Pelarasan musim**	3.3	2.1	0.8	-1.3	2.3	-0.8	2.2	0.6	-3.3
China	Suku tahunan	6.9	6.9	6.7	6.5	6.4	6.2	6.0	6.0	-6.8
	Pelarasan musim*	1.9	1.6	1.5	1.3	2.0	1.2	1.4	1.3	-10.0
Thailand	Suku tahunan	5.0	4.6	3.2	3.8	2.9	2.4	2.6	1.5	-1.8
	Pelarasan musim*	1.9	0.8	0.1	1.0	1.0	0.3	0.3	-0.2	-2.2
Philippines	Suku tahunan	6.5	6.4	6.1	6.4	5.7	5.4	6.3	6.7	-0.2
	Pelarasan musim*	1.6	1.7	1.4	1.4	1.3	1.2	2.3	1.8	-5.1
Indonesia	Suku tahunan	5.1	5.3	5.2	5.2	5.1	5.1	5.0	5.0	3.0
Malaysia	**Suku tahunan**	**5.2**	**4.7**	**4.4**	**4.8**	**4.5**	**4.8**	**4.4**	**3.6**	**0.7**
	Pelarasan musim*	**1.1**	**1.0**	**1.2**	**1.4**	**0.9**	**1.3**	**0.8**	**0.6**	**-2.0**

Sumber: Laman sesawang Pejabat Statistik Negara (NSO) terpilih dan Pertubuhan Kerjasama dan Pembangunan Ekonomi (OECD)
Pelarasan musim* = Data KDNK yang diselaras musim
Pelarasan musim** = Kadar tahunan pelarasan musim

Rencana 1:
Pengenalan kepada kajian profil KDNK mengikut daerah 2015[1]

Oleh: Siti Hajar Mohamad, Wan Ahmad Ridhuan Wan Jaafar, Ainil Zafirah Abd Karim, Syazwani Aliah Abd Rahman dan Herzie Mohamed Nordin

1.0 Pendahuluan

Ketidakseimbangan pembangunan negeri dan wilayah serta kawasan bandar dengan pedalaman adalah antara perkara utama dalam perhatian kerajaan untuk ditangani bagi mewujudkan kemakmuran bersama dalam kalangan rakyat. Antara agenda utama kerajaan adalah untuk mengurangkan jurang ketidakseimbangan yang luas dalam pembangunan ekonomi antara negeri dan antara kawasan bandar dan luar bandar. Sehubungan itu, kerajaan melalui dokumen Wawasan Kemakmuran Bersama 2030 (WKB 2030) telah mengenalpasti dan meneliti sektor-sektor yang mempunyai potensi selaku pemacu ekonomi dengan memperkenalkan Aktiviti Pertumbuhan Ekonomi Utama (KEGA). Sebanyak 15 sasaran KEGA yang dipilih dan diberikan penekanan berikutan wujudnya pelbagai industri baharu yang akan diketengahkan dan menjadi model utama dalam pembangunan sesebuah negeri. Selain memastikan pelaksanaan 15 KEGA yang ditetapkan dalam WKB 2030, kerajaan terus komited dalam memperkukuhkan industri sedia ada antaranya adalah mempelbagaikan aktiviti dan memperluaskan kawasan bagi sektor melibatkan komoditi, pertanian dan pembinaan agar terus berkembang merentasi wilayah dan negeri (WKB 2030, 2019). Melalui strategi ini juga, kawasan utama ekonomi yang berpotensi akan dikenalpasti bagi memudahkan perancangan pembangunan dan ekonomi kawasan tersebut.

Dalam merangka dasar dan perancangan pembangunan sesebuah kawasan, kerajaan sama ada di peringkat pusat mahupun negeri sering memerlukan data-data ekonomi bukan sahaja di peringkat negeri, bahkan kini sehingga peringkat mikro seperti daerah dan pihak berkuasa tempatan. Menurut *Bureau of Economic Analysis (BEA), U.S Department of Commerce,* statistik KDNK mengikut kawasan metropolitan merupakan salah satu cara untuk memberi gambaran mengenai pengagihan ekonomi mengikut sesuatu kawasan (Ledia Guci, 2016). Di samping itu, statistik ini juga dijangka dapat membantu penganalisis dalam menilai prestasi ekonomi tempatan dan pembuat dasar dalam pengembangan strategi dan meningkatkan pertumbuhan ekonomi yang lebih mapan. Statistik di peringkat mikro merupakan keperluan utama kerana ianya merupakan nadi kepada perancangan pembangunan yang lebih khusus mengikut bidang tumpuan dan perkembangan terkini. Keperluan data-data peringkat mikro ini akan memudahkan perancangan kerajaan negeri khususnya, dalam memastikan pembangunan setara dan adil mampu dilaksanakan di daerah-daerah yang masih terkebelakang, selain memastikan potensi daerah tertentu mengikut aktiviti ekonomi yang bersesuaian dapat ditingkatkan. Penumpuan aktiviti ekonomi yang lebih bersasar mengikut daerah dapat mengoptimumkan output yang dijana, seterusnya menyokong pertumbuhan KDNK di peringkat negeri.

Menurut statistik KDNK mengikut negeri yang diterbitkan oleh Jabatan Perangkaan Malaysia, enam negeri iaitu Selangor, W.P. Kuala Lumpur, Sarawak, Johor, Pulau Pinang dan Sabah merupakan penyumbang utama ekonomi nasional pada tahun 2019 dengan sumbangan sebanyak 72.3 peratus. Berdasarkan sumbangan daripada negeri-negeri ini, data KDNK di peringkat Daerah dilihat dapat memberikan gambaran yang lebih terperinci bagi mengenal pasti daerah yang menyumbang kepada aktiviti ekonomi negeri. Negeri-negeri lain dengan

[1]Rencana ini adalah pandangan penulis dan tidak mewakili pandangan Jabatan Perangkaan Malaysia

sumbangan yang rendah juga sudah pasti turut mempunyai keutamaan aktiviti utama ekonomi mengikut daerah yang menyumbang kepada keseluruhan pertumbuhan negeri tersebut. Justeru, kajian profil KDNK Daerah ini dijangka dapat memberikan input dan panduan yang bermanfaat dalam menentukan daerah-daerah utama yang menyumbang kepada pertumbuhan ekonomi negeri.

2.0 Objektif kajian

KDNK Daerah adalah antara indikator yang bakal menjadi rujukan utama bagi pengukuran pencapaian Rancangan Malaysia Kedua Belas (RMKe-12) di peringkat negeri dan kerajaan tempatan. Pemerkasaan ekonomi seperti yang digariskan dalam dokumen konsep perancangan RMKe-12 termasuklah bandar sebagai pemangkin pertumbuhan, pembangunan luar bandar yang mampan dan pembangunan wilayah yang bersepadu.

Secara umumnya, kajian profil KDNK mengikut daerah bertujuan untuk menghasilkan data ekonomi di peringkat mikro yang dapat membantu pembentukan polisi pembangunan yang lebih berkesan dan bersasar. Secara spesifiknya pula, objektif yang ingin dicapai melalui kajian ini adalah:

a. Mengenal pasti daerah-daerah utama yang menyumbang kepada pertumbuhan ekonomi dalam negeri dan negara;
b. Mengenal pasti aktiviti ekonomi daerah yang menyumbang kepada kekuatan ekonomi negeri;
c. Mengenal pasti tahap keseimbangan ekonomi daerah-daerah di Malaysia; dan
d. Mengenal pasti jurang pendapatan antara daerah berdasarkan struktur ekonomi.

Melalui penemuan utama yang diperoleh daripada kajian ini juga akan dapat memberikan maklumat yang terperinci dalam menentukan kemunduran atau kemajuan sesebuah daerah. Maklumat ini seterusnya dapat memberikan input kepada penggubal dasar dan perancang ekonomi dalam melaksanakan pembangunan ekonomi di setiap daerah dan memastikan tiada daerah yang akan ketinggalan dalam usaha pembangunan dan kemajuan negara.

3.0 Metodologi dan sumber data

KDNK merupakan salah satu cara untuk mengukur prestasi ekonomi di sesebuah negara. Ia dihitung melalui jumlah nilai barangan dan perkhidmatan yang dikeluarkan dalam tempoh tertentu selepas ditolak kos barang dan perkhidmatan yang digunakan dalam proses pengeluaran. Jumlah tersebut merupakan nilai sebelum ditolak peruntukan bagi modal tetap, iaitu jumlah nilai ditambah pada harga pengeluar bagi pengeluar residen ditambah dengan duti import. Terdapat tiga pendekatan bagi mengukur KDNK iaitu kaedah pengeluaran, perbelanjaan dan pendapatan. Kaedah pengeluaran dilihat paling sesuai bagi penghasilan profil KDNK Daerah berikutan daripada ketersediaan data yang lebih terperinci. Bagi kaedah pengeluaran, pengiraan berikut digunakan bagi mendapatkan nilai KDNK:

i) Perbezaan antara output kasar bagi semua pengeluar tolak input perantaraan.
Nilai ditambah = Output – Input
ii) Jumlah nilai ditambah kasar bagi semua pengeluar yang terlibat dalam ekonomi;
KDNK = ∑ Nilai ditambah kasar

Output ialah nilai barangan dan perkhidmatan yang dikeluarkan termasuk pengeluaran untuk pasaran, pengeluaran untuk kegunaan sendiri dan pengeluaran bukan pasaran (kerajaan dan institusi swasta bukan berasaskan keuntungan yang memberi perkhidmatan kepada isi rumah). Pengeluaran barangan dan perkhidmatan tidak semestinya untuk dijual atau perolehan syarikat/ pertubuhan. Input perantaraan pula ialah nilai barangan dan perkhidmatan yang digunakan dalam proses pengeluaran barang dan perkhidmatan yang tidak termasuk gaji dan upah, susut nilai daripada modal dan faedah bersih yang dibayar. Secara keseluruhan, nilai ditambah merupakan perbezaan di antara output dan input perantaraan. Ia merupakan pertambahan nilai ditambah terhadap barangan dan perkhidmatan hasil daripada aktiviti pengeluaran.

Bagi memastikan penganggaran yang dijalankan mencapai piawaian yang disarankan, *System of National Accounts 2008* (2008 SNA) dijadikan sebagai rujukan utama dalam kajian profil KDNK Daerah. 2008 SNA merupakan kerangka kerja yang menyeluruh bagi mengukur tahap pembangunan ekonomi di samping mengintegrasikan sistem statistik di seluruh negara. Di samping itu, kertas kajian dan penyelidikan daripada *National Statistical Office* (NSO) dan agensi perancangan ekonomi yang lain juga dijadikan rujukan dan panduan bagi membantu meningkatkan kualiti kajian menerusi pemahaman konsep dan kaedah yang tepat.

3.2 Kaedah *bottom-up* dan *top-down*

Penganggaran KDNK di peringkat daerah dapat dilaksanakan melalui dua kaedah iaitu *bottom-up* dan *top-down*. Kaedah *bottom-up* atau menaik *(ascending)* melibatkan pengiraan data di peringkat paling rendah iaitu pengeluaran yang dihasilkan oleh sesebuah pertubuhan dan menjumlahkannya untuk mendapatkan nilai keseluruhan atau agregat di peringkat daerah. Meskipun kaedah *bottom-up* merupakan kaedah yang terbaik untuk mendapatkan anggaran yang paling tepat, namun secara praktisnya kaedah ini sukar dilaksanakan dengan sempurna kerana kekangan daripada sumber data yang terhad.

Oleh itu, kaedah *top-down* atau menurun *(descending)* digunakan sebagai kaedah kedua atau kaedah tambahan untuk melaksanakan penganggaran. Kaedah *top-down* melibatkan penggunaan indikator untuk mengagihkan data agregat dari peringkat yang lebih tinggi ke peringkat yang lebih rendah. Dalam kajian profil KDNK mengikut daerah, kaedah *top-down* dilihat sebagai kaedah yang sesuai bagi menganggarkan nilai KDNK bagi sebahagian aktiviti ekonomi di mana data KDNK di peringkat negeri *(top)* diagihkan ke daerah *(down)* menggunakan indikator-indikator yang terdapat di peringkat daerah. Kaedah ini juga turut diaplikasikan oleh BEA untuk menganggarkan nilai KDNK di kawasan metropolitan USA di mana statistik kaedah pendapatan digunakan untuk mengagihkan nilai KDNK di peringkat negeri *(top)* ke peringkat metropolitan *(down)* (Ledia Guci, 2016).

3.3 Sumber data

Sumber data utama bagi kajian profil KDNK Daerah adalah berasaskan Banci Ekonomi 2016 (BE 2016) bagi tahun rujukan 2015 yang dilaksanakan setiap lima tahun dan melibatkan bancian menyeluruh kepada semua jenis aktiviti ekonomi mengikut pertubuhan berdaftar di Malaysia. Ia mengandungi maklumat komprehensif meliputi pelbagai aspek antaranya termasuklah profil syarikat, jumlah pendapatan, jumlah perbelanjaan, jenis aktiviti ekonomi, gaji & upah, bilangan pekerja dan jumlah aset. Ketersediaan maklumat yang komprehensif ini juga dapat membantu kajian memperoleh statistik terbitan *(derived statistics)* yang lain antaranya seperti nilai ditambah,

produktiviti dan purata gaji. Selain itu, maklumat daripada Laporan Penyiasatan Pendapatan Isi Rumah & Kemudahan Asas 2016 dan Laporan Penyiasatan Perbelanjaan Isi Rumah 2016 (HIES) serta data sekunder yang diperoleh daripada pelbagai agensi juga turut digunakan dalam kajian ini. Antara agensi yang terlibat adalah berkaitan dengan aktiviti pertanian, pengangkutan, utiliti serta akaun kerajaan tempatan. Menurut rujukan daripada *Regional GDP Concepts, Sources and Method*, New Zealand turut menggunakan maklumat survei liputan penuh *local kind of activity (KAU)* untuk menganggarkan statistik yang lebih mikro. Kaedah pengumpulan data ini turut disokong dalam tatacara *Regional Accounts Method* yang dikeluarkan oleh Eurostat yang menyarankan pengumpulan data di peringkat *local KAUs of a producer unit* dijalankan.

3.4 Penyesuaian kaedah penyusunan

Bagi beberapa sektor tertentu, maklumat daripada BE 2016 masih tidak memadai untuk melaksanakan penganggaran KDNK mengikut daerah. Justeru, indikator-indikator lain perlu digunakan untuk memperoleh anggaran yang lebih baik. Berikut adalah antara sektor-sektor dan indikator yang digunakan untuk mendapatkan anggaran bagi KDNK Daerah.

Pertanian: Antara indikator yang boleh digunakan untuk mengukur prestasi tanaman di peringkat daerah adalah nilai pengeluaran, jumlah pengeluaran dan luas tanaman mengikut jenis spesis. Terdapat pelbagai spesis di dalam kumpulan tanaman yang masing-masing merekodkan nilai harga yang berbeza mengikut negeri. Justeru, pengumpulan data tambahan yang efisien dan simpanan data yang sistematik dapat mengukur prestasi sektor ini dengan lebih baik. Bagi ternakan pula, anggaran untuk daerah boleh diperolehi berdasarkan populasi ternakan manakala aktiviti perikanan pula menerusi jumlah pendaratan ikan laut, keluasan aktiviti akuakultur dan nilai pengeluaran.

Kaedah yang digunapakai ini adalah merujuk beberapa kajian yang dijalankan oleh negara lain antaranya kajian daripada *Directorates of Economics and Statistics, India*. Menerusi kajian tersebut, penganggaran di peringkat daerah dilaksanakan melalui pendekatan kaedah pengeluaran. Namun begitu, data pengeluaran dan harga di peringkat daerah secara amnya tidak tersedia secara konsisten mengikut tanaman. Oleh itu, anggaran tanaman tersebut disusun antaranya mengikut jumlah pengeluaran dan kawasan bertanam.

Sementara itu, antara indikator yang disusun oleh *Australian Bureau of Statistics* (ABS) bagi penganggaran sektor ini adalah jumlah pengeluaran tanaman, harga ladang dan penyembelihan ternakan.

Pembinaan: Bagi menyesuaikan anggaran dalam sektor Pembinaan, maklumat yang diperolehi daripada Survei Binaan Suku Tahunan (BST) digunakan sebagai rujukan bagi penentuan lokasi sebenar projek yang dilaksanakan mengikut daerah.

Pemilikan tempat kediaman yang didiami pemilik: Bilangan kediaman yang didiami pemilik diperoleh dengan menggunakan maklumat populasi penduduk, bilangan tempat kediaman, peratusan rumah yang didiami dan purata sewa dinilai berdasarkan dapatan Banci Penduduk & Perumahan 2010 dan HIES 2016. Merujuk kepada SGS Economic & Planning, penganggaran aktiviti ini disusun melalui maklumat daripada purata sewa bagi ibu kota dan negeri menerusi penerbitan *Housing Occupancy and Costs, Australia* dan data populasi penduduk.

Duti Import: Penyusunan data ini adalah berdasarkan profil sektor Pembuatan dan perdagangan borong dan runcit. Kedua-dua industri ini merupakan sektor yang dilihat mempunyai sumbangan komponen import bagi input perantaraan yang signifikan.

Utiliti, pengangkutan dan komunikasi: Kaedah pengagihan juga perlu diperhalusi bagi beberapa subsektor seperti utiliti, pengangkutan dan komunikasi. Bagi menggambarkan prestasi aktiviti ini mengikut daerah, jumlah *unit sent out* mengikut stesen jana kuasa yang dikeluarkan oleh Tenaga Nasional Berhad (TNB) dan *Independent Power Producer* (IPP) digunakan untuk penganggaran. Pengagihan ini merujuk kepada kaedah yang digunapakai oleh *Eurostats* berdasarkan stesen jana kuasa, taman kincir angin dan pengumpul suria.

Antara sumber tambahan yang digunakan bagi aktiviti pengangkutan adalah jumlah kargo yang dikendalikan mengikut lapangan terbang, jumlah penumpang domestik dan antarabangsa yang dikendalikan mengikut lapangan terbang, jumlah aliran trafik mengikut tol dan panjang landasan. Manakala bagi subsektor komunikasi pula, antara maklumat yang terlibat adalah langganan internet di rumah, pemilikan telefon bimbit dan siaran televisyen berbayar. Pengagihan bagi kedua-dua aktiviti ini adalah merujuk kepada kaedah yang digunakan oleh *Eurostats*. Pada masa yang sama, merujuk kepada kaedah yang digunapakai oleh ABS, penganggaran subsektor pengangkutan dan penyimpanan adalah berdasarkan indikator aliran penumpang domestik dan antarabangsa mengikut lapangan terbang yang diperoleh daripada *Department of Transport and Regional Services.*

4.0 Isu dan cabaran

Beberapa isu dan cabaran telah dikenal pasti berdasarkan kajian yang telah dijalankan iaitu:

4.1 Kaedah pelaporan data

Sumber utama kajian ini menggunakan maklumat BE 2016 yang komprehensif dan meliputi data sehingga di blok perhitungan setiap negeri. Namun begitu, maklumat tersebut perlu dibuat semakan dan pelarasan semula berdasarkan lokasi pengeluaran terutama bagi kes yang menggunakan alamat surat menyurat.

4.2 Liputan sumber data di peringkat mikro

Penganggaran bagi dua sektor utama iaitu sektor Perkhidmatan dan Pembuatan adalah menggunakan maklumat dari Survei Perkhidmatan Suku Tahunan dan Survei Pembuatan Bulanan yang mana kaedah pemilihan sampel yang dibuat adalah berdasarkan kebarangkalian di peringkat nasional dan negeri.

Selain itu, liputan data daripada BE 2016 sektor Pertanian hanyalah meliputi pertubuhan yang berdaftar sahaja tanpa maklumat pengusaha kecil. Justeru, maklumat sekunder diperlukan untuk melengkapkan penganggaran KDNK dan melihat landskap kegiatan ekonomi di sesuatu kawasan.

4.3 Ketersediaan pendeflasi

Ketersediaan maklumat deflator di peringkat mikro perlu diberi perhatian sebagai persediaan untuk mendapatkan anggaran pada harga malar/semasa terutamanya bagi Indeks Harga Pengguna, Indeks Harga Pengeluar dan Indeks Perkhidmatan.

5.0 Jangkaan terhadap hasil kajian

Penyediaan anggaran KDNK Daerah adalah inisiatif yang berupaya merapatkan jurang ketersediaan data makroekonomi yang amat diperlukan untuk tujuan perancangan dan pengukuran dasar pembangunan negara. Menurut Kajian Separuh Penggal Rancangan Malaysia ke Sebelas bagi tempoh 2018-2020, usaha akan dipergiat untuk menangani ketidakseimbangan pembangunan dalam kalangan enam wilayah iaitu Utara, Timur, Tengah, Selatan, Sabah dan Sarawak. Ia bertujuan menggalakkan pertumbuhan yang saksama dan meningkatkan kesejahteraan rakyat. Dalam hubungan ini, kerajaan telah memberi penekanan agar aktiviti ekonomi perlu ditingkatkan di kawasan kurang membangun dalam negeri dan wilayah serta mengurangkan jurang pembangunan antara bandar dan luar bandar. Pastinya usaha ini memerlukan pengukuran prestasi semasa di peringkat terperinci melibatkan indikator sosioekonomi yang sesuai.

Selanjutnya, penumpuan untuk merapatkan jurang pembangunan terus dititik beratkan dan menjadi teras dalam dokumen WKB 2030. Dalam analisis situasi, WKB 2030 telah mengenalpasti tiga jurang utama yang perlu diatasi untuk membolehkan matlamat kemakmuran bersama tercapai iaitu Jurang Pembangunan Antara Wilayah, Jurang Antara Kumpulan Pendapatan dan Jurang Antara Etnik. Pada ketika ini jurang antara wilayah dapat diukur menerusi indikator KDNK dan KDNK per kapita peringkat negeri. Dengan pembangunan KDNK di peringkat daerah, indikator KDNK dapat diukur dengan lebih tuntas dan memberi perspektif yang lebih terperinci bagi 160 daerah pentadbiran di Malaysia pada ketika ini.

Bagi menangani isu ketidakseimbangan pembangunan antara negeri dan wilayah, pihak kerajaan atau penggubal dasar perlu mengetahui **struktur ekonomi dan ciri-ciri demografi** di sesebuah kawasan. Sehubungan itu, hasil kajian profil KDNK di peringkat daerah ini dijangka dapat memainkan peranan penting bagi membantu kerajaan mencapai sasaran dalam **memastikan keseimbangan pembangunan** ekonomi antara negeri atau wilayah.

Daerah-daerah di Malaysia dikategorikan mengikut **tiga kumpulan** yang merujuk kepada klasifikasi yang digunapakai oleh BEA (Ledia Guci, 2016). Tiga kategori tersebut adalah ***large district***, ***medium district*** dan ***small district.*** Penentuan yang dibuat mengikut saiz populasi sesebuah daerah ini membolehkan perbandingan yang lebih saksama dilakukan antara sebuah daerah dengan daerah yang lain.

Kajian ini juga dijangka akan dapat mengenalpasti taburan KDNK mengikut daerah menerusi nilai purata dan nilai median. Keseimbangan ekonomi dapat dilihat sekiranya taburan KDNK Daerah secara keseluruhan mempamerkan taburan yang normal atau menghampiri normal. Sebaliknya, jika taburan KDNK Daerah menunjukkan kepencongan yang jelas, maka kajian lanjut yang lebih mendalam perlu dilaksanakan untuk mengenalpasti faktor pendorong kepada perkara tersebut. Secara umumnya, **saiz kependudukan akan mendorong kepada bekalan tenaga buruh** dan seterusnya mempengaruhi **tahap nilai ekonomi** di peringkat daerah.

Berdasarkan bilangan populasi mengikut tiga kategori tersebut, 18 daerah yang merangkumi 12.9 peratus daripada keseluruhan daerah di Malaysia adalah dikategorikan di bawah *large district*. Sebanyak 66 daerah (47.1%) adalah *medium district* manakala 56 daerah (40.0%) adalah *small district*. Walau bagaimanapun, sumbangan dari segi nilai KDNK bagi tiga kumpulan tersebut dijangka akan berbeza terutamanya bagi sumbangan *large district*. Jumlah populasi yang tinggi akan mendorong kepada peningkatan kegiatan ekonomi dan bilangan pertubuhan yang menjana ekonomi sesebuah daerah. Justeru, kajian ini juga akan meneliti nilai KDNK maksimum dan minimum bagi daerah di setiap kategori tersebut. Melalui kajian ini juga, kebergantungan **kepada sektor Pertanian** dijangka lebih tinggi bagi daerah-daerah dalam kategori ***medium dan small district*** difaktorkan melalui kedudukan geografi daerah-daerah tersebut. Ini mencerminkan bahawa daerah-daerah yang kecil lebih tertumpu kepada sektor Pertanian berbanding **sektor Pembuatan yang lebih signifikan di daerah-daerah yang mempunyai jumlah populasi yang lebih tinggi.**

Penumpuan sesebuah daerah kepada sektor tertentu juga dapat memberi gambaran kepada kemajuan sesebuah daerah dan kadar pendapatan isi rumah bagi daerah tersebut. Dapatan daripada HIES 2016 menunjukkan bahawa Sepang, Petaling, Gombak dan Hulu Langat merupakan daerah merekodkan pendapatan penengah dan purata yang tertinggi berbanding daerah-daerah lain. Kadar pendapatan yang diperoleh ini berkait dengan industri yang diceburi oleh penduduk di daerah tersebut. Sekiranya sesebuah daerah lebih tertumpu kepada sektor Perkhidmatan, pendapatan yang diperoleh adalah lebih tinggi berbanding sektor Pertanian yang secara umumnya menawarkan gaji & upah yang lebih rendah. Berdasarkan statistik gaji & upah 2018, purata gaji pekerja dalam sektor Perkhidmatan adalah RM3,253 manakala sektor Pembuatan (RM2,565) berbanding pekerja dalam sektor Pertanian (RM1,865).

Berdasarkan jumlah populasi, dominasi daerah Petaling dapat dilihat apabila daerah tersebut merekodkan sumbangan **11.6 peratus kepada jumlah keseluruhan populasi** Malaysia serta keluasan yang merangkumi 486.99 kilometer persegi. Daerah kedua yang mencatatkan jumlah populasi tertinggi adalah Johor Bahru (sumbangan 5.5%) dan Klang (5.1%). Dari segi bilangan pertubuhan hasil dapatan BE 2016 pula, daerah Petaling juga dilihat mendominasi dengan sumbangan sebanyak **16.5 peratus kepada jumlah keseluruhan bilangan pertubuhan** di Malaysia diikuti Johor Bahru (8.5%) dan Kinta (6.8%). Berdasarkan statistik tersebut, kajian ini akan dapat mengenalpasti **jurang antara nilai KDNK setiap daerah** dan seterusnya dapat memandu perancangan dan pelaksanaan strategi pembangunan untuk mengurangkan jurang ekonomi antara daerah. Selain itu, kajian ini juga akan dapat memperihalkan **daerah yang merekodkan nilai KDNK melebihi KDNK negeri** tertentu yang menggambarkan **kepentingan dan tahap kebergantungan** yang tinggi terhadap daerah tersebut.

Hasil kajian juga membolehkan kedudukan daerah **mengikut nilai KDNK tertinggi sehingga yang terendah** diketahui**.** Maklumat terhadap kedudukan setiap daerah dari sudut nilai KDNK membolehkan daerah-daerah yang menjadi **pemangkin kepada ekonomi negeri** dan seterusnya **penyumbang utama kepada KDNK di peringkat nasional** dikenalpasti**.** Bagi menentukan tahap ekonomi di peringkat negeri, kajian juga akan dapat memastikan samada **20 daerah yang teratas mempunyai perwakilan daripada setiap negeri.** Sebaliknya, **negeri yang diwakili oleh daerah yang mencatatkan antara nilai KDNK terendah** juga dapat diberi perhatian.

Sementara itu, kewujudan **aktiviti ekonomi yang signifikan** di daerah-daerah tertentu turut dapat diketahui melalui kajian ini. Daerah-daerah ini sudah semestinya memiliki kepentingan kepada ekonomi negara justeru aktiviti-aktiviti ekonomi di daerah tersebut perlu dipelihara dan diperkasakan. Sebagai contoh, pembangunan **Bintulu sebagai hab gas asli cecair** (LNG) negara diyakini mampu memperkukuhkan kedudukan Malaysia sebagai pengeluar utama bahan api tersebut di peringkat global. Justeru, melalui kajian profil KDNK mengikut daerah, sumbangan pengeluaran produk petroleum bertapis oleh daerah Bintulu kepada peringkat nasional dapat dikenalpasti. Sumbangan dan peranan daerah lain juga dapat ditonjolkan misalnya daerah yang menjadikan negeri Terengganu terkenal sebagai pengeluar utama industri kimia dan produk kimia serta daerah yang mengangkat negeri Pulau Pinang sebagai peneraju produk elektrik, elektronik dan optikal. Selain itu, kajian ini juga dapat mengkaji daerah manakah yang menjadi pemangkin kepada industri pertanian utama negara seperti pengeluaran kelapa sawit dan sayur-sayuran. Penumpuan juga turut diberikan kepada daerah-daerah yang kurang maju supaya ia dapat dibangunkan berdasarkan kekuatan ekonomi di daerah tersebut. Selain itu, **struktur mengikut aktiviti ekonomi** yang terdapat di setiap daerah juga dapat digunakan dalam mengenalpasti kekuatan atau kebergantungan sesebuah daerah kepada aktiviti ekonomi tertentu.

Walau bagaimanapun, keseimbangan dari segi nilai KDNK mengikut daerah adalah sukar diperoleh berikutan daripada saiz ekonomi dan pengeluaran yang berbeza. Sehubungan itu, nilai KDNK per kapita merupakan instrumen yang kebiasaannya digunakan dalam **perbandingan keseimbangan atau kesejahteraan ekonomi.** Melalui kajian profil KDNK mengikut daerah, nilai sebenar KDNK per kapita juga akan dapat diperolehi.

6.0 Perancangan masa hadapan

Kajian profil KDNK mengikut daerah bagi tahun rujukan 2015 ini merupakan percubaan kali pertama berdasarkan dapatan yang diperoleh daripada BE 2016. Pemerhatian dan pengetahuan umum di peringkat mikro merupakan aspek penting dalam usaha menambah baik penyusunan struktur ekonomi daerah agar lebih *reliable* dan *accountable* bagi mencapai matlamat kerajaan dalam WKB 2030. Matlamat ini juga adalah selaras dengan Agenda Pembangunan Mampan (*Sustainable Development Goals*) pada tahun 2030 yang diperkenalkan oleh *United Nations.*

Kajian profil KDNK mengikut daerah juga dijangka dapat menjana penghasilan statistik seperti penganggaran KDNK di peringkat wilayah koridor ekonomi serta data yang lebih terperinci di peringkat pihak berkuasa tempatan (PBT) dan seterusnya ke peringkat bandar. Pada masa ini, telah wujud permintaan untuk menghasilkan statistik KDNK sehingga ke peringkat koridor dan Majlis Perbandaran. Pemantauan di peringkat koridor menjadi lebih rumit apabila terdapat kawasan Wilayah koridor ekonomi yang merentasi sempadan negeri seperti *East Coast Economic Region* (ECER) yang turut meliputi daerah Mersing di Johor. Selain itu, liputan lima daerah untuk mewakili Iskandar Malaysia iaitu Johor Bahru, Kulai Jaya, Pontian, Kluang dan Kota Tinggi meyakinkan lagi keperluan untuk penyusunan data di peringkat daerah dilaksanakan. Beberapa PBT telah mula peka dengan perkembangan di kawasan masing-masing untuk memantau kemajuan projek yang dijalankan dan impak pelaksanaan kepada pertumbuhan ekonomi. Menyedari keperluan statistik sehingga ke peringkat mikro, kajian ini boleh dijadikan faktor pemangkin kepada literasi statistik di kalangan rakyat, seiring dengan hasrat Jabatan Perangkaan Malaysia dalam merakyatkan statistik. Melalui statistik ini juga, perancangan dan pemantauan

polisi dapat dijana dengan menggunakan indikator yang dihasilkan bagi mengukur kemajuan pembangunan sosioekonomi sesebuah daerah, negeri dan juga negara.

Selain itu, kajian ini juga diharap dapat merealisasikan hasrat kerajaan dalam meningkatkan taraf hidup yang wajar (*decent standard of living*) kepada rakyat bertepatan dengan prinsip SDG 2030 "*Leave No One Behind*" iaitu pendekatan pembangunan yang lebih inklusif, mampan dan bermakna. Ini dapat dilihat melalui jurang pendapatan antara daerah yang dijangka dapat ditangani sekaligus mewujudkan kesamaratan dengan mengambil kira perbezaan etnik, kependudukan sosial serta pelbagai daerah di Malaysia.

Penyusunan KDNK peringkat daerah dapat membuka ruang dan peluang kepada inisiatif data terbuka dan perkongsian data sehingga ke peringkat terkecil. Penyusunan KDNK adalah penyusunan statistik yang komprehensif, memerlukan kerangka kerja yang memenuhi piawaian antarabangsa seperti 2008 SNA serta memerlukan data terperinci dan berkualiti di peringkat daerah. Dalam hubungan ini DOSM bersama kementerian, agensi, jabatan, kerajaan negeri, PBT dan Pembangunan Wilayah perlu merancang maklumat yang bersesuaian dan mempertingkatkan kualiti data sedia ada dengan liputan di peringkat daerah bagi memastikan penyusunan KDNK Daerah menepati piawaian yang ditetapkan.

Bagi memastikan kajian ini dapat dilaksanakan pada frekuensi tahunan/dwi tahunan, sumber data yang *reliable* adalah sangat diperlukan dan kaedah yang komprehensif perlu dirangka bagi merealisasikan penganggaran tersebut. Ini bagi mencerminkan kesediaan Jabatan untuk menjana statistik di peringkat yang lebih mikro.

Banci Penduduk dan Perumahan Malaysia 2020 (Banci 2020) menyediakan statistik penanda aras untuk membekalkan input berupa indikator sosioekonomi terpenting di peringkat terkecil seperti daerah dan mukim. Salah satu indikator terpenting untuk mengukur keseimbangan ekonomi daerah ialah analisis KDNK per kapita mengikut daerah yang memerlukan data bilangan penduduk yang tepat. Banci 2020 merupakan penyusunan statistik berskala mega yang melibatkan pengumpulan dan penyusunan data penduduk dan perumahan di peringkat paling kecil iaitu tempat kediaman penduduk Malaysia. Banci 2020 mengumpulkan data komprehensif antaranya demografi penduduk, perumahan, aktiviti ekonomi, pekerjaan, pendidikan, kesihatan dan sosial. Ketepatan data yang diperoleh daripada Banci 2020 akan memberikan input yang signifikan kepada penyusunan KDNK Daerah. Justeru amat penting semua pihak di setiap peringkat dapat menjayakan Banci 2020 bagi menjamin kualiti maklumat yang akan digunakan dalam penyusunan KDNK Daerah. Hasil penemuan kajian yang bakal diperoleh akan memastikan pelan pembangunan sosioekonomi daerah dirancang dengan lebih jelas dan seimbang untuk mengoptimumkan potensi negara dan seterusnya mendorong Malaysia menjadi negara maju yang mampan dan terangkum di masa akan datang.

Rujukan

Australian Bureau Statistics (2012). *Australian System of National Accounts, Concepts, Sources and Methods (Third Edition).*

DOSM (2019). Jabatan Perangkaan Malaysia.

Hakimi, M. H. (2014). Peranan Kerajaan dan Jumlah Populasi Terhadap Pertumbuhan di Wilayah Ekonomi Pantai Timur (ECER). *PROSIDING PERKEM ke-9 (2014) 506 - 514.* Selangor: Universiti Kebangsaan Malaysia.

Kementerian Hal Ehwal Ekonomi (2019). Wawasan Kemakmuran Bersama 2030. Putrajaya: Kementerian Hal Ehwal Ekonomi.

Ledia Guci, C. I. (2016). *A Research Agenda for Measuring GDP at the County Level.* United States: Bureau of Economic Analysis.

Office for Official European Communities (1995). *Regional Accounts Method : Gross Value Added and Gross Fixed Capital Formation by Activity. Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities.* Office for Official European Communities.

Office of the European Communities (2013). *Manual on Regional Accounts Methods Eurostats. Luxembourg:Publications Office of the European Union.* Office of the European Communities.

Pradesh, K. A. (t.t). *Methodology for preparation of estimates of District Domestic Product.* India: Directorates of Economics and Statistics.

SGS Economic & Planning (2019). *Economic Performance Australia's Cities and Regions.* Australia: SGS Economic & Planning.

Statistics New Zealand (2007). *Regional GDP Concepts, Sources and Methods.* New Zealand: Statistics New Zealand.

PRESTASI 15 NEGERI PADA TAHUN 2019

7 Negeri merekodkan prestasi lebih baik pada tahun 2019

Kelantan, Negeri Sembilan, Kedah, Terengganu, Perlis, Sarawak, Pahang

6 Negeri menyumbang **72.3%** kepada KDNK nasional

Selangor, W.P. KL, Sarawak, Johor, Pulau Pinang, Sabah

7 Negeri bertumbuh melebihi paras nasional 2019

Selangor, Kelantan, W.P. KL, Perlis, W.P. Labuan, Kedah, Negeri Sembilan

PERTUMBUHAN DAN SUMBANGAN KDNK PADA HARGA MALAR 2015 (%)

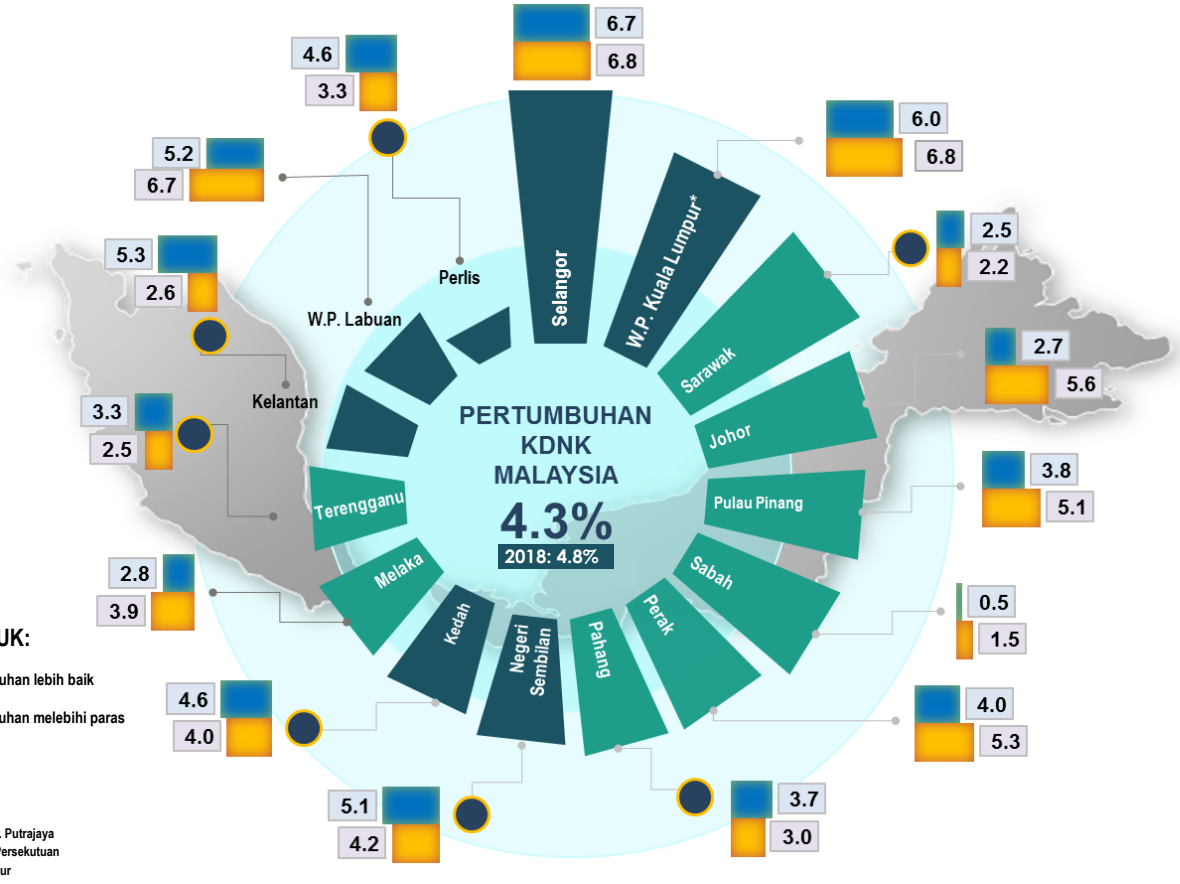

NEGERI PENYUMBANG UTAMA MENGIKUT AKTIVITI EKONOMI - PERTUMBUHAN (%)

Pertanian		Perlombongan & pengkuarian		Pembuatan		Pembinaan		Perkhidmatan	
Malaysia	2.0	Malaysia	-2.0	Malaysia	3.8	Malaysia	0.1	Malaysia	6.1
Sarawak	-0.2	SUPRA	-1.5	Selangor	5.3	Selangor	10.5	Selangor	7.0
Johor	1.1	Sarawak	-0.3	Pulau Pinang	2.7	W.P. Kuala Lumpur *	5.5	W.P. Kuala Lumpur *	6.0
Sabah	-0.8	Sabah	-6.0	Johor	4.6	Johor	-27.7	Johor	6.4

"Enam negeri telah menyumbang 72.3 peratus kepada KDNK Malaysia"

PRESTASI EKONOMI NEGERI 2019

Pada tahun 2019, sebanyak 72.3 peratus daripada nilai KDNK Malaysia adalah disumbangkan oleh enam negeri utama. Selangor kekal sebagai penyumbang terbesar ekonomi Malaysia dengan sumbangan 24.2 peratus, diikuti W.P. Kuala Lumpur (16.4%), Sarawak (9.6%), Johor (9.4%), Pulau Pinang (6.7%) dan Sabah (6.0%).

Pertumbuhan ekonomi mengikut negeri

Pertumbuhan ekonomi negara dicorakkan oleh prestasi ekonomi di peringkat negeri. Kepelbagaian dalam penumpuan produk pengeluaran antara negeri memberikan impak yang berbeza terhadap prestasi keseluruhan KDNK. Secara umumnya, tujuh negeri merekodkan pertumbuhan yang lebih baik berbanding tahun sebelumnya, iaitu Kelantan 5.3 peratus (2018: 2.6%), Negeri Sembilan 5.1 peratus (2018: 4.2%), Kedah 4.6 peratus (2018: 4.0%), Perlis 4.6 peratus (2018: 3.3%), Pahang 3.7 peratus (2018: 3.0%), Terengganu 3.3 peratus (2018: 2.5%) dan Sarawak 2.5 peratus (2018: 2.2%). Pemulihan prestasi sektor Pertanian kesan daripada aktiviti kelapa sawit, getah dan tanaman sayuran serta pertumbuhan lebih baik subsektor utiliti dalam sektor Perkhidmatan telah memberi kelebihan kepada momentum pertumbuhan di beberapa negeri yang berkaitan. Selain itu, peningkatan nilai kerja pembinaan di Kelantan dan Terengganu turut membantu dalam pertumbuhan yang lebih baik bagi tahun 2019 manakala pengeluaran minyak mentah yang lebih tinggi telah mendorong kepada pertumbuhan sektor Perlombongan dan pengkuarian di Sarawak.

Paparan 1.1 **Pertumbuhan ekonomi dan sumbangan peratusan mengikut negeri, 2019**

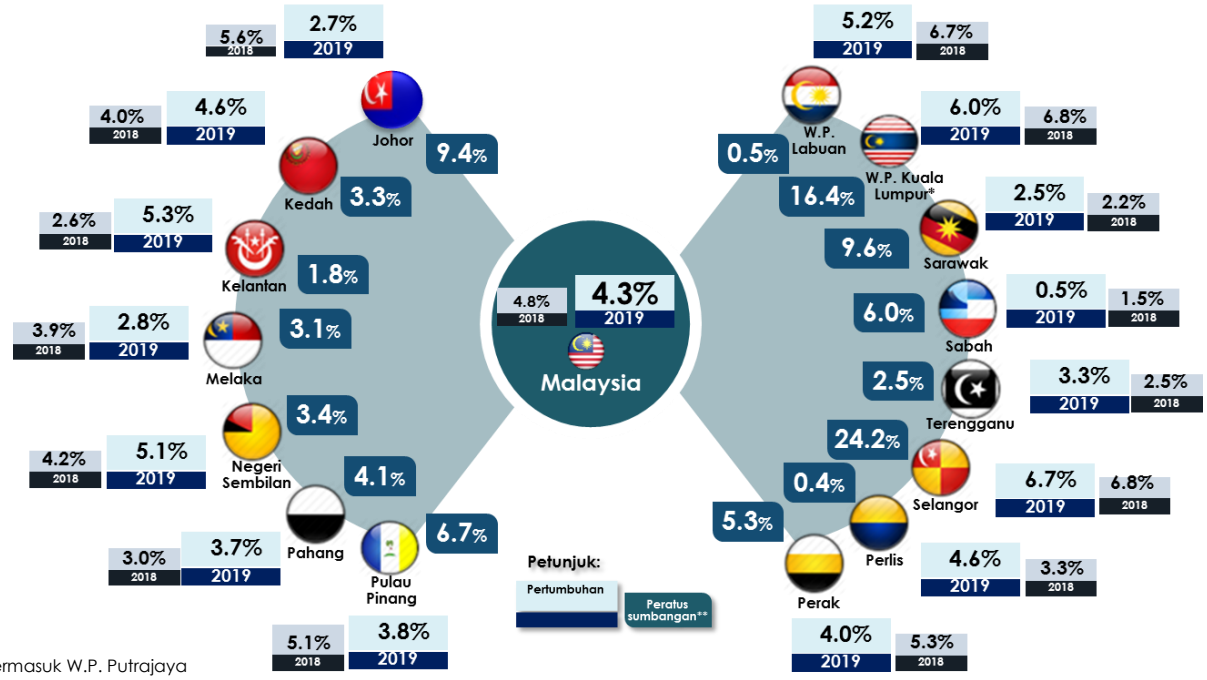

*Termasuk W.P. Putrajaya
**Penjumlahan tidak bersamaan 100 disebabkan oleh negeri Supra

Sebaliknya, senario permintaan luaran yang lebih rendah telah menjejaskan aktiviti dan produk berorientasikan eksport dan pelaburan di Malaysia. Justeru, lapan negeri lain telah merekodkan pertumbuhan lebih perlahan berbanding tahun 2018 dengan jumlah sumbangan sebanyak 71.7 peratus kepada KDNK nasional.

Tujuh negeri mencatatkan pertumbuhan melepasi paras nasional (4.3%) iaitu Selangor (6.7%), W.P. Kuala Lumpur (6.0%), Kelantan (5.3%), W.P. Labuan (5.2%) Negeri Sembilan (5.1%), Kedah (4.6%) dan Perlis (4.6%).

Johor bertumbuh sederhana pada kadar 2.7 peratus (2018: 5.6%) dipengaruhi oleh momentum sektor Perkhidmatan, Pembuatan dan Pembinaan. Sektor Perkhidmatan merekodkan pertumbuhan 6.4 peratus (2018: 7.3%) didorong oleh subsektor perdagangan borong & runcit, utiliti, komunikasi dan pengangkutan. Sektor Pembuatan mencatatkan pertumbuhan 4.6 peratus berbanding 5.1 peratus pada tahun 2018 disumbangkan oleh pertumbuhan lebih rendah subsektor produk elektrik, elektronik dan optikal serta bahan kimia dan produk kimia. Pertumbuhan sektor Pembinaan pula jatuh dua angka kepada negatif 27.7 peratus berbanding prestasi mampan 9.6 peratus pada tahun sebelumnya dipengaruhi oleh kejatuhan dalam nilai kerja pembinaan bagi segmen kejuruteraan awam dan pembinaan bangunan.

Kedah berkembang pada paras 4.6 peratus berbanding 4.0 peratus pada tahun 2018. Sektor Perkhidmatan bertumbuh 4.9 peratus (2018: 5.4%) didorong oleh subsektor perdagangan borong & runcit dan perkhidmatan kerajaan. Pertumbuhan yang lebih baik kepada 4.7 peratus (2018: 3.0%) bagi sektor Pembuatan diterajui oleh peningkatan dalam subsektor produk elektrik, elektronik & optikal, aktiviti pembuatan produk mineral bukan logam, produk plastik serta bahan kimia, produk kimia dan produk farmaseutikal. Di samping itu, sektor Pertanian turut meningkat kepada 3.6 peratus (2018: 0.1%) didorong oleh aktiviti getah dan perikanan.

Jadual 1.4 **Perubahan peratusan KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi, 2019**

	Pertanian	Perlombongan & pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Duti Import	KDNK
Malaysia	**2.0**	**-2.0**	**3.8**	**0.1**	**6.1**	**-1.2**	**4.3**
Johor	1.1	2.0	4.6	-27.7	6.4	-3.4	**2.7**
Kedah	3.6	4.8	4.7	8.0	4.9	-20.1	**4.6**
Kelantan	6.5	1.3	1.5	18.1	5.0	14.8	**5.3**
Melaka	-2.7	0.7	2.5	-9.2	5.9	-66.1	**2.8**
Negeri Sembilan	7.0	0.3	2.5	-3.9	8.6	18.9	**5.1**
Pahang	3.5	4.2	4.7	-28.2	6.2	-53.2	**3.7**
Pulau Pinang	4.9	3.4	2.7	0.7	5.5	-33.1	**3.8**
Perak	2.9	5.0	3.5	6.4	4.5	-70.5	**4.0**
Perlis	5.9	4.9	1.0	13.2	5.0	-26.5	**4.6**
Selangor	4.1	5.0	5.3	10.5	7.0	10.2	**6.7**
Terengganu	6.0	3.2	0.3	0.4	5.6	-74.9	**3.3**
Sabah	-0.8	-6.0	-0.6	6.1	5.3	-42.0	**0.5**
Sarawak	-0.2	-0.3	2.9	1.4	5.4	-33.3	**2.5**
W.P. Kuala Lumpur*	..	5.2	4.3	5.5	6.0	9.8	**6.0**
W.P. Labuan	6.1	..	1.4	13.5	7.5	-73.3	**5.2**

*Termasuk W.P. Putrajaya
.. Tidak berkenaan

Kelantan mencatatkan pertumbuhan lebih baik iaitu 5.3 peratus berbanding 2.6 peratus pada tahun sebelumnya. Sektor Perkhidmatan berkembang kepada 5.0 peratus (2018: 5.1%) disumbangkan oleh subsektor perdagangan borong & runcit dan perkhidmatan kerajaan. Pemulihan dalam sektor Pertanian kepada 6.5 peratus berbanding negatif 0.8 peratus pada tahun 2018 dipacu oleh peningkatan dua angka dalam pengeluaran buah tandan segar dan getah. Selain itu, sektor Pembuatan meningkat 1.5 peratus (2018: 0.3%) dirangsang oleh prestasi produk elektrik, elektronik dan optikal, produk getah serta subsektor minyak & lemak daripada sayuran & haiwan dan prosesan makanan.

Ekonomi **Melaka** bertumbuh perlahan pada kadar 2.8 peratus (2018: 3.9%) disumbangkan oleh sektor Perkhidmatan, Pembuatan dan Pertanian. Sektor Perkhidmatan mencatatkan pertumbuhan 5.9 peratus berbanding 6.2 peratus pada tahun sebelumnya. Antara penyumbang utama kepada pertumbuhan ini adalah subsektor perdagangan borong & runcit, utiliti dan komunikasi. Sektor Pembuatan meningkat pada kadar 2.5 peratus (2018: 4.6%) dipengaruhi oleh subsektor produk petroleum, bahan kimia, getah & plastik serta kenderaan bermotor & peralatan pengangkutan. Selain itu, sektor Pertanian merekodkan penyusutan kepada negatif 2.7 peratus (2018: -1.2%) dipengaruhi oleh subsektor tanaman sayuran.

Sektor Pembuatan di Melaka meningkat dipengaruhi oleh subsektor **produk petroleum, bahan kimia, getah & plastik serta kenderaan bermotor & peralatan pengangkutan**

Peningkatan pertumbuhan dicatatkan oleh **Negeri Sembilan** pada 5.1 peratus (2018: 4.2%) disokong oleh sektor Perkhidmatan dan Pembuatan. Sektor Perkhidmatan berkembang kepada 8.6 peratus (2018: 5.8%) didorong oleh subsektor perdagangan borong & runcit dan utiliti. Sektor Pembuatan bertumbuh 2.5 peratus (2018: 3.3%) disumbangkan oleh subsektor produk elektrik, elektronik & optikal dan produk petroleum bertapis. Sementara itu, sektor Pertanian turut mencatatkan pertumbuhan lebih baik sebanyak 7.0 peratus (2018: 0.1%) berikutan peningkatan dalam pengeluaran kelapa sawit dan getah. Namun begitu, sektor Pembinaan menyusut kepada paras negatif 3.9 peratus berbanding pertumbuhan kukuh 11.6 peratus pada tahun sebelumnya.

Ekonomi **Pahang** berkembang kepada 3.7 peratus berbanding 3.0 peratus pada tahun sebelumnya. Sektor Pertanian bertumbuh lebih baik pada 3.5 peratus (2018: 1.3%) dipacu oleh subsektor kelapa sawit yang merekodkan pertumbuhan memberangsangkan 9.9 peratus (2018: -5.2%). Sektor Perkhidmatan meningkat 6.2 peratus (2018: 6.5%) disokong oleh subsektor perdagangan borong & runcit, perkhidmatan lain dan perkhidmatan kerajaan manakala sektor Pembuatan merekodkan pertumbuhan 4.7 peratus (2018: 5.8%) didorong oleh subsektor bahan kimia & produk kimia dan kenderaan bermotor.

Pulau Pinang merekodkan pertumbuhan sederhana pada kadar 3.8 peratus pada tahun 2019 berbanding 5.1 peratus tahun 2018. Ia dipengaruhi oleh sektor Perkhidmatan yang berkembang sederhana kepada 5.5 peratus (2018: 6.2%). Subsektor perdagangan borong & runcit dan komunikasi merupakan penyumbang utama kepada pertumbuhan sektor ini. Selain itu, subsektor produk elektrik, elektronik & optikal dan produk mineral bukan logam yang bertumbuh lebih rendah pada tahun 2019 mempengaruhi prestasi Sektor Pembuatan dengan bertumbuh sebanyak 2.7 peratus (2018: 5.4%).

Sektor Perkhidmatan di Perak bertumbuh **4.5%** disumbangkan oleh **aktiviti perdagangan borong & runcit dan utiliti**

Perak mencatatkan prestasi ekonomi yang sederhana dengan peningkatan 4.0 peratus berbanding 5.3 peratus pada tahun 2018. Sektor Perkhidmatan yang disumbangkan oleh aktiviti perdagangan borong & runcit dan utiliti bertumbuh 4.5 peratus (2018: 6.6%) sementara sektor Pembuatan meningkat lebih perlahan kepada 3.5 peratus (2018: 4.2%) disumbangkan oleh subsektor produk elektrik, elektronik & optikal dan bahan kimia & produk kimia. Walau bagaimanapun, sektor Pertanian merekodkan pertumbuhan lebih baik kepada 2.9 peratus (2018: 0.5%) didorong oleh peningkatan dalam subsektor tanaman sayuran dan ternakan.

KDNK **Perlis** meningkat kepada 4.6 peratus berbanding 3.3 peratus pada tahun 2018. Sektor Perkhidmatan meningkat 5.0 peratus (2018: 4.2%) dipacu oleh subsektor utiliti, perdagangan borong & runcit dan perkhidmatan kerajaan. Sektor Pertanian bertumbuh lebih baik kepada 5.9 peratus (2018: 0.9%) didorong oleh peningkatan bagi pendaratan ikan laut. Sementara itu, sektor Pembinaan merekodkan pertumbuhan 13.2 peratus (2018: 21.5%) disokong oleh segmen pembinaan pertukangan khas manakala pertumbuhan perlahan bagi sektor Pembuatan yang bertumbuh pada kadar 1.0 peratus berbanding 1.5 peratus pada tahun 2018 dipengaruhi oleh subsektor prosesan makanan dan produk mineral bukan logam.

Prestasi ekonomi **Selangor** kekal mapan dengan pertumbuhan 6.7 peratus (2018: 6.8%). Sektor Perkhidmatan meningkat kepada 7.0 peratus (2018: 7.6%) disumbangkan oleh aktiviti perdagangan borong & runcit serta maklumat dan komunikasi yang meningkat sederhana berbanding tahun 2018. Namun begitu, pertumbuhan yang lebih baik dalam subsektor hartanah dan perkhidmatan perniagaan telah mengimbangi impak prestasi lebih rendah keseluruhan sektor ini. Pada masa yang sama, sektor Pembuatan meningkat 5.3 peratus (2018: 7.3%) didorong oleh subsektor produk elektrik, elektronik & optikal dan bahan kimia & produk kimia. Selain itu, pertumbuhan dua angka bagi sektor Pembinaan kepada 10.5 peratus (2018: 6.0%) yang dipacu oleh peningkatan segmen kejuruteraan awam dan bangunan bukan kediaman turut mendorong pertumbuhan keseluruhan ekonomi Selangor.

Pertumbuhan lebih baik yang direkodkan oleh **Terengganu** kepada 3.3 peratus berbanding 2.5 peratus pada tahun 2018 adalah didorong oleh sektor Perkhidmatan dan Pertanian. Sektor Perkhidmatan berkembang kepada 5.6 peratus (2018: 3.6%) dipacu oleh lonjakan prestasi utiliti dan subsektor perdagangan borong & runcit. Sektor Pertanian merekodkan pemulihan kepada 6.0 peratus (2018: -2.5%) disokong oleh pertumbuhan dua angka dalam pengeluaran buah tandan segar dan peningkatan perikanan marin. Sementara itu, sektor Pembuatan bertumbuh secara marginal kepada 0.3 peratus berbanding 3.7 peratus pada tahun 2018 yang dipengaruhi oleh subsektor produk petroleum bertapis dan subsektor bahan kimia & produk kimia.

Sabah merekodkan pertumbuhan marginal 0.5 peratus berbanding 1.5 peratus pada tahun sebelumnya. Sektor Perlombongan & pengkuarian, Pertanian dan Pembuatan masing-masing menyusut kepada negatif 6.0 peratus (2018: -5.7%), negatif 0.8 peratus (2018: -0.3%) dan negatif 0.6 peratus

(2018: 2.4%), Pertumbuhan negatif yang dicatatkan dalam ketiga-tiga sektor tersebut adalah dipengaruhi oleh penurunan dalam pengeluaran minyak mentah dan penyusutan pengeluaran komoditi kelapa sawit serta pembalakan. Walau bagaimanapun, pertumbuhan positif bagi sektor Perkhidmatan dan Pembinaan telah mengimbangi momentum keseluruhan ekonomi Sabah pada tahun 2019.

Sektor Pembuatan di Sarawak bertumbuh **2.9%** dipacu oleh prestasi subsektor **produk petroleum bertapis**

Sarawak meningkat 2.5 peratus berbanding 2.2 peratus yang dicatatkan pada tahun 2018. Sektor Perkhidmatan bertumbuh 5.4 peratus (2018: 6.3%) didorong oleh subsektor perdagangan borong & runcit serta perkhidmatan kerajaan manakala peningkatan bagi sektor Pembuatan sebanyak 2.9 peratus (2018: 2.2%) dipacu oleh prestasi subsektor produk petroleum bertapis. Sementara itu, sektor Perlombongan dan pengkuarian kekal bertumbuh pada paras negatif meskipun pada kadar yang lebih perlahan iaitu negatif 0.3 peratus (2018: -1.7%) berikutan pemulihan dalam pengeluaran minyak mentah. Sektor Pertanian mencatatkan pertumbuhan negatif 0.2 peratus dipengaruhi oleh penguncupan berterusan oleh subsektor perhutanan & pembalakan serta perikanan.

W.P. Kuala Lumpur merekodkan pertumbuhan 6.0 peratus (2018: 6.8%) didorong terutamanya oleh sektor Perkhidmatan. Sektor ini meningkat kepada 6.0 peratus (2018: 7.3%) disumbangkan oleh subsektor perdagangan borong & runcit, kewangan & insurans dan perkhidmatan perniagaan. Selain itu, sektor Pembinaan bertumbuh 5.5 peratus (2018: 6.4%) dipengaruhi oleh nilai kerja pembinaan yang lebih rendah bagi segmen bangunan kediaman dan pembinaan pertukangan khas.

W.P. Labuan meningkat kepada 5.2 peratus (2018: 6.7%) disumbangkan oleh sektor Perkhidmatan dan Pembuatan. Sektor Perkhidmatan kekal mapan dengan pertumbuhan 7.5 peratus (2018: 7.6%) dirangsang oleh peningkatan dalam subsektor kewangan & insurans dan perdagangan borong & runcit. Sementara itu, sektor Pembuatan yang bertumbuh lebih perlahan pada kadar 1.4 peratus (2018: 5.3%) dipengaruhi oleh subsektor bahan kimia & produk kimia serta logam asas.

Struktur ekonomi mengikut negeri

Kepelbagaian penumpuan dapat dilihat dalam komposisi aktiviti ekonomi bagi setiap negeri. Sektor Perkhidmatan mendominasi beberapa negeri seperti W.P. Kuala Lumpur (87.9%), W.P. Labuan (77.3%), Kelantan (69.1%), Perlis (66.2%), Perak (63.2%) dan Selangor (62.2%). Sumbangan yang signifikan bagi kedua-dua sektor Perkhidmatan dan Pembuatan dapat dilihat di Pulau Pinang, W.P. Labuan, W.P. Kuala Lumpur, Selangor dan Negeri Sembilan seperti ditunjukkan di Carta 1.24. Sebaliknya, sektor Pertanian merupakan antara aktiviti utama di Kelantan (22.8%), Pahang (22.0%), Perlis (21.7%) dan Sabah (16.1%). Sementara itu, Sabah dan Sarawak dipengaruhi oleh sumbangan yang besar dalam sektor Perlombongan dan pengkuarian dengan masing-masing menyumbang 26.4 peratus dan 21.7 peratus kepada keseluruhan ekonomi di negeri tersebut.

Carta 1.24 **Sumbangan peratusan KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi, 2019**

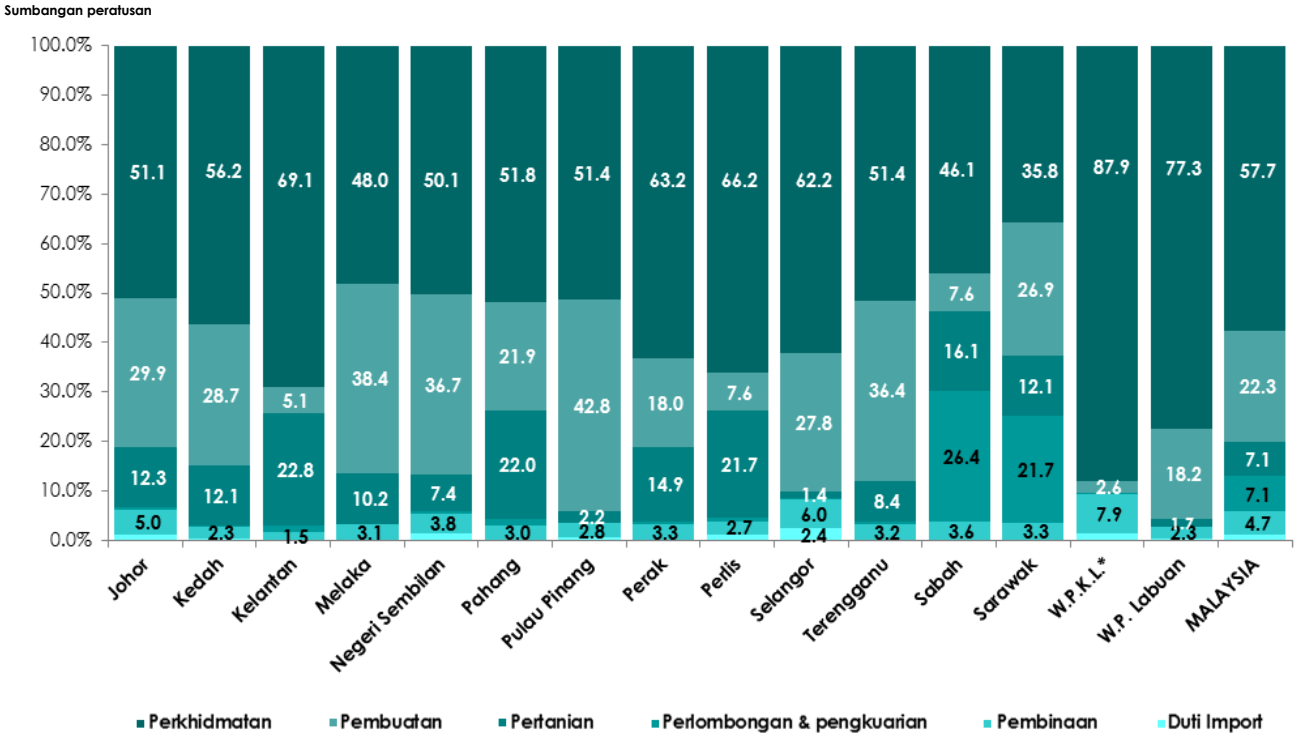

*Termasuk W.P. Putrajaya

KDNK per kapita

Dari sudut KDNK per kapita, enam negeri mencatatkan KDNK per kapita melebihi paras nasional (RM46,450) iaitu W.P. Kuala Lumpur (RM129,472), W.P. Labuan (RM77,798), Pulau Pinang (RM55,243), Selangor (RM54,995), Sarawak (RM53,358) dan Melaka (RM49,172). Secara umumnya, nilai KDNK per kapita adalah dipengaruhi oleh prestasi pengeluaran dan faktor harga. Tahun 2019 telah menyaksikan penyusutan harga bagi komoditi utama negara terutamanya kelapa sawit, minyak mentah dan gas asli.

Jadual 1.5 **KDNK per kapita mengikut negeri, 2018-2019 pada harga semasa (RM)**

Negeri	2018	2019
W.P. Kuala Lumpur*	121,444	129,472
W.P. Labuan	74,263	77,798
Pulau Pinang	52,923	55,243
Selangor	51,539	54,995
Sarawak	52,392	53,358
Melaka	47,939	49,172
Negeri Sembilan	43,010	45,373
Johor	36,369	37,342
Pahang	35,543	36,474
Perak	30,289	31,668
Terengganu	30,190	30,933
Perlis	24,401	25,656
Sabah	25,832	25,326
Kedah	21,394	22,412
Kelantan	13,677	14,300
MALAYSIA	**44,699**	**46,450**

*Termasuk W.P. Putrajaya

SABAH

2019

2 PRESTASI EKONOMI SABAH

- SOSIOEKONOMI SABAH 2019
- PRESTASI EKONOMI SABAH 2019
- PRESTASI MENGIKUT SEKTOR
  - SEKTOR PERTANIAN
  - SEKTOR PERLOMBONGAN DAN PENGKUARIAN
  - SEKTOR PEMBINAAN
  - SEKTOR PEMBUATAN
  - SEKTOR PERKHIDMATAN
    - Perdagangan borong dan runcit
    - Perkhidmatan maklumat dan komunikasi
    - Pengangkutan dan penyimpanan
    - Penginapan dan makanan & minuman
    - Perkhidmatan perniagaan
    - Perkhidmatan pendidikan swasta
    - Perkhidmatan kesihatan swasta
    - Perkhidmatan kerajaan
- INDEKS HARGA PENGGUNA
- RENCANA 2: AKAUN SATELIT PELANCONGAN NEGERI SABAH: SATU KEPERLUAN

SOSIOEKONOMI SABAH 2019

PERTUMBUHAN EKONOMI

0.5%

PETUNJUK:
- Pertumbuhan KDNK
- Sumbangan kepada KDNK

Sektor	Pertumbuhan KDNK	Sumbangan kepada KDNK
PERLOMBONGAN & PENGKUARIAN	-6.0%	26.4%
PERTANIAN	-0.8%	16.1%
PEMBUATAN	-0.6%	7.6%
PERKHIDMATAN	5.3%	46.1%
PEMBINAAN	6.1%	3.6%

3.90 JUTA
JUMLAH PENDUDUK
50.6% 49.4%

PENDAPATAN & PERBELANJAAN PENGGUNAAN ISI RUMAH

	Penengah	Purata
PENDAPATAN	RM4,235	RM5,745
PERBELANJAAN	RM2,277	RM2,792

1.4
KADAR KESUBURAN JUMLAH*
setiap perempuan yang berumur 15-49 tahun

72.7 **76.2**
JANGKAAN HAYAT**
ketika lahir (tahun)

PENDAPATAN BULANAN PENENGAH MENGIKUT KUMPULAN ISI RUMAH

	2019	2016	CAGR
B40	RM2,444	RM2,169	4.0%
M40	RM5,177	RM4,843	2.2%
T20	RM11,461	RM10,886	1.7%

0.2%
INDEKS HARGA PENGGUNA**

BILANGAN PELAWAT DOMESTIK 22.0 JUTA

Bandaraya Kota Kinabalu | Kundasang | Ranau | Tawau | Sandakan

KPTB 70.0%

1.91 JUTA
PENDUDUK BEKERJA

PENDAPATAN PBT*
(RM Juta)

1 Dewan Bandaraya Kota Kinabalu RM142.0
2 Majlis Perbandaran Sandakan RM76.4
3 Majlis Perbandaran Tawau RM45.0

5.8%
KADAR PENGANGGURAN

Nota:
KPTB: Kadar Penyertaan Tenaga Buruh
*Data tahun 2018
** Termasuk W.P. Labuan

StatsMalaysia
www.dosm.gov.my

PRESTASI EKONOMI SABAH 2019

0.5%
Pertumbuhan ekonomi Sabah

RM85.4 bilion
nilai KDNK pada tahun **2019**

Prestasi ekonomi Sabah bertumbuh sederhana pada kadar 0.5 peratus pada tahun 2019, lebih perlahan berbanding dengan tahun 2018 yang mencatatkan pertumbuhan sebanyak 1.5 peratus. Dengan kewujudan empat taman perindustrian iaitu Taman Perindustrian Kota Kinabalu (KKIP), *Palm Oil Industrial Cluster* (POIC) di Lahad Datu dan Sandakan, serta *Sipitang Oil and Gas Industrial Park* (SOGIP), ia dijangka menjadi platform bagi merancakkan lagi aktiviti ekonomi di Sabah. Kerajaan negeri juga dalam usaha untuk membina pelabuhan khas bagi setiap taman perindustrian berkenaan seperti yang telah dibina di POIC Sandakan dan menjenamakan semula taman perindustrian tersebut sebagai hab pembuatan perabot dan perkayuan utama. Selain itu, usaha berterusan turut dirangka oleh kerajaan negeri dengan menerokai satu lagi projek berdaya maju iaitu pembinaan sebuah pelabuhan utama di Kudat sebagai pintu perdagangan Sabah melalui Pelan Pembangunan 10 tahun Kementerian Pembangunan Infrastruktur Sabah.

Di samping itu, projek-projek berimpak tinggi seperti Projek Hidro Elektrik Ulu Padas yang melibatkan pelaburan daripada pelbagai pihak serta projek Lebuh raya Trans-Borneo yang menghubungkan Sabah dan Sarawak ke Kalimantan Timur, Indonesia dilihat sebagai prospek yang baik dan pemacu kepada ekonomi Sabah pada masa hadapan.

Pelan pembangunan yang berterusan untuk meningkatkan ekonomi Sabah telah mendorong kepada sumbangan 6.0 peratus kepada keseluruhan KDNK nasional. Nilai KDNK yang dicatatkan pula meningkat kepada RM85.4 bilion berbanding RM85.0 bilion pada tahun sebelumnya seperti pada Carta 2.1. Pertumbuhan yang sederhana direkodkan pada paras 0.5 peratus.

Carta 2.1 Nilai dan kadar pertumbuhan KDNK Sabah, 2015-2019

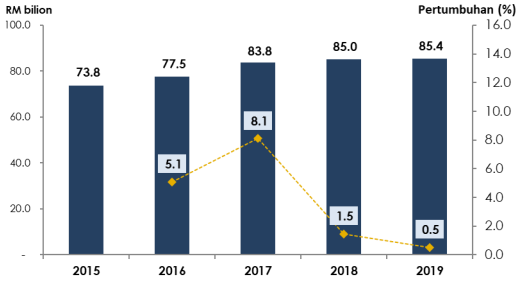

Dari sudut sumbangan, sektor Perkhidmatan kekal menjadi penyumbang utama kepada ekonomi Sabah dengan mencatatkan sumbangan 46.1 peratus, diikuti sektor Perlombongan & pengkuarian yang menyumbang sebanyak 26.4 peratus. Sumbangan sektor Pertanian pula adalah sebanyak 16.1 peratus manakala sektor Pembuatan dan sektor Pembinaan masing-masing merekodkan sumbangan 7.6 peratus dan 3.6 peratus (Carta 2.2).

Carta 2.2 Nilai ditambah dan peratus sumbangan mengikut sektor, Sabah, 2019

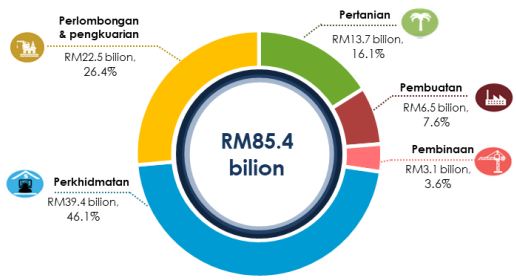

Sektor Perkhidmatan bertumbuh dengan kadar 5.3 peratus (2018: 5.6%). Nilai ditambah menunjukkan peningkatan kepada RM39.4 bilion daripada RM37.4 bilion disokong oleh subsektor perdagangan borong dan runcit. Dalam usaha mengembangkan sektor Perkhidmatan, kerajaan negeri telah mengambil inisiatif dengan mengadakan program kerjasama melibatkan pelbagai pihak bagi mempromosikan kebudayaan, seni, adat, warisan, sejarah serta flora dan fauna Sabah kepada pelancong dari dalam mahupun luar negara. Ini kerana industri berasaskan pelancongan merupakan antara pemangkin kepada sebahagian besar sektor Perkhidmatan Sabah dan dilihat berpotensi untuk terus berkembang maju.

Carta 2.3 Kadar pertumbuhan mengikut sektor, Sabah, 2018-2019

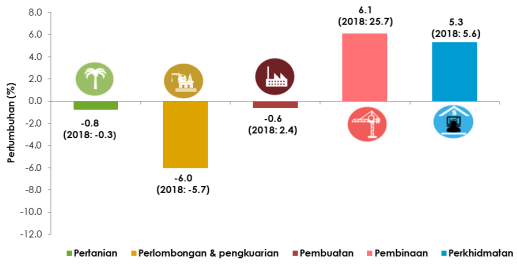

Sektor Perlombongan dan pengkuarian kekal berada pada paras negatif iaitu 6.0 peratus pada tahun 2019 (2018: -5.7%). Nilai ditambah sektor ini turut mencatatkan penurunan daripada RM24.0 bilion kepada RM22.5 bilion dipengaruhi oleh kemerosotan dalam pengeluaran minyak mentah. Walau bagaimanapun, prestasi segmen gas asli merekodkan prestasi lebih baik pada tahun 2019 berbanding tahun sebelumnya.

Sektor Pertanian kekal merekodkan pertumbuhan negatif pada 0.8 peratus dengan nilai ditambah berjumlah RM13.7 bilion pada tahun 2019 disumbangkan terutamanya oleh subsektor kelapa sawit. Sebagai inisiatif masa hadapan, kerajaan negeri telah memperkenalkan Pelan Induk Pertanian Sabah (2021-2030) bagi mengurangkan kebergantungan sektor Pertanian terhadap aktiviti kelapa sawit. Pelan ini akan memberikan tumpuan kepada aktiviti pertanian berskala besar dalam

Paparan 2.1 **Nilai ditambah mengikut sektor utama Sabah, 2019**

usaha untuk meningkatkan nilai pengeluaran dengan memperkenalkan teknologi pertanian hijau dan moden. Selain itu, kerajaan negeri juga merancang untuk beralih kepada kepelbagaian tanaman dan peningkatan pengeluaran buah-buahan dan sayur-sayuran berpremium tinggi. Dengan usaha sedemikian, Sabah bakal menjadi hab makanan di rantau Asia, khususnya untuk memenuhi permintaan tinggi daripada pasaran yang besar seperti negara China. Di samping itu, program penanaman semula industri getah turut diperkasakan termasuk penanaman baru yang meliputi kawasan luar bandar yang membabitkan pekebun-pekebun kecil.

Pada tahun 2019, sektor Pembuatan merekodkan pertumbuhan negatif 0.6 peratus (2018: 2.4%) dengan nilai ditambah sebanyak RM6.5 bilion. Penguncupan dalam pembuatan minyak sawit mentah dan minyak sawit bertapis bagi kumpulan subsektor minyak dan lemak daripada sayuran dan haiwan telah mempengaruhi prestasi sektor ini. Bagi memastikan sektor Pembuatan kekal berdaya tahan, kerajaan negeri mengambil inisiatif untuk meningkatkan pelaburan di *Palm Oil Industrial Cluster* (POIC) Lahad Datu dan Sandakan yang melibatkan perdagangan dua hala antara Sabah dan Indonesia. Selain itu, penerokaan terhadap industri hiliran berasaskan sumber biomas daripada sisa kelapa sawit dan perhutanan turut diperkenalkan sebagai salah satu potensi sumber pendapatan baharu dan usaha membantu Sabah untuk mencapai sasaran menjadi negeri perindustrian dan pembuatan menjelang tahun 2030 selari dengan Strategi Biomas Kebangsaan 2020.

Sementara itu, nilai ditambah bagi sektor Pembinaan mencatatkan peningkatan iaitu RM3.1 bilion berbanding RM2.9 bilion pada tahun 2018. Sektor ini memperlihatkan pertumbuhan yang lebih perlahan iaitu pada kadar 6.1 peratus berbanding pertumbuhan dua angka pada tahun sebelumnya (2018: 25.7%). Prestasi sektor ini dipengaruhi oleh pertumbuhan perlahan bagi subsektor bangunan kediaman dan bangunan bukan kediaman yang antaranya melibatkan pembinaan hotel baharu dan pembinaan kondominium termasuk *town villa*.

PRESTASI MENGIKUT **SEKTOR**

SEKTOR PERTANIAN

Sektor Pertanian di Sabah merekodkan nilai ditambah berjumlah RM13.7 bilion pada tahun 2019 berbanding RM13.8 bilion pada tahun sebelumnya. Sektor ini menyumbang 16.1 peratus kepada keseluruhan KDNK Sabah pada tahun 2019. Sabah merupakan negeri ketiga terbesar dalam sektor Pertanian di Malaysia dengan sumbangan sebanyak 13.5 peratus .

Sektor Pertanian di Sabah menyusut kepada 0.8 peratus berbanding negatif 0.3 peratus pada tahun 2018 seperti dipaparkan di Jadual 2.1. Kejatuhan tersebut dipengaruhi oleh penurunan subsektor tanaman yang mendominasi sektor ini dengan sumbangan sebanyak 75.0 peratus. Subsektor ini kekal bertumbuh pada kadar marginal 0.2 peratus pada tahun 2019, dipengaruhi oleh kemerosotan dalam aktiviti kelapa sawit yang menyumbang sebanyak 65.3 peratus kepada keseluruhan sektor Pertanian.

Berdasarkan data pengeluaran buah tandan segar yang dikeluarkan oleh MPOB, Sabah mencatatkan penurunan yang ketara kepada negatif 3.9 peratus pada tahun 2019 berbanding kemerosotan negatif 1.4 peratus yang dicatatkan pada tahun 2018 seperti di Jadual 2.2. Situasi tersebut adalah kesan daripada penurunan dalam pengeluaran hasil buah tandan segar berikutan fenomena El Nino yang melanda negeri Sabah antara Februari hingga Mei 2019. Menurut kajian daripada Institut Kajian Perladangan (IKP), Universiti Putra Malaysia (UPM), tekanan abiotik yang disebabkan oleh fenomena ini memberikan kesan ke atas proses pembiakan termasuk kadar pembiakan bunga betina yang menurun dan pengurangan saiz dan berat buah tandan segar.

Sementara itu, aktiviti perhutanan & pembalakan menguncup 28.7 peratus (2018: -5.8%) pada tahun 2019. Aktiviti tersebut menyumbang 5.1 peratus kepada keseluruhan sektor Pertanian. Sabah merupakan negeri ketiga penyumbang utama dalam pengeluaran kayu balak selepas Sarawak dan Pahang.

Walau bagaimanapun, subsektor perikanan merekodkan peningkatan kepada 7.0 peratus pada tahun 2019 (2018: -0.9%) didorong oleh aktiviti perikanan laut. Subsektor ini menyumbang sebanyak 14.6 peratus kepada keseluruhan sektor pertanian Sabah.

Paparan 2.2 **Prestasi sektor Pertanian, Sabah, 2019**

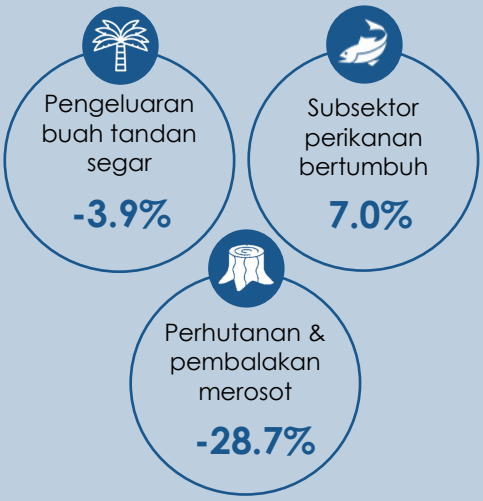

Jadual 2.1 **Prestasi sektor Pertanian, Sabah, 2018-2019**

Subsektor	Nilai ditambah (RM juta)		Peratus sumbangan (%)		Pertumbuhan tahunan (%)	
	2018e	2019p	2018e	2019p	2018e	2019p
Tanaman	10,275	10,300	74.3	75.0	0.2	0.2
Ternakan	704	722	5.1	5.3	2.0	2.6
Perhutanan & pembalakan	982	700	7.1	5.1	-5.8	-28.7
Perikanan	1,875	2,007	13.6	14.6	-0.9	7.0
Jumlah	**13,836**	**13,729**	**100.0**	**100.0**	**-0.3**	**-0.8**

Sumber: Jabatan Perangkaan Malaysia

Jadual 2.2 **Statistik industri kelapa sawit, Sabah, 2018-2019**

Sabah	Nilai		Pertumbuhan (%)	
	2018	2019	2018	2019
Buah tandan segar ('000 tan)	25,044	24,073	-1.4	-3.9
Minyak sawit mentah ('000 tan)	5,139	5,037	-1.5	2.0
Isirong sawit ('000 tan)	1,180	1,147	1.1	2.7
Keluasan belum matang (hektar)	170,590	190,669	2.2	11.8
Keluasan matang (hektar)	1,378,655	1,353,812	-0.1	-1.8

Sumber: MPOB

SEKTOR PERLOMBONGAN DAN PENGKUARIAN

Sektor Perlombongan dan pengkuarian di Sabah mencatatkan nilai ditambah sebanyak RM22.5 bilion berbanding RM24.0 bilion pada tahun 2018. Sumbangan sektor ini adalah 26.4 peratus kepada KDNK Sabah.

Pertumbuhan negatif 6.0 peratus (2018: -5.7%) telah direkodkan pada tahun 2019 seperti di Carta 2.4. Aktiviti pengekstrakan petroleum mentah merupakan penyumbang utama dengan sumbangan hampir 80 peratus. Penurunan dalam pengeluaran minyak mentah menjadi faktor utama pertumbuhan negatif sektor ini.

Walau bagaimanapun, peningkatan mampan dalam pengeluaran gas asli mengimbangi kejatuhan keseluruhan prestasi sektor Perlombongan dan pengkuarian di Sabah. Sementara itu, aktiviti perlombongan dan pengkuarian lain menunjukkan pertumbuhan sederhana didorong oleh pengkuarian granit dan pemecahan batu.

Carta 2.4 **Prestasi sektor Perlombongan dan pengkuarian, Sabah, 2015-2019**

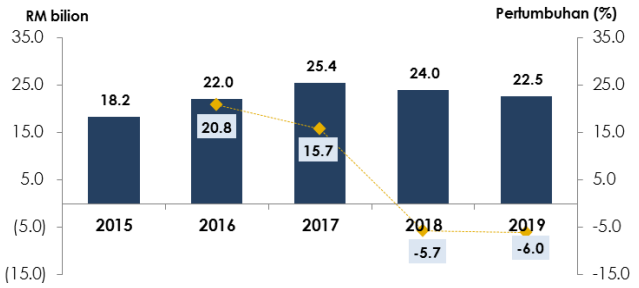

SEKTOR PEMBINAAN

Sabah mencatatkan nilai ditambah berjumlah RM3.1 bilion dalam sektor Pembinaan pada tahun 2019 berbanding RM2.9 bilion yang direkodkan pada tahun 2018. Sektor tersebut menyumbang sebanyak 3.6 peratus kepada keseluruhan KDNK Sabah.

Pada tahun 2019, sektor Pembinaan mencatatkan pertumbuhan sederhana iaitu 6.1 peratus berbanding pertumbuhan kukuh 25.7 peratus pada tahun sebelumnya. Prestasi tersebut dipengaruhi oleh pertumbuhan perlahan bagi subsektor bangunan kediaman dan bangunan bukan kediaman yang masing-masing menyumbang sebanyak 24.7 peratus dan 28.2 peratus seperti ditunjukkan pada Paparan 2.3.

Paparan 2.3 **Komposisi sektor Pembinaan, Sabah, 2019**

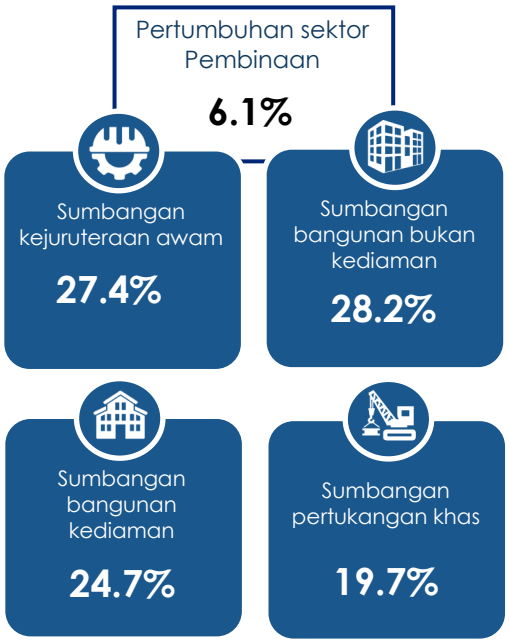

> "Projek pembinaan **Lebuhraya Pan Borneo** merupakan antara projek utama sektor Pembinaan **Sabah.**"

Projek utama:

Antara projek utama yang terdapat di Sabah ialah:

- Projek-projek pembinaan lebuh raya Pan Borneo Sabah;
- Penswastaan penggredan dan penyelenggaraan jalan raya - jalan raya *(Qualified State Roads)* Majlis-Majlis Perbandaran dan Daerah di Sabah;
- *Proposed waterfront commercial development and tourism related centre;*
- Resort hotel di Pantai Dalit, Tuaran;
- Engineering, design, procurement, construction and offshore installation of subsea system for Gumusut Kakap Phase 2 ;
- *Engineering, procurement and construction of the Telekosang Hydropower project for the 16mw small hydropower plant at Sungai Telekosang Basin, Tenom; dan*
- Pembinaan 460 unit kondominium termasuk *town villa,* Kota Kinabalu.

Projek selesai:

Antara projek yang selesai dilaksanakan pada tahun 2018 ialah:

- *Concession agreement in relation to the maintenance of state JKR sealed roads (Routine maintenance & periodic maintenance);*
- *Turnkey contract for the project known as the 48MWac Large Scale Solar (LSS) Project, Kudat;*
- Projek pengukuhan sistem pembahagian elektrik melalui pembinaan PPU Kent 33kv, Tuaran; dan
- Projek pembinaan kondominium di Kota Kinabalu dan Penampang.

SEKTOR PEMBUATAN

Sektor Pembuatan di Sabah merekodkan nilai ditambah sebanyak RM6.5 bilion pada tahun 2019 dan seterusnya menyumbang 7.6 peratus kepada keseluruhan ekonomi Sabah. Pertumbuhan yang direkodkan adalah pada paras negatif 0.6 peratus berbanding 2.4 peratus pada tahun sebelumnya. Prestasi menurun ini sebahagian besarnya disumbangkan oleh kumpulan minyak & lemak daripada sayuran & haiwan dan prosesan makanan yang menyumbang 68.9 peratus kepada sektor Pembuatan Sabah (Carta 2.5).

Penyusutan prestasi bagi subsektor tersebut direkodkan pada negatif 3.0 peratus berbanding 1.9 peratus pada tahun 2018. Aktiviti pembuatan minyak sawit mentah dan minyak sawit bertapis merupakan pemangkin kepada prestasi subsektor ini. Sabah merupakan negeri penyumbang utama bagi kedua-dua aktiviti tersebut.

Carta 2.5 **Peratus sumbangan sektor Pembuatan, Sabah, 2019**

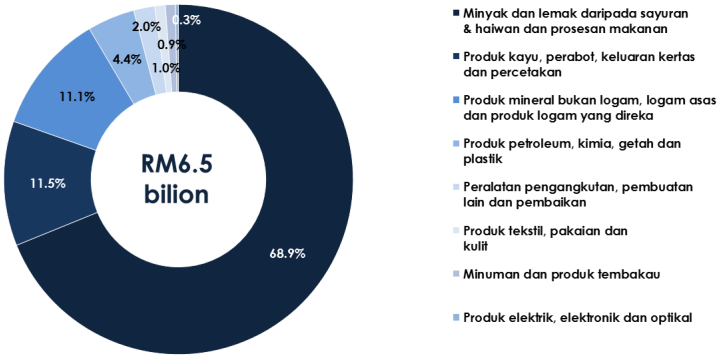

Namun begitu, subsektor produk kayu, perabot, keluaran kertas dan percetakan meningkat kepada 6.9 peratus (2018: 3.3%) dipacu oleh pengeluaran kepingan venier dan papan lapis. Produk mineral bukan logam, logam asas dan produk logam yang direka turut berkembang sebanyak 7.6 peratus (2018: 2.7%) dipacu oleh aktiviti pembuatan simen hidraulik.

Pada tahun 2019, nilai pelaburan yang diluluskan dalam sektor Pembuatan di Sabah adalah sebanyak RM6.5 bilion (Jadual 2.4). Industri produk getah serta produk mineral bukan logam merekodkan nilai pelaburan tertinggi pada tahun 2019, khususnya bagi segmen pelaburan asing.

Jadual 2.4 **Nilai pelaburan yang diluluskan mengikut industri, Sabah, 2019 - RM juta**

Industri	Pelaburan domestik	Pelaburan asing	Jumlah
Pembuatan makanan	233.0	22.8	255.8
Tekstil dan produk tekstil	-	21.5	21.5
Kayu dan produk kayu	35.7	-	35.7
Produk getah	577.0	2,308.0	2,885.0
Produk plastik	23.9	-	23.9
Produk mineral dan bukan logam	201.0	2,374.0	2,575.0
Peralatan pengangkutan	25.8	-	25.8
Gas asli	506.8	126.7	633.5
Jumlah	**1,603.2**	**4,853.0**	**6,456.2**

Sumber: MIDA

SEKTOR PERKHIDMATAN

Sektor Perkhidmatan di Sabah merekodkan nilai ditambah berjumlah RM39.4 bilion pada tahun 2019, meningkat RM2.0 bilion berbanding tahun 2018. Sumbangan sektor Perkhidmatan kepada keseluruhan KDNK Sabah adalah sebanyak 46.1 peratus pada tahun 2019. Sektor ini mencatatkan peningkatan kepada 5.3 peratus berbanding 5.6 peratus pada tahun sebelumnya. Prestasi mengikut subsektor dalam sektor Perkhidmatan adalah seperti dipaparkan pada Jadual 2.4.

Jadual 2.4 Prestasi sektor Perkhidmatan, Sabah, 2018-2019

Subsektor	2018e			2019p		
	Nilai ditambah (RM juta)	Peratus sumbangan (%)	Peratus pertumbuhan (%)	Nilai ditambah (RM juta)	Peratus sumbangan (%)	Peratus pertumbuhan (%)
Utiliti, pengangkutan dan penyimpanan, maklumat dan komunikasi	6,765	18.1	5.7	7,164	18.2	5.9
Perdagangan borong dan runcit, makanan & minuman dan penginapan	14,045	37.5	7.0	14,935	37.9	6.3
Kewangan dan insurans, hartanah dan perkhidmatan perniagaan	5,403	14.4	3.8	5,680	14.4	5.1
Perkhidmatan-perkhidmatan lain	3,139	8.4	4.8	3,267	8.3	4.1
Perkhidmatan kerajaan	8,078	21.6	4.8	8,370	21.2	3.6
Jumlah	**37,429**	**100.0**	**5.6**	**39,417**	**100.0**	**5.3**

Perdagangan borong dan runcit

Subsektor perdagangan borong dan runcit menyumbang sebanyak 30.2 peratus kepada sektor Perkhidmatan Sabah. Subsektor ini tumbuh sederhana kepada 5.5 peratus (2018: 6.3%) didorong oleh pertumbuhan segmen borong dan runcit.

Segmen borong menyumbang 56.0 peratus kepada subsektor perdagangan borong dan runcit (Carta 2.6). Subsektor ini tumbuh 4.4 peratus (2018: 4.9%) didorong oleh aktiviti jualan borong pengkhususan lain dan jualan borong bahan mentah, pertanian & haiwan hidup.

Segmen runcit bertumbuh 8.1 peratus, lebih perlahan berbanding pertumbuhan 9.2 peratus pada tahun sebelumnya disumbangkan oleh jualan runcit barangan lain di stor pengkhususan dan jualan runcit bahan api kenderaan di stor pengkhususan.

Sementara itu, segmen kenderaan bermotor menyederhana kepada 2.8 peratus (2018: 3.6%) didorong oleh jualan kenderaan bermotor dan jualan, penyelenggaraan dan pembaikan motosikal dan komponen (termasuk alat ganti) dan aksesori berkaitan.

> **Subsektor perdagangan borong dan runcit** menyumbang sebanyak **30.2%** kepada sektor Perkhidmatan Sabah.

Carta 2.6 Peratus sumbangan subsektor perdagangan borong dan runcit, Sabah, 2019

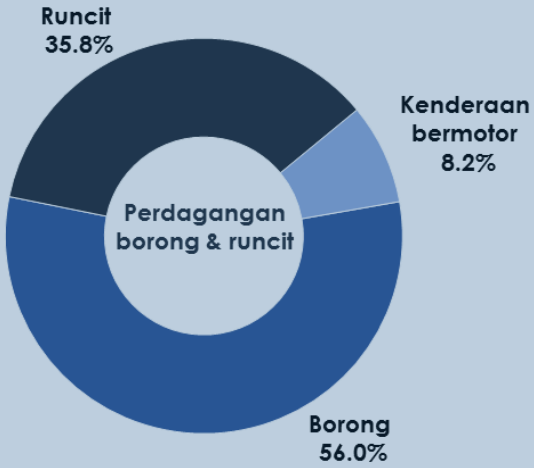

Jadual 2.5 Penyumbang utama dan pertumbuhan 2019 bagi subsektor Perkhidmatan

Subsektor	Penyumbang utama	Pertumbuhan 2019
Perdagangan borong & runcit	• Borong • Runcit	5.5%
Perkhidmatan maklumat dan komunikasi	• Perkhidmatan komunikasi	7.2%
Pengangkutan dan penyimpanan	• Pengangkutan dan penyimpanan	4.3%
Penginapan dan makanan & minuman	• Penginapan • Aktiviti makanan dan minuman	9.6%
Perkhidmatan perniagaan	• Aktiviti profesional dan perkhidmatan perniagaan lain	7.9%
Perkhidmatan	• Pendidikan tinggi	4.5%
Perkhidmatan kesihatan swasta	• Aktiviti hospital • Perkhidmatan perubatan am	5.2%
Perkhidmatan kerajaan	• Kerajaan persekutuan • Kerajaan negeri • Badan berkanun • Pihak berkuasa tempatan	3.6%

Perkhidmatan maklumat dan komunikasi

Subsektor perkhidmatan maklumat dan komunikasi menyumbang sebanyak 7.4 peratus kepada sektor Perkhidmatan Sabah. Subsektor ini mencatatkan nilai ditambah berjumlah RM2.9 bilion dengan kadar pertumbuhan 7.2 peratus pada tahun 2019. Pertumbuhan ini didorong oleh aktiviti dalam perkhidmatan telekomunikasi.

Aktiviti perkhidmatan telekomunikasi merekodkan kadar pertumbuhan sebanyak 7.6 peratus didorong oleh permintaan dalam perkhidmatan komunikasi data. Penggunaan platform media sosial seperti WhatsApp, Facebook, Twitter, Youtube dan aplikasi perbankan internet turut merangsang kepada permintaan perkhidmatan ini.

Selain itu, aktiviti perkhidmatan komputer dan maklumat merekodkan kadar pertumbuhan 4.3 peratus pada tahun 2019 berbanding 6.0 peratus pada tahun sebelumnya yang disokong oleh aktiviti pengaturcaraan komputer manakala segmen penerbitan dan penyiaran bertumbuh sebanyak 3.8 peratus.

Pengangkutan dan penyimpanan

Subsektor pengangkutan dan penyimpanan merekodkan pertumbuhan sebanyak 4.3 peratus pada tahun 2019.

Berdasarkan Carta 2.7, subsektor pengangkutan dan penyimpanan Sabah disumbangkan oleh pengangkutan darat iaitu sebanyak 25.8 peratus diikuti oleh pengangkutan air (20.6%), pelabuhan dan operasi penerbangan (20.2%), pengangkutan

udara (18.1%), pengangkutan lain (10.7%) dan perkhidmatan pos & kurier (4.6%). Aktiviti pengangkutan darat mencatatkan peningkatan sebanyak 4.7 peratus berbanding 5.5 peratus pada tahun 2018.

Sementara itu, aktiviti pengangkutan air dan pengangkutan udara (jumlah sumbangan: 38.7%) masing-masing bertumbuh sebanyak 0.1 peratus dan negatif 1.3 peratus. Pertumbuhan dalam aktiviti pengangkutan air dipengaruhi oleh aktiviti pengangkutan muatan melalui laut dan pesisir pantai.

Carta 2.7 **Struktur subsektor pengangkutan dan penyimpanan, Sabah, 2019**

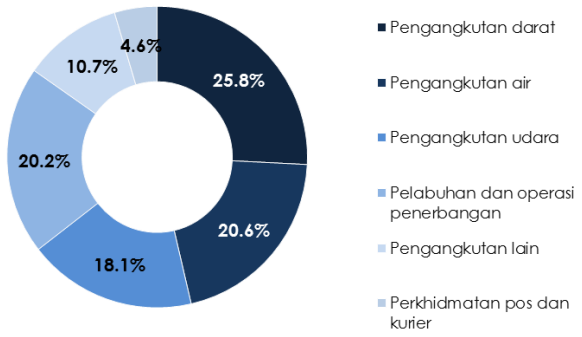

Penginapan dan makanan & minuman

Subsektor penginapan di Sabah bertumbuh sebanyak 10.7 peratus pada tahun 2019 (2018: 10.9%) dan merekodkan peningkatan nilai ditambah kepada RM935.2 juta berbanding RM844.5 juta pada tahun 2018. Ini disumbangkan oleh peningkatan dalam aktiviti hotel dan hotel resort. Sabah merekodkan kutipan cukai pelancongan tertinggi berbanding negeri lain, dengan jumlah kutipan sebanyak RM25.32 juta pada tahun 2019 (2018: RM25.34 juta).

Subsektor makanan & minuman di Sabah bertumbuh kepada 9.1 peratus (2018: 9.4%) mencatatkan RM2.1 bilion berbanding RM1.9 bilion pada tahun sebelumnya.

Peningkatan dalam sektor ini turut disokong dengan pertambahan ketibaan pelancong ke Sabah yang merekodkan pertumbuhan 8.2 peratus pada tahun 2019 (2018: 5.3%) (Jadual 2.6). Peningkatan juga ditunjukkan dalam pertumbuhan jumlah penumpang yang dikendalikan di lapangan terbang mengikut negeri kepada 10.4 peratus pada tahun 2019 daripada 9.0 peratus pada tahun 2018 (Jadual 2.7).

Jadual 2.6 **Ketibaan pelancong ke Sabah, 2017-2019**

Kategori	2017	2018	2019
Pelancong Asing	1,235,178	1,361,567	1,469,475
China	431,026	593,623	598,566
Korea Selatan	310,802	337,100	396,660
Brunei	94,797	56,259	78,605
Lain-lain	398,553	374,585	395,644
Pelancong Domestik	2,449,556	2,517,846	2,726,428
Jumlah	**3,684,734**	**3,879,413**	**4,195,903**

Sumber: Kementerian Pelancongan Malaysia

Jadual 2.7 **Pertumbuhan bagi jumlah penumpang yang dikendalikan di lapangan terbang mengikut negeri, 2017-2019 (%)**

Negeri	2017	2018	2019
Sabah	8.9	9.0	10.4

Sumber: Kementerian Pengangkutan Malaysia

Perkhidmatan perniagaan

Subsektor perkhidmatan perniagaan merekodkan pertumbuhan sebanyak 7.9 peratus (2018: 7.3%) didorong oleh aktiviti profesional dan perkhidmatan perniagaan lain. Aktiviti profesional, saintifik dan teknikal merupakan penyumbang terbesar (67.4%) kepada keseluruhan subsektor perkhidmatan perniagaan. Aktiviti ini telah meningkat kepada 9.0 peratus berbanding 8.0 peratus pada tahun sebelumnya.

Antara aktiviti yang mendorong kepada pertumbuhan tersebut ialah aktiviti guaman, perakaunan dan perkhidmatan kejuruteraan. Beberapa aktiviti lain turut menjadi penyumbang kepada prestasi segmen ini seperti perkhidmatan arkitek dan perkhidmatan juruukur tanah.

Sementara itu, aktiviti pentadbiran dan khidmat sokongan yang menyumbang sebanyak 32.6 peratus bertumbuh 5.6 peratus (2018: 5.7%) didorong oleh aktiviti agensi pengembaraan dan aktiviti keselamatan persendirian.

Perkhidmatan pendidikan swasta

Subsektor perkhidmatan pendidikan swasta bertumbuh sebanyak 4.5 peratus pada tahun 2019 berbanding 8.1 peratus pada tahun 2018. Subsektor ini menyumbang sebanyak 1.0 peratus kepada sektor Perkhidmatan Sabah.

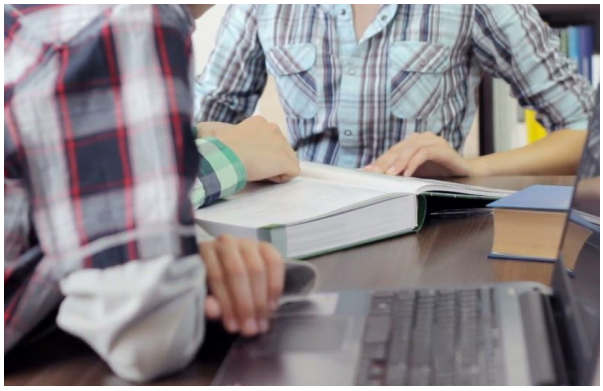

Perkhidmatan pendidikan swasta disumbangkan oleh pendidikan tinggi dengan 52.3 peratus diikuti oleh pendidikan menengah (20.9%), pendidikan pra-sekolah & pendidikan rendah (13.6%), pendidikan lain (12.6%) dan perkhidmatan sokongan pendidikan (0.6%).

Paparan 2.4 Peratus sumbangan pendidikan swasta, Sabah, 2019

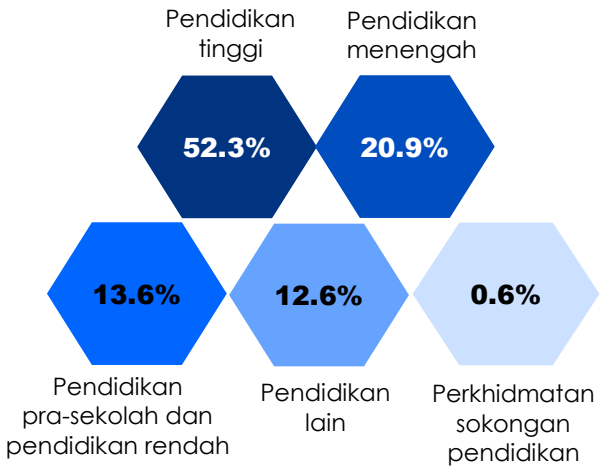

> Subsektor **perkhidmatan pendidikan swasta** Sabah bertumbuh **4.5%** pada tahun 2019

Perkhidmatan kesihatan swasta

Subsektor perkhidmatan kesihatan swasta mencatatkan pertumbuhan 5.2 peratus berbanding 7.1 peratus pada tahun 2018 dan merekodkan jumlah nilai ditambah sebanyak RM261.1 juta. Subsektor ini menyumbang sebanyak 0.7 peratus kepada sektor Perkhidmatan di Sabah.

Perkhidmatan perubatan am merupakan penyumbang utama kepada prestasi keseluruhan subsektor ini. Selain itu, antara aktiviti lain yang menyumbang kepada pertumbuhan keseluruhan perkhidmatan ini adalah aktiviti hospital, perkhidmatan perubatan khas, perkhidmatan berkaitan pergigian dan aktiviti penjagaan harian kanak-kanak.

Perkhidmatan kerajaan

Perkhidmatan kerajaan meliputi empat peringkat iaitu kerajaan persekutuan, kerajaan negeri, badan berkanun dan pihak berkuasa tempatan (PBT) termasuklah majlis daerah dan perbandaran/bandaraya yang dikategorikan sebagai pengeluar bukan pasaran. Nilai ditambah bagi perkhidmatan ini adalah meliputi nilai pampasan pekerja, pencen yang diperuntukkan kepada pekerja yang sedang bekerja serta penggunaan modal tetap.

Pada tahun 2019, subsektor perkhidmatan kerajaan mencatatkan pertumbuhan 3.6 peratus (2018: 4.8%) dengan jumlah nilai ditambah sebanyak RM8.4 bilion berbanding RM8.1 bilion pada tahun sebelumnya.

Secara amnya, kerajaan persekutuan mendominasi perkhidmatan kerajaan di Sabah dengan peratus sumbangan sebanyak 85.0 peratus. Ini diikuti oleh kerajaan negeri, badan berkanun dan PBT.

INDEKS HARGA **PENGGUNA**

Indeks Harga Pengguna (IHP) di Sabah meningkat dengan kadar yang perlahan pada 0.2 peratus berbanding 0.7 peratus pada tahun sebelumnya seperti di Carta 2.8.

Carta 2.8 Perubahan tahunan IHP mengikut kumpulan utama, Sabah, 2018-2019

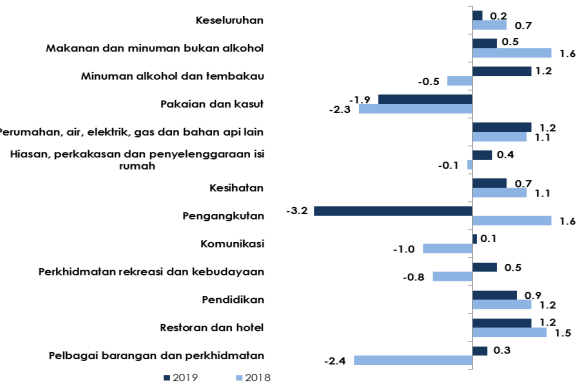

Carta 2.10 Perubahan tahunan IHP, Sabah, 2011-2019

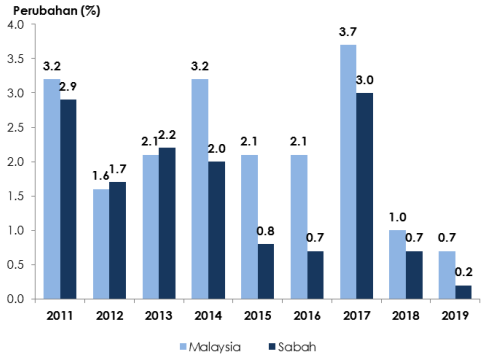

> **IHP** di Sabah meningkat dengan kadar yang perlahan pada **0.2%**

Inflasi yang perlahan ini adalah disebabkan tekanan inflasi yang rendah dalam kumpulan pengangkutan daripada 1.6 peratus pada tahun 2018 kepada negatif 3.2 peratus pada tahun 2019. Penurunan 3.2 peratus ini didorong oleh subkumpulan pengurusan alat pengangkutan persendirian kepada negatif 4.1 peratus (2018: 2.4%) yang mana bermula Mac-Disember 2019 harga bahan api untuk RON 95 ditetapkan pada kadar RM2.08 seliter (Mac-Disember 2018: RM2.20). Namun, subkumpulan perkhidmatan pengangkutan masih kekal bertumbuh positif pada 1.3 peratus (2018: 0.6%). Meskipun inflasi subkumpulan pembelian kereta masih berada pada paras negatif, namun ianya bertambah baik kepada 0.8 peratus (2018: -1.2%) seperti pada Carta 2.9.

Carta 2.9 Perubahan tahunan subkumpulan pengangkutan, Sabah, 2018-2019

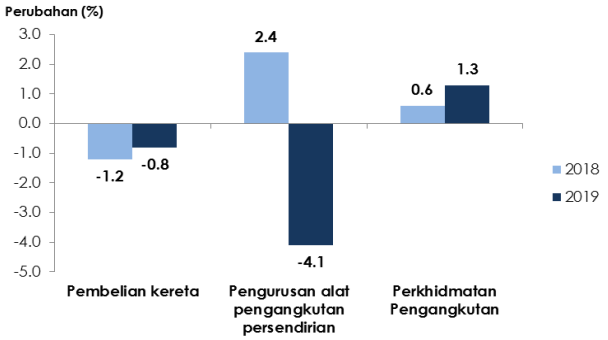

Carta 2.11 Perubahan tahunan IHP keseluruhan dan makanan & minuman bukan alkohol, 2011-2019

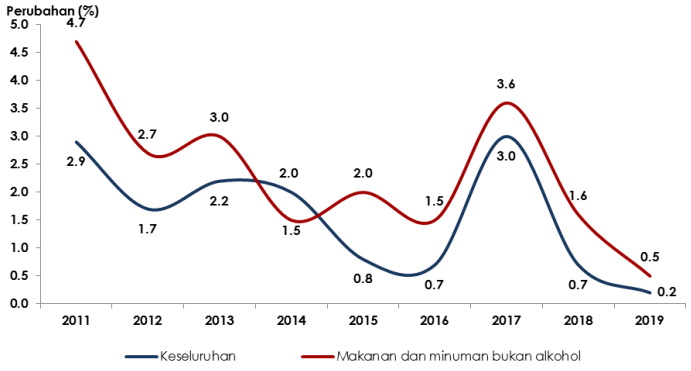

Inflasi kumpulan makanan dan minuman bukan alkohol meningkat pada kadar yang perlahan daripada 1.6 peratus pada tahun 2018 kepada 0.5 peratus pada tahun 2019. Carta 2.11 menunjukkan bermula tahun 2011, inflasi kumpulan ini lebih tinggi daripada inflasi keseluruhan kecuali pada tahun 2014, yang mana inflasi keseluruhan berada pada paras 2.0 peratus berbanding makanan dan minuman bukan alkohol iaitu 1.5 peratus.

Pada tahun 2019, peningkatan inflasi kumpulan makanan dan minuman bukan alkohol disumbangkan oleh kenaikan dalam lima subkumpulan, antaranya subkumpulan makanan di luar rumah (3.5%), telur & susu (2.5%), daging (1.7%), kopi, teh, koko & minuman bukan alkohol (1.0%) dan beras, roti & bijirin (0.3%). Namun terdapat juga beberapa subkumpulan yang mengalami penurunan seperti ikan segar & makanan laut (-4.0%), buah-buahan (-2.4%), gula, jem, madu, coklat & manisan (-1.8%), sayur-sayuran (-1.4%), minyak & lemak (-0.8%) dan keluaran makanan t.t.t.l (-0.5%) seperti di Carta 2.12.

Carta 2.12 Perubahan tahunan subkumpulan makanan dan minuman bukan alkohol, 2018-2019

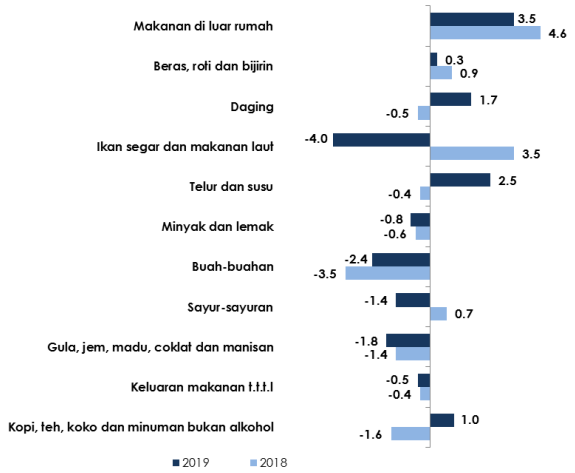

> "Mulai Mac - Disember 2019 harga bahan api **RON 95** di tetapkan pada kadar RM2.08 seliter berbanding RM2.20 seliter bagi tempoh yang sama tahun 2018"

Paparan 2.5 Perbandingan harga purata 2019 bagi item terpilih di Sabah dan negeri berhampiran

RM/kg	Bawang putih	Bawang holland	Bawang besar India
Sabah	9.10	5.00	5.60
W.P. Labuan	10.40	5.70	7.60
Sarawak	7.60	4.40	4.60

Akaun Satelit Pelancongan Negeri Sabah: Satu Keperluan[1]

Oleh: Khairolnizam Hassan dan Norhayati Jantan

1.0 Pengenalan

Momentum dan pertumbuhan ekonomi Sabah bagi tahun 2019 dipengaruhi oleh ekonomi global yang tidak menentu di samping perang perdagangan di antara USA dan China, penurunan harga-harga komoditi utama serta bencana alam yang dialami oleh banyak negara. Isu pengharaman ke atas minyak sawit mentah daripada Malaysia oleh European Union secara tidak langsung menjejaskan prestasi industri sawit negeri ini, serta menyumbang kepada kejatuhan harga sawit. Selain itu, kejatuhan harga petroleum serta nilai ringgit yang lemah turut memberi kesan langsung kepada ekonomi Sabah pada tahun 2019.

Dalam ketidaktentuan pasaran ekonomi kini, industri pelancongan Sabah dilihat masih bertahan menjadi salah satu penggerak kepada pertumbuhan ekonomi Sabah. Industri pelancongan Sabah menunjukkan prestasi yang baik dan berkembang dengan sihat. Industri ini dilihat dapat menjadi pemangkin kepada prestasi sektor Perkhidmatan yang menyumbang hampir 45 peratus kepada ekonomi Sabah. Justeru itu, satu mekanisma khusus perlu dibangunkan dalam usaha untuk menghitung kelestarian industri pelancongan negeri ini supaya ia terus kekal mampan dan berdaya saing.

2.0 Senario Sektor Pelancongan di Sabah

Industri Pelancongan Sabah kekal berdaya tahan serta terus mencatatkan pertumbuhan positif dan memberangsangkan walaupun sektor Pertanian, Pembuatan dan perdagangan telah terjejas berikutan kejatuhan harga komoditi utama dan kelembapan ekonomi dunia. Ini dapat dilihat dengan jelas berdasarkan ketibaan pelancong ke Sabah yang kian meningkat dalam tempoh 2016 hingga 2019 seperti di Jadual 2(a).

Jadual 2(a): Ketibaan pelancong ke Sabah, 2016 – 2019

Tahun/Suku	Q1	Q2	Q3	Q4	Jumlah	%
2016	815,078	802,113	869,196	941,521	3,427,908	**-**
2017	896,845	899,080	930,863	957,946	3,684,734	**7.5%**
2018	947,621	944,330	977,353	1,010,109	3,879,413	**5.3%**
2019	1,033,871	982,809	1,095,204	1,084,019	4,195,903	**8.2%**

Sumber: www.sabahtourism.com

Peningkatan bilangan ketibaan pelancong ini adalah usaha Kerajaan Negeri Sabah secara berterusan. Pelbagai inisiatif dilaksanakan seperti meningkatkan prasarana kawasan pelancongan, memberikan insentif kepada pengusaha pelancongan, mempelbagaikan produk pelancongan di samping menambah jaringan logistik sedia ada. Pada masa kini, Sabah mempunyai akses ke 24 destinasi melalui 224 penerbangan antarabangsa setiap minggu dan 445 penerbangan domestik di samping 62 penerbangan sewa khas daripada China, South Korea, Taiwan, Japan dan Singapore. Bilangan penerbangan ini telah menjadikan Lapangan Terbang Kota Kinabalu sebagai lapangan terbang kedua tersibuk di Malaysia selepas Lapangan Terbang Antarabangsa Kuala Lumpur dengan anggaran penumpang 8.7 juta orang pada tahun 2019.

[1]Rencana ini adalah pandangan penulis dan tidak mewakili pandangan Jabatan Perangkaan Malaysia

Pada tahun 2019, jumlah ketibaan pelancong antarabangsa telah meningkat 7.9 peratus dengan jumlah ketibaan pelancong mencecah 1.5 juta orang. Ketibaan pelancong antarabangsa ke Sabah didominasi oleh pelancong dari China dan South Korea yang mewakili 67.7 peratus. Pelancong dari China lebih memilih untuk datang ke Sabah dalam suku tahun pertama dan ketiga memandangkan cuaca yang baik untuk mereka mengunjungi kawasan pantai dan pulau-pulau khususnya di Semporna. Namun, penurunan ketara bilangan pelancong ini dapat dilihat pada bulan Oktober hingga Disember iaitu musim peralihan monsun Timur Laut atau musim tengkujuh yang kebiasaannya menyukarkan aktiviti laut dilakukan seperti *island hoping dan* menyelam *(diving)*.

Statistik pelancong domestik juga menunjukkan peningkatan seperti yang dilaporkan melalui Laporan Survei Pelancongan Domestik 2018, Jabatan Perangkaan Malaysia. Bilangan pelancong domestik pada tahun 2018 adalah 5.1 juta orang berbanding 4.4 juta orang pada tahun sebelumnya iaitu peningkatan sebanyak 15.4 peratus. Daripada jumlah ini, 3.4 juta pelancong adalah berasal dari Sabah manakala 1.7 juta orang lagi adalah berasal dari negeri lain. Selangor mendominasi pelancong domestik ke Sabah dengan jumlah 0.9 juta pelancong diikuti Sarawak, W.P. Labuan dan W.P. Kuala Lumpur dengan masing-masing 0.3, 0.2 dan 0.1 juta orang pelancong.

Industri perhotelan merupakan faktor pelengkap kepada perkembangan industri pelancongan selain daripada tarikan destinasi yang dituju. Pada masa kini, terdapat 369 buah hotel yang beroperasi secara aktif dengan kapasiti 22,671 bilik pada satu masa. Secara keseluruhannya, kadar penghunian *(occupancy rate)* di hotel-hotel mencatatkan rekod yang baik iaitu melebihi 70 peratus dan meningkat secara mendadak pada musim perayaan dan cuti persekolahan. Sehubungan itu, bagi menampung keperluan pelancong yang kian bertambah, adalah dicadangkan supaya fasiliti penginapan ini ditambah sejajar dengan nilai ditambah yang bakal diperoleh. Ini juga dapat membantu meningkatkan peluang pekerjaan kepada penduduk Sabah pada masa akan datang.

Jadual 2(b): Bilangan hotel dan bilik, Sabah, 2018

Penarafan	Hotel	Bilik
5-Bintang	12	4,195
4-Bintang	14	3,385
3-Bintang	44	4,830
2-Bintang	42	2,408
1-Bintang	33	1,366
3 Orkid	41	1,124
2 Orkid	28	733
1 Orkid	52	1,158
Tidak terkelas	103	3,472
Jumlah	**369**	**22,671**

Prospek sektor pelancongan pada tahun 2020 dijangka lebih cerah dengan adanya pelbagai inisiatif dan program pembangunan serta pakej dan promosi pelancongan yang lebih agresif dilaksanakan oleh Kerajaan Negeri Sabah. Pusat Konvensyen Antarabangsa Sabah (SICC) yang telah siap sepenuhnya akan meningkatkan jumlah ketibaan pelawat ke Sabah, khususnya daripada pasaran MICE yang melibatkan aktiviti "*Meetings, Incentives, Conferences and Exhibitions*". Kerajaan negeri mengambil langkah proaktif dengan meluaskan lagi pasaran pelancongan iaitu memberi tumpuan kepada pasaran India dan Europe yang mempunyai potensi besar untuk diterokai.

3.0 Pembangunan Akaun Satelit Pelancongan

Bagi memastikan industri pelancongan di Sabah lebih mampan, satu mekanisma bagi mengukur prestasi dan sumbangan industri ini mesti diwujudkan. Industri pelancongan merupakan sektor satelit merentasi pelbagai sektor ekonomi (*cross industry*) khususnya sektor Perkhidmatan. Subsektor yang terlibat dalam industri pelancongan adalah perhotelan, restoran, runcit, pengangkutan penumpang, agensi pelancongan dan pengembaraan, perkhidmatan kebudayaan, perkhidmatan fasiliti sukan, pembuatan barangan berkaitan pelancongan dan produk pelancongan berasaskan pertanian.

Akaun Satelit Pelancongan merupakan kaedah statistik yang disusun untuk mengukur perkembangan industri pelancongan dan sumbangannya kepada Keluaran Dalam Negeri Kasar. Penyusunan statistik ini adalah berdasarkan rangka kerja *Tourism Satellite Account: Recommended Methodological Framework* 2008, *Regional Tourism Satellite Account*, *Statistics and TSA Issue Paper Series*, *United Nations World Tourism Organization 2013* dan *System of National Accounts* 2008. Malaysia melalui DOSM telah mula membangunkan penyusunan Akaun Satelit Pelancongan Malaysia pada tahun 2005 dan diedarkan kepada umum pada tahun 2011.

Beberapa indikator utama berkenaan industri pelancongan dapat dihasilkan menerusi penyusunan Akaun Satelit Pelancongan. Indikator tersebut adalah seperti sumbangan industri pelancongan kepada KDNK Negeri, bilangan pelancong (domestik dan antarabangsa), tujuan melancong, perbelanjaan pelancong, destinasi utama dan produk pelancongan yang digunakan serta jumlah pekerja dalam industri ini.

Sebagai simulasi kepada senario industri pelancongan di Sabah, beberapa data ekonomi mengikut subsektor telah digunakan. Data-data ini diperoleh daripada Laporan Banci Ekonomi 2016, Laporan Sosioekonomi Negeri Sabah 2018, Laporan Survei Tenaga Buruh 2018, Laporan Survei Pelancongan Domestik Sabah 2018 dan Laporan Akaun Satelit Pelancongan Malaysia 2018.

Secara anggarannya, sumbangan industri pelancongan kepada ekonomi Sabah adalah 9.7 peratus dan sumbangannya kepada sektor Perkhidmatan Sabah adalah 25.0 peratus iaitu dengan nilai ditambah hampir RM10 bilion. Industri ini didominasi oleh subsektor peruncitan, perhotelan dan restoran yang menyumbang nilai ditambah lebih RM7 bilion pada tahun 2018.

Industri ini juga dianggar menyumbang kepada hampir 20 peratus (350,000 orang) daripada jumlah tenaga buruh di Sabah. Namun begitu, simulasi ini hanyalah perkiraan kasar dan ia tidak boleh dijadikan panduan dalam menentukan sebarang keputusan.

4.0 Penutup

Ekonomi Sabah dengan perancangan yang jitu mampu untuk melonjak dengan lebih baik berdasarkan *evidence-based decision making*. Berdasarkan perkiraan kasar (simulasi) berkenaan sumbangan sektor ini kepada ekonomi Sabah, jelas dapat dilihat bahawa industri pelancongan sangat signifikan dalam meningkatkan nilai ditambah ekonomi Sabah. Sarawak melalui Kementerian Pelancongan, Kesenian dan Kebudayaan Sarawak bersama Jabatan Perangkaan Malaysia telah mula membangunkan Akaun Satelit Pelancongan Negeri Sarawak pada tahun 2016 dan penerbitan pertama telah berjaya diedarkan kepada umum pada tahun 2019.

Sehubungan itu, tempoh masa ini merupakan waktu yang paling sesuai untuk membangunkan Akaun Satelit Pelancongan Negeri Sabah khususnya dalam mengukur prestasi industri pelancongan di samping membantu kerajaan menggubal dasar serta polisi dengan lebih tuntas. Pemantauan prestasi setiap industri yang berteraskan fakta dan statistik tepat serta menyeluruh pasti akan memberikan impak berganda dalam melestarikan ekonomi di Sabah.

Rujukan

Jabatan Ketua Menteri Negeri Sabah. (2019). *Ucapan Bajet Negeri Sabah Tahun 2020.* Sabah.

Jabatan Perangkaan Malaysia . (2019). *Akaun Satelit Pelancongan Wilayah Sarawak 2018.*

Jabatan Perangkaan Malaysia . (2019). *Laporan Sosioekonomi Negeri Sabah 2018.*

Jabatan Perangkaan Malaysia . (2019). *Survei Pelancongan Domestik Negeri Sabah 2018.*

KLIA. *Kota Kinabalu International Airport, Kota Kinabalu*. Diperoleh daripada https://www.klia2.info/airports/kota-kinabalu-international-airport/

Lembaga Penggalakkan Pelancongan Negeri Sabah. (n.d.). *Sabah, Malaysian Borneo.* Diperoleh daripada www.sabahtourism.com

Pusat Maklumat Harta Tanah Negara (NAPIC). (2019). *Laporan Stok Harta Tanah 2018.*

Muka surat ini sengaja dibiarkan kosong.

SABAH 2019

3 DEMOGRAFI SOSIAL

PENDUDUK

- Kelahiran
- Kesuburan
- Kematian
- Jangkaan hayat

TENAGA BURUH

- Penduduk bekerja
- Kadar penyertaan tenaga buruh dan kadar pengangguran

GAJI DAN UPAH

STATISTIK SISWAZAH

PENDAPATAN DAN PERBELANJAAN PENGGUNAAN ISI RUMAH

- Pendapatan isi rumah
- Perbelanjaan penggunaan isi rumah

PENDUDUK

Bilangan dan kadar pertumbuhan penduduk tahunan

Penduduk Sabah bertambah daripada 3.89 juta pada 2018 kepada 3.90 juta pada 2019 dengan kadar pertumbuhan penduduk tahunan 0.2 peratus. Komposisi penduduk warganegara pada 2019 ialah 71.1 peratus daripada keseluruhan penduduk Sabah.

Jadual 3.1 Bilangan dan kadar pertumbuhan penduduk tahunan, Sabah, 2015-2019

Penduduk	2015	2016	2017	2018	2019
Bilangan penduduk ('000)	3,720.5	3,802.8	3,855.9	3,898.4	3,904.4
Kadar pertumbuhan penduduk tahunan (%)	1.4	2.2	1.4	1.1	0.2

Struktur umur

Struktur umur penduduk dikategorikan kepada tiga kumpulan umur utama iaitu umur muda, umur bekerja dan umur tua. Peratusan penduduk kumpulan umur bekerja dan umur tua di Sabah mencatatkan peningkatan dari 2015 hingga 2019. Pada 2019, peratusan umur muda menurun kepada 23.4 peratus (2018: 23.7%) manakala peratusan penduduk kumpulan umur bekerja dan umur tua mencatatkan peningkatan masing-masing kepada 73.2 peratus (2018: 73.0%) dan 3.4 peratus (2018: 3.3%).

Jadual 3.2 Struktur umur penduduk, Sabah, 2015-2019

Kumpulan umur (%)	2015	2016	2017	2018	2019
Penduduk berumur 0-14 tahun (umur muda)	25.2	24.7	24.2	23.7	23.4
Penduduk berumur 15-64 tahun (umur bekerja)	71.8	72.2	72.6	73.0	73.2
Penduduk berumur 65 tahun dan lebih (umur tua)	3.0	3.1	3.2	3.3	3.4

3.90 juta
Penduduk **Sabah** 2019

Warganegara
71.1% (2019)
70.3% (2018)

Bukan Warganegara
28.9% (2019)
29.7% (2018)

0.2%
Kadar pertumbuhan penduduk tahunan **Sabah** 2019

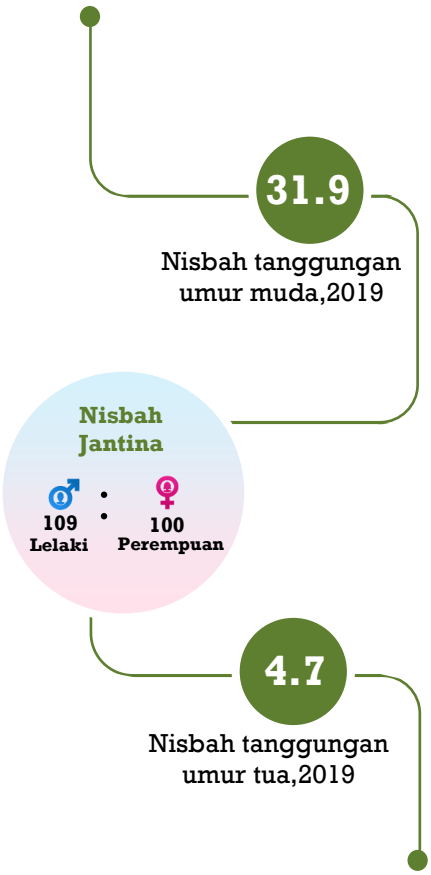

Nisbah jantina

Nisbah jantina penduduk Sabah kekal dari 2015 hingga 2019 iaitu 109 lelaki bagi setiap 100 perempuan.

Nisbah tanggungan

Jumlah nisbah tanggungan penduduk Sabah menunjukkan penurunan bagi tempoh 2015 hingga 2018. Nisbah tanggungan umur tua menunjukkan trend meningkat daripada 4.5 pada 2018 kepada 4.7 pada 2019. Nisbah tanggungan umur muda menurun kepada 32.5 pada 2018 berbanding 31.9 pada 2019.

Jadual 3.3 Nisbah tanggungan, Sabah, 2015-2019

Nisbah tanggungan	2015	2016	2017	2018	2019
Umur muda	35.0	34.3	33.3	32.5	31.9
Umur tua	4.3	4.3	4.4	4.5	4.7
Jumlah	39.3	38.6	37.7	37.0	36.6

Kumpulan etnik warganegara

Pada 2019, peratusan Bumiputera mencatatkan peningkatan kepada 83.8 peratus (2018: 83.7%). Cina pula menunjukkan penurunan kepada 11.1 peratus (2018: 11.2%) pada 2018 manakala peratusan penduduk India dan etnik lain masing-masing kekal pada 0.5 peratus dan 4.6 peratus daripada keseluruhan warganegara di Sabah.

Jadual 3.4 Penduduk mengikut kumpulan etnik warganegara, Sabah, 2015-2019

Kumpulan etnik warganegara Sabah (%)	2015	2016	2017	2018	2019
Bumiputera	83.5	83.5	83.6	83.7	83.8
Cina	11.6	11.5	11.3	11.2	11.1
India	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
Etnik lain	4.4	4.5	4.6	4.6	4.6

Penduduk mengikut daerah pentadbiran

Kota Kinabalu merupakan daerah yang mempunyai bilangan penduduk tertinggi pada 2015 hingga 2018 berbanding 24 daerah pentadbiran yang lain dengan jumlah penduduk pada 2019 sebanyak 572.5 ribu diikuti daerah Tawau (514.0 ribu) dan Sandakan (510.6 ribu). Daerah Kota Kinabalu mencatatkan bilangan penduduk tertinggi bagi lelaki dan perempuan pada 2019 iaitu masing-masing 294.7 ribu dan 277.9 ribu.

Jadual 3.5 Penduduk mengikut jantina dan daerah pentadbiran, Sabah, 2018-2019

Daerah Pentadbiran	Jumlah Penduduk ('000)			
	2018		2019	
Kota Kinabalu	290.0	273.3	294.7	277.9
Tawau	264.0	242.7	267.8	246.2
Sandakan	269.0	233.9	273.1	237.5
Lahad Datu	133.2	122.0	135.3	123.9
Keningau	112.4	103.2	114.3	104.9
Kinabatangan	112.3	83.1	113.8	84.2
Semporna	86.4	83.6	87.9	85.0
Papar	86.1	77.6	88.0	79.4
Penampang	77.3	73.2	78.6	74.4
Beluran	75.0	56.5	76.1	57.3
Tuaran	64.4	61.5	65.5	62.6
Ranau	58.0	54.1	59.0	54.9
Kota Belud	56.7	53.2	57.7	54.1
Kudat	51.3	48.9	52.1	49.6
Beaufort	41.9	39.9	42.7	40.7
Kota Marudu	41.1	38.9	41.8	39.5
Kunak	41.3	37.8	41.9	38.4
Putatan	37.0	33.0	37.8	33.7
Tenom	35.1	32.5	35.7	33.1
Pitas	22.7	22.0	23.0	22.3
Sipitang	22.6	21.6	23.1	22.1
Tongod	24.1	19.5	24.5	19.8
Tambunan	21.5	21.1	21.9	21.5
Nabawan	20.8	18.3	21.2	18.7
Kuala Penyu	12.3	11.7	12.6	12.0

572.5 ribu

Kota Kinabalu mencatatkan bilangan penduduk tertinggi, 2019

24.5 ribu

Kuala Penyu mencatatkan bilangan penduduk terendah, 2019

Carta 3.1 Penduduk mengikut daerah pentadbiran, Sabah, 2018-2019

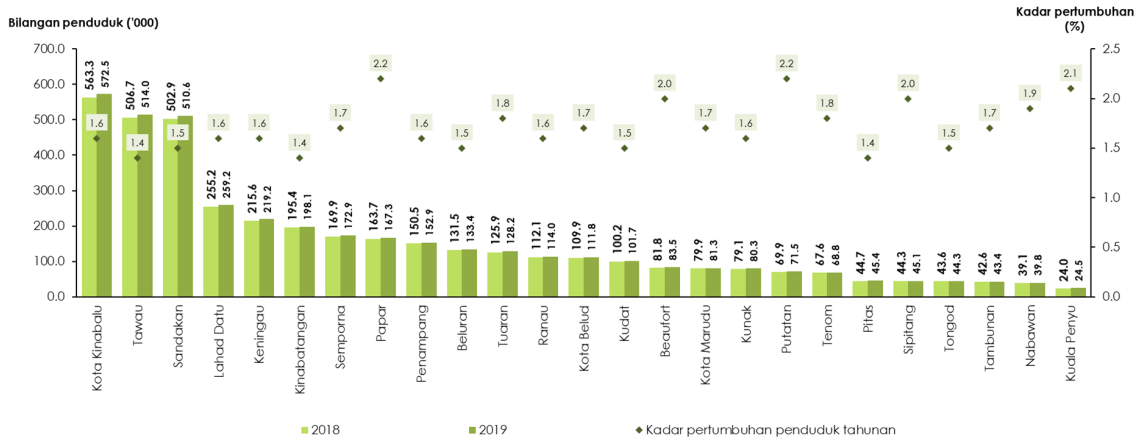

Nota :
Data di peringkat daerah pentadbiran merujuk kepada unjuran penduduk (semakan semula) berasaskan Banci Penduduk dan Perumahan 2010.

13.6

Kadar kelahiran kasar bagi setiap 1,000 penduduk, 2018

19.3

Bumiputera kadar kelahiran kasar tertinggi bagi setiap 1,000 penduduk, 2018

KELAHIRAN

Kadar kelahiran kasar

Pada tahun 2018, kadar kelahiran kasar di Sabah tiada perubahan berbanding 2017 iaitu 13.6 bagi setiap 1,000 penduduk. Kadar kelahiran kasar bagi lelaki pada tahun 2018 menunjukkan peningkatan berbanding 2017 iaitu daripada 13.5 kepada 13.6 bagi setiap 1,000 penduduk manakala perempuan mencatatkan penurunan iaitu daripada 13.8 pada 2017 kepada 13.6 bagi setiap 1,000 penduduk pada 2018.

Carta 3.2 Kadar kelahiran kasar, Sabah, 2010-2018

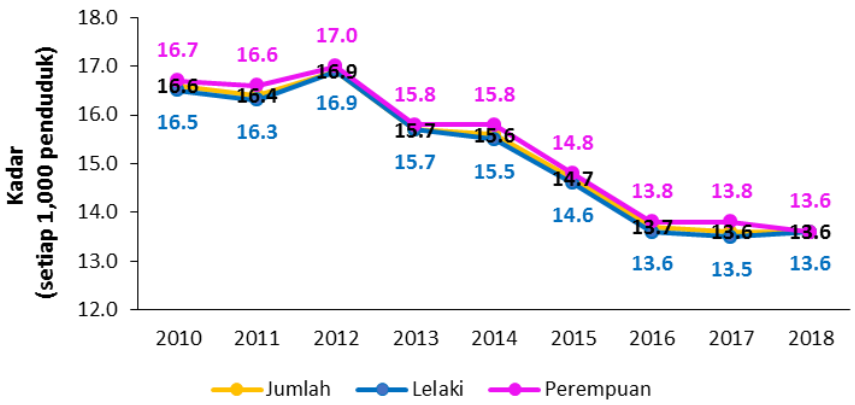

Kadar kelahiran kasar mengikut kumpulan etnik

Bumiputera mencatatkan kadar kelahiran kasar tertinggi iaitu 19.3 pada 2018 sementara Cina mencatatkan kadar terendah iaitu 5.2 bagi setiap 1,000 penduduk. Penurunan kadar kelahiran kasar tertinggi dicatatkan oleh India iaitu daripada 8.7 pada 2017 kepada 6.4 pada 2018 bagi setiap 1,000 penduduk.

Jadual 3.6 Kadar kelahiran kasar mengikut kumpulan etnik, Sabah, 2015-2018 (setiap 1,000 penduduk)

Kumpulan etnik	2015	2016	2017	2018
Bumiputera	20.6	19.6	19.5	19.3
Cina	6.7	6.2	5.9	5.2
India	8.1	8.2	8.7	6.4
Etnik lain[1]	6.1	5.0	5.1	5.5

[1]Termasuk bukan warganegara

Bilangan kelahiran hidup dan kadar kelahiran kasar mengikut daerah pentadbiran

Pada tahun 2018, daerah Kota Kinabalu mencatatkan bilangan kelahiran tertinggi iaitu sebanyak 7,414 bayi manakala yang terendah dicatatkan oleh Kuala Penyu iaitu 383 bayi. Kadar kelahiran kasar tertinggi pula dicatatkan oleh Pitas dengan 24.0 manakala yang terendah dicatatkan oleh Kinabatangan ialah 3.8 bagi setiap 1,000 penduduk.

7,414 bayi

Kota Kinabalu mencatatkan bilangan kelahiran hidup tertinggi, 2018

24.0 kelahiran

Pitas mencatatkan kadar kelahiran kasar tertinggi, 2018

Jadual 3.7 Bilangan kelahiran hidup dan kadar kelahiran kasar mengikut daerah pentadbiran, Sabah, 2018

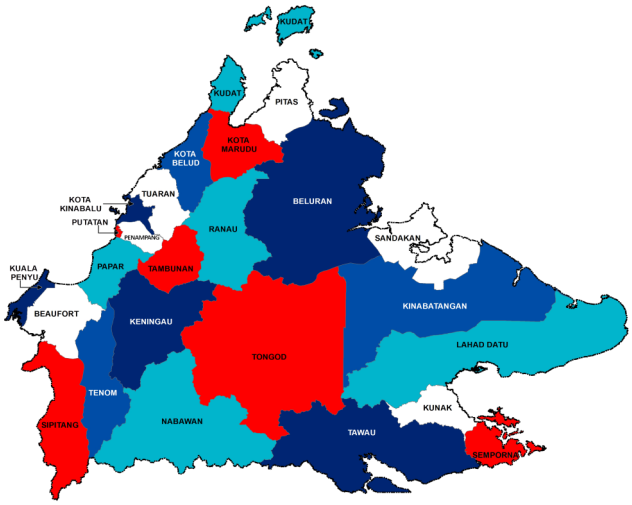

Daerah	Bilangan Kelahiran Hidup	Kadar Kelahiran Kasar
Tawau	5,409	10.7
Lahad Datu	3,679	14.4
Semporna	3,365	19.8
Sandakan	5,414	10.8
Kinabatangan	750	3.8
Beluran	1,371	10.4
Kota Kinabalu	7,414	13.2
Ranau	1,947	17.4
Kota Belud	2,028	18.4
Tuaran	2,610	20.7
Penampang	1,928	12.8
Papar	2,531	15.5
Kudat	1,990	19.9

Daerah	Bilangan Kelahiran Hidup	Kadar Kelahiran Kasar
Kota Marudu	1,694	21.2
Pitas	1,071	24.0
Beaufort	1,326	16.2
Kuala Penyu	383	15.9
Sipitang	689	15.6
Tenom	1,056	15.6
Nabawan	744	19.0
Keningau	3,035	14.1
Tambunan	786	18.4
Kunak	924	11.7
Tongod	414	9.5
Putatan	467	6.7

1.4 bayi

Kadar kesuburan jumlah bagi setiap wanita berumur 15-49 tahun, 2018

2.2 bayi

Bumiputera kadar kesuburan tertinggi bagi setiap wanita berumur 15-49 tahun, 2018

KESUBURAN

Kadar kesuburan jumlah

Pada tahun 2018, kadar kesuburan jumlah bagi Sabah kekal kepada 1.4 bayi bagi setiap wanita berumur 15-49 tahun daripada tahun 2016. Carta 3.3 menunjukkan Sabah mencatatkan kadar kesuburan jumlah berada di bawah paras penggantian iaitu purata 2.1 bayi bagi setiap wanita dalam ilngkungan umur reproduktif (15-49 tahun) bagi tahun 2010 hingga 2018.

Carta 3.3 Kadar kesuburan jumlah, Sabah, 2010-2018

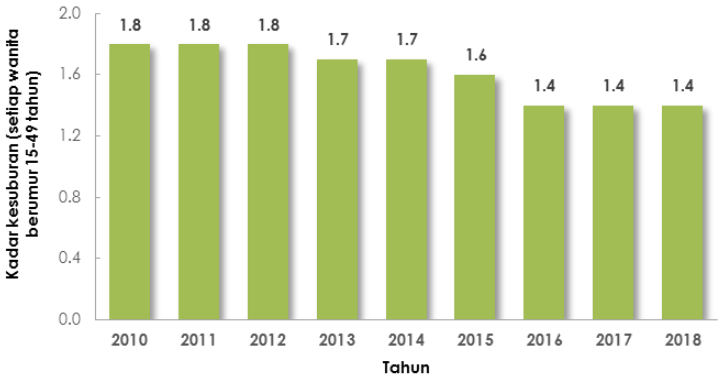

Kadar kesuburan jumlah mengikut kumpulan etnik

Kadar kesuburan jumlah bagi semua kumpulan etnik mencatatkan penurunan pada tahun 2018 berbanding 2017 kecuali etnik lain mencatatkan peningkatan. Pada 2018, Bumiputera mencatatkan kadar kesuburan jumlah tertinggi iaitu 2.2 bayi bagi setiap wanita berumur 15-49 tahun, manakala kadar terendah dicatatkan oleh etnik lain iaitu 0.5.

Jadual 3.8 Kadar kesuburan jumlah mengikut kumpulan etnik, Sabah, 2015-2018 (setiap wanita berumur 15-49 tahun)

Kumpulan etnik	2015	2016	2017	2018
Bumiputera	2.4	2.3	2.3	2.2
Cina	0.8	0.7	0.7	0.6
India	1.1	1.1	1.1	0.9
Etnik lain[1]	0.5	0.4	0.4	0.5

[1]Termasuk bukan warganegara

KEMATIAN

Bilangan dan kadar kematian

Sejumlah 13,940 kematian direkodkan di Sabah pada tahun 2018 meningkat 1.6 peratus berbanding kematian pada tahun 2017. Kadar kematian kasar di negeri ini pada tahun 2018 adalah 3.8 kematian bagi setiap 1,000 penduduk (2017: 3.6 kematian).

3.8 kematian
Kadar kematian kasar tertinggi bagi setiap 1,000 penduduk dalam tempoh 2010-2018

Jumlah Kematian
Lelaki 8,170 (58.6%)
Perempuan 5,770 (41.4%)

10.1 kematian
Kadar kematian bayi bagi setiap 1,000 kelahiran hidup tahun 2018

Carta 3.4 Bilangan kematian dan kadar kematian kasar, Sabah, 2010-2018

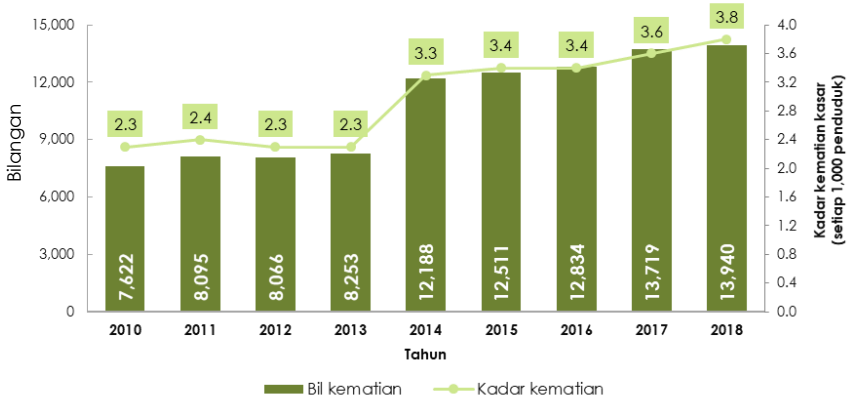

Jadual 3.9 Bilangan kematian dan kadar kematian kasar, Sabah, 2015-2018

Kematian	2015	2016	2017	2018
Jumlah kematian penduduk	12,511	12,834	13,719	13,940
Kadar kematian kasar (Lelaki)	3.8	3.8	3.9	4.0
Kadar kematian kasar (Perempuan)	2.9	2.9	3.1	3.1

Kematian bayi

Kadar kematian bayi pada 2018 adalah 10.1 kematian bagi setiap 1,000 kelahiran hidup, meningkat 0.5 mata iaitu 9.6 kematian bagi 1,000 kelahiran hidup pada tahun 2017.

Carta 3.5 Kadar kematian bayi, Sabah, 2010-2018

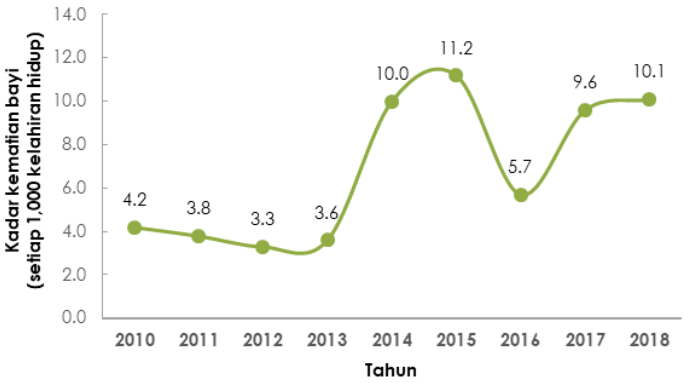

14.8
kematian

Nisbah mortaliti ibu bersalin terendah, 2010 bagi setiap 100,000 kelahiran hidup

7.0
kematian

Cina
kadar kematian tertinggi bagi setiap 1,000 penduduk pada 2018

Nisbah mortaliti ibu bersalin

Nisbah mortaliti ibu bersalin pada tahun 2018 menurun kepada 18.9 kematian bagi setiap 100,000 kelahiran hidup berbanding 26.7 kematian bagi tahun 2017.

Carta 3.6 **Nisbah mortaliti ibu bersalin, Sabah, 2010-2018**

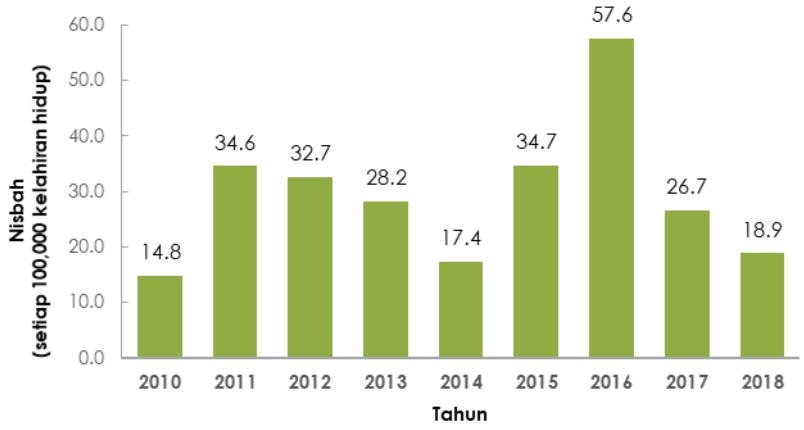

Kadar kematian mengikut kumpulan etnik

Kadar kematian kasar Bumiputera dan Cina masing-masing meningkat 0.1 dan 0.6 mata kepada 4.7 kematian dan 7.0 kematian manakala bagi India dan etnik lain menurun kepada 3.5 kematian dan 0.8 bagi setiap 1,000 penduduk.

Jadual 3.10 **Kadar kematian kasar mengikut etnik, Sabah, 2015-2018 (setiap 1,000 penduduk)**

Etnik	2015	2016	2017	2018
Bumiputera	4.0	4.4	4.6	4.7
Cina	5.7	6.2	6.4	7.0
India	5.2	3.6	3.7	3.5
Etnik lain[1]	1.7	0.8	0.9	0.8

[1]Termasuk bukan warganegara

Sebab kematian utama disahkan, 2018

Pada tahun 2018, radang paru-paru merupakan sebab kematian yang mencatatkan peratusan tertinggi bagi sebab kematian yang disahkan secara perubatan iaitu 12.2 peratus dan diikuti oleh penyakit jantung iskemia dan penyakit penyakit serebrovaskular iaitu masing-masing 8.2 peratus dan 8.0 peratus.

Sebab kematian utama yang mencatatkan peratusan tertinggi mengikut jantina pada tahun 2018 adalah radang paru-paru sebanyak 11.9 peratus bagi lelaki dan 12.7 peratus bagi perempuan.

Paparan 3.1 **Tiga sebab kematian utama disahkan, Sabah, 2018**

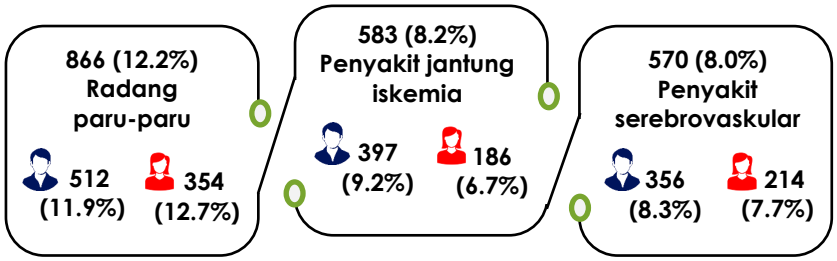

Nota: Statistik adalah merujuk kepada sebab kematian yang disahkan secara perubatan.

Sebab kematian utama tidak disahkan, 2018

Tiga sebab kematian utama tidak disahkan secara perubatan yang tertinggi bagi tahun 2018 adalah sakit tua (65 tahun dan ke atas) iaitu 23.0 peratus diikuti oleh penyakit serebrovaskular dan darah tinggi dengan masing-masing sebanyak 1.6 peratus dan 1.5 peratus.

Sementara itu, sebab kematian utama tidak disahkan mengikut jantina bagi tahun 2018 pula adalah sakit tua (65 tahun dan lebih), masing-masing sebanyak 20.4 peratus bagi lelaki dan 26.3 peratus bagi perempuan.

Paparan 3.2 **Tiga sebab kematian utama tidak disahkan, Sabah, 2018**

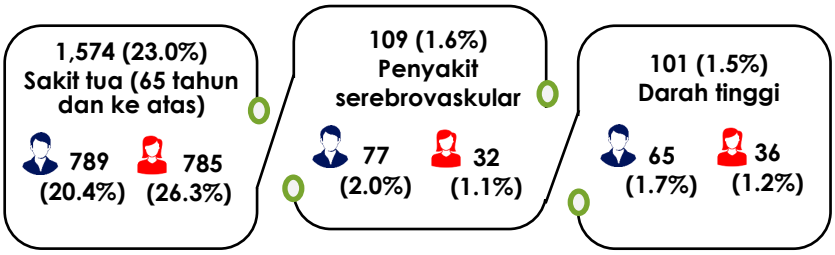

Nota: Statistik adalah merujuk kepada sebab kematian yang tidak disahkan secara perubatan.

Bilangan dan kadar kematian mengikut daerah pentadbiran

Pada tahun 2018, daerah Kota Kinabalu mencatatkan bilangan kematian tertinggi sebanyak 1,692 kematian manakala daerah Nabawan mencatatkan bilangan kematian terendah iaitu 95 kematian. Namun begitu, kadar kematian tertinggi direkodkan di Kuala Penyu iaitu 7.1 kematian bagi setiap 1,000 penduduk manakala kadar terendah dicatatkan di Kinabatangan pada kadar 0.7 kematian bagi setiap 1,000 penduduk.

Radang paru-paru

Sebab kematian utama disahkan yang catatkan peratusan tertinggi dalam tempoh 2010-2018

Sakit tua

Sebab kematian utama tidak disahkan yang catatkan peratusan tertinggi, 2018

1,692 kematian

Kota Kinabalu mencatatkan bilangan kematian **tertinggi**, 2018

72.7 tahun

Bayi Lelaki jangkaan hayat ketika lahir, 2019

Jadual 3.11 Bilangan dan kadar kematian mengikut daerah pentadbiran, Sabah, 2018

Daerah	Bilangan Kematian	Kadar Kematian
Kota Kinabalu	1,692	3.0
Tawau	1,560	3.1
Sandakan	1,471	2.9
Tuaran	832	6.6
Papar	784	4.8
Semporna	729	4.3
Kota Belud	687	6.2
Lahad Datu	607	2.4
Keningau	594	2.8
Penampang	566	3.8
Kudat	535	5.3
Beaufort	524	6.4
Ranau	480	4.3
Kota Marudu	453	5.7
Tenom	361	5.3
Beluran	353	2.7
Pitas	290	6.5
Putatan	268	3.8
Tambunan	249	5.8
Sipitang	212	4.8
Kuala Penyu	170	7.1
Kunak	167	2.1
Kinabatangan	134	0.7
Tongod	127	2.9
Nabawan	95	2.4

JANGKAAN HAYAT

Jangkaan hayat ketika lahir

Jangkaan hayat ketika lahir bagi seorang bayi lelaki dan bayi perempuan di Sabah pada tahun 2019 masing-masing adalah 72.7 tahun dan 76.2 tahun.

Bagi tempoh 2015 sehingga 2019, jangkaan hayat bagi bayi lelaki dan perempuan masing-masing menunjukkan peningkatan sebanyak 0.4 tahun.

Paparan 3.3 Jangkaan hayat ketika lahir mengikut jantina, Sabah[2], 2015-2019

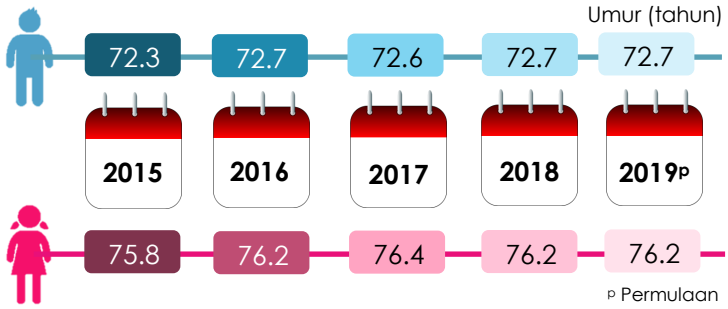

p Permulaan
2 Termasuk W.P. Labuan

Jangkaan hayat pada umur 15 tahun

Lelaki dan perempuan yang mencapai umur 15 tahun pada 2019 dijangka hidup selama 58.7 tahun dan 62.1 tahun lagi. Ini bermakna, lelaki pada umur 15 tahun dijangka hidup sehingga umur 73.7 tahun manakala perempuan sehingga umur 77.1 tahun.

Paparan 3.4 Jangkaan hayat pada umur 15 tahun mengikut jantina, Sabah[2], 2015-2019

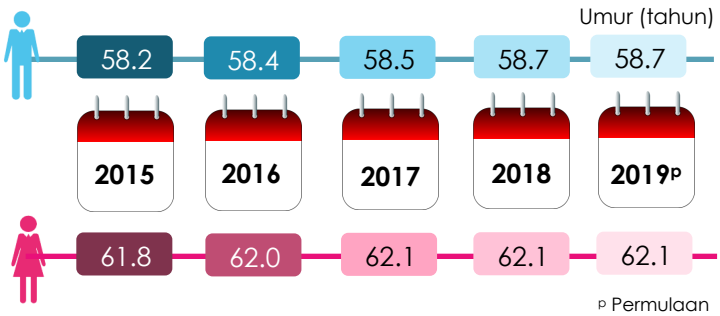

p Permulaan
2 Termasuk W.P. Labuan

77.1 tahun
Perempuan jangkaan hayat pada umur 15 tahun, 2019

79.0 tahun
Lelaki jangkaan hayat pada umur 65 tahun, 2019

Jangkaan hayat pada umur 65 tahun

Bagi tahun 2019, seorang lelaki yang berumur 65 tahun dijangka hidup selama 14.0 tahun lagi dan seorang perempuan pula dijangka hidup selama 15.8 tahun lagi. Ini bermakna, seorang lelaki dan perempuan dijangka hidup masing-masing sehingga berumur 79.0 tahun dan 80.8 tahun.

Bagi tempoh 2015 sehingga 2019, perbezaan jangkaan hayat pada umur 65 tahun bagi lelaki dan perempuan adalah di antara 1.8 hingga 2.0 tahun.

Paparan 3.5 Jangkaan hayat pada umur 65 tahun mengikut jantina, Sabah[2], 2015-2019

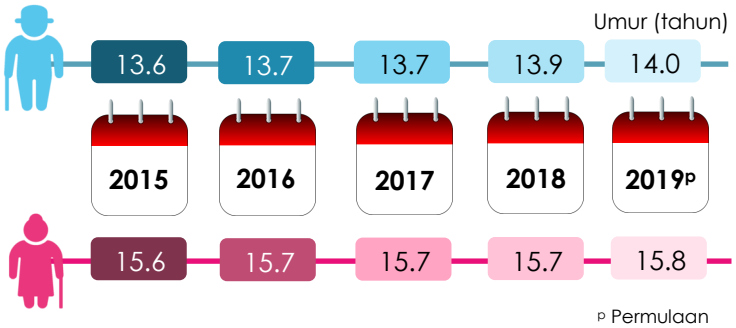

p Permulaan
2 Termasuk W.P. Labuan

TENAGA BURUH

2,025.7 ribu
Tenaga buruh di **Sabah** 2019

3.5%
Purata pertumbuhan tahunan

1,908.6 ribu
Bilangan penduduk bekerja, 2019

24.7%
Pekerja asas catat peratusan tertinggi, 2019

Tenaga Buruh

Tenaga buruh di Sabah meningkat dengan purata pertumbuhan tahunan 3.5 peratus antara tahun 2010 hingga 2019. Sejumlah 2,025.7 ribu orang tenaga buruh direkodkan pada tahun 2019 berbanding 1,937.6 ribu orang pada tahun 2018. Dalam tempoh yang sama, bilangan penduduk bekerja turut meningkat kepada 1,908.6 ribu orang pada tahun 2019 daripada 1,825.5 ribu orang pada tahun 2018.

Carta 3.7 Tenaga buruh dan penduduk bekerja, Sabah, 2010-2019

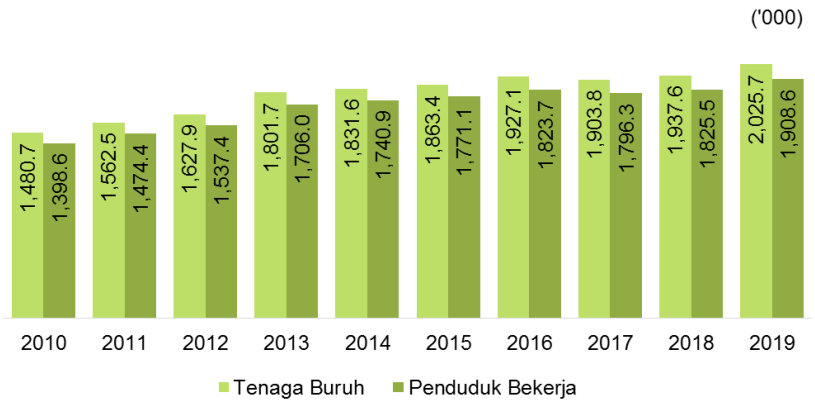

Penduduk bekerja

Kategori pekerja asas mendominasi penduduk bekerja di Sabah dengan peratus sumbangan sebanyak 24.7 peratus pada tahun 2019. Ini diikuti oleh kategori pekerja perkhidmatan dan jualan dan pekerja mahir pertanian, perhutanan, penternakan dan perikanan masing-masing dengan peratusan sumbangan 23.5 peratus dan 12.3 peratus. Sementara itu, kategori pekerja mahir yang merangkumi kategori pengurus, profesional dan juruteknik & profesional bersekutu meliputi 14.4 peratus daripada keseluruhan pekerja di Sabah.

Jadual 3.12 Penduduk bekerja mengikut kategori pekerjaan, Sabah, 2016-2019

Kategori pekerjaan	Bilangan ('000)			
	2016	2017	2018	2019
Jumlah	**1,823.7**	**1,796.3**	**1,825.5**	**1,908.6**
Pengurus	55.3	55.6	59.5	56.7
Profesional	114.1	120.6	119.1	122.5
Juruteknik & profesional bersekutu	93.3	85.5	88.6	95.4
Pekerja sokongan perkeranian	109.2	118.0	115.2	115.5
Pekerja perkhidmatan & jualan	393.9	384.6	421.6	449.3
Pekerja mahir pertanian, perhutanan, penternakan & perikanan	221.9	216.9	228.9	234.4
Pekerja kemahiran & pekerja pertukangan yang berkaitan	197.0	174.8	185.6	187.3
Operator mesin & loji dan pemasang	153.9	160.8	152.3	176.1
Pekerja asas	485.1	479.6	454.7	471.4

Kategori pekerjaan	Komposisi (%)			
	2016	2017	2018	2019
Jumlah	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**
Pengurus	3.0	3.1	3.3	3.0
Profesional	6.3	6.7	6.5	6.4
Juruteknik & profesional bersekutu	5.1	4.8	4.9	5.0
Pekerja sokongan perkeranian	6.0	6.6	6.3	6.1
Pekerja perkhidmatan & jualan	21.6	21.4	23.1	23.5
Pekerja mahir pertanian, perhutanan, penternakan & perikanan	12.2	12.1	12.5	12.3
Pekerja kemahiran & pekerja pertukangan yang berkaitan	10.8	9.7	10.2	9.8
Operator mesin & loji dan pemasang	8.4	9.0	8.3	9.2
Pekerja asas	26.6	26.7	24.9	24.7

1,049.3 ribu
Pekerja tertumpu pada sektor **Perkhidmatan**, 2019

8.1 ribu
Sektor **Perlombongan dan pengkuarian** bilangan pekerja terendah, 2019

Seramai 1,049.3 ribu orang pekerja (55.0%) tertumpu di sektor Perkhidmatan pada tahun 2019 dan diikuti oleh sektor Pertanian dan Pembuatan yang masing-masing merangkumi 495.8 ribu orang (26.0%) dan 188.4 ribu orang (9.9%). Sektor Perlombongan & pengkuarian mencatatkan bilangan pekerja terendah iaitu seramai 8.1 ribu orang (0.4%).

70.0%
Kadar penyertaan tenaga buruh di **Sabah**, 2019

5.8%
Kadar pengangguran di **Sabah**, 2019

Jadual 3.13 Penduduk bekerja mengikut sektor, Sabah, 2016-2019

Sektor	Bilangan ('000)			
	2016	2017	2018	2019
Jumlah	**1,823.7**	**1,796.3**	**1,825.5**	**1,908.6**
Pertanian	581.6	570.4	504.4	495.8
Perlombongan dan pengkuarian	7.5	16.8	7.8	8.1
Pembuatan	177.3	157.5	161.6	188.4
Pembinaan	130.5	138.8	151.2	167.0
Perkhidmatan	926.9	912.8	1,000.5	1,049.3

Sektor	Komposisi (%)			
	2016	2017	2018	2019
Jumlah	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**
Pertanian	31.9	31.8	31.8	26.0
Perlombongan dan pengkuarian	0.4	0.9	0.9	0.4
Pembuatan	9.7	8.8	8.8	9.9
Pembinaan	7.2	7.7	7.7	8.7
Perkhidmatan	50.8	50.8	50.8	55.0

Kadar penyertaan tenaga buruh dan kadar pengangguran

Kadar penyertaan tenaga buruh di Sabah meningkat 0.8 mata peratus daripada 68.2 peratus pada tahun 2018 kepada 70.0 peratus pada tahun 2019. Sementara itu, kadar pengangguran di Sabah kekal kepada 5.8 peratus.

Carta 3.8 KPTB dan kadar pengangguran, Sabah, 2010-2018

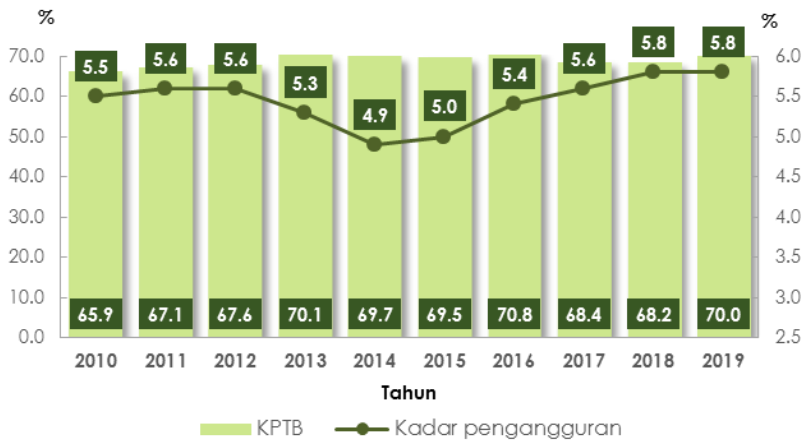

GAJI DAN UPAH

GAJI DAN UPAH, MALAYSIA

Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja

Penemuan utama mendapati bilangan penerima gaji & upah bulanan pada 2018 adalah sebanyak 8.8 juta orang iaitu meningkat 1.0 peratus berbanding tahun sebelumnya. Penengah gaji & upah bulanan telah meningkat kepada RM2,308 berbanding RM2,160 iaitu tumbuh pada kadar 6.6 peratus. Sementara itu, purata gaji & upah bulanan meningkat 7.0 peratus kepada RM3,087 berbanding RM2,879 pada 2017.

RM 3,087
Purata gaji & upah bulanan, 2018

RM 2,308
Penengah gaji & upah bulanan, 2018

8.8 juta
Bilangan penerima gaji dan upah, 2018

Carta 3.9 Kerangka analisis gaji & upah bulanan, Malaysia, 2017[r] - 2018

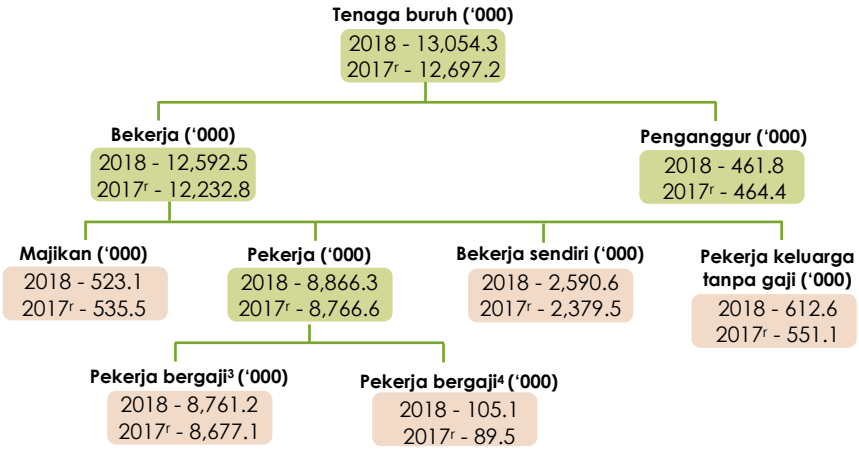

Nota:
[3] Bekerja sekurang-kurangnya 6 jam sehari atau sekurang-kurangnya 20 hari sebulan pada bulan rujukan
[4] Bekerja sekurang-kurangnya 1 jam semasa minggu rujukan dan bekerja kurang daripada 6 jam sehari atau 20 hari sebulan pada bulan rujukan
[r] Dikemaskini

Gaji & upah bulanan pekerja mengikut jantina

Penengah gaji & upah bulanan bagi pekerja lelaki merekodkan kadar pertumbuhan yang lebih tinggi iaitu 7.6 peratus

7.6%

Kadar pertumbuhan **penengah** gaji & upah bulanan bagi pekerja lelaki, 2018

RM 6,017

Sektor Perlombongan dan pengkuarian purata gaji & upah bulanan tertinggi, 2018

berbanding perempuan pada 3.8 peratus pada 2018. Purata gaji & upah bulanan pekerja lelaki dan perempuan masing-masing meningkat kepada RM3,174 (7.2%) dan RM2,959 (6.5%).

Carta 3.10 Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut jantina, 2017r - 2018

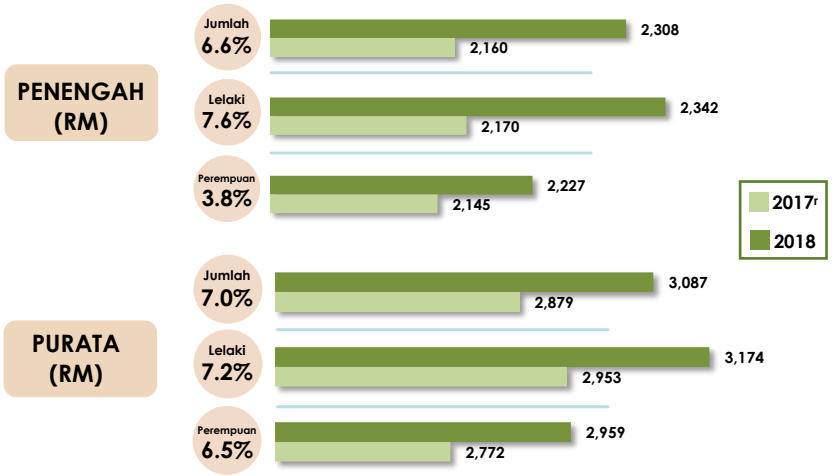

Gaji & upah bulanan pekerja mengikut industri

Penengah gaji & upah bulanan tertinggi dicatatkan oleh pekerja dalam Pendidikan iaitu RM 4,546 diikuti Perlombongan dan pengkuarian RM3,703. Manakala, purata gaji & upah bulanan tertinggi pula adalah bagi pekerja dalam Perlombongan dan pengkuarian iaitu RM6,017 pada 2018 diikuti aktiviti hartanah RM 5,526.

Carta 3.11 Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut industri[5], Malaysia, 2017r - 2018

Industri	Penengah (RM) 2017r	Penengah (RM) 2018	Purata (RM) 2017r	Purata (RM) 2018
Jumlah	2,160	2,308	2,879	3,087
Pertanian, perhutanan dan perikanan	1,350	1,392	1,825	1,865
Perlombongan dan pengkuarian	3,700	3,703	5,706	6,017
Pembuatan	1,900	1,959	2,443	2,565
Bekalan elektrik, gas, wap dan pendingin udara	3,150	3,324	4,011	4,437
Bekalan air; pembentungan, pengurusan sisa dan aktiviti pemulihan	2,000	2,183	2,429	2,719
Pembinaan	1,900	2,164	2,587	2,821
Perdagangan borong dan runcit, pembaikan kenderaan bermotor dan motosikal	1,650	1,774	2,015	2,154
Pengangkutan dan penyimpanan	2,000	2,175	2,707	2,866
Penginapan dan aktiviti perkhidmatan makanan dan minuman	1,500	1,657	1,754	1,914
Maklumat dan komunikasi	3,500	3,641	4,429	4,805
Aktiviti kewangan dan insurans/takaful	3,100	3,370	4,437	4,703
Aktiviti hartanah	3,400	3,601	4,880	5,526
Aktiviti profesional, saintifik dan teknikal	3,000	3,261	4,129	4,704
Aktiviti pentadbiran dan khidmat sokongan	1,350	1,545	1,859	2,094
Pentadbiran awam dan pertahanan; aktiviti keselamatan sosial wajib	3,162	3,350	3,681	3,848
Pendidikan	4,458	4,546	4,500	4,714
Aktiviti kesihatan kemanusiaan dan kerja sosial	3,000	3,202	3,705	4,022
Kesenian, hiburan dan rekreasi	1,700	1,832	2,521	2,687
Aktiviti perkhidmatan lain	1,800	1,971	2,022	2,197

Nota:
r Dikemaskini
5 Industri dikelaskan mengikut piawaian Klasifikasi Industri Malaysia (MSIC) 2008 versi 1.0

Gaji & upah bulanan pekerja mengikut negeri

W.P. Putrajaya mencatatkan penengah dan purata gaji & upah bulanan tertinggi (penengah: RM3,673; purata: RM4,530) diikuti oleh W.P. Kuala Lumpur (penengah: RM2,946; purata: RM4,336) Selangor (penengah: RM2,695; purata: RM3,668) dan Johor (penengah: RM2,418; purata: RM3,228).

Carta 3.12 Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut negeri, Malaysia, 2017r - 2018

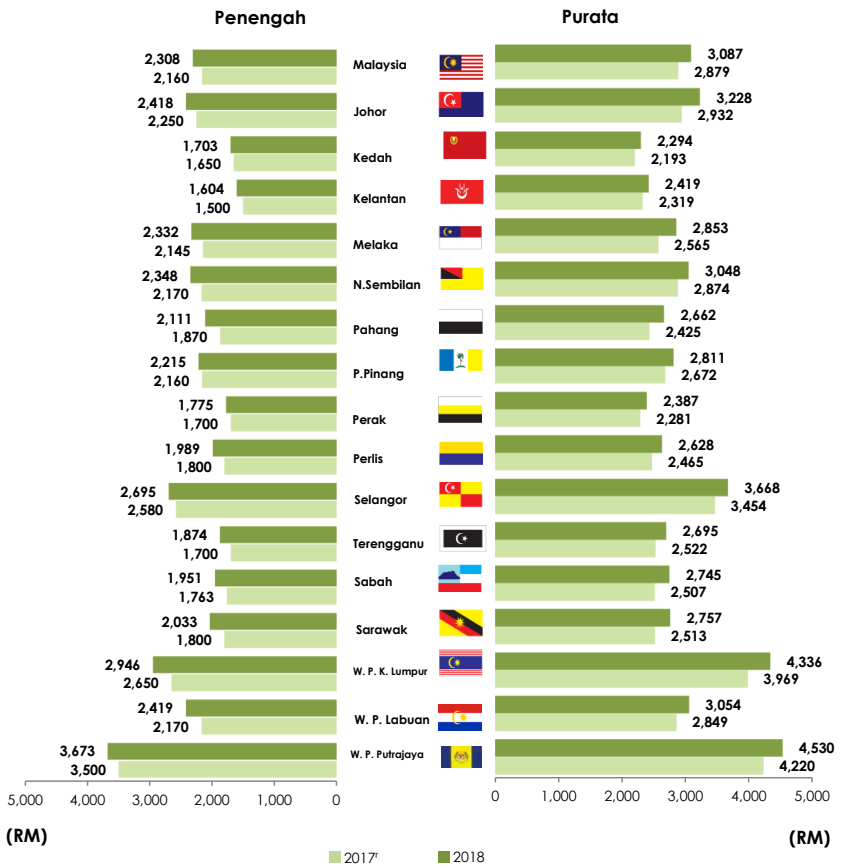

Nota:
r Dikemaskini

10.6%
Melaka
kadar pertumbuhan purata gaji & upah bulanan tertinggi, 2018

12.2%
Sarawak
kadar pertumbuhan penengah gaji & upah bulanan tertinggi, 2018

GAJI DAN UPAH DI SABAH

Penemuan utama gaji & upah bulanan pekerja

Penemuan utama mendapati bilangan penerima gaji & upah bulanan pada 2018 di Sabah adalah sebanyak 665.2 ribu orang iaitu meningkat 1.7 peratus berbanding tahun sebelumnya. Penengah gaji & upah bulanan telah meningkat kepada RM1,951 berbanding RM1,763 iaitu tumbuh pada kadar 10.1 peratus, manakala purata gaji & upah bulanan meningkat 9.1 peratus kepada RM2,745 berbanding RM2,507 pada 2017.

0.9%

Kadar pertumbuhan bilangan penerima gaji & upah bulanan **pekerja perempuan**, 2018

RM 2,703

Purata gaji & upah bulanan **pekerja lelaki**, 2018

Jadual 3.14 Gaji & upah bulanan, Sabah, 2015-2018

	2015	2016	2017r	2018
Bilangan Penerima ('000)	646.5	661.7	654.2	665.2
Penengah (RM)	1,480	1,600	1,763	1,951
Purata (RM)	2,046	2,224	2,507	2,745

Gaji & upah bulanan pekerja mengikut jantina

Bilangan penerima gaji & upah bulanan bagi pekerja lelaki di Sabah merekodkan kadar pertumbuhan yang lebih tinggi iaitu 2.2 peratus kepada 400.5 ribu orang berbanding 0.9 peratus perempuan (264.8 ribu orang) pada 2018. Penengah gaji & upah bulanan bagi lelaki meningkat 10.7 peratus (RM1,947) manakala perempuan 8.7 peratus (RM1,964). Sementara itu, purata gaji & upah bulanan pekerja perempuan meningkat 11.5 peratus (RM2,807) manakala pekerja lelaki 7.4 peratus (RM2,703).

Paparan 3.6 Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut jantina, Sabah, 2017r - 2018

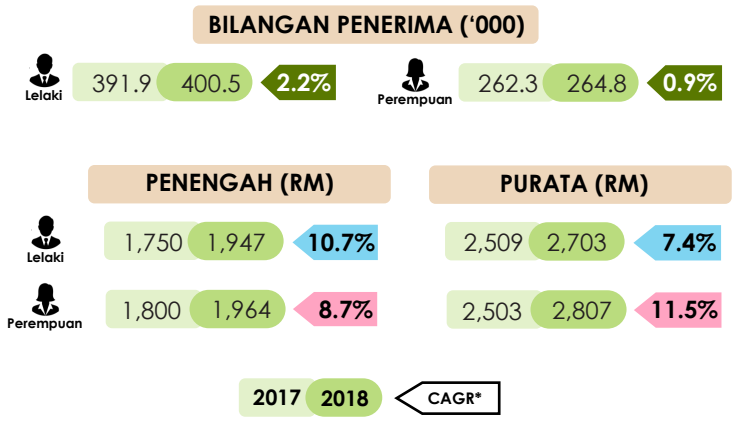

Nota:
rDikemaskini
* Peratusan merujuk kepada purata pertumbuhan tahunan

STATISTIK SISWAZAH

STATISTIK SISWAZAH MALAYSIA

Statistik utama siswazah

Pada 2019, bilangan siswazah di Malaysia adalah seramai 5.3 juta orang, meningkat 6.9 peratus daripada 4.94 juta orang pada tahun 2018 seperti yang digambarkan pada Carta 3.13.

Carta 3.13 Statistik utama siswazah, Malaysia, 2019 ('000)

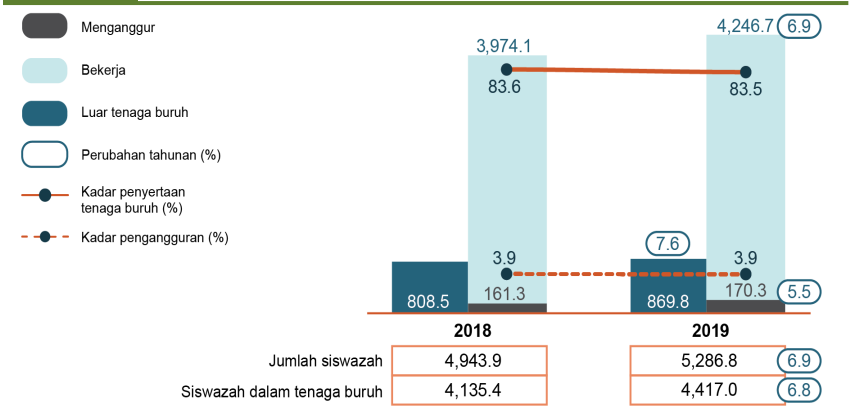

Pada tempoh yang sama, tenaga buruh siswazah meningkat 6.8 peratus kepada 4.4 juta orang (2018: 4.1 juta orang). Kadar penyertaan tenaga buruh siswazah (KPTBS) adalah 83.5 peratus, menurun 0.1 mata peratus berbanding 83.6 peratus pada tahun 2018. Daripada keseluruhan tenaga buruh siswazah, 96.1 peratus (4.3 juta orang) adalah bekerja, meningkat 6.9 peratus daripada 3.97 juta orang pada tahun sebelumnya. Sementara itu, kadar pengangguran siswazah kekal seperti tahun sebelumnya iaitu 3.9 peratus (170.3 ribu orang). Di samping itu, siswazah luar tenaga buruh naik 7.6 peratus kepada 869.8 ribu orang (2018: 808.5 ribu orang).

Daripada perspektif aktiviti ekonomi, sebahagian besar siswazah bekerja di Malaysia berada dalam sektor Perkhidmatan dengan

5.3 juta
Bilangan siswazah **Malaysia**, 2019

4.4 juta
Bilangan tenaga buruh siswazah **Malaysia**, 2019

83.5%
Kadar penyertaan tenaga buruh siswazah **Malaysia**, 2019

79.6%
Siswazah bekerja berada dalam **sektor Perkhidmatan**, 2019

RM 5,105
Purata gaji & upah bulanan siswazah di Malaysia, 2019

sumbangan 79.6 peratus (3.4 juta orang). Selain itu, sektor Pembuatan dan Pembinaan masing-masing menyumbang 12.7 peratus (538.6 ribu orang) dan 5.3 peratus (226.1 ribu orang). Siswazah bekerja dalam sektor Pertanian merangkumi 1.4 peratus (57.6 ribu orang) manakala sektor Perlombongan & Pengkuarian meliputi 1.0 peratus (43.2 ribu orang) (Paparan 3.7).

Paparan 3.7 **Siswazah bekerja mengikut jenis aktiviti ekonomi, Malaysia, 2019 ('000)**

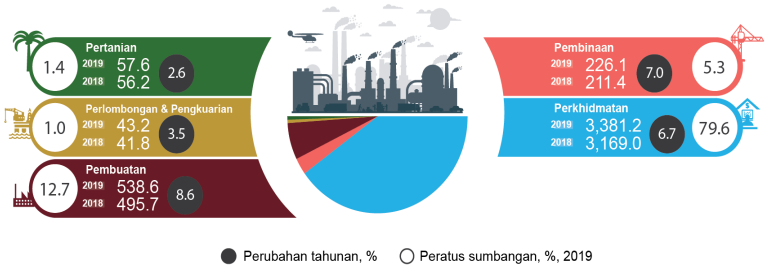

Statistik gaji dan bulanan siswazah, Malaysia

Secara keseluruhannya, penengah gaji & upah bulanan siswazah pada tahun 2019 adalah RM4,371 manakala purata adalah RM5,105. Gaji & upah bulanan yang diterima oleh graduan meningkat seiring dengan umur siswazah. Siswazah berumur 45 tahun dan lebih menerima penengah dan purata gaji & upah bulanan tertinggi masing-masing sebanyak RM7,214 dan RM8,203. Sebaliknya, siswazah berumur 24 tahun dan ke bawah menerima penengah dan purata gaji & upah paling rendah masing-masing RM2,112 dan RM2,378 (Paparan 3.8).

Paparan 3.8 **Statistik gaji & upah bulanan siswazah mengikut kumpulan umur, Malaysia, 2019**

Penengah (RM)			Kumpulan Umur	Purata (RM)		
11.1	2019 4,371	2018 3,936	Jumlah	2019 5,105	2018 4,897	4.3
0.0	2019 2,112	2018 2,112	≤ 24 tahun	2019 2,378	2018 2,320	2.5
10.3	2019 3,510	2018 3,181	25 - 34 tahun	2019 3,983	2018 3,707	7.5
7.1	2019 5,564	2018 5,195	35 - 44 tahun	2019 5,934	2018 5,822	1.9
5.2	2019 7,214	2018 6,859	≥ 45 tahun	2019 8,203	2018 8,199	0.1

Perubahan tahunan,%

Siswazah lelaki menerima penengah dan purata gaji & upah bulanan lebih tinggi berbanding siswazah perempuan. Penengah gaji & upah bulanan lelaki adalah RM4,738 manakala perempuan menerima RM3,949. Bagi purata pula, gaji & upah bulanan bagi siswazah lelaki adalah RM5,725 berbanding siswazah perempuan RM4,531 (Paparan 3.9).

Paparan 3.9 Statistik gaji & upah bulanan siswazah mengikut jantina, Malaysia, 2019

Penengah (RM)		Jantina		Purata (RM)	
11.1	2019 4,371 / 2018 3,936	Jumlah	2019 5,105 / 2018 4,897	4.3
9.3	2019 4,738 / 2018 4,335	Lelaki	2019 5,725 / 2018 5,475	4.6
6.0	2019 3,949 / 2018 3,727	Perempuan	2019 4,531 / 2018 4,369	3.7

● Perubahan tahunan,%

Siswazah bekerja dalam sektor Perlombongan & pengkuarian memperoleh penengah gaji & upah tertinggi sebanyak RM7,226, diikuti oleh sektor Perkhidmatan (RM4,513) dan sektor Pembinaan (RM4,025). Purata gaji & upah tertinggi diterima oleh siswazah yang bekerja di sektor Perlombongan & pengkuarian sebanyak RM9,011. Sektor Perkhidmatan berada pada kedudukan kedua dengan siswazah yang bekerja menerima RM5,147 diikuti oleh sektor Pembinaan dengan RM5,014 (Paparan 3.10).

RM 7,226
Sektor Perlombongan dan pengkuarian penengah gaji & upah bulanan tertinggi, 2019

RM 9,011
Sektor Perlombongan dan pengkuarian purata gaji & upah bulanan tertinggi, 2019

Paparan 3.10 Statistik gaji & upah bulanan siswazah mengikut aktiviti ekonomi, Malaysia, 2019 (RM)

	Pertanian	Perlombongan & Pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan
Penengah (RM) 2019	3,065	7,226	3,570	4,025	4,513
Penengah (RM) 2018	3,052	6,535	3,106	3,782	4,133
	0.4	10.6	14.9	6.4	9.2
Purata (RM) 2019	4,143	9,011	4,612	5,014	5,147
Purata (RM) 2018	4,135	9,137	4,115	4,976	4,965
	0.2	-1.4	12.1	0.8	3.7

● Perubahan tahunan,%

STATISTIK SISWAZAH DI SABAH

Statistik utama siswazah

Pada tahun 2019, bilangan siswazah di Sabah adalah seramai 338.5 ribu orang, meningkat 10.0 peratus daripada 307.7 ribu orang pada tahun 2018. Dari jumlah tersebut, tenaga buruh siswazah adalah 292.7 ribu orang, meningkat 11.0 peratus berbanding tahun sebelumnya (2018: 263.6 ribu orang). Kadar penyertaan tenaga buruh siswazah adalah 86.5 peratus, naik 0.8 mata peratus berbanding 85.7 peratus pada tahun 2018 seperti Carta 3.14.

Seramai 269.2 ribu orang siswazah bekerja di Sabah pada tahun 2019 dengan kadar pertumbuhan tahunan 11.7 peratus (2018: 241.0 ribu orang). Sementara itu, penganggur siswazah 23.6 ribu orang (2018: 22.7 ribu orang). Kadar pengangguran siswazah di Sabah pada tahun 2019 ialah 8.1 peratus (2018: 8.6%).

338.5 ribu

Bilangan siswazah **Sabah**, 2019

269.2 ribu

Bilangan tenaga buruh siswazah yang **bekerja**, 2019

Siswazah luar tenaga buruh pula merangkumi 13.5 peratus daripada jumlah siswazah di Sabah iaitu seramai 45.8 ribu orang pada tahun 2019, meningkat 3.9 peratus daripada 44.1 ribu orang pada tahun sebelumnya.

Carta 3.14 Statistik utama siswazah, Sabah, 2018-2019

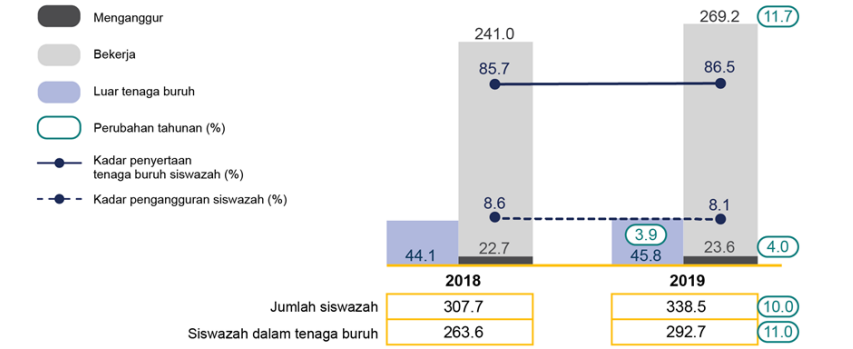

Perbandingan mengikut jantina di Sabah menunjukkan komposisi siswazah di Sabah didominasi oleh perempuan dengan sumbangan 55.6 peratus (188.1 ribu orang) manakala siswazah lelaki merangkumi 44.4 peratus (150.5 ribu orang) pada tahun 2019. Kadar penyertaan tenaga buruh siswazah lelaki adalah 93.6 peratus manakala siswazah perempuan adalah 80.8 peratus. Sementara itu, kadar pengangguran siswazah lelaki lebih rendah iaitu 7.6 peratus berbanding perempuan 8.5 peratus (Carta 3.15).

Carta 3.15 Statistik utama siswazah mengikut jantina, Sabah, 2019 ('000)

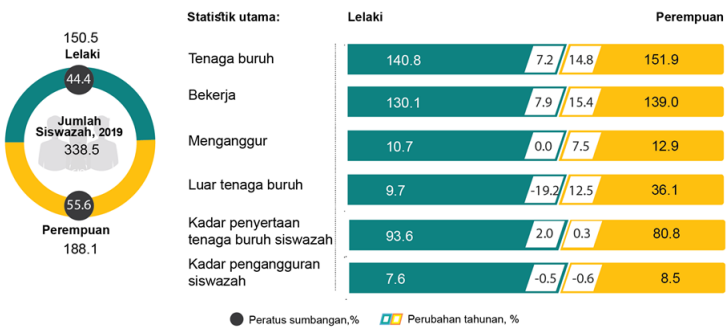

Dari segi bilangan tenaga buruh siswazah mengikut jantina, seramai 151.9 ribu siswazah perempuan direkodkan pada tahun 2019, meningkat 14.8 peratus daripada tahun sebelumnya. Sementara itu, tenaga buruh siswazah lelaki mencatatkan peningkatan 7.2 peratus kepada 140.8 ribu orang.

Siswazah bekerja lelaki di Sabah adalah seramai 130.1 ribu orang, lebih rendah berbanding siswazah bekerja perempuan (139.0 ribu orang). Sebaliknya, komposisi penganggur siswazah mendapati penganggur lelaki merangkumi 45.3 peratus atau 10.7 ribu orang, lebih rendah berbanding penganggur siswazah perempuan iaitu seramai 12.9 ribu orang.

Melihat kepada siswazah luar tenaga buruh pula, didapati bilangan siswazah perempuan luar tenaga buruh meningkat 12.5 peratus kepada 36.1 ribu orang manakala siswazah lelaki merekodkan penurunan 19.2 peratus kepada 9.7 ribu orang.

55.6%
Sumbangan **siswazah perempuan** di Sabah, 2019

RM 4,811
Purata gaji & upah bulanan siswazah di Sabah, 2019

Purata dan penengah gaji & upah bulanan siswazah bekerja

Secara keseluruhannya, purata gaji & upah bulanan siswazah di Sabah pada tahun 2019 adalah RM4,811 lebih tinggi dari tahun 2018 iaitu RM4,795. Sementara itu, penengah gaji & upah bulanan siswazah pula adalah RM4,531 pada 2019 meningkat dari RM4,517 pada 2018 (Jadual 3.15).

Jadual 3.15 Purata dan penengah gaji & upah bulanan siswazah, Sabah, 2018 - 2019

Gaji & upah bulanan	Jumlah	
	2018	2019
Purata (RM)	4,795	4,811
Penengah (RM)	4,517	4,531

PENDAPATAN DAN PERBELANJAAN PENGGUNAAN ISI RUMAH

PENDAPATAN ISI RUMAH

RM 4,235

Pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah Sabah 2019

RM 6,004

Kota Kinabalu pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah tertinggi 2019

1.0%

Purata pertumbuhan tahunan pendapatan kasar isi rumah bulanan penengah, 2016-2019

Pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah

Pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah Sabah telah meningkat kepada RM4,235 pada tahun 2019 berbanding RM4,110 pada tahun 2016 dengan kadar pertumbuhan tahunan sebanyak 1.0 peratus.

Pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah mengikut daerah pentadbiran

Daerah Kota Kinabalu mencatatkan pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah tertinggi iaitu RM6,004 pada 2019 (2016: RM5,683) diikuti Penampang RM5,493 (2016: RM5,211) dan Putatan RM5,119 (2016: RM5,112). Daerah lain merekodkan pendapatan di bawah paras pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah negeri iaitu RM4,235. Daerah tersebut adalah Lahad Datu RM4,186 (2016: RM4,224), Kinabatangan RM4,102 (2016: RM3,747), Keningau RM4,097 (2016: RM3,873), Sipitang RM3,944 (2016: RM3,750), Beaufort RM3,765 (2016: RM3,827), Tuaran RM3,736 (2016: RM3,784), Kunak RM3,723 (2016: RM3,837), Nabawan RM3,613 (2016: RM3,801), Tambunan RM3,581 (2016: RM3,507), Ranau RM3,571 (2016: RM3,602), Semporna RM3,542 (2016: RM3,705), Tenom RM3,525 (2016: RM3,458), Kota Belud RM3,025 (2016: RM2,933), Kuala Penyu RM2,949 (2016: RM3,509), Beluran RM2,849 (2016: RM2,856), Telupid RM2,757 (2016: n.a[6]), Kudat RM2,592 (2016: RM2,480), Kota Marudu RM2,425 (2016: RM2,208), Tongod RM2,197 (2016: RM2,196) dan Pitas RM1,999 (2016: RM2,105).

Daerah Tawau mencatatkan peningkatan tertinggi kadar pertumbuhan tahunan bagi pendapatan isi rumah kasar

[6] Pada 2016, Telupid adalah sebahagian daripada Beluran

bulanan penengah iaitu 4.6 peratus diikuti Sandakan kedua tertinggi (4.2%) antara tempoh 2016 hingga 2019.

Carta 3.16 Pendapatan penengah isi rumah dan purata pertumbuhan tahunan mengikut daerah pentadbiran, Sabah, 2016 dan 2019

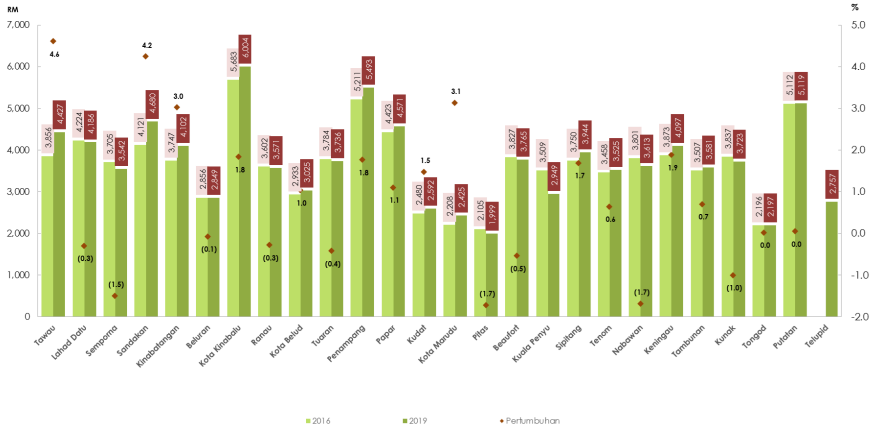

Ketaksamaratan pendapatan

Nilai pekali Gini menurun kepada 0.397 pada tahun 2019 daripada 0.402 pada tahun 2016. Ini menunjukkan ketidakseimbangan agihan pendapatan isi rumah di Sabah semakin mengecil.

Taburan isi rumah mengikut kumpulan pendapatan

Pembahagian isi rumah mengikut kumpulan pendapatan pula menunjukkan isi rumah T20 di Sabah pada tahun 2019 menerima pendapatan penengah sebanyak RM11,461 diikuti isi rumah M40 (RM5,177) dan isi rumah B40 (RM2,444).

Kemiskinan

Pada tahun 2019, nilai Pendapatan Garis Kemiskinan (PGK) bagi Malaysia telah disemak semula berdasarkan keperluan semasa. Semakan ini menekankan kepada pengambilan makanan yang optimum dan sihat serta keperluan asas bukan makanan yang berkualiti. Nilai purata PGK di Sabah ialah RM2,537 sebulan manakala purata nilai PGK makanan adalah RM1,179 sebulan dengan purata saiz isi rumah seramai 4.5 orang.

Insiden kemiskinan mutlak negeri Sabah bertambah baik daripada 23.9[7] peratus pada 2016 kepada 19.5 peratus. Dalam tempoh yang sama, insiden kemiskinan mutlak di bandar dan luar bandar masing-masing adalah 12.5 peratus dan 31.1 peratus. Sementara itu kemiskinan tegar direkodkan sebanyak 1.5 peratus pada tahun 2019 berbanding 3.1[7] peratus pada tahun 2016. Nilai kemiskinan relatif pada 2019 adalah 14.7 peratus berbanding 17.6 peratus pada tahun 2016.

[7] Disemak semula berdasarkan metodologi PGK 2019

Paparan 3.11 Agihan pendapatan dan pendapatan isi rumah penengah mengikut kumpulan isi rumah desil, Sabah, 2019

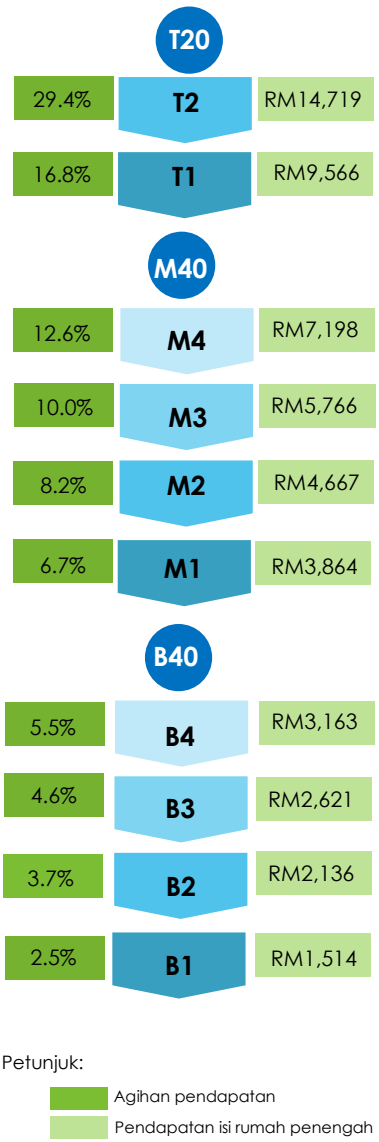

PERBELANJAAN PENGUNAAN ISI RUMAH

Perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan purata

RM 2,792

Perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan purata Sabah, 2019

73.2%

Perbelanjaan utama 2019 : **perumahan, air, elektrik, gas & bahan api lain, makanan & minuman bukan alkohol, pengangkutan dan restoran & hotel**

Perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan purata Sabah meningkat daripada RM2,595 pada tahun 2016 kepada RM2,792 pada tahun 2019 dengan purata pertumbuhan tahunan sebanyak 2.4 peratus.

Empat kumpulan utama perbelanjaan oleh isi rumah di Sabah kekal tidak berubah pada 2019 berbanding 2016 iaitu keutamaan kepada perbelanjaan untuk perumahan, air, elektrik, gas & bahan api lain (27.7%), makanan & minuman bukan alkohol (23.0%), pengangkutan (13.0%) dan restoran & hotel (9.5%) yang menyumbang 73.2 peratus daripada keseluruhan perbelanjaan penggunaan isi rumah.

Carta 3.17 Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah, Sabah, 2016 dan 2019

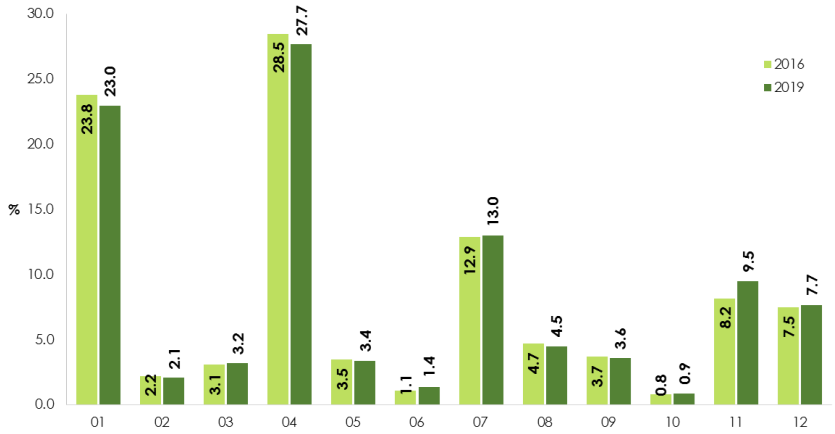

Kumpulan Utama Perbelanjaan Penggunaan

01 Makanan & minuman bukan alkohol
02 Minuman alkohol & tembakau
03 Pakaian & kasut
04 Perumahan, air, elektrik, gas & bahan api lain
05 Hiasan, perkakasan & penyelenggaraan isi rumah
06 Kesihatan
07 Pengangkutan
08 Komunikasi
09 Perkhidmatan rekreasi & kebudayaan
10 Pendidikan
11 Restoran & Hotel
12 Pelbagai barangan & perkhidmatan

Kumpulan utama perbelanjaan restoran & hotel mencatatkan peningkatan 1.3 mata peratus, diikuti pengangkutan 0.1 mata peratus. Sementara itu, perbelanjaan ke atas perumahan, air, elektrik, gas & bahan api lain dan makanan & minuman bukan alkohol masing-masing menurun sebanyak 0.8 mata peratus. Kumpulan perbelanjaan lain yang juga terdiri daripada barangan dan perkhidmatan keperluan asas seperti pendidikan dan kesihatan turut meningkat dari segi komposisi perbelanjaan manakala komunikasi menurun kepada 4.5 peratus daripada jumlah perbelanjaan isi rumah.

Perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan purata daerah pentadbiran

Perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan purata mengikut daerah pentadbiran pula merekodkan perbelanjaan tertinggi di daerah Kota Kinabalu dan terendah di daerah Beluran. Secara perbandingan, lapan daerah pentadbiran yang mencatatkan perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan purata melebihi paras negeri adalah Kota Kinabalu (RM3,338), Penampang (RM3,198), Putatan (RM3,113), Sandakan (RM3,076), Tuaran (RM2,932), Papar (RM2,887), Tambunan (RM2,842) dan Lahad Datu (RM2,829).

Carta 3.18 Perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan purata mengikut daerah pentadbiran, Sabah, 2019

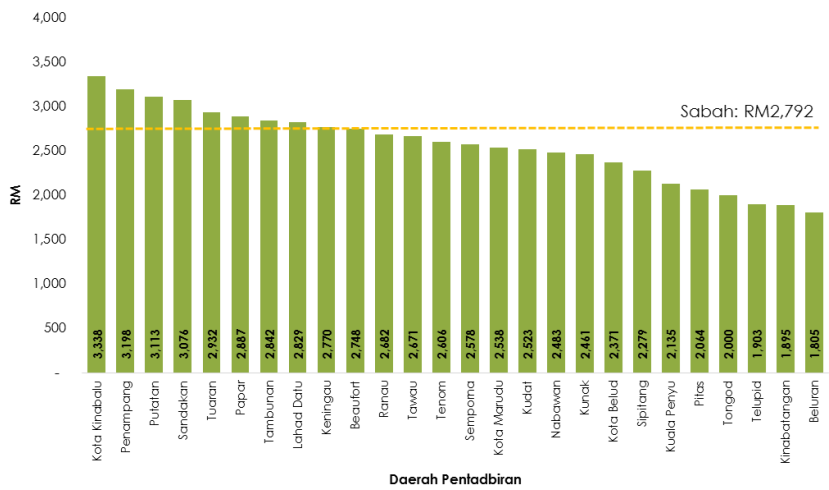

RM 3,338

Kota Kinabalu merekodkan perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan purata **tertinggi**

8 daerah

Merekodkan perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan purata **melebihi paras negeri**

Muka surat ini sengaja dibiarkan kosong.

SABAH 2019

4 STATISTIK PELANCONGAN DOMESTIK

STATISTIK PELANCONGAN DOMESTIK MALAYSIA

- Statistik utama pelancongan domestik
- Pelawat domestik
- Perjalanan pelancongan domestik
- Perbelanjaan pelancongan domestik

STATISTIK PELANCONGAN DOMESTIK SABAH

- Kedatangan pelawat
- Negeri asal pelancong
- Destinasi tumpuan utama pelawat domestik

STATISTIK PELANCONGAN DOMESTIK

STATISTIK PELANCONGAN DOMESTIK MALAYSIA

Statistik utama pelancongan domestik

Pada tahun 2019, seramai 239.1 juta pelawat[1] domestik dicatatkan dengan pertumbuhan sebanyak 8.1 peratus berbanding tahun sebelumnya (7.7%). Jadual 4.1 menunjukkan sejumlah 332.4 juta perjalanan pelancongan berbanding 302.4 juta perjalanan pelancongan pada tahun 2018.

Perbelanjaan pelancongan domestik kekal mencatatkan pertumbuhan dua digit iaitu sebanyak 11.5 peratus pada tahun 2019 (2018: 11.4%). Sejumlah RM103.2 bilion telah dibelanjakan bagi pelancongan domestik pada tahun 2019 berbanding RM92.6 bilion yang direkodkan pada tahun sebelumnya. Oleh itu, purata perbelanjaan bagi setiap perjalanan yang direkodkan adalah RM310 dengan peningkatan sebanyak 1.4 peratus pada tahun 2019. Sementara itu, purata bilangan hari menginap pada tahun 2019 adalah 2.52 hari.

239.1 juta
Jumlah pelawat domestik, 2019

Bilangan ketibaan pelawat dan perbelanjaan pelancongan **tertinggi** pada tahun 2019

RM 103.2 bilion
Perbelanjaan pelawat domestik, 2019

Jadual 4.1 Statistik utama pelancongan domestik, 2018-2019

Statistik utama	2018	2019	Perubahan tahunan (%)
Bilangan pelawat (juta)	221.3	239.1	8.1
Bilangan perjalanan (juta)	302.4	332.4	9.9
Jumlah perbelanjaan (RM bilion)	92.6	103.2	11.5
Purata perjalanan	1.37	1.39	1.7
Purata bilangan hari menginap (hari)	2.44	2.52	3.1
Purata perbelanjaan (RM)	306	310	1.4

[1] Jumlah ini adalah termasuk pelawat yang sama yang melakukan satu atau lebih perjalanan pada tahun tersebut.

8.3%

Peningkatan bilangan pelancong pada tahun 2019

65.8%

Sumbangan perjalanan harian pada tahun 2019

Pelawat domestik

Bilangan pelawat harian pada tahun 2019 adalah seramai 154.4 juta orang dengan peningkatan sebanyak 8.0 peratus berbanding tahun sebelumnya. Sementara itu, bilangan pelancong meningkat daripada 78.2 juta orang pada tahun 2018 kepada 84.7 juta orang (Jadual 4.2).

Jadual 4.2 **Bilangan pelawat domestik (juta) mengikut jenis pelawat, 2018-2019**

Jenis pelawat	2018	2019	Perubahan tahunan (%)
Pelawat harian	143.0	154.4	8.0
Pelancong	78.2	84.7	8.3
Jumlah	221.3	239.1	8.1

Perjalanan pelancongan domestik

Perjalanan pelancongan domestik terdiri daripada perjalanan harian dan perjalanan bermalam. Pada tahun 2019, peratus sumbangan perjalanan harian dan bermalam masing-masing adalah 65.8 peratus dan 34.2 peratus. Peratus sumbangan perjalanan bermalam meningkat sebanyak 0.6 mata peratus berbanding yang dicatatkan pada tahun 2018 iaitu 33.6 peratus (Paparan 4.1).

Paparan 4.1 **Peratus sumbangan perjalanan pelawat domestik, 2018-2019**

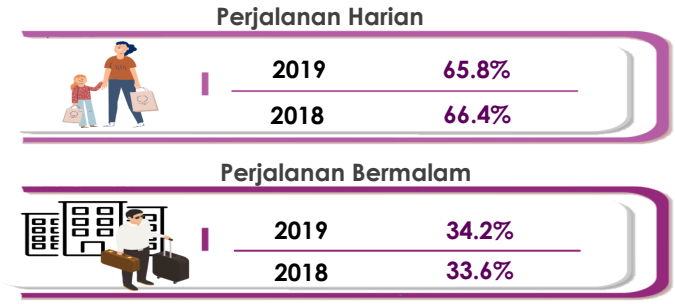

Perbelanjaan pelancongan domestik

Perbelanjaan pelancongan domestik pada tahun 2019 dipacu oleh pertumbuhan perbelanjaan pelawat harian dan pelancong. Jumlah perbelanjaan pelancong merekodkan pertumbuhan dua digit iaitu sebanyak 12.3 peratus berbanding pada tahun sebelumnya. Sementara itu, perbelanjaan pelawat harian mencatatkan pertumbuhan sebanyak 9.9 peratus iaitu meningkat kepada RM35.3 bilion seperti yang ditunjukkan di Paparan 4.2.

Paparan 4.2 **Jumlah perbelanjaan mengikut jenis perjalanan, 2018-2019**

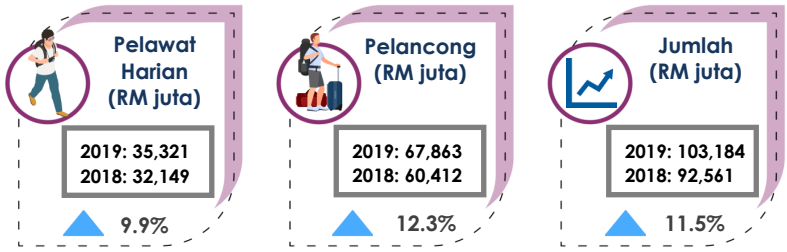

11.5%
Peningkatan perbelanjaan pelancongan domestik tahun 2019

22.0 juta
Ketibaan pelawat domestik di **Sabah** pada tahun 2019

4.22 juta
Pelancong dari **Sabah** yang mengunjungi negeri Sabah

STATISTIK PELANCONGAN DOMESTIK SABAH

Kedatangan pelawat

Sabah menerima seramai 22.04 juta pelawat domestik pada tahun 2019 dengan pertumbuhan sebanyak 8.2 peratus berbanding tahun sebelumnya. Sementara itu, bilangan kedatangan pelancong ke Sabah adalah 4.95 juta pelancong berbanding 5.13 juta pelancong pada tahun 2018 (Jadual 4.3).

Jadual 4.3 **Bilangan kedatangan pelancong dan pelawat domestik (juta) ke Sabah, 2018-2019**

Jenis pelawat	2018	2019	Perubahan tahunan (%)
Pelancong	5.13	4.95	-3.5
Pelawat domestik	20.36	22.04	8.2

Negeri asal pelancong

Carta 4.1 memaparkan lima negeri asal pelancong tertinggi yang mengunjungi negeri Sabah pada tahun 2019. Berdasarkan survei, pelancong berasal dari negeri Sabah sendiri adalah yang tertinggi, iaitu 4.22 juta pelancong. Ini diikuti oleh pelancong dari Selangor (0.24 juta), Sarawak (0.21 juta), W.P. Labuan (0.06 juta) dan Pulau Pinang (0.04 juta).

Carta 4.1 **Lima negeri asal pelancong tertinggi yang berkunjung ke Sabah, 2019**

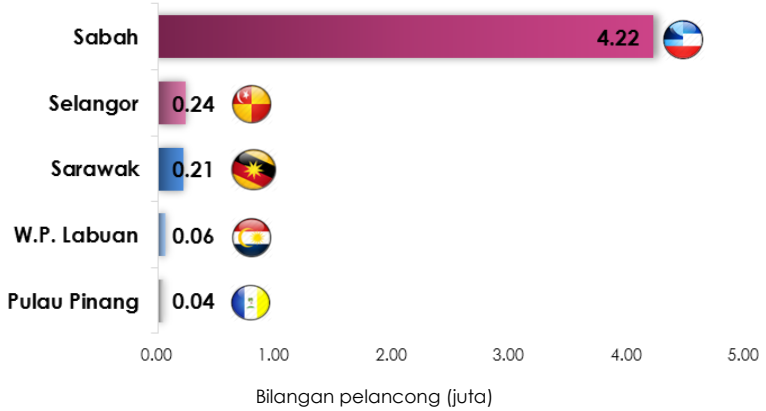

Tawau

Terkenal dalam kalangan pelancong dengan **makanan laut segar** dan **harga murah**

Menara Tun Mustapa

Kota Kinabalu, dibina dengan reka bentuk seperti sebuah roket yang bakal dilancarkan.

Destinasi tumpuan utama pelawat domestik

Paparan 4.3 menunjukkan lima destinasi tumpuan utama pelawat domestik di Sabah pada tahun 2019 iaitu Bandaraya Kota Kinabalu, Kundasang, Ranau, Tawau dan Sandakan.

Paparan 4.3 **Lima destinasi tumpuan utama pelawat domestik di Sabah, 2019**

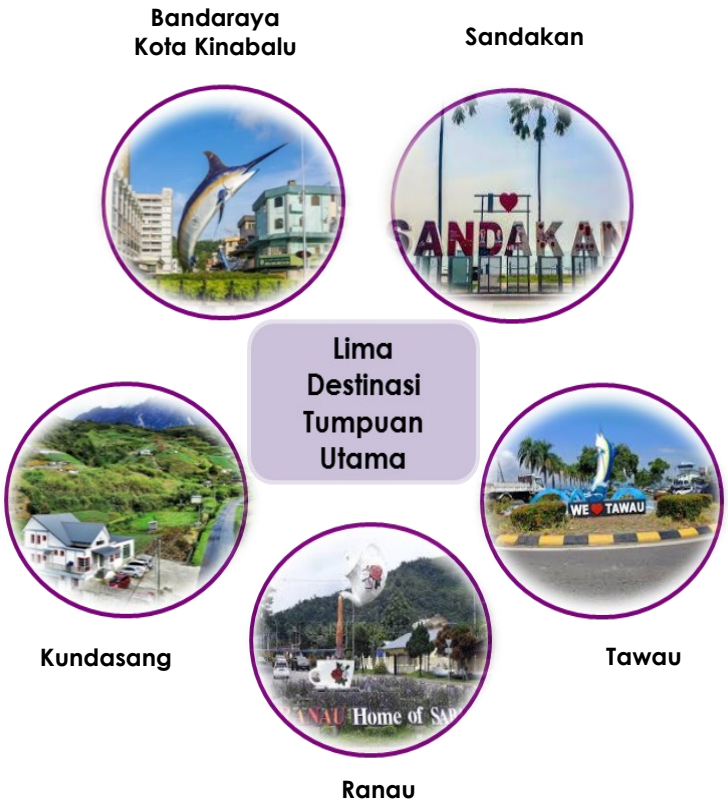

SABAH 2019

5 STATISTIK AKAUN KERAJAAN

STATISTIK AKAUN KERAJAAN PERSEKUTUAN

- Hasil kerajaan persekutuan
- Perbelanjaan kerajaan persekutuan

STATISTIK AKAUN KERAJAAN NEGERI

- Hasil kerajaan negeri
- Perbelanjaan mengurus kerajaan negeri
- Surplus/defisit kerajaan negeri

PIHAK BERKUASA TEMPATAN

STATISTIK AKAUN KERAJAAN NEGERI SABAH

- Hasil kerajaan negeri Sabah
- Perbelanjaan mengurus kerajaan negeri Sabah
- Surplus/defisit kerajaan negeri Sabah
- Pihak berkuasa tempatan Sabah

STATISTIK AKAUN KERAJAAN PERSEKUTUAN DAN NEGERI

STATISTIK AKAUN KERAJAAN PERSEKUTUAN

Hasil kerajaan persekutuan

Hasil kerajaan persekutuan pada tahun 2018 mencatatkan pertumbuhan 5.7 peratus kepada RM232.9 bilion berbanding RM220.4 bilion pada tahun 2017 (Jadual 5.1).

5.7%
Pertumbuhan **hasil kerajaan persekutuan** pada tahun 2018

Jadual 5.1 Hasil kerajaan persekutuan, 2017-2018

Hasil	RM bilion		Pertumbuhan (%)
	2017	2018	
Hasil cukai	177.7	174.1	-2.0
Hasil bukan cukai	42.7	58.8	37.6
Jumlah hasil	**220.4**	**232.9**	**5.7**

Sumber : Kementerian Kewangan Malaysia

Berdasarkan Laporan Ekonomi 2018 yang diterbitkan oleh Kementerian Kewangan Malaysia, peningkatan hasil disumbangkan oleh kutipan hasil bukan cukai (termasuk terimaan bukan hasil) yang bertumbuh sebanyak 37.6 peratus. Hasil cukai yang mewakili 74.8 peratus daripada jumlah hasil kekal sebagai penyumbang utama hasil kerajaan persekutuan.

23.2%
Pertumbuhan **perbelanjaan pembangunan kerajaan persekutuan** pada tahun 2018

Perbelanjaan kerajaan persekutuan

Pada tahun 2018, perbelanjaan mengurus kerajaan persekutuan bertumbuh sebanyak 6.1 peratus iaitu meningkat kepada RM231.0 bilion daripada RM217.7 bilion pada tahun sebelumnya (Jadual 5.2). Sementara itu, perbelanjaan pembangunan pula mencatatkan pertumbuhan 23.2 peratus, meningkat kepada RM55.3 bilion berbanding RM44.9 bilion pada tahun 2017.

Jadual 5.2 Perbelanjaan kerajaan persekutuan, 2017-2018

Perbelanjaan (RM bilion)	2017	2018	Pertumbuhan (%)
Perbelanjaan mengurus	217.7	231.0	6.1
Perbelanjaan pembangunan	44.9	55.3	23.2

Sumber : Kementerian Kewangan Malaysia

STATISTIK AKAUN KERAJAAN NEGERI

Hasil kerajaan negeri

RM 7.2 bilion

Sarawak kutipan hasil tertinggi pada tahun 2018

RM 4.2 bilion

Sabah kutipan hasil kedua tertinggi pada tahun 2018

Hasil dalam konteks kerajaan negeri terdiri daripada hasil cukai, hasil bukan cukai dan terimaan bukan hasil yang meliputi beberapa sumber seperti hasil tanah, hasil hutan, hasil daripada lesen, duti hiburan dan bayaran lain. Hasil ini akan digunakan untuk kesejahteraan rakyat termasuk membiayai kos penyelenggaraan bandar atau kawasan seperti kos mengangkut sampah, membersihkan longkang, memperindah landskap, membayar bil lampu jalan dan sebagainya.

Pada tahun 2018, kerajaan negeri Sarawak mencatatkan kutipan hasil tertinggi berjumlah RM7.2 bilion (2017: RM6.9 bilion) dengan peningkatan 4.9 peratus (Carta 5.1). Ia disumbangkan terutamanya oleh hasil bukan cukai dengan sumbangan sebanyak 75.1 peratus dan bertumbuh 6.2 peratus pada tahun 2018.

Negeri Sabah pula merekodkan kutipan hasil kedua tertinggi berjumlah RM4.2 bilion berbanding RM3.9 bilion pada tahun 2017. Kenaikan ini juga didorong oleh hasil bukan cukai yang meningkat sebanyak 19.7 peratus.

Sementara itu, beberapa negeri dilihat merekodkan penurunan dalam kutipan hasil bagi tahun 2018. Antaranya adalah kerajaan negeri Selangor yang mencatatkan pengurangan sebanyak 28.9 peratus iaitu daripada RM2.8 bilion kepada RM2.0 bilion pada tahun 2018. Selain itu, kerajaan negeri Terengganu, Johor, Perak dan Kedah mencatatkan penurunan kutipan hasil pada tahun 2018.

Carta 5.1 Kutipan hasil kerajaan negeri, 2017-2018

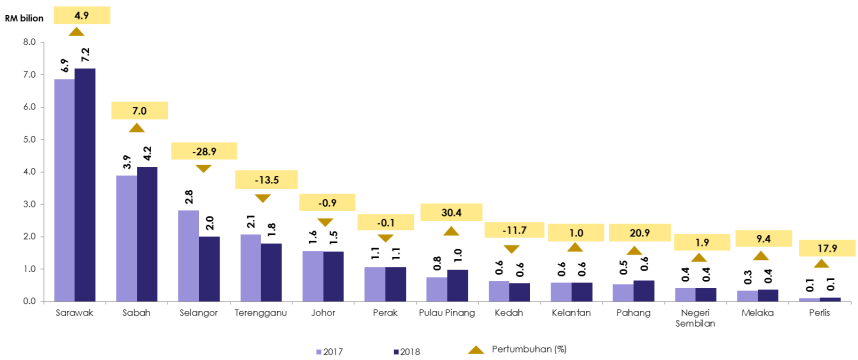

Sumber: Laporan Ketua Audit Negara, Jabatan Audit Negara Malaysia

Perbelanjaan mengurus kerajaan negeri

Hasil kerajaan negeri merupakan sumber utama yang digunakan bagi tujuan perbelanjaan mengurus. Pada tahun 2018, kerajaan negeri Sarawak mencatatkan perbelanjaan mengurus tertinggi berjumlah RM7.1 bilion berbanding RM5.8 bilion pada tahun sebelumnya dengan peratus perubahan sebanyak 22.0 peratus (Carta 5.2). Perbelanjaan mengurus bagi kerajaan negeri Sarawak didorong oleh peningkatan dalam perbelanjaan lain.

Sementara itu, perbelanjaan mengurus bagi kerajaan negeri Sabah pula mencatatkan peningkatan daripada RM3.8 bilion kepada RM4.1 bilion iaitu meningkat sejumlah RM0.3 bilion atau 6.9 peratus. Peningkatan ini disumbangkan terutamanya oleh perbelanjaan lain yang mencatatkan perubahan sebanyak 22.9 peratus.

Walau bagaimanapun, lima negeri mencatatkan penurunan dalam perbelanjaan mengurus iaitu kerajaan negeri Selangor (RM2.6 bilion), Terengganu (RM1.9 bilion), Johor (RM1.5 bilion), Perak (RM1.1 bilion) dan Kedah (RM0.6 bilion) pada tahun 2018.

RM **7.1** bilion

Sarawak mencatatkan perbelanjaan mengurus tertinggi

5 negeri

mencatatkan **penurunan** dalam perbelanjaan mengurus

Carta 5.2 Perbelanjaan mengurus kerajaan negeri, 2017-2018

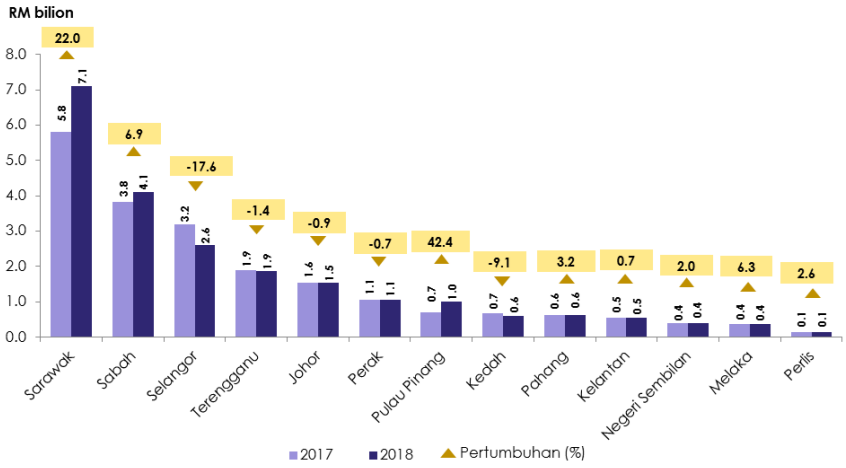

Sumber: Laporan Ketua Audit Negara, Jabatan Audit Negara Malaysia

7 negeri

mencatatkan **surplus** pada tahun 2018

RM 942.9 juta

jumlah penurunan surplus bagi kerajaan negeri **Sarawak** pada tahun 2018

Surplus/defisit kerajaan negeri

Penyata Akaun Hasil Disatukan menunjukkan jumlah hasil dan perbelanjaan mengurus kerajaan negeri bagi satu tahun kewangan. Secara keseluruhannya, kerajaan negeri Sarawak mencatatkan surplus sebanyak RM110.1 juta (2017: RM1,053.1 juta). Walau bagaimanapun, surplus ini telah menunjukkan penurunan sebanyak 89.5 peratus berbanding tahun 2017. Penurunan surplus ini adalah disebabkan peningkatan dalam caruman kepada Kumpulan Wang Berkanun bagi membiayai peningkatan dalam perbelanjaan pembangunan.

Selain itu, kerajaan negeri Sabah juga merekodkan surplus semasa berjumlah RM62.6 juta berbanding RM56.7 juta pada tahun 2017 dengan peningkatan 10.4 peratus.

Sementara itu, terdapat enam negeri mencatatkan defisit pada tahun 2018 iaitu kerajaan negeri Melaka, Perlis, Pulau Pinang, Kedah, Terengganu dan Selangor seperti di Carta 5.3.

Carta 5.3 **Surplus/defisit mengikut negeri, 2017-2018 - RM juta**

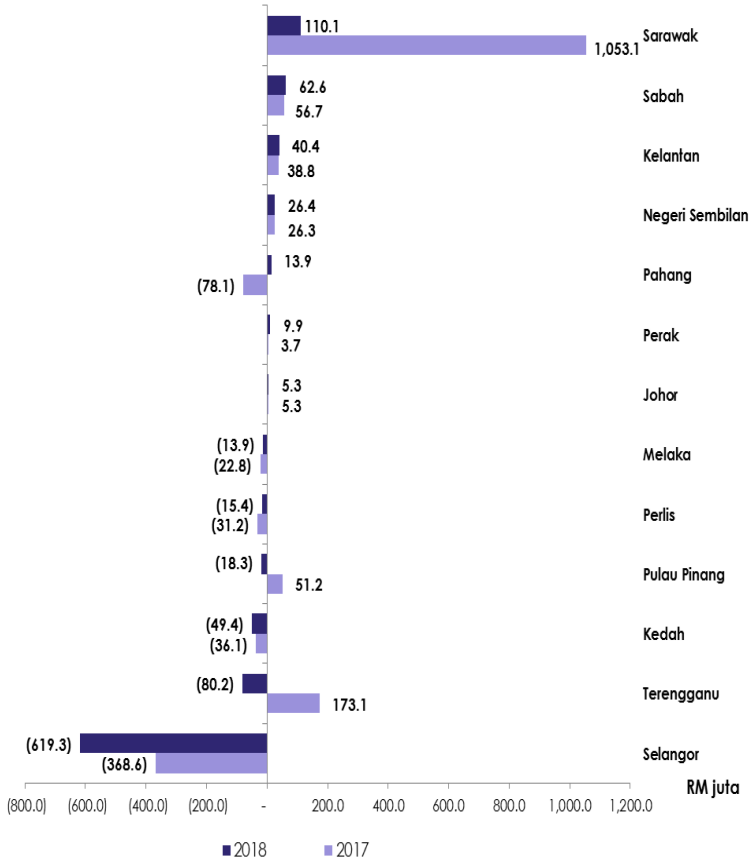

Sumber: Laporan Ketua Audit Negara, Jabatan Audit Negara Malaysia

PIHAK BERKUASA TEMPATAN

PBT diwujudkan di bawah Akta Kerajaan Tempatan 1976 yang merupakan medium atau perantara di antara kerajaan negeri dan rakyat. Peranannya adalah menyediakan perkhidmatan serta memastikan setiap polisi terlaksana secara adil untuk semua peringkat masyarakat. Terdapat tiga kategori PBT di Malaysia iaitu dewan/majlis bandaraya, majlis perbandaran dan majlis daerah. Sebanyak 154 PBT (termasuk Dewan Bandaraya Kuala Lumpur dan agensi diberi kuasa PBT), iaitu 14 dewan/majlis bandaraya (DB/MB), 40 majlis perbandaran (MP) dan 95 majlis daerah (MD) dengan fungsi, tugas atau bidang kuasa yang berbeza antara satu sama lain. Terdapat lima badan lain yang diberi kuasa oleh kerajaan negeri untuk melaksanakan fungsi PBT seperti PBT Taman Perindustrian Hi-Tech Kulim, Perbadanan Putrajaya, Perbadanan Labuan, Lembaga Pembangunan Tioman dan PBT Pengerang.

154
PBT

14 Dewan/majlis bandaraya
40 Majlis perbandaran
95 Majlis daerah
5 Agensi diberi kuasa PBT

RM 3.6 bilion

Pendapatan **DBKL** pada tahun 2018

Prestasi kewangan PBT

Prestasi kewangan PBT diukur berdasarkan pendapatan yang diperoleh daripada hasil kutipan cukai taksiran. Kutipan cukai taksiran ini lazimnya akan dikenakan ke atas pegangan seperti kediaman, kedai, bangunan perniagaan, pejabat bukan milik kerajaan, kilang, hotel dan sebagainya. Berikut adalah PBT yang memperoleh pendapatan tertinggi mengikut tiga kategori PBT iaitu dewan/majlis bandaraya, majlis perbandaran dan majlis daerah:

a. Dewan/majlis bandaraya

Daripada keseluruhan 14 dewan/majlis bandaraya, 10 dewan/majlis bandaraya telah mencatatkan prestasi kewangan tertinggi yang melibatkan pihak berkuasa tempatan daripada W.P. Kuala Lumpur, Selangor, Johor, Perak, Pulau Pinang, Melaka, Sabah dan Sarawak.

Secara umumnya, terdapat enam dewan/majlis bandaraya mencatatkan prestasi yang lebih baik pada tahun 2018. Namun, empat majlis bandaraya memperlihatkan prestasi yang lebih rendah terdiri daripada Majlis Bandaraya Shah Alam, Majlis Bandaraya Petaling Jaya, Majlis Bandaraya Ipoh dan Majlis Bandaraya Melaka Bersejarah seperti di Carta 5.4.

Melihat daripada aspek pendapatan, Dewan Bandaraya Kuala Lumpur (DBKL) merekodkan pendapatan tertinggi sebanyak RM3.6 bilion dengan pertumbuhan positif dua angka 13.8 peratus pada tahun 2018. Selain itu, Majlis Bandaraya Shah Alam dan

11.5%

Pertumbuhan positif **MB Kuching Selatan** pada tahun 2018

13.8%

Pertumbuhan **DBKL** pada tahun 2018

Carta 5.4 **Prestasi kewangan 10 dewan/majlis bandaraya tertinggi (RM juta) dan pertumbuhan pendapatan (%), 2017-2018**

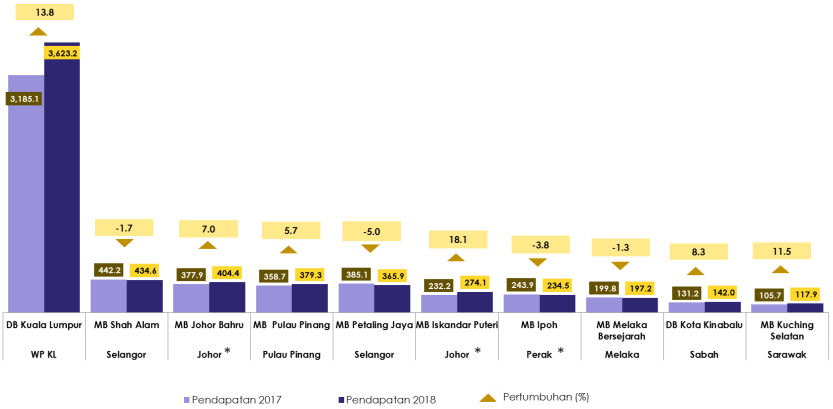

Sumber: Laporan Ketua Audit Negara, Jabatan Audit Negara Malaysia
* Penyata Kewangan PBT, Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri

Majlis Bandaraya Petaling Jaya masing-masing memperoleh pendapatan sebanyak RM434.6 juta dan RM365.9 juta. Di Johor pula, Majlis Bandaraya Johor Bahru memperoleh pendapatan sebanyak RM404.4 juta, manakala Majlis Bandaraya Iskandar Puteri merekodkan pendapatan sebanyak RM274.1 juta.

Pada masa yang sama, Majlis Bandaraya Ipoh dan Majlis Bandaraya Pulau Pinang memperoleh pendapatan sebanyak RM234.5 juta dan RM379.3 juta pada tahun 2018. Majlis Bandaraya Melaka Bersejarah merekodkan pendapatan sebanyak RM197.2 juta manakala Dewan Bandaraya Kota Kinabalu dan Majlis Bandaraya Kuching Selatan masing-masing memperoleh pendapatan sebanyak RM142.0 juta dan RM117.9 juta.

b. Majlis perbandaran

Daripada keseluruhan 40 majlis perbandaran, 10 majlis perbandaran dengan prestasi kewangan tertinggi terdiri daripada pihak berkuasa tempatan negeri Pulau Pinang, Selangor, Johor, Negeri Sembilan dan Pahang (Carta 5.5).

Pada tahun 2018, Majlis Perbandaran Seberang Perai memperoleh pendapatan tertinggi iaitu RM292.5 juta (2017: RM262.9 juta). Pada masa yang sama, terdapat enam majlis perbandaran di Selangor berada dalam kelompok penyumbang tertinggi di kalangan majlis perbandaran iaitu Majlis Perbandaran Subang Jaya (RM291.6 juta), Majlis Perbandaran Klang (RM255.8 juta), Majlis Perbandaran Selayang (RM224.2 juta), Majlis Perbandaran Kajang (RM203.6 juta), Majlis Perbandaran Sepang (RM185.2 juta) dan Majlis Perbandaran

Carta 5.5 **Prestasi kewangan 10 majlis perbandaran tertinggi (RM juta) dan pertumbuhan pendapatan (%), 2017-2018**

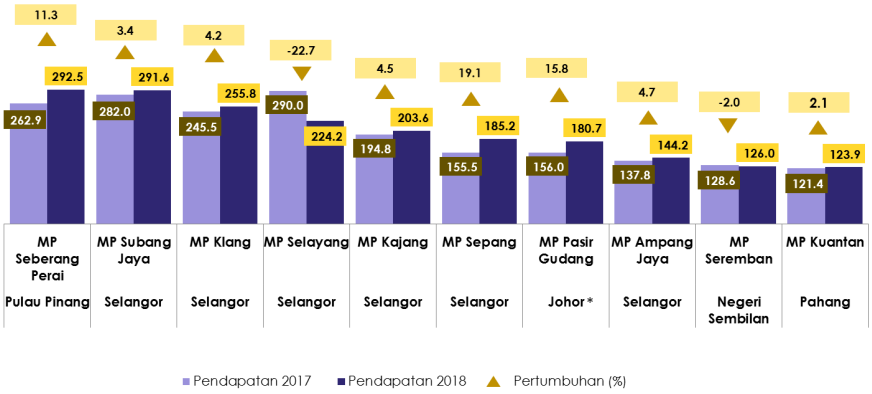

Sumber: Laporan Ketua Audit Negara, Jabatan Audit Negara Malaysia
* Penyata Kewangan PBT, Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri

Ampang Jaya (RM144.2 juta). Sementara itu, Majlis Perbandaran Kuantan pula mencatatkan perolehan pendapatan sebanyak RM123.9 juta pada tahun 2018 (2017: RM121.4 juta).

Melihat prestasi kewangan di selatan, Majlis Perbandaran Pasir Gudang merekodkan perolehan sebanyak RM180.7 juta (2017: RM156.0 juta), manakala di Negeri Sembilan pula, Majlis Perbandaran Seremban merekodkan perolehan sebanyak RM126.0 juta (2017: RM128.6 juta).

c. Majlis daerah

Daripada 95 majlis daerah, 10 majlis daerah menunjukkan prestasi kewangan tertinggi terdiri daripada pihak berkuasa tempatan di negeri Selangor, Kelantan, Johor, Terengganu, Sabah dan Perak.

Secara keseluruhannya, semua majlis daerah merekodkan prestasi kewangan yang lebih baik kecuali Majlis Daerah Penampang dan Majlis Daerah Kota Tinggi. Di Selangor terdapat empat majlis daerah merekodkan prestasi kewangan yang baik, iaitu Majlis Daerah Hulu Selangor dengan pendapatan sebanyak RM108.3 juta pada tahun 2018 (2017: RM83.5 juta) seperti pada Carta 5.6. Ini diikuti oleh Majlis Daerah Kuala Langat (RM80.8 juta), Majlis Daerah Kuala Selangor (RM64.1 juta) dan Majlis Daerah Sabak Bernam (RM27.9 juta).

Sementara itu, Majlis Daerah Pontian juga merekodkan prestasi kewangan yang positif pada tahun 2018 dengan pendapatan berjumlah RM39.4 juta. Namun, Majlis Daerah Kota Tinggi

11.3%
Pertumbuhan **Majlis Perbandaran Seberang Perai** pada tahun 2018

4
Majlis daerah di Selangor rekodkan prestasi kewangan yang lebih baik

239.8%

Pertumbuhan **MD Tumpat** pada tahun 2018

29.8%

Pertumbuhan **MD Hulu Selangor** pada tahun 2018

Carta 5.6 **Prestasi kewangan 10 majlis daerah tertinggi (RM juta) dan pertumbuhan pendapatan (%), 2017-2018**

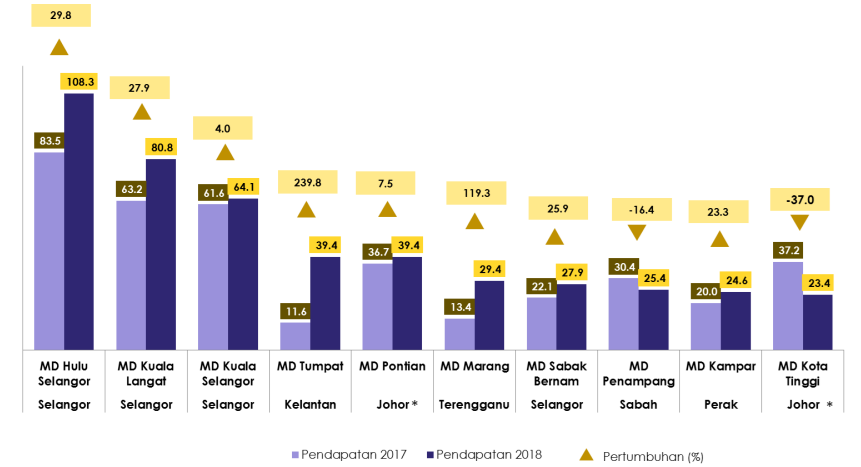

Sumber: Laporan Ketua Audit Negara, Jabatan Audit Negara Malaysia
* Penyata Kewangan PBT, Pejabat Setiausaha Kerajaan Negeri

merekodkan pertumbuhan negatif dengan mencatatkan prestasi kewangan sebanyak RM23.4 juta pada tahun 2018 berbanding RM37.2 juta pada tahun sebelumnya.

Pada masa yang sama, Majlis Daerah Tumpat memperlihatkan pertumbuhan yang memberangsangkan iaitu sebanyak 239.8 peratus dengan perolehan pendapatan RM39.4 juta pada tahun 2018 (2017: RM11.6 juta). Majlis Daerah Penampang dan Majlis Daerah Kampar mencatatkan perolehan pendapatan masing-masing sebanyak RM25.4 juta dan RM24.6 juta pada tahun 2018. Di Terengganu, Majlis Daerah Marang merekodkan pertumbuhan memberangsangkan iaitu 119.3 peratus dengan merekodkan perolehan sebanyak RM29.4 juta pada tahun 2018 berbanding RM13.4 juta pada tahun sebelumnya.

STATISTIK AKAUN KERAJAAN NEGERI SABAH

Hasil kerajaan negeri Sabah

Hasil kerajaan negeri merupakan sumber utama yang akan digunakan bagi tujuan perbelanjaan mengurus dan pembangunan. Pada tahun 2018, kutipan hasil kerajaan negeri Sabah adalah sebanyak RM4,158.9 juta berbanding RM3,887.1 juta pada tahun sebelumnya. Peningkatan tersebut didorong oleh kutipan hasil bukan cukai yang merupakan penyumbang terbesar hasil kerajaan negeri dengan sumbangan sebanyak 64.5 peratus seperti pada Carta 5.7.

RM 4,158.9 juta

Hasil kerajaan negeri **Sabah** pada tahun 2018

64.5%

Hasil disumbangkan oleh **hasil bukan cukai** pada tahun 2018

Carta 5.7 Hasil kerajaan negeri Sabah, 2018

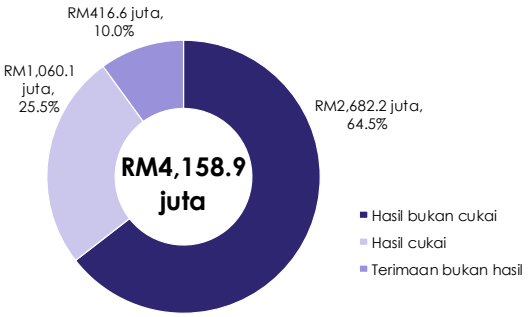

Sumber: Laporan Ketua Audit Negara, Jabatan Audit Negara Malaysia

Kutipan hasil kerajaan negeri Sabah menunjukkan peningkatan 7.0 peratus pada tahun 2018 berbanding pertumbuhan dua angka pada tahun sebelumnya iaitu 12.9 peratus. Tahun 2018 merupakan kutipan hasil tertinggi sepanjang tempoh 2015 hingga 2018 seperti di Carta 5.8.

Carta 5.8 Siri masa hasil kerajaan negeri Sabah, 2015-2018

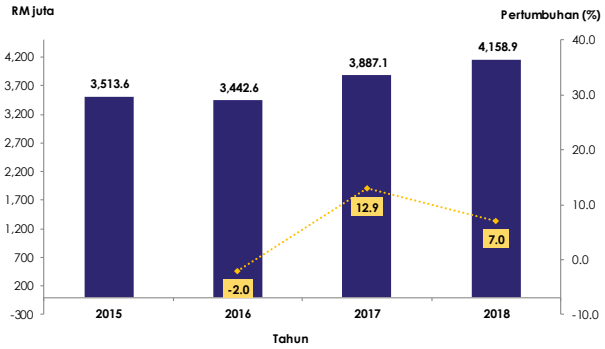

Sumber: Laporan Ketua Audit Negara, Jabatan Audit Negara Malaysia

RM 1,606.6 juta

Royalti petroleum merupakan hasil cukai tertinggi

6.9%

Peningkatan perbelanjaan mengurus **Sabah** pada tahun 2018

Hasil kerajaan negeri Sabah disumbangkan oleh lima sumber utama dengan sumbangan keseluruhan sebanyak 79.4 peratus. Royalti petroleum merupakan penyumbang tertinggi yang mencatat perolehan sebanyak RM1,606.6 juta dan diikuti cukai jualan sebanyak RM928.1 juta. Tiga lagi sektor yang menyumbang kepada pendapatan negeri Sabah adalah hasil hutan, hasil tanah dan hasil air seperti pada Jadual 5.3.

Jadual 5.3 **Perbandingan penyumbang utama hasil kerajaan negeri Sabah 2017-2018**

Penyumbang utama hasil	RM juta	
	2017	2018
Royalti petroleum	1,246.4	1,606.6
Cukai jualan	1,116.9	928.1
Hasil tanah	267.2	312.8
Hasil air	236.4	258.3
Hasil hutan	201.0	195.1
Jumlah	**3,067.9**	**3,301.0**

Sumber: Laporan Ketua Audit Negara, Jabatan Audit Negara Malaysia

Perbelanjaan mengurus kerajaan negeri Sabah

Perbelanjaan mengurus terdiri daripada bayaran emolumen, perkhidmatan dan bekalan, aset, pemberian dan kenaan bayaran tetap dan perbelanjaan lain. Peruntukan yang diluluskan bagi perbelanjaan mengurus pada tahun 2018 berjumlah RM4.7 bilion. Sejumlah RM4.1 bilion telah dibelanjakan daripada jumlah peruntukan yang diluluskan.

Pada keseluruhannya, perbelanjaan mengurus kerajaan negeri Sabah telah meningkat sejumlah RM265.9 juta iaitu daripada RM3,830.4 juta pada tahun 2017 kepada RM4,096.3 juta pada tahun 2018 (Carta 5.9).

Carta 5.9 **Siri masa perbelanjaan mengurus kerajaan negeri Sabah, 2015-2018**

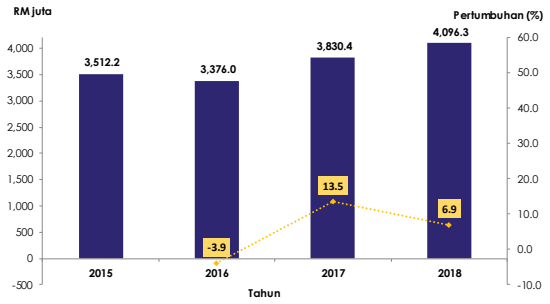

Sumber: Laporan Ketua Audit Negara, Jabatan Audit Negara Malaysia

Merujuk kepada Jadual 5.4, kelima-lima butiran perbelanjaan menunjukkan peningkatan kecuali perbelanjaan emolumen dan perkhidmatan & bekalan. Perbelanjaan lain meningkat sebanyak RM267.7 juta iaitu daripada RM1,170.4 juta kepada RM1,438.1 juta. Pemberian dan kenaan tetap serta perbelanjaan aset masing-masing mencatatkan peningkatan sebanyak RM77.2 juta dan RM0.3 juta. Namun, perbelanjaan perkhidmatan dan bekalan menurun sebanyak RM73.6 juta manakala emolumen menurun RM5.8 juta.

22.9%

Peningkatan perbelanjaan lain pada tahun 2018

RM 62.6 juta

Surplus kerajaan negeri **Sabah** pada tahun 2018

Jadual 5.4 Perbelanjaan mengurus kerajaan negeri Sabah, 2017-2018

Butiran perbelanjaan	RM juta		Perubahan	
	2017	2018	RM juta	%
Emolumen	711.9	706.2	-5.8	-0.8
Perkhidmatan dan bekalan	1,056.2	982.6	-73.6	-7.0
Aset	229.0	229.2	0.3	0.1
Pemberian dan kenaan bayaran tetap	663.0	740.2	77.2	11.6
Perbelanjaan lain	1,170.4	1,438.1	267.7	22.9
Jumlah	**3,830.4**	**4,096.3**	**265.9**	**6.9**

Sumber: Laporan Ketua Audit Negara, Jabatan Audit Negara Malaysia

Surplus/defisit kerajaan negeri Sabah

Kerajaan negeri Sabah mengakhiri tahun kewangan 2018 dengan surplus semasa berjumlah RM62.6 juta dan mencatatkan peningkatan sebanyak 10.4 peratus seperti pada Jadual 5.5.

Jadual 5.5 Surplus/defisit kerajaan negeri Sabah, 2017-2018

Butiran	RM juta		Perubahan	
	2017	2018	RM juta	%
Hasil	3,887.1	4,158.9	271.8	7.0
Perbelanjaan mengurus	3,830.4	4,096.3	265.9	6.9
Surplus/defisit	**56.7**	**62.6**	**5.9**	**10.4**

Sumber : Laporan Ketua Audit Negara, Jabatan Audit Negara Malaysia

PIHAK BERKUASA TEMPATAN DI SABAH

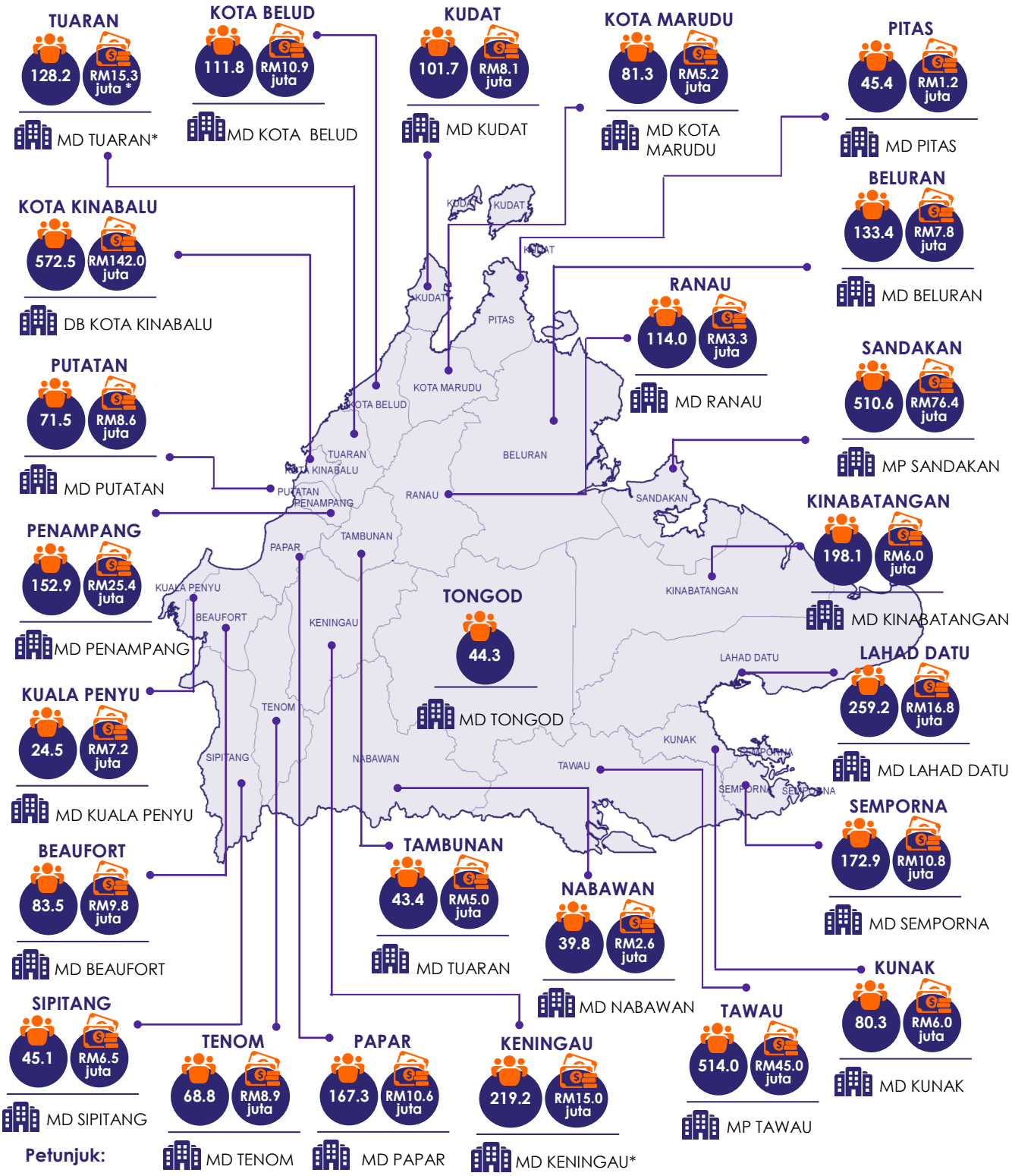

Nota:

- Data di peringkat daerah pentadbiran merujuk kepada unjuran penduduk (semakan semula) berasaskan Banci Penduduk dan Perumahan 2010.
- Data Penduduk telah dibundarkan kepada ribu terhampir.
- * Data hasil daripada Buku Anggaran Majlis-majlis Perbandaran, Lembaga Bandaran Kudat dan Majlis-majlis Daerah bagi tahun 2018

Pihak berkuasa tempatan Sabah

Sebanyak 13 PBT di Sabah mencatatkan surplus manakala 11 PBT lagi mencatatkan defisit pada tahun 2018. Dewan Bandaraya Kota Kinabalu merekodkan perolehan pendapatan tertinggi sebanyak RM142.0 juta (Jadual 5.6). Jumlah ini mencatatkan peningkatan 8.3 peratus berbanding tahun sebelumnya (2017: RM131.2 juta). Dari aspek perbelanjaan pula, Dewan Bandaraya Kota Kinabalu turut mencatatkan nilai perbelanjaan tertinggi berjumlah RM139.0 juta iaitu meningkat sebanyak 2.8 peratus pada tahun sebelumnya (2017: RM135.2 juta).

Dalam kumpulan majlis perbandaran, prestasi kewangan Majlis Perbandaran Sandakan mencatatkan peningkatan surplus tertinggi sejumlah RM6.6 juta berbanding defisit berjumlah RM1.4 juta pada tahun sebelumnya. Peningkatan ini adalah disebabkan oleh penambahan kawasan cukai perkadaran yang baru pada tahun 2018. Selain itu, prestasi kewangan bagi Majlis Perbandaran Tawau pula menyusut sebanyak 4.8 peratus dan merekodkan perolehan pendapatan berjumlah RM45.0 juta (2017: RM47.3 juta).

Dalam kumpulan majlis daerah di Sabah, sebanyak sepuluh majlis daerah mencatatkan surplus pada tahun 2018 manakala sepuluh lagi majlis daerah mencatatkan defisit. Majlis Daerah Beaufort merekodkan surplus kewangan tertinggi sebanyak RM2.5 juta dan menunjukkan prestasi kewangan lebih baik berbanding tahun 2017. Selain itu, Majlis Daerah Penampang merekodkan perolehan pendapatan tertinggi di antara kumpulan majlis daerah di Sabah iaitu sebanyak RM25.4 juta.

Sebahagian daripada pendapatan PBT di Sabah diperoleh daripada hasil kutipan cukai taksiran ke atas penduduk. Cukai taksiran merupakan cukai tahunan yang dikenakan terhadap harta pegangan di bawah kawasan pentadbiran PBT mengikut Akta Kerajaan Tempatan 1976 dan menjadi penyumbang utama kepada hasil pendapatan PBT. Cukai taksiran dikenakan ke atas pegangan seperti kediaman, kedai, bangunan perniagaan, pejabat bukan milik kerajaan, kilang, hotel dan sebagainya. Berdasarkan Laporan Ketua Audit Negara, PBT di Sabah telah mengutip cukai taksiran berjumlah RM154.1 juta sehingga akhir tahun 2018. Kutipan cukai taksiran ini meningkat 5.5 peratus berbanding kutipan cukai taksiran pada tahun 2017.

RM 142.0 juta

Jumlah pendapatan **DB Kota Kinabalu**, 2018

9.2%

Peningkatan pendapatan **MP Sandakan** pada tahun 2018

Jadual 5.6 Kedudukan kewangan PBT Sabah, 2017-2018 - RM juta

Pihak berkuasa tempatan	2017			2018		
	Pendapatan	Perbelanjaan	Surplus/ defisit	Pendapatan	Perbelanjaan	Surplus/ defisit
DB Kota Kinabalu	131.2	135.2	-4.0	142.0	139.0	3.0
MP Sandakan	70.0	71.4	-1.4	76.4	69.9	6.6
MP Tawau	47.3	51.4	-4.1	45.0	51.0	-6.0
MD Penampang	30.4	24.3	6.1	25.4	25.1	0.4
MD Lahad Datu	18.5	18.1	0.3	16.8	18.2	-1.4
MD Kota Belud	8.4	8.2	0.3	10.9	11.7	-0.8
MD Tuaran*	13.0	11.0	2.0	15.3	12.8	2.5
MD Keningau*	14.5	14.5	0.0	15.0	14.9	0.1
MD Semporna	7.9	7.6	0.3	10.8	10.4	0.4
MD Papar	8.9	9.9	-1.0	10.6	10.3	0.4
MD Beaufort	9.4	8.8	0.6	9.8	7.2	2.5
MD Tenom	7.0	7.1	-0.1	8.9	9.6	-0.7
MD Putatan	9.9	8.6	1.4	8.9	9.9	-1.3
LB Kudat	6.7	7.0	-0.3	8.1	8.1	0.0
MD Beluran	5.3	6.6	-1.3	7.8	8.9	-1.0
MD Kuala Penyu	4.3	4.7	-0.3	7.2	7.5	-0.3
MD Sipitang	4.2	4.3	-0.1	6.5	4.9	1.5
MD Kunak	4.8	5.1	-0.3	6.0	5.3	0.7
MD Kinabatangan	6.5	6.8	-0.3	6.0	6.6	-0.6
MD Kota Marudu	4.9	4.5	0.4	5.2	4.6	0.6
MD Tambunan	4.5	3.6	0.9	5.0	5.2	-0.1
MD Ranau	3.2	3.7	-0.5	3.3	4.0	-0.7
MD Nabawan	2.3	3.0	-0.7	2.6	2.3	0.3
MD Pitas	1.5	2.3	-0.9	1.2	1.2	-0.0

Sumber: Laporan Ketua Audit Negara, Jabatan Audit Negara Malaysia
* Data hasil daripada Buku Anggaran Majlis-majlis Perbandaran, Lembaga Bandaran Kudat dan Majlis-majlis Daerah bagi tahun 2018

Penyumbang utama peningkatan jumlah cukai taksiran dicatatkan oleh Dewan Bandaraya Kota Kinabalu yang merekodkan kutipan cukai tertinggi sebanyak RM75.6 juta. Hasil kutipan ini meningkat 6.1 peratus berbanding tahun 2017 berjumlah RM71.2 juta seperti pada Carta 5.10.

6.1%

Peningkatan hasil cukai taksiran DB Kota Kinabalu

Sebanyak 10 PBT menunjukkan peningkatan jumlah cukai taksiran melebihi RM0.2 juta. Bagi kumpulan majlis perbandaran, sejumlah RM24.7 juta telah dikutip oleh Majlis Perbandaran Sandakan iaitu jumlah tertinggi bagi kumpulan tersebut. Manakala, Majlis Perbandaran Tawau pula memperoleh cukai taksiran sebanyak RM20.0 juta pada tahun 2018.

Bagi kumpulan majlis daerah pula, perolehan cukai taksiran tertinggi direkodkan oleh Majlis Daerah Penampang jumlah perolehan sebanyak RM13.5 juta atau peningkatan sebanyak 8.0 peratus berbanding tahun sebelumnya (2017: RM12.5 juta). Ini diikuti oleh Majlis Daerah Lahad Datu (RM6.5 juta), Majlis Daerah Tuaran* (RM3.5 juta), Majlis Daerah Sipitang (RM2.6 juta), dan Majlis Daerah Papar (RM2.3 juta).

Carta 5.10 **Hasil cukai taksiran PBT Sabah, 2017-2018**

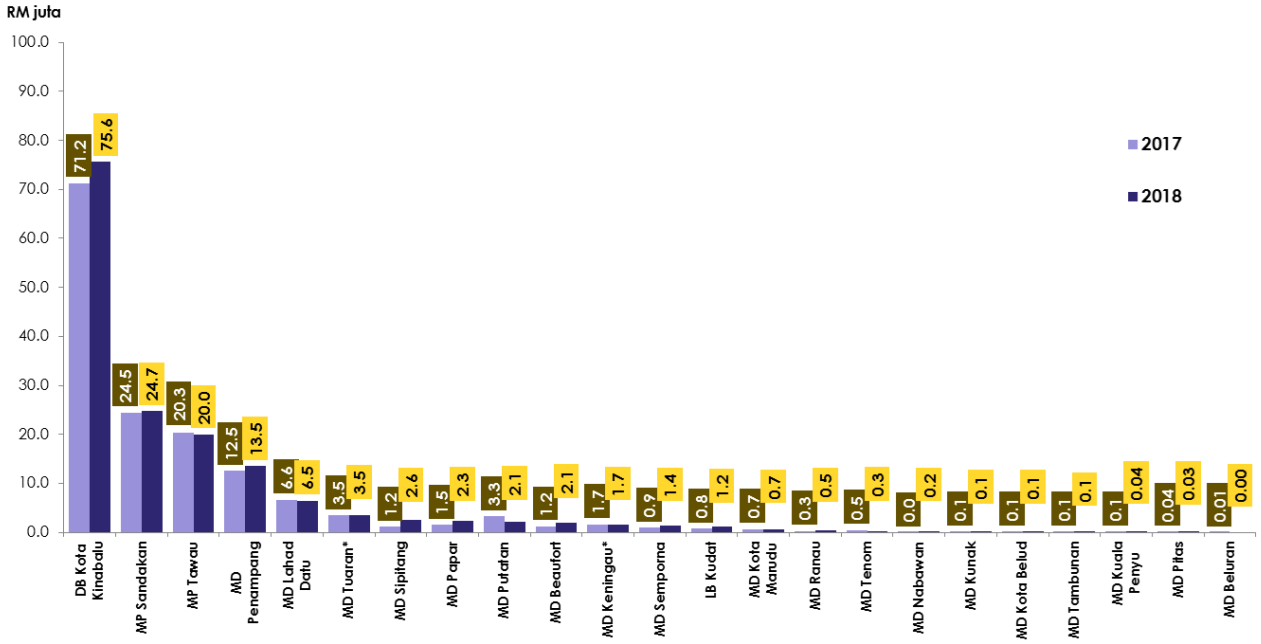

Sumber: Laporan Ketua Audit Negara, Jabatan Audit Negara Malaysia
* Buku Anggaran Majlis-majlis Perbandaran, Lembaga Bandaran Kudat dan Majlis-majlis Daerah bagi tahun 2017 dan 2018

Muka surat ini sengaja dibiarkan kosong.

SABAH 2019

6 NOTA TEKNIKAL

- AKAUN NEGARA
- INDEKS HARGA PENGGUNA
- PENDUDUK
- TENAGA BURUH
- GAJI & UPAH
- STATISTIK SISWAZAH
- PENDAPATAN DAN PERBELANJAAN PENGGUNAAN ISI RUMAH
- PELANCONGAN DOMESTIK

KONSEP	DEFINISI
1. PENGENALAN	Penyusunan Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) mengikut Negeri di Malaysia merangkumi 13 buah negeri, W.P. Kuala Lumpur (termasuk W.P. Putrajaya) dan W.P. Labuan. Penerbitan ini menyediakan anggaran tahunan pada harga malar 2015 bagi tahun 2015 hingga 2019 mengikut kaedah pengeluaran. Konsep dan kaedah yang digariskan adalah berasaskan *2008 SNA* yang ditakrifkan oleh Pertubuhan Bangsa-Bangsa Bersatu.
2. KONSEP KELUARAN DALAM NEGERI KASAR	KDNK boleh diukur dengan menggunakan tiga kaedah iaitu, kaedah pengeluaran (penjumlahan nilai ditambah), perbelanjaan (penjumlahan perbelanjaan akhir) dan pendapatan (penjumlahan pendapatan yang diagihkan oleh unit pengeluar residen). Walau bagaimanapun, penerbitan ini hanya menumpu kepada kaedah pengeluaran sahaja. Pada asasnya KDNK ialah konsep nilai ditambah. Ia adalah jumlah nilai ditambah bagi semua pengeluar residen ditambah dengan cukai dan ditolak subsidi atas produk yang tidak termasuk dalam pengiraan output.
2.1 Pendekatan pengeluaran	KDNK berasaskan pendekatan pengeluaran (output) boleh didefinisikan sebagai jumlah nilai barangan dan perkhidmatan yang dikeluarkan di Malaysia setelah ditolak dengan barangan dan perkhidmatan yang digunakan dalam proses pengeluaran (penggunaan perantaraan) sebelum ditolak penggunaan modal tetap. Kaedah ini turut dikenali sebagai kaedah nilai ditambah kerana ia bersamaan dengan penjumlahan nilai ditambah iaitu jumlah perbezaan di antara nilai output kasar unit pengeluaran residen (yang diukur dalam harga pengeluar) dengan nilai penggunaan perantaraan (yang diukur dalam nilai pembeli) dan ditambah dengan duti import. Perbezaan di antara output kasar dengan penggunaan perantaraan adalah nilai ditambah. Kaedah ini akan dapat menunjukkan sumbangan setiap aktiviti ekonomi terhadap keseluruhan KDNK. Unit pengeluaran dianggap sebagai residen yang mana individu atau isi rumah yang tinggal atau menetap di sesebuah negeri bagi tempoh tidak kurang dari satu tahun, manakala bagi pertubuhan pula ialah apabila ia mengekalkan pusat

KONSEP	DEFINISI
	kepentingan ekonominya di wilayah ekonomi negeri tersebut sepanjang tempoh rujukan berkenaan. Wilayah ekonomi adalah terdiri daripada mana-mana kawasan geografi yang ditadbir oleh kerajaan negeri, di mana orang, barang, perkhidmatan, dan modal adalah bergerak secara bebas. KDNK pada harga pasaran/pembeli mewakili keputusan akhir daripada aktiviti pengeluaran oleh unit pengeluar residen. Sesuatu unit institusi dianggap residen bagi sesebuah wilayah ekonomi apabila wujudnya perkaitan yang kuat antara unit institusi tersebut di wilayah ekonomi tertentu, dengan kata lain pusat kepentingan ekonomi utama *(2008 SNA)*.
2.2 Pusat kepentingan ekonomi utama	Pusat kepentingan ekonomi utama merangkumi kawalan efektif sesebuah kerajaan negeri terhadap aktiviti ekonomi yang dilakukan khususnya ke atas hak pemilikan. Wilayah ekonomi adalah termasuk tanah, ruang udara, pengairan, hak ke atas perikanan, minyak atau mineral. Biasanya, kawalan efektif kerajaan negeri boleh dilihat melalui pemberian lesen, kawalan operasi dan sebagainya. Sesuatu unit institusi mempunyai pusat kepentingan ekonomi yang dominan dalam sesebuah wilayah ekonomi apabila wujudnya lokasi, tempat kediaman, tempat pengeluaran atau lain-lain premis. Setiap unit tersebut terlibat dalam aktiviti ekonomi dan transaksi berskala besar bagi satu tempoh masa yang panjang. Berdasarkan *2008 SNA*, terdapat tiga jenis unit institusi iaitu yang mempunyai pusat kepentingan ekonomi dan kebanyakan aktiviti adalah di dalam lingkungan satu wilayah; unit pelbagai wilayah dengan pusat kepentingannya di beberapa wilayah tetapi bukan seluruh negara; dan unit yang beroperasi pada peringkat nasional, iaitu pusat kepentingannya tidak boleh dikaitkan dengan kedudukan geografi (negeri Supra).
2.3 Negeri Supra	Negeri Supra pada peringkat negeri adalah bersamaan dengan organisasi luar wilayah pada peringkat nasional Di Malaysia, negeri Supra merangkumi aktiviti pengeluaran yang melangkaui pusat kepentingan ekonomi utama bagi mana-mana negeri.

KONSEP	DEFINISI
2.4 KDNK pada harga malar	KDNK pada harga malar adalah nilai KDNK tanpa kesan harga berdasarkan tingkat harga terpilih pada tahun rujukan/asas. Sebagai satu kaedah mengukur pengeluaran, KDNK mengukur jumlah nilai pengeluaran barangan dan perkhidmatan oleh residen sesebuah negara dalam tempoh tertentu sebelum ditolak peruntukan untuk penggunaan modal tetap. Pengukuran nilai barangan dan perkhidmatan dalam bentuk wang (Ringgit Malaysia) bergantung kepada perubahan harga dan kuantiti. Pengasingan kesan harga daripada penganggaran nilai adalah penting bagi membolehkan perbandingan sebenar iaitu perubahan tingkat/kuantiti barang dan perkhidmatan yang berlaku dalam aktiviti ekonomi dapat diukur. Kaedah deflasi terbahagi kepada deflasi tunggal dan deflasi berganda digunakan untuk mendapatkan siri harga malar. Kaedah deflasi tunggal mengeluarkan pengaruh harga daripada output atau input yang telah dianggarkan manakala kaedah deflasi berganda pula mengeluarkan pengaruh harga daripada kedua-dua output dan input. Oleh yang demikian, nilai ditambah adalah perbezaan daripada hasil tolak output dan input. Kaedah deflasi berganda digunakan secara meluas dalam KDNK bagi kaedah pengeluaran.
3. SKOP DAN LIPUTAN	Penyusunan KDNK mengikut negeri mengguna pakai *MSIC 2008* sebagai asas penyusunan. Ini adalah sejajar dengan liputan banci dan penyiasatan yang dijalankan oleh Jabatan Perangkaan Malaysia. *MSIC 2008* adalah berasaskan *ISIC Rev. 4*. Walau bagaimanapun, bagi tujuan penyusunan ini, aktiviti ekonomi telah diagregatkan mengikut kesediaan data.
4. SEMAKAN DAN PENYELARASAN	KDNK Negeri bagi tahun 2017 telah dimuktamadkan berdasarkan data terkini antaranya penyiasatan tahunan dan penyata kewangan syarikat. Bagi tahun 2018, semakan adalah berdasarkan data terkini banci/penyiasatan tahunan/dwi tahunan dan akaun syarikat/ perusahaan individu.

KONSEP	DEFINISI
	Penyusunan bagi tahun 2019 adalah berdasarkan maklumat terkini seperti penyiasatan suku tahunan dan data sekunder daripada pelbagai agensi.
5. EKSPORT DAN IMPORT	Pintu keluar dan masuk. Pintu keluar dan masuk merujuk kepada laluan untuk keluar atau masuk dari negara ini sama ada melalui laut, udara atau tanah (termasuk saluran paip dan kabel). Nilai eksport atau import mengikut negeri berdasarkan pintu keluar dan masuk tidak menggambarkan eksport atau import oleh negeri berkenaan sebaliknya hanya melalui pintu keluar dan masuk di negeri tersebut sahaja. Sebagai contoh, sesuatu barangan mungkin dikeluarkan oleh syarikat di negeri A dan dieksport melalui pintu keluar di negeri B. Berdasarkan pintu keluar dan masuk, nilai eksport tersebut akan dilaporkan oleh negeri B. Nilai eksport atau import mengikut pintu keluar dan masuk tidak dilaporkan bagi negeri yang mempunyai kurang daripada tiga pintu keluar dan masuk.

INDEKS HARGA PENGGUNA

KONSEP	DEFINISI
1. INDEKS HARGA PENGGUNA	IHP mengukur perubahan peratus kos pembelian mengikut masa bagi "bakul" tetap barangan dan perkhidmatan yang mewakili corak purata pembelian oleh sekumpulan penduduk pada sesuatu tempoh masa yang ditetapkan. "Bakul" ini merujuk kepada barangan dan perkhidmatan yang mempunyai kualiti dan kuantiti yang seakan-akan sama atau tidak berubah, mengandungi item yang berada lama atau boleh di ukur secara berterusan di pasaran berbanding dengan masa. Perubahan harga barangan yang berlaku dalam bakul ini adalah disebabkan oleh perubahan harga yang sebenarnya sahaja, iaitu perubahan harga ini tidak berkaitan langsung dengan perubahan pada kuantiti atau kualiti barangan dan perkhidmatan tersebut. Barangan dan perkhidmatan yang diliputi dalam "bakul" ini adalah luas, dikelaskan berpandu kepada United Nations "*Classification of Individual Consumption According to Purpose* (COICOP)" dalam dua belas kumpulan berikut: • Makanan dan minuman bukan beralkohol • Minuman beralkohol dan tembakau • Pakaian dan kasut • Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain • Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah • Kesihatan • Pengangkutan • Komunikasi • Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan • Pendidikan • Restoran dan hotel • Pelbagai barangan dan perkhidmatan

PENDUDUK

KONSEP	DEFINISI
1. PENDUDUK	
1.1 Pertumbuhan penduduk	Pertumbuhan penduduk adalah perubahan penduduk sejajar dengan perubahan masa dan boleh dikira sebagai perubahan bilangan individu dalam penduduk menggunakan "per unit masa" sebagai pengukuran.

Formula:

$$\text{Purata kadar pertumbuhan penduduk tahunan} = \frac{1}{n} \ln \frac{P_{t+n}}{P_t} \times 100$$

di mana

P_t	=	bilangan penduduk pada tahun t
P_{t+n}	=	bilangan penduduk pada tahun t+n
n	=	bilangan tahun; dan
ln	=	logaritma asli

1.2 Kepadatan penduduk

Kepadatan penduduk sekilometer persegi telah dikira sebagai nisbah bilangan penduduk sesuatu kawasan geografi kepada keluasan dalam kilometer persegi bagi kawasan yang sama.

1.3 Agama

Merujuk kepada pengenalan atau perkaitan seseorang individu kepada satu set atau sistem kepercayaan dan amalan kepercayaan tersebut.

1.4 Etnik

Pengelasan etnik adalah seperti berikut:

Malaysia dan Semenanjung Malaysia	Sabah dan W. P. Labuan	Sarawak
Warganegara Malaysia	Warganegara Malaysia	Warganegara Malaysia
Bumiputera	Bumiputera	Bumiputera
Melayu	Melayu	Melayu
Bumiputera Lain	Kadazan/ Dusun	Iban
	Bajau	Bidayuh
	Murut	Melanau
	Bumiputera Lain	Bumiputera Lain
Cina	Cina	Cina
India	India	India
Lain-lain	Lain-lain	Lain-lain
Bukan Warganegara Malaysia	Bukan Warganegara Malaysia	Bukan Warganegara Malaysia

KONSEP	DEFINISI
1.5 Anggaran penduduk antara banci	Anggaran penduduk antara banci adalah anggaran penduduk bagi tarikh rujukan antara dua banci dan merupakan data siri masa anggaran penduduk yang muktamad. Data ini diselaraskan semula bagi setiap sepuluh tahun iaitu selepas Banci Penduduk dan Perumahan dijalankan menggunakan set data kelahiran dan kematian muktamad. Kaedah yang digunakan adalah kaedah ketakatan ke hadapan dan ketakatan berbalik.
1.6 Anggaran penduduk semasa	Anggaran penduduk semasa merujuk kepada saiz penduduk semasa di sesuatu kawasan. Anggaran ini dikira setiap tahun dan kaedah yang digunakan adalah kaedah komponen kohort iaitu pengiraannya berdasarkan perubahan komponen penduduk iaitu kelahiran, kematian serta migrasi dalaman dan antarabangsa bagi tahun semasa. Anggaran ini memberi gambaran tentang pertumbuhan dan perubahan penduduk dari segi struktur dan komposisinya.
1.7 Unjuran penduduk	Unjuran penduduk adalah anggaran penduduk yang diunjurkan untuk masa depan. Unjuran ini dikira setiap sepuluh tahun iaitu selepas Banci Penduduk dan Perumahan dijalankan. Kaedah komponen kohort yang terdiri daripada kelahiran, kematian dan migrasi bersih digunakan dalam membuat unjuran ini. Unjuran penduduk memberi gambaran tentang kemungkinan perubahan penduduk berdasarkan andaian kelahiran, kematian, migrasi dalaman dan antarabangsa masa depan.
1.8 Nisbah jantina	Merujuk kepada bilangan lelaki bagi setiap 100 perempuan.
1.9 Umur penengah	Umur penengah ialah umur yang membahagikan taburan penduduk kepada dua kumpulan yang sama saiznya, di mana separuh daripadanya berada di bawah umur ini, manakala separuh lagi melebihi umur tersebut.

KONSEP	DEFINISI
1.10 Jumlah nisbah tanggungan	Merujuk kepada nisbah bilangan penduduk yang berumur bawah 15 tahun dan yang berumur 65 tahun dan lebih kepada bilangan penduduk yang berumur 15-64 tahun. Formula: $\text{Jumlah nisbah tanggungan} = \frac{\text{(Bilangan penduduk umur bawah 15 tahun + bilangan penduduk umur 65 tahun dan lebih) dalam tahun, t}}{\text{Bilangan penduduk umur 15-64 tahun dalam tahun, t}} \times 100$
1.11 Nisbah tanggungan umur muda	Merujuk kepada nisbah di antara bilangan penduduk yang berumur bawah 15 tahun kepada bilangan penduduk yang berumur 15-64 tahun. Formula: $\text{Nisbah tanggungan umur muda} = \frac{\text{Bilangan penduduk umur bawah 15 tahun dalam tahun, t}}{\text{Bilangan penduduk umur 15-64 tahun dalam tahun, t}} \times 100$
1.12 Nisbah tanggungan umur tua	Merujuk kepada nisbah di antara bilangan penduduk yang berumur 65 tahun dan lebih kepada bilangan penduduk yang berumur 15-64 tahun. Formula: $\text{Nisbah tanggungan umur tua} = \frac{\text{Bilangan penduduk umur 65 tahun dan lebih dalam tahun, t}}{\text{Bilangan penduduk umur 15-64 tahun dalam tahun, t}} \times 100$

KONSEP	DEFINISI
2. PERANGKAAN PENTING	
2.1 Kelahiran hidup	Merujuk kepada kelahiran yang bernyawa semasa dilahirkan walaupun hanya seketika.

Formula:

$$\text{Kadar kelahiran kasar} = \frac{\text{Bilangan kelahiran hidup dalam tahun, t}}{\text{Penduduk pertengahan tahun dalam tahun, t}} \times 1{,}000$$

2.2 Kadar kesuburan jumlah

Merujuk kepada purata bilangan anak yang akan dilahirkan sekiranya seseorang perempuan terus hidup sehingga akhir tempoh reproduktifnya dan di sepanjang tempoh itu tertakluk kepada kadar kesuburan umur tertentu bagi sesuatu tahun.

[Kadar ini diperoleh dengan menjumlahkan kadar kesuburan umur tertentu perempuan yang berumur 15-49 tahun (mengikut kumpulan umur lima tahun) dan didarabkan dengan 5].

Formula:

$$\text{Kadar kesuburan jumlah} = 5\sum_{i} \left(\text{kadar kesuburan umur tertentu}\right)$$

di mana: i = (15–19), (20–24),…, (45–49)

2.3 Kematian bayi

Merujuk kepada kematian bayi yang berumur kurang daripada 1 tahun.

Formula:

$$\text{Kadar mortaliti bayi} = \frac{\text{Bilangan kematian umur kurang daripada 1 tahun dalam tahun, t}}{\text{Bilangan kelahiran hidup dalam tahun, t}} \times 1{,}000$$

KONSEP	DEFINISI
2.4 Kematian ibu bersalin	Merujuk kepada kematian seorang wanita yang hamil, ketika melahirkan anak sehingga 42 hari selepas melahirkan anak atau keguguran akibat daripada proses kehamilan dan pengendaliannya atau penyakit-penyakit yang menjejaskan kesihatan ibu dan bukan dari penyebab-penyebab kemalangan atau kebetulan. Formula: $\text{Nisbah mortaliti ibu bersalin} = \dfrac{\text{Bilangan kematian yang disebabkan oleh kesulitan semasa hamil atau semasa melahirkan anak atau kematian dalam tempoh 42 hari selepas bersalin dalam tahun, t}}{\text{Bilangan kelahiran hidup dalam tahun, t}} \times 100{,}000$

3. JANGKAAN HAYAT

3.1 Jangkaan hayat	Purata baki umur (tahun) seseorang dijangka akan dapat hidup pada permulaan umur tertentu.
3.2 Jangkaan hayat ketika lahir	Jangkaan purata bilangan tahun seseorang bayi yang baru lahir akan hidup dengan mengandaikan corak kadar kematian pada umur tertentu yang tetap.

TENAGA BURUH

KONSEP	DEFINISI
1. SURVEI TENAGA BURUH	Survei Tenaga Buruh menggunakan pendekatan taraf sebenar yang mana seseorang itu dikelaskan berasaskan kegiatannya dalam tenaga buruh semasa minggu rujukan. Taraf aktiviti ini terbahagi kepada kategori berikut:

i) Tenaga buruh
Tenaga buruh merujuk kepada penduduk dalam kumpulan umur bekerja sama ada bekerja atau menganggur.

ii) Bekerja
Semua orang yang bekerja sekurang-kurangnya sejam semasa minggu rujukan untuk mendapatkan upah, keuntungan atau keuntungan keluarga sama ada sebagai majikan, pekerja, bekerja sendiri atau pekerja keluarga tanpa gaji. Mereka juga dianggap bekerja jika:

a. Tidak bekerja semasa minggu rujukan disebabkan sakit, kecederaan, tiada upaya, cuaca buruk, bercuti, pertelingkahan buruh dan sebab-sebab sosial atau keagamaan tetapi mempunyai pekerjaan, ladang, perusahaan atau perusahaan keluarga lain untuk kembali bekerja.

b. Tidak bekerja buat sementara waktu tetapi bergaji dan pasti akan dipanggil bekerja semula.

c. Bekerja kurang daripada 30 jam semasa minggu rujukan disebabkan bentuk kerja atau disebabkan kurang kerja dan berkeupayaan serta sanggup menerima tambahan bilangan jam bekerja. Kumpulan ini merupakan guna tenaga tidak penuh.

Mereka yang bekerja lebih daripada 30 jam semasa minggu rujukan merupakan guna tenaga penuh.

iii) Menganggur
Penganggur adalah mereka yang tidak bekerja semasa minggu rujukan dan dikelaskan kepada dua kumpulan iaitu penganggur aktif dan penganggur tidak aktif.

KONSEP	DEFINISI
	Penganggur aktif adalah mereka yang bersedia untuk bekerja dan aktif mencari pekerjaan dalam minggu rujukan. Penganggur tidak aktif adalah mereka yang berada dalam kategori berikut: a. Tidak mencari pekerjaan dalam minggu rujukan kerana percaya tidak terdapat pekerjaan atau pun tidak berkelayakan. b. Mungkin mencari pekerjaan jika tidak kerana sakit atau keadaan cuaca. c. Telah mencari pekerjaan sebelum minggu rujukan dan sedang menunggu jawapan permohonan pekerjaan. iv) Luar tenaga buruh Penduduk yang tidak dikelaskan sebagai bekerja atau menganggur dikategorikan sebagai luar tenaga buruh. Kategori ini terdiri daripada suri rumah, pelajar (termasuk mereka yang akan melanjutkan pelajaran), mereka yang telah bersara, tidak berkeupayaan dan mereka yang tidak berminat untuk mencari pekerjaan. Aktiviti ekonomi penduduk pada keseluruhannya bergantung kepada ciri-ciri demografi sesuatu populasi. Dengan itu, pecahan mereka yang aktif secara ekonomi berbeza di antara kumpulan-kumpulan kecil penduduk tersebut. Perbezaan ini diukur dengan kadar aktiviti tertentu yang dikenali sebagai kadar penyertaan tenaga buruh.
2. KADAR PENYERTAAN TENAGA BURUH	Kadar penyertaan tenaga buruh ditakrifkan sebagai perkadaran penduduk dalam tenaga buruh kepada penduduk dalam umur bekerja (15–64 tahun) dalam bentuk peratusan. Formulanya adalah seperti berikut:

KONSEP	DEFINISI
	Formula:
	$$\text{Kadar penyertaan tenaga buruh} = \frac{\text{Bilangan penduduk dalam tenaga buruh}}{\text{Bilangan penduduk umur bekerja (15–64 tahun)}} \times 100$$
3. KADAR PENGANGGURAN	Kadar pengangguran ialah perkadaran penduduk yang menganggur kepada jumlah penduduk di dalam tenaga buruh. Kadar ini mengukur peratus penduduk di dalam tenaga buruh yang tidak bekerja. Kadar pengangguran dikira menggunakan formula berikut:
	Formula:
	$$\text{Kadar pengangguran} = \frac{\text{Bilangan penganggur}}{\text{Bilangan penduduk dalam tenaga buruh}} \times 100$$

GAJI & UPAH

KONSEP	DEFINISI
1. SURVEI GAJI & UPAH	Survei Gaji & Upah dijalankan dalam tempoh Januari hingga Disember untuk menyediakan statistik gaji & upah di peringkat nasional dan negeri serta kawasan bandar dan luar bandar. Pendekatan yang lengkap dan sistematik dalam pengumpulan dan prosesan data dikekalkan dari semasa ke semasa dengan tujuan untuk mendapatkan perbandingan statistik siri masa. Maklumat gaji & upah yang dipungut adalah merujuk kepada pekerjaan utama yang dilakukan oleh pekerja kerajaan atau swasta dalam bulan rujukan. Maklumat kadar upah dapat digunakan untuk mengukur perbezaan upah dan juga menilai kaitan gaji & upah dengan mobiliti buruh. Statistik gaji & upah yang dipaparkan dalam laporan ini adalah merujuk kepada kadar upah merangkumi gaji pokok, elaun sara hidup dan lain-lain elaun dalam bentuk tunai atau mata benda seperti makanan dan penginapan percuma atau konsesi yang dibayar secara tetap dan berkala serta bayaran kerja lebih masa. Walau bagaimanapun, ia tidak termasuk bonus dan gratuiti, elaun keluarga dan lain-lain bayaran keselamatan sosial oleh majikan.
2. OBJEKTIF SURVEI	Objektif utama Survei Gaji & Upah ialah untuk mendapatkan kadar upah daripada pekerjaan utama melalui pendekatan isi rumah. Indikator utama gaji & upah bulanan daripada survei ini merupakan maklumat penting pasaran buruh yang dapat digunakan oleh agensi kerajaan sebagai input dalam perancangan dan pembentukan polisi serta pelaksanaan program berkaitan pembangunan sumber manusia dan sosial.
3. SKOP DAN LIPUTAN	Populasi Survei Gaji & Upah adalah sama dengan Survei Tenaga Buruh (STB) iaitu meliputi kedua-dua kawasan bandar dan luar bandar bagi daerah pentadbiran dalam semua negeri di Malaysia. Definisi populasi survei meliputi penduduk yang tinggal di tempat kediaman (TK) persendirian dan tidak termasuk mereka yang tinggal di TK institusi seperti hotel, asrama, hospital, penjara, rumah tumpangan dan pekerja yang tinggal di rumah kongsi.

KONSEP	DEFINISI
	Bagi tujuan analisis, Survei Gaji & Upah mengambil maklumat pekerja yang berumur 15 hingga 64 tahun. Ini selari dengan analisis STB yang mengguna pakai kumpulan umur tersebut bagi mengukur penduduk yang aktif dalam ekonomi.
4. RANGKA PENSAMPELAN	Rangka yang digunakan bagi pemilihan sampel Survei Gaji & Upah 2018 adalah berdasarkan Rangka Pensampelan Isi Rumah yang terdiri daripada blok penghitungan (BP) yang diwujudkan untuk Banci Penduduk dan Perumahan 2010 dan dikemas kini dari semasa ke semasa

STATISTIK SISWAZAH

KONSEP	DEFINISI
1. SISWAZAH	Merujuk kepada individu berumur 15 tahun dan lebih yang memiliki sijil tertinggi yang diperoleh daripada universiti, kolej, politeknik, badan yang diiktiraf atau setaraf, dengan tempoh pengajian sekurang-kurangnya dua tahun. Siswazah dikelaskan kepada dua kategori iaitu siswazah yang memiliki diploma dan ijazah. i. Diploma Merujuk kepada sijil dan diploma atau setaraf yang diterima daripada universiti, kolej, diploma politeknik, badan yang diiktiraf atau setaraf. Tempoh pengajian untuk memperoleh diploma atau sijil adalah sekurang-kurangnya dua tahun. ii. Ijazah Ijazah merujuk kepada semua ijazah universiti (Sarjana Muda, Sarjana atau Doktor Falsafah) yang diperoleh daripada institusi pengajian tinggi awam dan swasta yang diiktiraf di Malaysia dan di luar negara.
2. KADAR PENYERTAAN TENAGA BURUH SISWAZAH	Aktiviti ekonomi penduduk pada keseluruhannya bergantung kepada ciri-ciri demografi sesuatu populasi. Dengan itu, pecahan mereka yang aktif secara ekonomi berbeza di antara kumpulan-kumpulan kecil penduduk tersebut. Perbezaan ini diukur dengan kadar aktiviti tertentu yang dikenali sebagai kadar penyertaan tenaga buruh. Bagi siswazah, KPTBS ditakrifkan sebagai perkadaran siswazah dalam tenaga buruh kepada jumlah siswazah umur bekerja (15 tahun dan lebih) yang dilaporkan dalam peratusan seperti berikut: $\text{Kadar penyertaan tenaga buruh siswazah} = \frac{\text{Bilangan siswazah dalam tenaga buruh}}{\text{Bilangan siswazah dalam umur bekerja (15 tahun dan lebih)}} \times 100$

KONSEP	DEFINISI
3. KADAR PENGANGGURAN SISWAZAH	Kadar pengangguran siswazah ialah perkadaran siswazah menganggur kepada bilangan siswazah dalam tenaga buruh. Kadar ini mengukur peratus siswazah di dalam tenaga buruh yang tidak bekerja. Kadar pengangguran siswazah adalah dikira menggunakan formula berikut:

$$\text{Kadar pengangguran siswazah} = \frac{\text{Bilangan siswazah menganggur}}{\text{Bilangan siswazah dalam tenaga buruh}} \times 100$$

4. STATUS AKTIVITI SISWAZAH

Status aktiviti seseorang siswazah adalah berdasarkan kepada kegiatan aktiviti dalam pasaran buruh. Status siswazah dikategorikan seperti berikut:

i. Tenaga buruh siswazah

Merujuk kepada siswazah berumur 15 tahun dan lebih sama ada bekerja atau menganggur.

ii. Siswazah bekerja

Siswazah yang bekerja sekurang-kurangnya sejam semasa minggu rujukan untuk mendapatkan upah, keuntungan atau keuntungan keluarga sama ada sebagai majikan, pekerja, bekerja sendiri atau pekerja keluarga tanpa gaji. Mereka juga dianggap bekerja jika:

a. tidak bekerja semasa minggu rujukan disebabkan sakit, kecederaan, tiada upaya, cuaca buruk, bercuti, pertelingkahan buruh dan sebab-sebab sosial atau keagamaan tetapi mempunyai pekerjaan, ladang, perusahaan atau perusahaan keluarga lain untuk kembali bekerja;
b. tidak bekerja buat sementara waktu tetapi bergaji dan pasti akan dipanggil bekerja semula;
c. bekerja kurang daripada 30 jam semasa minggu rujukan disebabkan bentuk kerja atau disebabkan kurang kerja serta sanggup menerima tambahan bilangan jam bekerja. Kumpulan ini merupakan guna tenaga tidak penuh.

KONSEP **DEFINISI**

Mereka yang bekerja lebih daripada 30 jam semasa minggu rujukan merupakan guna tenaga penuh.

iii. Siswazah menganggur

Siswazah menganggur adalah mereka yang tidak bekerja semasa minggu rujukan dan dapat dikelaskan kepada dua kumpulan iaitu:

Penganggur aktif	Penganggur tidak aktif
Siswazah yang bersedia untuk bekerja dan aktif mencari pekerjaan dalam minggu rujukan.	i. Tidak mencari pekerjaan dalam minggu rujukan kerana percaya tidak terdapat pekerjaan atau pun tidak berkelayakan. ii. Mungkin mencari pekerjaan jika tidak kerana sakit atau keadaaan cuaca. iii. Telah mencari pekerjaan sebelum minggu rujukandan sedang menunggu jawapan permohonan pekerjaan

iv. Siswazah luar tenaga buruh

Siswazah yang tidak dikelaskan sebagai bekerja atau menganggur dikategorikan sebagai siswazah luar tenaga buruh. Kategori ini terdiri daripada suri rumah, pelajar (termasuk mereka yang akan melanjutkan pelajaran), mereka yang telah bersara, tidak berkeupayaan dan mereka yang tidak berminat untuk mencari pekerjaan.

PENDAPATAN DAN PERBELANJAAN PENGGUNAAN ISI RUMAH

KONSEP	DEFINISI
1. PERBELANJAAN ISI RUMAH	Definisi perbelanjaan isi rumah (IR) yang digunapakai dalam penyiasatan ini adalah mengikut konsep dan garis panduan oleh United Nations menerusi penerbitan *A System of National Accounts, 2008* oleh *United Nations* dan *Framework for Statistics on the Distribution of Household Income, Consumption and Wealth, 2013* yang diterbitkan oleh *Organisation for Economic Co-operation and Development* (OECD). Perbelanjaan IR ini boleh dibahagikan kepada dua jenis iaitu perbelanjaan penggunaan dan perbelanjaan bukan penggunaan.
2. PERBELANJAAN PENGGUNAAN ISI RUMAH	Perbelanjaan penggunaan IR adalah segala perbelanjaan untuk kegunaan persendirian ke atas barangan dan perkhidmatan sepanjang tempoh rujukan. Perbelanjaan ini termasuk: Semua perbelanjaan sama ada tunai atau kredit oleh ahli-ahli IR ke atas barangan dan perkhidmatan untuk kegunaan persendirian. Jenis perbelanjaan ini termasuk juga cukai-cukai yang dibayar untuk mendapatkan definisi perbelanjaan isi rumah yang digunapakai dalam penyiasatan ini adalah mengikut konsep dan garis panduan oleh *United Nations* menerusi penerbitan A *System of National Accounts, 2008* oleh *United Nations* dan *Framework for Statistics on the Distribution of Household Income, Consumption and Wealth, 2013* yang diterbitkan oleh *Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD)*. Perbelanjaan IR ini boleh dibahagikan kepada dua jenis iaitu perbelanjaan penggunaan dan perbelanjaan bukan penggunaan. Perbelanjaan penggunaan IR adalah segala perbelanjaan untuk kegunaan persendirian ke atas barangan dan perkhidmatan sepanjang tempoh rujukan. Perbelanjaan ini termasuk: i. Semua perbelanjaan sama ada tunai atau kredit oleh ahli-ahli IR ke atas barangan dan perkhidmatan untuk kegunaan persendirian. Jenis perbelanjaan ini termasuk juga cukai-cukai yang dibayar untuk mendapatkan barangan dan perkhidmatan tersebut.

KONSEP	DEFINISI
	ii. Semua barangan, perkhidmatan dan kemudahan yang diterima dalam bentuk mata benda sama ada secara percuma atau konsesi, diambil kira sebagai perbelanjaan. Contohnya, makanan dan tempat penginapan percuma atau dengan bayaran konsesi. Nilai daripada makanan dan tempat penginapan tersebut dikira sebagai perbelanjaan kepada IR berkenaan; iii. Barangan penggunaan sendiri. Contohnya sayur-sayuran hasil tanaman sendiri atau barangan yang diambil dari kedai runcit sendiri untuk kegunaan persendirian perlu dibuat imputasi mengikut harga runcit. Nilai harga tersebut dikira sebagai perbelanjaan IR berkenaan; dan iv. Nilai sewa bersih rumah yang diduduki oleh pemiliknya juga diambil kira sebagai perbelanjaan. Nilai sewa tersebut perlu dibuat imputasi mengikut nilai sewa pasaran semasa untuk jenis rumah yang sama di kawasan yang sama.
3. PERKARA-PERKARA YANG TIDAK TERMASUK DALAM PERBELANJAAN ISI RUMAH	Perkara-perkara yang TIDAK TERMASUK dalam perbelanjaan IR adalah seperti berikut: i. Perbelanjaan untuk makanan, penginapan, perjalanan dan hiburan semasa bertugas sama ada untuk perniagaan atau urusan kerajaan, perbelanjaan pakaian seragam, peralatan & kelengkapan kerja dan lain-lain untuk kegunaan pekerjaan yang dibayar oleh seorang kakitangan berkaitan dengan perniagaan majikannya dan dibayar balik oleh majikan. ii. Perkhidmatan yang diberi percuma kepada orang awam contohnya perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan di taman permainan kanak-kanak dan tempat letak kereta awam percuma.
4. PENGELASAN ITEM PERBELANJAAN	Perbelanjaan diklasifikasikan kepada 13 kumpulan utama mengikut *Classification of Individual Consumption According to Purpose (COICOP), United Nations*: 01 Makanan & minuman bukan alkohol 02 Minuman alkohol & tembakau 03 Pakaian & kasut 04 Perumahan, air, elektrik, gas & bahan api lain

KONSEP	DEFINISI
	05 Hiasan, perkakasan & penyelenggaraan IR 06 Kesihatan 07 Pengangkutan 08 Komunikasi 09 Perkhidmatan rekreasi & kebudayaan 10 Pendidikan 11 Restoran dan hotel 12 Pelbagai barangan & perkhidmatan 13 Pelbagai perbelanjaan & perbelanjaan kewangan Walau bagaimanapun, dalam penerbitan ini, item-item perbelanjaan penggunaan merangkumi 12 kumpulan utama (01 - 12) sahaja.
5. PENDAPATAN	Maklumat pendapatan yang terperinci diperoleh daripada ahli IR yang menerima pendapatan. Konsep dan definisi pendapatan yang digunakan dalam penyiasatan ini adalah merujuk kepada *Canberra Group Handbook on Household Income Statistics, Second Edition (2011)* yang diterbitkan oleh *United Nations*. Punca pendapatan adalah merangkumi: Pekerjaan bergaji Pendapatan pekerjaan bergaji boleh diterima dalam bentuk wang tunai atau dalam bentuk barangan dan perkhidmatan. Ini termasuk upah dan gaji untuk masa bekerja dan kerja yang dilakukan, bonus tunai dan ganjaran, komisen dan tips, elaun pengarah, bonus perkongsian keuntungan dan lain-lain bentuk pembayaran keuntungan yang berkaitan dan barangan & perkhidmatan percuma atau subsidi daripada majikan (termasuk makanan percuma/konsesi). Bekerja sendiri Pendapatan yang diterima oleh individu hasil daripada bekerja sendiri. Pendapatan bersih daripada bekerja sendiri termasuk keuntungan atau kerugian yang terakru kepada pemilik atau rakan kongsi atau mereka yang bekerja dalam perusahaan yang tidak diperbadankan. Ia juga termasuk anggaran nilai barangan dan perkhidmatan yang diperoleh melalui pertukaran barang serta barangan atau tanaman/

KONSEP	DEFINISI
	ternakan yang dihasilkan untuk kegunaan sendiri, setelah ditolak kos perbelanjaan. Asas untuk mengukur pendapatan daripada bekerja sendiri dalam statistik pendapatan IR adalah berdasarkan konsep pendapatan bersih, iaitu, nilai output kasar ditolak kos operasi dan selepas pelarasan bagi susut nilai aset yang digunakan dalam pengeluaran. Keuntungan berlaku apabila penerimaan adalah lebih besar daripada perbelanjaan operasi, manakala kerugian berlaku apabila perbelanjaan operasi adalah lebih besar daripada penerimaan.

PELANCONGAN DOMESTIK

KONSEP	DEFINISI
1. OBJEKTIF SURVEI	Objektif utama Survei Pelancongan Domestik ialah untuk mengumpul maklumat berkaitan profil serta corak perbelanjaan pelancongan domestik. Maklumat yang diperoleh digunakan untuk membantu kerajaan dalam merancang dan menggubal dasar pelancongan negara. Data yang dikumpul juga adalah bertujuan untuk Memberi input kepada penyusunan Akaun Satelit Pelancongan (TSA) yang dibangunkan oleh Jabatan Perangkaan Malaysia; dan memenuhi permintaan data daripada agensi-agensi berkaitan industri pelancongan.
2. KAEDAH PENGUMPULAN	Survei Pelancongan Domestik dijalankan melalui kaedah temuramah secara bersemuka dengan responden. Dalam tempoh survei, penemuramah yang terlatih akan melawat isi rumah di tempat kediaman terpilih untuk mengumpulkan maklumat pelancongan domestik termasuk butir-butir demografi semua ahli isi rumah. Semakan kualiti dijalankan dengan mengadakan lawatan semula bagi isi rumah terpilih untuk memastikan borang soal selidik lengkap diisi.
3. DATA YANG DIPUNGUT	Soalan-soalan berikut akan ditanya bagi ahli isi rumah yang melakukan perjalanan pelancongan domestik: a) Jenis perjalanan; b) Perjalanan harian; c) Perjalanan bermalam; d) Pendapatan bulanan; e) Bilangan hari bagi setiap perjalanan bermalam; f) Destinasi utama; g) Tujuan utama; h) Aktiviti utama; dan i) Perbelanjaan perjalanan pelancongan.
4. TEMPOH RUJUKAN	Pengumpulan data dibuat secara bulanan dari bulan Januari hingga Disember 2019. Maklumat yang dikumpulkan merujuk kepada bulan semasa.
5. SKOP DAN LIPUTAN	Survei Pelancongan Domestik meliputi kedua-dua kawasan bandar dan luar bandar bagi negeri-negeri di Malaysia. Survei ini meliputi residen yang tinggal di tempat kediaman persendirian dan tidak termasuk mereka yang tinggal di institusi-institusi seperti hotel, asrama, hospital, penjara, berek tentera dan rumah tumpangan.

PELANCONGAN DOMESTIK

KONSEP	DEFINISI
	Bagi tujuan pelaporan, hanya maklumat lengkap residen yang berumur 15 tahun dan ke atas yang ada melakukan perjalanan pelancongan domestik dipungut.
6. PELAWAT DOMESTIK	Pelawat domestik ditakrifkan sebagai residen atau mereka yang tinggal di Malaysia sekurang-kurangnya setahun termasuk ekspatriat dan bukan warganegara, yang melakukan perjalanan di luar persekitaran biasanya dalam tempoh kurang daripada setahun untuk tujuan perniagaan, mengisi masa lapang atau urusan peribadi selain untuk diambil bekerja di tempat yang dilawati. Pelawat domestik terdiri daripada pelancong dan pelawat harian. i) Pelancong merujuk kepada mereka yang melakukan perjalanan di dalam Malaysia sekurang-kurangnya satu malam (24 jam); manakala ii) Pelawat harian merujuk kepada mereka yang melakukan perjalanan di dalam Malaysia kurang daripada 24 jam.
7. PERJALANAN PELANCONGAN	Perjalanan pelancongan ditakrifkan sebagai perjalanan pelawat ke sesebuah tempat di luar dari persekitaran biasa mereka dalam tempoh tidak lebih dari satu tahun dengan tujuan utama (sama ada urusan perniagaan, percutian atau urusan peribadi) selain untuk untuk diambil bekerja oleh residen di tempat yang dilawati. Perjalanan pelancongan domestik merujuk kepada perjalanan ke sesuatu destinasi utama di dalam negara residen pelawat berkenaan. Perjalanan pelancongan domestik terbahagi kepada dua: i) Perjalanan harian Perjalanan keluar dari rumah yang jaraknya 50 km dan lebih pergi dan balik serta mengambil masa 4 jam dan lebih. Bagi jarak yang kurang dari 50 km pergi dan balik, masa yang digunakan hendaklah 4 jam dan lebih serta menggunakan kemudahan pelancongan seperti kemudahan pengangkutan/ penginapan/ makanan & minuman/ rekreasi.

KONSEP	DEFINISI
	ii) Perjalanan bermalam Perjalanan yang melibatkan seseorang meninggalkan tempat kediamannya sekurang-kurangnya untuk tempoh satu malam (24 jam) dengan tujuan perjalanan berkaitan dengan aktiviti pelancongan serta menggunakan kemudahan pelancongan. Perjalanan tersebut mestilah dalam tempoh kurang dari 12 bulan.
8. KEMUDAHAN PELANCONGAN	Kemudahan pelancongan adalah segala kemudahan yang membantu dalam menjayakan aktiviti pelancongan seperti kemudahan penginapan, makanan & minuman dan pengangkutan.
9. AKTIVITI PELANCONGAN	Aktiviti pelancongan adalah merujuk kepada perkara yang dilakukan semasa melancong atau semasa melakukan perjalanan pelancongan.
10. PERBELANJAAN PELANCONGAN DOMESTIK	Perbelanjaan pelancongan domestik merujuk kepada perbelanjaan yang dikeluarkan oleh pelawat domestik dalam sesebuah negara. Ia merujuk kepada jumlah yang dibayar bagi perolehan penggunaan barangan & perkhidmatan dan barang berharga, untuk kegunaan sendiri atau untuk diberi ketika dan semasa perjalanan pelancongan. Ini termasuk perbelanjaan yang dilakukan sendiri dan perbelanjaan yang dibayar oleh orang lain (contoh: majikan). Walau bagaimanapun, perbelanjaan berikut dikecualikan daripada perbelanjaan pelancongan domestik: • Pembelian aset kewangan dan aset bukan kewangan, termasuk tanah dan hartanah, tetapi barangan berharga dikecualikan; dan • Perbelanjaan barang-barang bagi tujuan untuk dijual semula samada bagi pihak ketiga (pengeluar atau lain-lain) atau keuntungan sendiri. Bagi pelancongan domestik, komponen perbelanjaan adalah seperti berikut: i) Membeli-belah Pembelian barang-barang termasuk pembelian barangan berharga seperti barangan kemas, lukisan dan lain-lain.

KONSEP	DEFINISI
	ii) Pembelian bahan api kenderaan Petrol, diesel dan *Natural Gas Vehicle* (NGV).
	iii) Pengangkutan Termasuk tambang kapal terbang, bas, teksi/ *e-hailing* (contoh: Grab), feri/ bot/ sampan dan keretapi. Ia turut meliputi perkhidmatan kereta sewa, bayaran tol dan bayaran tempat letak kereta.
	iv) Makanan & minuman Perbelanjaan makanan & minuman di restoran/ kafe/ gerai makan.
	v) Penginapan Pembayaran hotel/ motel/ chalet/ pangsapuri/ rumah rehat/ homestay dan lain-lain jenis penginapan berbayar.
	vi) Pakej Bayaran pakej yang disediakan oleh operator pelancongan atau agensi pelancongan.
	vii) Bayaran masuk/ tiket Perbelanjaan bagi aktiviti kesenian dan rekreasi seperti bayaran masuk taman tema, zoo, wayang gambar, konsert, teater dan lain-lain.
	viii) Aktiviti lain Perbelanjaan bagi aktiviti sukan, rawatan di klinik/ hospital/ pusat kesihatan, aktiviti spa, bayaran pendaftaran bagi seminar/ pertandingan, perjudian dan lain-lain.
	ix) Perbelanjaan oleh isi rumah yang dilawati Perbelanjaan ini termasuk perbelanjaan yang dinilai bagi penginapan serta makanan & minuman yang disediakan di rumah saudara/ rakan. Perbelanjaan ini tidak diambil kira di dalam penyusunan TSA.
11. DESTINASI UTAMA	Destinasi utama perjalanan pelancongan ditakrifkan sebagai tempat di mana tujuan utama perjalanan tersebut dilakukan. Walau bagaimanapun, sekiranya tiada destinasi utama yang dapat diberikan oleh pelawat, maka destinasi utama akan

KONSEP	DEFINISI
	dikelaskan berdasarkan masa yang diambil semasa berada di destinasi tersebut. Seterusnya, jika pelawat masih tidak dapat menetapkan destinasi utama maka destinasi utama ditetapkan berdasarkan jarak yang paling jauh dengan tempat tinggal biasa.
12. PURATA PERBELANJAAN PER PERJALANAN	Merujuk kepada perbelanjaan per pelawat bagi setiap perjalanan. Pengiraan dibuat dengan membahagikan jumlah perbelanjaan dengan bilangan perjalanan.

$$\text{Purata perbelanjaan per perjalanan} = \frac{\sum \text{Jumlah perbelanjaan}}{\sum \text{Bilangan perjalanan}}$$

13. PURATA BILANGAN HARI MENGINAP	Merujuk kepada bilangan hari menginap bagi setiap perjalanan. Pengiraan dibuat dengan membahagikan bilangan malam dengan bilangan perjalanan bermalam.

$$\text{Purata bilangan hari menginap} = \frac{\sum \text{Bilangan malam}}{\sum \text{Bilangan perjalanan bermalam}}$$

14. TUJUAN UTAMA PERJALANAN	Tujuan utama perjalanan bermaksud sebab utama responden melakukan perjalanan tersebut. Pengelasan perjalanan berdasarkan tujuan utama adalah seperti berikut: a) Melawat rakan & saudara mara; b) Percutian/ mengisi masa lapang/ berehat; c) Hiburan/ menghadiri acara khas/ sukan; d) Membeli-belah; e) Rawatan perubatan/ penjagaan diri; f) Urusan rasmi/ pendidikan; g) Amal ibadat/ melawat rumah ibadat; dan h) Perjalanan insentif/ lain-lain.

Muka surat ini sengaja dibiarkan kosong.

SABAH

2019

7 JADUAL PERANGKAAN

- AKAUN NEGARA
  - Nasional
  - Negeri
  - KDNK Sabah
- INDEKS HARGA PENGGUNA
- PENDUDUK
- TENAGA BURUH
- EKSPORT DAN IMPORT
- GAJI DAN UPAH
- STATISTIK SISWAZAH
- PENDAPATAN DAN PERBELANJAAN PENGGUNAAN ISI RUMAH

Jadual 7.1: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2019 - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	2015	2016	2017	2018[e]	2019[p]
1. Pertanian	**97,539**	**93,977**	**99,509**	**99,579**	**101,549**
1.1 Getah	3,348	3,138	3,432	2,829	3,002
1.2 Kelapa sawit	37,853	33,063	38,366	37,664	38,239
1.3 Ternakan	12,694	13,154	13,827	14,584	15,508
1.3.1 Ternakan ayam dan itik	7,683	8,015	8,330	8,669	9,267
1.3.2 Lembu/kerbau	1,058	1,044	1,029	1,037	1,148
1.3.3 Ternakan lain	3,953	4,096	4,468	4,878	5,093
1.4 Pertanian lain	22,652	23,547	24,293	25,291	26,273
1.4.1 Padi	2,205	2,246	2,225	2,362	2,370
1.4.2 Sayur-sayuran	9,541	10,031	10,400	10,837	11,374
1.4.3 Buah-buahan	4,155	4,286	4,414	4,613	4,777
1.4.4 Tanaman makanan	5,718	5,927	6,143	6,337	6,574
1.4.5 Lain-lain	1,032	1,057	1,112	1,142	1,178
1.5 Perhutanan dan pembalakan	8,810	8,642	7,266	6,986	6,382
1.6 Perikanan	12,181	12,433	12,325	12,225	12,144
1.6.1 Perikanan laut	8,007	8,380	8,093	8,081	8,076
1.6.2 Akuakultur	4,175	4,053	4,231	4,144	4,068
2. Perlombongan dan pengkuarian	**103,059**	**105,368**	**105,838**	**103,512**	**101,438**
2.1 Minyak mentah dan kondensat	46,526	46,821	45,807	45,438	42,006
2.2 Gas asli	49,119	50,607	51,492	49,330	50,384
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	7,414	7,940	8,539	8,744	9,048
3. Pembuatan	**262,379**	**273,899**	**290,464**	**304,843**	**316,320**
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	11,713	11,336	13,326	13,319	13,174
3.2 Prosesan makanan	13,428	14,233	15,094	16,149	17,270
3.3 Minuman	4,152	4,557	4,975	5,133	5,290
3.4 Produk tembakau	3,445	3,553	3,624	3,686	3,899
3.5 Tekstil dan pakaian	4,296	4,584	4,960	5,178	5,466
3.6 Kulit dan produk berkaitan	627	680	722	748	786
3.7 Keluaran kayu	6,471	6,699	6,938	7,323	7,695
3.8 Kertas dan produk kertas	3,895	4,066	4,287	4,473	4,677
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	3,492	3,687	3,863	4,013	4,184
3.10 Produk petroleum bertapis	34,341	35,522	36,750	37,962	39,026
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	28,572	30,239	31,612	33,071	33,782
3.12 Produk getah	6,415	6,642	7,062	7,419	7,933
3.13 Produk plastik	8,979	9,314	9,575	9,966	10,241
3.14 Produk mineral bukan logam	10,321	10,778	11,265	11,887	12,417
3.15 Logam asas	7,311	7,476	7,865	8,176	8,498
3.16 Produk logam yang direka	13,940	14,653	15,387	16,161	16,747
3.17 Jentera dan peralatan	8,294	8,753	9,203	9,690	10,075
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	5,388	5,625	5,240	5,456	5,716
3.19 Kelengkapan elektrik	5,294	5,600	6,060	6,115	6,293
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	46,698	50,641	55,731	59,699	61,745

Jadual 7.1: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2019 (samb.) - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	2015	2016	2017	2018e	2019p
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketepatan & optik, jam tangan dan jam	4,571	4,937	4,983	5,357	5,384
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	23,066	22,120	23,139	24,582	26,171
3.23 Perabot	3,927	4,318	4,569	4,761	5,141
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	3,745	3,887	4,234	4,516	4,712
4. Pembinaan	**55,382**	**59,508**	**63,522**	**66,194**	**66,266**
4.1 Bangunan kediaman	15,246	16,549	16,988	15,637	15,298
4.2 Bangunan bukan kediaman	15,360	15,197	15,537	15,523	14,156
4.3 Kejuruteraan awam	15,373	17,791	20,253	23,354	24,759
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	9,402	9,972	10,743	11,681	12,053
5. Perkhidmatan	**643,883**	**680,561**	**723,361**	**772,685**	**820,069**
5.1 Utiliti	31,710	33,412	34,396	36,079	38,254
5.1.1 Elektrik dan gas	25,774	27,075	27,671	28,906	30,534
5.1.2 Air, pembetungan dan pengurusan sisa	5,936	6,337	6,725	7,172	7,720
5.2 Perdagangan borong dan runcit	184,023	195,707	209,885	227,166	242,341
5.2.1 Perdagangan borong	82,183	89,007	94,906	101,927	107,585
5.2.2 Perdagangan runcit	78,555	84,103	92,077	101,471	110,044
5.2.3 Kenderaan bermotor	23,285	22,598	22,902	23,769	24,713
5.3 Makanan & minuman dan penginapan	36,219	38,831	41,748	45,494	49,880
5.3.1 Makanan dan minuman	28,352	30,575	33,043	36,263	40,038
5.3.2 Penginapan	7,867	8,256	8,704	9,230	9,842
5.4 Pengangkutan dan penyimpanan	42,057	44,463	47,212	50,219	53,650
5.4.1 Pengangkutan darat	10,246	10,936	11,695	12,516	13,447
5.4.2 Pengangkutan air	6,081	6,169	6,304	6,453	6,606
5.4.3 Pengangkutan udara	5,734	5,904	6,093	6,202	6,376
5.4.4 Pelabuhan dan operasi lapangan terbang	5,817	6,230	6,735	7,310	7,956
5.4.5 Operasi lebuhraya	6,100	6,621	7,146	7,719	8,377
5.4.6 Aktiviti sokongan untuk pengangkutan	6,320	6,733	7,230	7,804	8,439
5.4.7 Pos dan kurier	1,759	1,869	2,009	2,214	2,450
5.5 Maklumat dan komunikasi	62,303	67,301	73,113	79,210	84,426
5.5.1 Aktiviti penerbitan dan penyiaran	6,646	6,875	7,374	7,745	7,974
5.5.2 Telekomunikasi	40,999	44,870	49,058	53,452	57,321
5.5.3 Aktiviti komputer dan perkhidmatan maklumat	14,657	15,556	16,682	18,014	19,130
5.6 Kewangan	60,018	60,888	63,973	66,478	69,472
5.6.1 Pengantara kewangan	50,787	51,534	53,835	56,116	58,648
5.6.2 Lain-lain pengantara kewangan dan aktiviti sokongan kewangan	9,231	9,353	10,137	10,362	10,824
5.7 Insurans	18,616	19,835	20,559	22,602	23,739
5.7.1 Insurans dan tabungan pencen	18,028	19,232	19,948	21,972	23,131
5.7.2 Aktiviti sokongan insurans	587	603	611	629	608
5.8 Hartanah	17,561	18,412	19,393	20,281	21,244
5.9 Perkhidmatan perniagaan	33,869	36,553	39,739	43,328	47,321
5.9.1 Profesional, saintifik dan teknikal	22,928	24,829	27,158	29,774	32,716
5.9.2 Pentadbiran dan khidmat sokongan	10,942	11,724	12,580	13,554	14,605
5.10 Kediaman yang didiami oleh pemilik	26,271	27,491	28,796	30,131	31,512

Jadual 7.1: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2019 (samb.) - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	2015	2016	2017	2018e	2019p
5.11 Perkhidmatan kemasyarakatan, sosial dan persendirian	29,968	31,537	33,313	35,433	37,720
5.11.1 Perkhidmatan kesihatan swasta	8,028	8,473	8,965	9,494	10,038
5.11.2 Perkhidmatan pendidikan swasta	9,233	9,856	10,501	11,132	11,758
5.11.3 Perkhidmatan swasta lain	12,707	13,208	13,846	14,807	15,924
5.12 Perkhidmatan kerajaan	99,783	104,620	109,694	114,682	118,871
5.12.1 Perkhidmatan awam am	16,180	16,725	15,881	16,791	18,068
5.12.2 Pertahanan	8,723	8,743	9,025	7,928	7,697
5.12.3 Ketenteraman dan keselamatan awam	10,246	9,937	10,335	10,601	9,673
5.12.4 Perkhidmatan ekonomi	8,226	8,666	9,356	12,325	13,015
5.12.5 Perlindungan alam sekitar	367	367	395	249	147
5.12.6 Kemudahan perumahan dan kemasyarakatan	1,247	1,485	1,859	2,585	3,576
5.12.7 Kesihatan	13,131	14,647	15,816	16,468	17,444
5.12.8 Rekreasi, kebudayaan dan keagamaan	1,809	1,811	2,064	2,708	2,508
5.12.9 Pendidikan	38,728	41,095	43,627	43,759	45,357
5.12.10 Perlindungan sosial	1,126	1,144	1,337	1,266	1,386
5.13 Institusi bukan keuntungan yang berkhidmat kepada isi rumah	320	329	341	354	370
5.14 Perkhidmatan domestik bagi isi rumah	1,165	1,181	1,199	1,227	1,268
6. Tambah: Duti import	**14,699**	**16,000**	**18,076**	**16,002**	**15,812**
KDNK pada harga pembeli	**1,176,941**	**1,229,312**	**1,300,769**	**1,362,815**	**1,421,454**

Jadual 7.2: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, 2016-2019
- Perubahan peratusan tahunan

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2016	2017	2018e	2019p
1. Pertanian	**-3.7**	**5.9**	**0.1**	**2.0**
1.1 Getah	-6.3	9.3	-17.6	6.1
1.2 Kelapa sawit	-12.7	16.0	-1.8	1.5
1.3 Ternakan	3.6	5.1	5.5	6.3
1.3.1 Ternakan ayam dan itik	4.3	3.9	4.1	6.9
1.3.2 Lembu/kerbau	-1.3	-1.5	0.8	10.7
1.3.3 Ternakan lain	3.6	9.1	9.2	4.4
1.4 Pertanian lain	4.0	3.2	4.1	3.9
1.4.1 Padi	1.8	-1.0	6.2	0.4
1.4.2 Sayur-sayuran	5.1	3.7	4.2	5.0
1.4.3 Buah-buahan	3.2	3.0	4.5	3.6
1.4.4 Tanaman makanan	3.7	3.6	3.2	3.7
1.4.5 Lain-lain	2.5	5.1	2.7	3.1
1.5 Perhutanan dan pembalakan	-1.9	-15.9	-3.9	-8.6
1.6 Perikanan	2.1	-0.9	-0.8	-0.7
1.6.1 Perikanan laut	4.7	-3.4	-0.2	-0.1
1.6.2 Akuakultur	-2.9	4.4	-2.1	-1.8
2. Perlombongan dan pengkuarian	**2.2**	**0.4**	**-2.2**	**-2.0**
2.1 Minyak mentah dan kondensat	0.6	-2.2	-0.8	-7.6
2.2 Gas asli	3.0	1.7	-4.2	2.1
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	7.1	7.5	2.4	3.5
3. Pembuatan	**4.4**	**6.0**	**5.0**	**3.8**
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	-3.2	17.6	-0.1	-1.1
3.2 Prosesan makanan	6.0	6.1	7.0	6.9
3.3 Minuman	9.8	9.2	3.2	3.0
3.4 Produk tembakau	3.1	2.0	1.7	5.8
3.5 Tekstil dan pakaian	6.7	8.2	4.4	5.5
3.6 Kulit dan produk berkaitan	8.4	6.2	3.6	5.0
3.7 Keluaran kayu	3.5	3.6	5.5	5.1
3.8 Kertas dan produk kertas	4.4	5.4	4.3	4.6
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	5.6	4.8	3.9	4.2
3.10 Produk petroleum bertapis	3.4	3.5	3.3	2.8
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	5.8	4.5	4.6	2.1
3.12 Produk getah	3.5	6.3	5.1	6.9
3.13 Produk plastik	3.7	2.8	4.1	2.8
3.14 Produk mineral bukan logam	4.4	4.5	5.5	4.5
3.15 Logam asas	2.2	5.2	4.0	3.9
3.16 Produk logam yang direka	5.1	5.0	5.0	3.6
3.17 Jentera dan peralatan	5.5	5.2	5.3	4.0
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	4.4	-6.8	4.1	4.8
3.19 Kelengkapan elektrik	5.8	8.2	0.9	2.9
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	8.4	10.1	7.1	3.4

Jadual 7.2: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, 2016-2019 (samb.)
- Perubahan peratusan tahunan

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2016	2017	2018e	2019p
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketepatan & optik, jam tangan dan jam	8.0	0.9	7.5	0.5
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	-4.1	4.6	6.2	6.5
3.23 Perabot	9.9	5.8	4.2	8.0
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	3.8	8.9	6.6	4.3
4. Pembinaan	**7.4**	**6.7**	**4.2**	**0.1**
4.1 Bangunan kediaman	8.5	2.7	-8.0	-2.2
4.2 Bangunan bukan kediaman	-1.1	2.2	-0.1	-8.8
4.3 Kejuruteraan awam	15.7	13.8	15.3	6.0
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	6.1	7.7	8.7	3.2
5. Perkhidmatan	**5.7**	**6.3**	**6.8**	**6.1**
5.1 Utiliti	5.4	2.9	4.9	6.0
5.1.1 Elektrik dan gas	5.0	2.2	4.5	5.6
5.1.2 Air, pembetungan dan pengurusan sisa	6.7	6.1	6.6	7.6
5.2 Perdagangan borong dan runcit	6.3	7.2	8.2	6.7
5.2.1 Perdagangan borong	8.3	6.6	7.4	5.6
5.2.2 Perdagangan runcit	7.1	9.5	10.2	8.4
5.2.3 Kenderaan bermotor	-3.0	1.3	3.8	4.0
5.3 Makanan & minuman dan penginapan	7.2	7.5	9.0	9.6
5.3.1 Makanan dan minuman	7.8	8.1	9.7	10.4
5.3.2 Penginapan	4.9	5.4	6.0	6.6
5.4 Pengangkutan dan penyimpanan	5.7	6.2	6.4	6.8
5.4.1 Pengangkutan darat	6.7	6.9	7.0	7.4
5.4.2 Pengangkutan air	1.4	2.2	2.4	2.4
5.4.3 Pengangkutan udara	3.0	3.2	1.8	2.8
5.4.4 Pelabuhan dan operasi lapangan terbang	7.1	8.1	8.5	8.8
5.4.5 Operasi lebuhraya	8.5	7.9	8.0	8.5
5.4.6 Aktiviti sokongan untuk pengangkutan	6.5	7.4	7.9	8.1
5.4.7 Pos dan kurier	6.2	7.5	10.2	10.6
5.5 Maklumat dan komunikasi	8.0	8.6	8.3	6.6
5.5.1 Aktiviti penerbitan dan penyiaran	3.4	7.3	5.0	3.0
5.5.2 Telekomunikasi	9.4	9.3	9.0	7.2
5.5.3 Aktiviti komputer dan perkhidmatan maklumat	6.1	7.2	8.0	6.2
5.6 Kewangan	1.4	5.1	3.9	4.5
5.6.1 Pengantara kewangan	1.5	4.5	4.2	4.5
5.6.2 Lain-lain pengantara kewangan dan aktiviti sokongan kewangan	1.3	8.4	2.2	4.4
5.7 Insurans	6.5	3.6	9.9	5.0
5.7.1 Insurans dan tabungan pencen	6.7	3.7	10.2	5.3
5.7.2 Aktiviti sokongan insurans	2.7	1.3	3.0	-3.4
5.8 Hartanah	4.8	5.3	4.6	4.7

Jadual 7.2: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, 2016-2019 (samb.)
- Perubahan peratusan tahunan

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2016	2017	2018e	2019p
5.9 Perkhidmatan perniagaan	7.9	8.7	9.0	9.2
5.9.1 Profesional, saintifik dan teknikal	8.3	9.4	9.6	9.9
5.9.2 Pentadbiran dan khidmat sokongan	7.1	7.3	7.7	7.8
5.10 Kediaman yang didiami oleh pemilik	4.6	4.7	4.6	4.6
5.11 Perkhidmatan kemasyarakatan, sosial dan persendirian	5.2	5.6	6.4	6.5
5.11.1 Perkhidmatan kesihatan swasta	5.5	5.8	5.9	5.7
5.11.2 Perkhidmatan pendidikan swasta	6.7	6.5	6.0	5.6
5.11.3 Perkhidmatan swasta lain	3.9	4.8	6.9	7.5
5.12 Perkhidmatan kerajaan	4.8	4.8	4.5	3.7
5.12.1 Perkhidmatan awam am	3.4	-5.0	5.7	7.6
5.12.2 Pertahanan	0.2	3.2	-12.2	-2.9
5.12.3 Ketenteraman dan keselamatan awam	-3.0	4.0	2.6	-8.8
5.12.4 Perkhidmatan ekonomi	5.4	8.0	31.7	5.6
5.12.5 Perlindungan alam sekitar	-0.1	7.8	-37.0	-41.2
5.12.6 Kemudahan perumahan dan kemasyarakatan	19.1	25.2	39.1	38.3
5.12.7 Kesihatan	11.5	8.0	4.1	5.9
5.12.8 Rekreasi, kebudayaan dan keagamaan	0.1	13.9	31.2	-7.4
5.12.9 Pendidikan	6.1	6.2	0.3	3.7
5.12.10 Perlindungan sosial	1.6	16.9	-5.3	9.4
5.13 Institusi bukan keuntungan yang berkhidmat kepada isi rumah	2.9	3.6	3.8	4.4
5.14 Perkhidmatan domestik bagi isi rumah	1.4	1.5	2.3	3.4
6. Tambah: Duti import	**8.8**	**13.0**	**-11.5**	**-1.2**
KDNK pada harga pembeli	**4.4**	**5.8**	**4.8**	**4.3**

Jadual 7.3: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2019
- Peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2015	2016	2017	2018e	2019p
1. Pertanian	**8.3**	**7.6**	**7.6**	**7.3**	**7.1**
1.1 Getah	0.3	0.3	0.3	0.2	0.2
1.2 Kelapa sawit	3.2	2.7	2.9	2.8	2.7
1.3 Ternakan	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1
1.3.1 Ternakan ayam dan itik	0.7	0.7	0.6	0.6	0.7
1.3.2 Lembu/kerbau	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
1.3.3 Ternakan lain	0.3	0.3	0.3	0.4	0.4
1.4 Pertanian lain	1.9	1.9	1.9	1.9	1.8
1.4.1 Padi	0.2	0.2	0.2	0.2	0.2
1.4.2 Sayur-sayuran	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
1.4.3 Buah-buahan	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3
1.4.4 Tanaman makanan	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
1.4.5 Lain-lain	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
1.5 Perhutanan dan pembalakan	0.7	0.7	0.6	0.5	0.4
1.6 Perikanan	1.0	1.0	0.9	0.9	0.9
1.6.1 Perikanan laut	0.7	0.7	0.6	0.6	0.6
1.6.2 Akuakultur	0.4	0.3	0.3	0.3	0.3
2. Perlombongan dan pengkuarian	**8.8**	**8.6**	**8.1**	**7.6**	**7.1**
2.1 Minyak mentah dan kondensat	4.0	3.8	3.5	3.3	3.0
2.2 Gas asli	4.2	4.1	4.0	3.6	3.5
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	0.6	0.6	0.7	0.6	0.6
3. Pembuatan	**22.3**	**22.3**	**22.3**	**22.4**	**22.3**
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	1.0	0.9	1.0	1.0	0.9
3.2 Prosesan makanan	1.1	1.2	1.2	1.2	1.2
3.3 Minuman	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
3.4 Produk tembakau	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
3.5 Tekstil dan pakaian	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
3.6 Kulit dan produk berkaitan	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
3.7 Keluaran kayu	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
3.8 Kertas dan produk kertas	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
3.10 Produk petroleum bertapis	2.9	2.9	2.8	2.8	2.7
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	2.4	2.5	2.4	2.4	2.4
3.12 Produk getah	0.5	0.5	0.5	0.5	0.6
3.13 Produk plastik	0.8	0.8	0.7	0.7	0.7
3.14 Produk mineral bukan logam	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9
3.15 Logam asas	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6
3.16 Produk logam yang direka	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2
3.17 Jentera dan peralatan	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	0.5	0.5	0.4	0.4	0.4
3.19 Kelengkapan elektrik	0.4	0.5	0.5	0.4	0.4
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	4.0	4.1	4.3	4.4	4.3

Jadual 7.3: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2019 (samb.)
- Peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2015	2016	2017	2018e	2019p
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketepatan & optik, jam tangan dan jam	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	2.0	1.8	1.8	1.8	1.8
3.23 Perabot	0.3	0.4	0.4	0.3	0.4
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
4. Pembinaan	**4.7**	**4.8**	**4.9**	**4.9**	**4.7**
4.1 Bangunan kediaman	1.3	1.3	1.3	1.1	1.1
4.2 Bangunan bukan kediaman	1.3	1.2	1.2	1.1	1.0
4.3 Kejuruteraan awam	1.3	1.4	1.6	1.7	1.7
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	0.8	0.8	0.8	0.9	0.8
5. Perkhidmatan	**54.7**	**55.4**	**55.6**	**56.7**	**57.7**
5.1 Utiliti	2.7	2.7	2.6	2.6	2.7
5.1.1 Elektrik dan gas	2.2	2.2	2.1	2.1	2.1
5.1.2 Air, pembetungan dan pengurusan sisa	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
5.2 Perdagangan borong dan runcit	15.6	15.9	16.1	16.7	17.0
5.2.1 Perdagangan borong	7.0	7.2	7.3	7.5	7.6
5.2.2 Perdagangan runcit	6.7	6.8	7.1	7.4	7.7
5.2.3 Kenderaan bermotor	2.0	1.8	1.8	1.7	1.7
5.3 Makanan & minuman dan penginapan	3.1	3.2	3.2	3.3	3.5
5.3.1 Makanan dan minuman	2.4	2.5	2.5	2.7	2.8
5.3.2 Penginapan	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7
5.4 Pengangkutan dan penyimpanan	3.6	3.6	3.6	3.7	3.8
5.4.1 Pengangkutan darat	0.9	0.9	0.9	0.9	0.9
5.4.2 Pengangkutan air	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
5.4.3 Pengangkutan udara	0.5	0.5	0.5	0.5	0.4
5.4.4 Pelabuhan dan operasi lapangan terbang	0.5	0.5	0.5	0.5	0.6
5.4.5 Operasi lebuhraya	0.5	0.5	0.5	0.6	0.6
5.4.6 Aktiviti sokongan untuk pengangkutan	0.5	0.5	0.6	0.6	0.6
5.4.7 Pos dan kurier	0.1	0.2	0.2	0.2	0.2
5.5 Maklumat dan komunikasi	5.3	5.5	5.6	5.8	5.9
5.5.1 Aktiviti penerbitan dan penyiaran	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6
5.5.2 Telekomunikasi	3.5	3.7	3.8	3.9	4.0
5.5.3 Aktiviti komputer dan perkhidmatan maklumat	1.2	1.3	1.3	1.3	1.3
5.6 Kewangan	5.1	5.0	4.9	4.9	4.9
5.6.1 Pengantara kewangan	4.3	4.2	4.1	4.1	4.1
5.6.2 Lain-lain pengantara kewangan dan aktiviti sokongan kewangan	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
5.7 Insurans	1.6	1.6	1.6	1.7	1.7
5.7.1 Insurans dan tabungan pencen	1.5	1.6	1.5	1.6	1.6
5.7.2 Aktiviti sokongan insurans	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
5.8 Hartanah	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5

Jadual 7.3: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2019 (samb.)
- Peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2015	2016	2017	2018e	2019p
5.9 Perkhidmatan perniagaan	2.9	3.0	3.1	3.2	3.3
5.9.1 Profesional, saintifik dan teknikal	1.9	2.0	2.1	2.2	2.3
5.9.2 Pentadbiran dan khidmat sokongan	0.9	1.0	1.0	1.0	1.0
5.10 Kediaman yang didiami oleh pemilik	2.2	2.2	2.2	2.2	2.2
5.11 Perkhidmatan kemasyarakatan, sosial dan persendirian	2.5	2.6	2.6	2.6	2.7
5.11.1 Perkhidmatan kesihatan swasta	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7
5.11.2 Perkhidmatan pendidikan swasta	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
5.11.3 Perkhidmatan swasta lain	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1
5.12 Perkhidmatan kerajaan	8.5	8.5	8.4	8.4	8.4
5.12.1 Perkhidmatan awam am	1.4	1.4	1.2	1.2	1.3
5.12.2 Pertahanan	0.7	0.7	0.7	0.6	0.5
5.12.3 Ketenteraman dan keselamatan awam	0.9	0.8	0.8	0.8	0.7
5.12.4 Perkhidmatan ekonomi	0.7	0.7	0.7	0.9	0.9
5.12.5 Perlindungan alam sekitar	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
5.12.6 Kemudahan perumahan dan kemasyarakatan	0.1	0.1	0.1	0.2	0.3
5.12.7 Kesihatan	1.1	1.2	1.2	1.2	1.2
5.12.8 Rekreasi, kebudayaan dan keagamaan	0.2	0.1	0.2	0.2	0.2
5.12.9 Pendidikan	3.3	3.3	3.4	3.2	3.2
5.12.10 Perlindungan sosial	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
5.13 Institusi bukan keuntungan yang berkhidmat kepada isi rumah	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
5.14 Perkhidmatan domestik bagi isi rumah	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
6. Tambah: Duti import	**1.2**	**1.3**	**1.4**	**1.2**	**1.1**
KDNK pada harga pembeli	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**

Jadual 7.4: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2019 - RM juta

Jenis perbelanjaan	2015	2016	2017	2018e	2019p
1. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	**635,099**	**672,260**	**718,702**	**775,851**	**835,065**
1.1 Perbelanjaan penggunaan akhir swasta mengikut tujuan					
1.1.1 Makanan dan minuman bukan alkohol	138,568	147,711	158,811	170,817	184,742
1.1.2 Minuman alkohol dan tembakau	12,627	11,745	11,946	12,218	12,444
1.1.3 Pakaian dan kasut	20,007	22,075	24,726	27,948	31,400
1.1.4 Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	99,383	105,778	110,969	116,461	121,762
1.1.5 Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	34,319	36,075	38,313	41,110	43,968
1.1.6 Kesihatan	17,299	18,304	19,409	20,703	21,997
1.1.7 Pengangkutan	85,254	90,850	94,984	100,099	108,259
1.1.8 Komunikasi	49,380	54,289	59,910	66,109	71,764
1.1.9 Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan	43,276	45,174	47,718	51,368	55,592
1.1.10 Pendidikan	14,092	14,835	15,723	16,642	17,524
1.1.11 Restoran dan hotel	66,155	70,745	76,089	82,936	90,865
1.1.12 Pelbagai barangan dan perkhidmatan	81,550	85,256	90,063	95,866	101,193
1.1.13 Pembelian oleh residen di luar negeri	41,319	42,149	45,336	47,831	49,914
1.1.14 **Tolak:** Pembelian oleh isi rumah bukan residen dalam pasaran domestik	68,675	73,288	75,868	74,846	76,969
1.1.15 Perbelanjaan penggunaan akhir institusi bukan keuntungan yang berkhidmat kepada isi rumah	546	562	574	590	610
1.2 Penggunaan perseorangan kerajaan am	60,016	60,794	61,244	59,672	62,875
1.2.1 Perkhidmatan kesihatan	15,919	16,354	13,265	12,060	13,830
1.2.2 Perkhidmatan pendidikan	42,655	42,914	46,293	45,902	47,289
1.2.3 Perkhidmatan sosial	1,442	1,526	1,686	1,711	1,757
1.3 Penggunaan akhir sebenar isi rumah	695,115	733,054	779,946	835,523	897,940
1.4 Perbelanjaan penggunaan akhir isi rumah mengikut kategori penggunaan	634,553	671,698	718,127	775,261	834,455
1.4.1 Barangan	311,195	329,266	348,995	374,240	401,131
1.4.1.1 Barangan tidak tahan lama	232,933	246,525	261,675	280,015	300,239
1.4.1.2 Barangan separa tahan lama	31,089	33,904	36,856	39,995	43,421
1.4.1.3 Barangan tahan lama	47,173	48,836	50,463	54,230	57,472
1.4.2 Perkhidmatan	323,358	342,432	369,132	401,021	433,324
2. Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	**154,021**	**155,640**	**164,450**	**169,631**	**173,077**
2.1 Perkhidmatan awam am	28,617	29,448	29,799	31,064	32,062
2.2 Pertahanan	16,812	16,825	16,049	15,567	12,954
2.3 Ketenteraman dan keselamatan awam	14,173	13,770	14,304	15,033	14,436
2.4 Perkhidmatan ekonomi	15,652	15,583	16,814	17,562	19,062
2.5 Perlindungan alam sekitar	557	574	894	699	625
2.6 Kemudahan perumahan dan kemasyarakatan	1,890	2,567	3,208	3,705	4,578
2.7 Kesihatan	23,787	23,728	25,167	26,600	28,574
2.8 Rekreasi, kebudayaan dan keagamaan	3,108	3,062	3,574	4,258	4,300
2.9 Pendidikan	47,983	48,558	52,954	53,432	54,729
2.10 Perlindungan sosial	1,442	1,526	1,686	1,711	1,757

Jadual 7.4: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2019 (samb.)
- RM juta

Jenis perbelanjaan	2015	2016	2017	2018e	2019p
3. Pembentukan modal tetap kasar	**304,423**	**312,190**	**331,093**	**335,614**	**328,412**
3.1 Pembentukan modal tetap kasar mengikut jenis aset					
3.1.1 Struktur	174,240	182,203	189,713	193,330	192,215
3.1.2 Jentera dan peralatan	102,399	103,405	115,158	116,005	109,658
3.1.3 Aset lain	27,784	26,581	26,221	26,279	26,540
3.2 Pembentukan modal tetap kasar mengikut sektor					
3.2.1 Awam	106,274	105,213	105,499	100,263	89,385
3.2.2 Swasta	198,150	206,977	225,594	235,351	239,027
4. Perubahan inventori dan barangan berharga*	**-5,195**	**297**	**1,032**	**-9,050**	**-14,649**
5. Eksport barangan dan perkhidmatan	**817,370**	**828,155**	**900,064**	**917,462**	**905,807**
5.1 Eksport barangan	681,275	685,228	750,508	768,846	754,612
5.2 Eksport perkhidmatan	136,095	142,927	149,556	148,616	151,194
6. Tolak: Import barangan dan perkhidmatan	**728,778**	**739,230**	**814,571**	**826,694**	**806,258**
6.1 Import barangan	572,051	578,719	644,246	662,747	646,986
6.2 Import perkhidmatan	156,727	160,511	170,325	163,947	159,272
Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli	**1,176,941**	**1,229,312**	**1,300,769**	**1,362,815**	**1,421,454**

*Termasuk perbezaan statistik

Jadual 7.5: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, 2016-2019
- Perubahan peratusan tahunan

(%)

Jenis perbelanjaan	2016	2017	2018e	2019p
1. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	**5.9**	**6.9**	**8.0**	**7.6**
1.1 Perbelanjaan penggunaan akhir swasta mengikut tujuan				
1.1.1 Makanan dan minuman bukan alkohol	6.6	7.5	7.6	8.2
1.1.2 Minuman alkohol dan tembakau	-7.0	1.7	2.3	1.9
1.1.3 Pakaian dan kasut	10.3	12.0	13.0	12.4
1.1.4 Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	6.4	4.9	4.9	4.6
1.1.5 Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	5.1	6.2	7.3	7.0
1.1.6 Kesihatan	5.8	6.0	6.7	6.3
1.1.7 Pengangkutan	6.6	4.6	5.4	8.2
1.1.8 Komunikasi	9.9	10.4	10.3	8.6
1.1.9 Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan	4.4	5.6	7.6	8.2
1.1.10 Pendidikan	5.3	6.0	5.8	5.3
1.1.11 Restoran dan hotel	6.9	7.6	9.0	9.6
1.1.12 Pelbagai barangan dan perkhidmatan	4.5	5.6	6.4	5.6
1.1.13 Pembelian oleh residen di luar negeri	2.0	7.6	5.5	4.4
1.1.14 **Tolak:** Pembelian oleh isi rumah bukan residen dalam pasaran domestik	6.7	3.5	-1.3	2.8
1.1.15 Perbelanjaan penggunaan akhir institusi bukan keuntungan yang berkhidmat kepada isi rumah	2.9	2.2	2.8	3.4
1.2 Penggunaan perseorangan kerajaan am	1.3	0.7	-2.6	5.4
1.2.1 Perkhidmatan kesihatan	2.7	-18.9	-9.1	14.7
1.2.2 Perkhidmatan pendidikan	0.6	7.9	-0.8	3.0
1.2.3 Perkhidmatan sosial	5.9	10.5	1.5	2.7
1.3 Penggunaan akhir sebenar isi rumah	5.5	6.4	7.1	7.5
1.4 Perbelanjaan penggunaan akhir isi rumah mengikut kategori penggunaan	5.9	6.9	8.0	7.6
1.4.1 Barangan	5.8	6.0	7.2	7.2
1.4.1.1 Barangan tidak tahan lama	5.8	6.1	7.0	7.2
1.4.1.2 Barangan separa tahan lama	9.1	8.7	8.5	8.6
1.4.1.3 Barangan tahan lama	3.5	3.3	7.5	6.0
1.4.2 Perkhidmatan	5.9	7.8	8.6	8.1
2. Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	**1.1**	**5.7**	**3.2**	**2.0**
2.1 Perkhidmatan awam am	2.9	1.2	4.2	3.2
2.2 Pertahanan	0.1	-4.6	-3.0	-16.8
2.3 Ketenteraman dan keselamatan awam	-2.8	3.9	5.1	-4.0
2.4 Perkhidmatan ekonomi	-0.4	7.9	4.4	8.5
2.5 Perlindungan alam sekitar	3.1	55.8	-21.8	-10.5
2.6 Kemudahan perumahan dan kemasyarakatan	35.8	25.0	15.5	23.6
2.7 Kesihatan	-0.2	6.1	5.7	7.4
2.8 Rekreasi, kebudayaan dan keagamaan	-1.5	16.7	19.2	1.0
2.9 Pendidikan	1.2	9.1	0.9	2.4
2.10 Perlindungan sosial	5.9	10.5	1.5	2.7

Jadual 7.5: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, 2016-2019 (samb.)
- Perubahan peratusan tahunan

(%)

Jenis perbelanjaan	2016	2017	2018e	2019p
3. Pembentukan modal tetap kasar	**2.6**	**6.1**	**1.4**	**-2.1**
3.1 Pembentukan modal tetap kasar mengikut jenis aset				
3.1.1 Struktur	4.6	4.1	1.9	-0.6
3.1.2 Jentera dan peralatan	1.0	11.4	0.7	-5.5
3.1.3 Aset lain	-4.3	-1.4	0.2	1.0
3.2 Pembentukan modal tetap kasar mengikut sektor				
3.2.1 Awam	-1.0	0.3	-5.0	-10.8
3.2.2 Swasta	4.5	9.0	4.3	1.6
4. Perubahan inventori dan barangan berharga*	**..**	**..**	**..**	**..**
5. Eksport barangan dan perkhidmatan	**1.3**	**8.7**	**1.9**	**-1.3**
5.1 Eksport barangan	0.6	9.5	2.4	-1.9
5.2 Eksport perkhidmatan	5.0	4.6	-0.6	1.7
6. Tolak: Import barangan dan perkhidmatan	**1.4**	**10.2**	**1.5**	**-2.5**
6.1 Import barangan	1.2	11.3	2.9	-2.4
6.2 Import perkhidmatan	2.4	6.1	-3.7	-2.9
Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli	**4.4**	**5.8**	**4.8**	**4.3**

*Termasuk perbezaan statistik

Jadual 7.6: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2019
- Peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis perbelanjaan	2015	2016	2017	2018e	2019p
1. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	**54.0**	**54.7**	**55.3**	**56.9**	**58.7**
1.1 Perbelanjaan penggunaan akhir swasta mengikut tujuan					
1.1.1 Makanan dan minuman bukan alkohol	11.8	12.0	12.2	12.5	13.0
1.1.2 Minuman alkohol dan tembakau	1.1	1.0	0.9	0.9	0.9
1.1.3 Pakaian dan kasut	1.7	1.8	1.9	2.1	2.2
1.1.4 Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	8.4	8.6	8.5	8.5	8.6
1.1.5 Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	2.9	2.9	2.9	3.0	3.1
1.1.6 Kesihatan	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5
1.1.7 Pengangkutan	7.2	7.4	7.3	7.3	7.6
1.1.8 Komunikasi	4.2	4.4	4.6	4.9	5.0
1.1.9 Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan	3.7	3.7	3.7	3.8	3.9
1.1.10 Pendidikan	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2
1.1.11 Restoran dan hotel	5.6	5.8	5.8	6.1	6.4
1.1.12 Pelbagai barangan dan perkhidmatan	6.9	6.9	6.9	7.0	7.1
1.1.13 Pembelian oleh residen di luar negeri	3.5	3.4	3.5	3.5	3.5
1.1.14 **Tolak:** Pembelian oleh isi rumah bukan residen dalam pasaran domestik	5.8	6.0	5.8	5.5	5.4
1.1.15 Perbelanjaan penggunaan akhir institusi bukan keuntungan yang berkhidmat kepada isi rumah	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
1.2 Penggunaan perseorangan kerajaan am	5.1	4.9	4.7	4.4	4.4
1.2.1 Perkhidmatan kesihatan	1.4	1.3	1.0	0.9	1.0
1.2.2 Perkhidmatan pendidikan	3.6	3.5	3.6	3.4	3.3
1.2.3 Perkhidmatan sosial	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1
1.3 Penggunaan akhir sebenar isi rumah	59.1	59.6	60.0	61.3	63.2
1.4 Perbelanjaan penggunaan akhir isi rumah mengikut kategori penggunaan	53.9	54.6	55.2	56.9	58.7
1.4.1 Barangan	26.4	26.8	26.8	27.5	28.2
1.4.1. Barangan tidak tahan lama	19.8	20.1	20.1	20.5	21.1
1.4.1. Barangan separa tahan lama	2.6	2.8	2.8	2.9	3.1
1.4.1. Barangan tahan lama	4.0	4.0	3.9	4.0	4.0
1.4.2 Perkhidmatan	27.5	27.9	28.4	29.4	30.5
2. Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	**13.1**	**12.7**	**12.6**	**12.4**	**12.2**
2.1 Perkhidmatan awam am	2.4	2.4	2.3	2.3	2.3
2.2 Pertahanan	1.4	1.4	1.2	1.1	0.9
2.3 Ketenteraman dan keselamatan awam	1.2	1.1	1.1	1.1	1.0
2.4 Perkhidmatan ekonomi	1.3	1.3	1.3	1.3	1.3
2.5 Perlindungan alam sekitar	0.0	0.0	0.1	0.1	0.0
2.6 Kemudahan perumahan dan kemasyarakatan	0.2	0.2	0.2	0.3	0.3
2.7 Kesihatan	2.0	1.9	1.9	2.0	2.0
2.8 Rekreasi, kebudayaan dan keagamaan	0.3	0.2	0.3	0.3	0.3
2.9 Pendidikan	4.1	3.9	4.1	3.9	3.9
2.10 Perlindungan sosial	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1

Jadual 7.6: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, 2015-2019 (samb.)
- Peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis perbelanjaan	2015	2016	2017	2018[e]	2019[p]
3. Pembentukan modal tetap kasar	**25.9**	**25.4**	**25.5**	**24.6**	**23.1**
3.1 Pembentukan modal tetap kasar mengikut jenis					
3.1.1 Struktur	14.8	14.8	14.6	14.2	13.5
3.1.2 Jentera dan peralatan	8.7	8.4	8.9	8.5	7.7
3.1.3 Aset lain	2.4	2.2	2.0	1.9	1.9
3.2 Pembentukan modal tetap kasar mengikut sektor					
3.2.1 Awam	9.0	8.6	8.1	7.4	6.3
3.2.2 Swasta	16.8	16.8	17.3	17.3	16.8
4. Perubahan inventori dan barangan berharga*	**-0.4**	**0.0**	**0.1**	**-0.7**	**-1.0**
5. Eksport barangan dan perkhidmatan	**69.4**	**67.4**	**69.2**	**67.3**	**63.7**
5.1 Eksport barangan	57.9	55.7	57.7	56.4	53.1
5.2 Eksport perkhidmatan	11.6	11.6	11.5	10.9	10.6
6. Tolak: Import barangan dan perkhidmatan	**61.9**	**60.1**	**62.6**	**60.7**	**56.7**
6.1 Import barangan	48.6	47.1	49.5	48.6	45.5
6.2 Import perkhidmatan	13.3	13.1	13.1	12.0	11.2
Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**

*Termasuk perbezaan statistik

Jadual 7.7: KDNK pelarasan musim mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi		Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
2016	I	23,103	25,983	67,202	14,559	166,736	3,957	**301,541**
	II	23,541	26,465	68,092	14,688	168,860	3,923	**305,570**
	III	23,850	26,348	68,515	15,032	171,176	4,066	**308,986**
	IV	23,483	26,572	70,090	15,228	173,789	4,053	**313,215**
2017	I	24,361	26,429	71,196	15,591	176,574	4,250	**318,402**
	II	24,776	26,232	72,213	15,880	179,688	4,354	**323,144**
	III	24,772	26,996	73,183	15,947	182,329	4,714	**327,941**
	IV	25,599	26,181	73,871	16,103	184,770	4,758	**331,282**
2018	I	25,092	25,806	74,875	16,368	188,003	4,648	**334,792**
	II	24,370	25,893	75,751	16,612	191,456	4,224	**338,305**
	III	24,459	25,671	76,810	16,700	195,501	3,133	**342,272**
	IV	25,696	26,086	77,341	16,516	197,429	3,958	**347,027**
2019	I	26,511	25,442	77,970	16,435	199,984	3,740	**350,082**
	II	25,481	26,137	79,026	16,686	203,154	4,053	**354,537**
	III	25,471	24,628	79,568	16,471	206,941	4,210	**357,289**
	IV	24,421	25,170	79,740	16,686	209,700	3,835	**359,552**
2020	I	24,062	24,947	79,037	15,144	206,143	3,137	**352,470**

Jadual 7.8: KDNK pelarasan musim mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST2 2016-ST1 2020
- Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya

(%)

Jenis aktiviti ekonomi		Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
2016	II	1.9	1.9	1.3	0.9	1.3	-0.9	**1.3**
	III	1.3	-0.4	0.6	2.3	1.4	3.6	**1.1**
	IV	-1.5	0.9	2.3	1.3	1.5	-0.3	**1.4**
2017	I	3.7	-0.5	1.6	2.4	1.6	4.9	**1.7**
	II	1.7	-0.7	1.4	1.9	1.8	2.4	**1.5**
	III	0.0	2.9	1.3	0.4	1.5	8.3	**1.5**
	IV	3.3	-3.0	0.9	1.0	1.3	0.9	**1.0**
2018	I	-2.0	-1.4	1.4	1.6	1.7	-2.3	**1.1**
	II	-2.9	0.3	1.2	1.5	1.8	-9.1	**1.0**
	III	0.4	-0.9	1.4	0.5	2.1	-25.8	**1.2**
	IV	5.1	1.6	0.7	-1.1	1.0	26.4	**1.4**
2019	I	3.2	-2.5	0.8	-0.5	1.3	-5.5	**0.9**
	II	-3.9	2.7	1.4	1.5	1.6	8.4	**1.3**
	III	0.0	-5.8	0.7	-1.3	1.9	3.9	**0.8**
	IV	-4.1	2.2	0.2	1.3	1.3	-8.9	**0.6**
2020	I	-1.5	-0.9	-0.9	-9.2	-1.7	-18.2	**-2.0**

Jadual 7.9: KDNK pelarasan musim mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 - RM juta

Jenis perbelanjaan		Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	Pembentukan modal tetap kasar	Eksport barangan dan perkhidmatan	Import barangan dan perkhidmatan	Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli
2016	I	164,470	38,154	76,172	201,878	182,798	**301,541**
	II	166,710	39,478	79,983	205,743	182,951	**305,570**
	III	169,002	39,358	77,467	206,464	182,385	**308,986**
	IV	172,079	38,650	78,567	214,071	191,095	**313,215**
2017	I	175,569	40,782	83,712	222,854	207,938	**318,402**
	II	178,319	41,139	82,323	224,503	200,161	**323,144**
	III	180,911	41,013	82,547	228,309	204,052	**327,941**
	IV	183,903	41,515	82,511	224,398	202,420	**331,282**
2018	I	187,087	40,847	84,245	227,995	204,074	**334,792**
	II	192,367	42,316	82,719	229,001	207,130	**338,305**
	III	196,896	43,039	84,998	229,394	208,969	**342,272**
	IV	199,291	43,117	84,161	230,984	206,426	**347,027**
2019	I	201,497	43,401	81,082	228,130	200,833	**350,082**
	II	207,253	42,442	81,600	230,247	202,151	**354,537**
	III	210,710	43,450	81,636	224,668	201,749	**357,289**
	IV	215,439	43,656	84,679	223,028	201,512	**359,552**
2020	I	215,094	45,558	77,228	212,005	195,816	**352,470**

Jadual 7.10: KDNK pelarasan musim mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST2 2016-ST1 2020
- Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya

(%)

Jenis perbelanjaan		Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	Pembentukan modal tetap kasar	Eksport barangan dan perkhidmatan	Import barangan dan perkhidmatan	Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli
2016	II	1.4	3.5	5.0	1.9	0.1	**1.3**
	III	1.4	-0.3	-3.1	0.4	-0.3	**1.1**
	IV	1.8	-1.8	1.4	3.7	4.8	**1.4**
2017	I	2.0	5.5	6.5	4.1	8.8	**1.7**
	II	1.6	0.9	-1.7	0.7	-3.7	**1.5**
	III	1.5	-0.3	0.3	1.7	1.9	**1.5**
	IV	1.7	1.2	0.0	-1.7	-0.8	**1.0**
2018	I	1.7	-1.6	2.1	1.6	0.8	**1.1**
	II	2.8	3.6	-1.8	0.4	1.5	**1.0**
	III	2.4	1.7	2.8	0.2	0.9	**1.2**
	IV	1.2	0.2	-1.0	0.7	-1.2	**1.4**
2019	I	1.1	0.7	-3.7	-1.2	-2.7	**0.9**
	II	2.9	-2.2	0.6	0.9	0.7	**1.3**
	III	1.7	2.4	0.0	-2.4	-0.2	**0.8**
	IV	2.2	0.5	3.7	-0.7	-0.1	**0.6**
2020	I	-0.2	4.4	-8.8	-4.9	-2.8	**-2.0**

Jadual 7.11: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	2016	2017	2018e	2019p	2016			
					I	II	III	IV
1. Pertanian	**93,977**	**99,509**	**99,579**	**101,549**	**21,208**	**22,617**	**26,404**	**23,748**
1.1 Getah	3,138	3,432	2,829	3,002	866	593	753	927
1.2 Kelapa sawit	33,063	38,366	37,664	38,239	6,557	7,719	9,596	9,190
1.3 Ternakan	13,154	13,827	14,584	15,508	3,182	3,188	3,478	3,307
1.4 Pertanian lain	23,547	24,293	25,291	26,273	5,684	6,008	6,531	5,324
1.5 Perhutanan dan pembalakan	8,642	7,266	6,986	6,382	1,960	2,183	2,408	2,091
1.6 Perikanan laut	8,380	8,093	8,081	8,076	2,019	1,920	2,527	1,914
1.7 Akuakultur	4,053	4,231	4,144	4,068	940	1,008	1,111	995
2. Perlombongan dan pengkuarian	**105,368**	**105,838**	**103,512**	**101,438**	**26,586**	**26,313**	**24,927**	**27,542**
2.1 Minyak mentah dan kondensat	46,821	45,807	45,438	42,006	12,253	11,849	11,142	11,577
2.2 Gas asli	50,607	51,492	49,330	50,384	12,389	12,512	11,817	13,889
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	7,940	8,539	8,744	9,048	1,943	1,952	1,968	2,076
3. Pembuatan	**273,899**	**290,464**	**304,843**	**316,320**	**65,146**	**68,160**	**68,630**	**71,962**
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	11,336	13,326	13,319	13,174	2,267	2,624	3,015	3,429
3.2 Prosesan makanan	14,233	15,094	16,149	17,270	3,371	3,603	3,586	3,673
3.3 Minuman	4,557	4,975	5,133	5,290	949	1,210	1,183	1,214
3.4 Produk tembakau	3,553	3,624	3,686	3,899	740	1,094	986	733
3.5 Tekstil dan pakaian	4,584	4,960	5,178	5,466	1,038	1,239	1,155	1,152
3.6 Kulit dan produk berkaitan	680	722	748	786	175	207	162	136
3.7 Keluaran kayu	6,699	6,938	7,323	7,695	1,580	1,653	1,741	1,726
3.8 Kertas dan produk kertas	4,066	4,287	4,473	4,677	1,018	1,075	1,076	897
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	3,687	3,863	4,013	4,184	930	875	828	1,054
3.10 Produk petroleum bertapis	35,522	36,750	37,962	39,026	8,691	9,069	8,533	9,228
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	30,239	31,612	33,071	33,782	7,148	7,045	7,803	8,243
3.12 Produk getah	6,642	7,062	7,419	7,933	1,252	1,636	1,863	1,891
3.13 Produk plastik	9,314	9,575	9,966	10,241	2,111	2,131	2,798	2,274
3.14 Produk mineral bukan logam	10,778	11,265	11,887	12,417	2,359	2,892	2,866	2,662
3.15 Logam asas	7,476	7,865	8,176	8,498	1,568	2,037	1,984	1,886
3.16 Produk logam yang direka	14,653	15,387	16,161	16,747	3,655	4,030	3,523	3,445
3.17 Jentera dan peralatan	8,753	9,203	9,690	10,075	2,766	2,072	2,034	1,882
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	5,625	5,240	5,456	5,716	1,395	1,340	1,364	1,527
3.19 Kelengkapan elektrik	5,600	6,060	6,115	6,293	1,326	1,570	1,204	1,499
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	50,641	55,731	59,699	61,745	13,146	11,751	12,363	13,381
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketetapan & optik, jam tangan dan jam	4,937	4,983	5,357	5,384	1,010	1,302	1,250	1,375
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	22,120	23,139	24,582	26,171	4,726	5,762	5,095	6,536
3.23 Perabot	4,318	4,569	4,761	5,141	1,092	1,149	1,004	1,074
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	3,887	4,234	4,516	4,712	833	793	1,214	1,047

Jadual 7.11: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 (samb.) - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	2016	2017	2018e	2019p	2016			
					I	II	III	IV
4. Pembinaan	**59,508**	**63,522**	**66,194**	**66,266**	**14,825**	**14,083**	**15,478**	**15,121**
4.1 Bangunan kediaman	16,549	16,988	15,637	15,298	4,110	3,815	4,311	4,312
4.2 Bangunan bukan kediaman	15,197	15,537	15,523	14,156	3,645	3,566	3,750	4,235
4.3 Kejuruteraan awam	17,791	20,253	23,354	24,759	4,462	4,218	4,913	4,198
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	9,972	10,743	11,681	12,053	2,607	2,484	2,505	2,376
5. Perkhidmatan	**680,561**	**723,361**	**772,685**	**820,069**	**162,558**	**165,993**	**172,206**	**179,805**
5.1 Elektrik dan gas	27,075	27,671	28,906	30,534	6,616	6,870	6,880	6,709
5.2 Air, pembetungan dan pengurusan sisa	6,337	6,725	7,172	7,720	1,536	1,538	1,614	1,649
5.3 Perdagangan borong	89,007	94,906	101,927	107,585	19,874	21,873	23,625	23,634
5.4 Perdagangan runcit	84,103	92,077	101,471	110,044	20,730	19,907	20,378	23,087
5.5 Kenderaan bermotor	22,598	22,902	23,769	24,713	5,063	5,121	6,290	6,123
5.6 Makanan dan minuman	30,575	33,043	36,263	40,038	7,366	7,418	7,539	8,252
5.7 Penginapan	8,256	8,704	9,230	9,842	1,939	2,016	2,138	2,163
5.8 Pengangkutan dan penyimpanan	44,463	47,212	50,219	53,650	10,789	10,877	11,119	11,678
5.9 Maklumat dan komunikasi	67,301	73,113	79,210	84,426	16,293	16,888	17,194	16,927
5.10 Kewangan	60,888	63,973	66,478	69,472	14,963	14,905	15,298	15,722
5.11 Insurans	19,835	20,559	22,602	23,739	4,852	4,728	4,977	5,277
5.12 Hartanah	18,412	19,393	20,281	21,244	4,480	4,553	4,674	4,705
5.13 Perkhidmatan perniagaan	36,553	39,739	43,328	47,321	8,838	9,114	8,975	9,627
5.14 Perkhidmatan kesihatan swasta	8,473	8,965	9,494	10,038	2,015	2,174	2,136	2,147
5.15 Perkhidmatan pendidikan swasta	9,856	10,501	11,132	11,758	2,296	2,410	2,572	2,578
5.16 Perkhidmatan lain	42,210	44,183	46,519	49,074	10,439	10,452	10,599	10,721
5.17 Perkhidmatan kerajaan	104,620	109,694	114,682	118,871	24,467	25,149	26,199	28,805
6. Tambah: Duti import	**16,000**	**18,076**	**16,002**	**15,812**	**4,006**	**3,848**	**3,865**	**4,280**
KDNK pada harga pembeli	**1,229,312**	**1,300,769**	**1,362,815**	**1,421,454**	**294,329**	**301,015**	**311,510**	**322,458**

Jadual 7.11: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 (samb.) - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
1. Pertanian	**22,608**	**23,644**	**27,266**	**25,990**	**23,298**	**23,292**	**26,944**	**26,044**
1.1 Getah	1,070	693	767	901	765	554	766	743
1.2 Kelapa sawit	7,721	8,656	10,560	11,429	8,689	8,140	9,720	11,115
1.3 Ternakan	3,271	3,325	3,627	3,604	3,401	3,504	3,840	3,839
1.4 Pertanian lain	5,906	6,183	6,686	5,519	6,139	6,399	6,978	5,775
1.5 Perhutanan dan pembalakan	1,757	1,863	1,932	1,714	1,547	1,782	1,934	1,722
1.6 Perikanan laut	1,977	1,873	2,475	1,768	1,878	1,866	2,472	1,864
1.7 Akuakultur	906	1,050	1,220	1,055	879	1,046	1,234	985
2. Perlombongan dan pengkuarian	**26,845**	**26,187**	**25,500**	**27,305**	**26,177**	**25,859**	**24,196**	**27,279**
2.1 Minyak mentah dan kondensat	11,900	11,422	11,022	11,463	11,811	11,606	10,713	11,308
2.2 Gas asli	12,875	12,628	12,355	13,634	12,245	12,081	11,302	13,703
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	2,069	2,137	2,124	2,209	2,121	2,173	2,181	2,268
3. Pembuatan	**69,022**	**72,242**	**73,442**	**75,758**	**72,643**	**75,745**	**77,131**	**79,324**
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	2,513	3,149	3,563	4,101	2,916	3,213	3,318	3,872
3.2 Prosesan makanan	3,605	3,834	3,878	3,777	3,764	4,084	4,300	4,002
3.3 Minuman	1,073	1,331	1,283	1,288	1,102	1,394	1,330	1,307
3.4 Produk tembakau	761	1,120	975	767	758	1,137	999	791
3.5 Tekstil dan pakaian	1,111	1,331	1,264	1,255	1,189	1,383	1,300	1,306
3.6 Kulit dan produk berkaitan	189	222	170	142	196	233	176	144
3.7 Keluaran kayu	1,679	1,721	1,774	1,764	1,777	1,782	1,898	1,866
3.8 Kertas dan produk kertas	1,084	1,152	1,100	951	1,127	1,213	1,156	977
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	1,055	897	841	1,069	1,094	921	881	1,117
3.10 Produk petroleum bertapis	8,878	9,248	9,045	9,580	9,256	9,475	9,268	9,963
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	7,419	7,347	8,141	8,704	7,900	7,774	8,527	8,870
3.12 Produk getah	1,343	1,764	1,963	1,991	1,364	1,835	2,083	2,137
3.13 Produk plastik	2,147	2,162	2,919	2,346	2,230	2,227	3,054	2,456
3.14 Produk mineral bukan logam	2,458	3,020	3,012	2,774	2,619	3,197	3,192	2,879
3.15 Logam asas	1,635	2,129	2,119	1,982	1,726	2,196	2,191	2,063
3.16 Produk logam yang direka	3,774	4,177	3,804	3,632	3,940	4,419	4,017	3,786
3.17 Jentera dan peralatan	2,960	2,118	2,157	1,968	3,117	2,265	2,251	2,058
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	1,383	1,232	1,158	1,467	1,406	1,271	1,243	1,535
3.19 Kelengkapan elektrik	1,448	1,750	1,310	1,552	1,468	1,746	1,298	1,602
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	14,336	13,216	13,820	14,360	15,325	14,121	14,791	15,462
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketetapan & optik, jam tangan dan jam	1,008	1,301	1,277	1,396	1,054	1,407	1,382	1,515
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	5,102	5,876	5,422	6,739	5,175	6,241	5,863	7,303
3.23 Perabot	1,222	1,236	1,076	1,034	1,244	1,260	1,159	1,098
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	837	906	1,372	1,120	895	952	1,451	1,218

Jadual 7.11: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 (samb.) - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
4. Pembinaan	**15,832**	**15,253**	**16,431**	**16,006**	**16,602**	**15,979**	**17,204**	**16,409**
4.1 Bangunan kediaman	4,403	3,891	4,333	4,361	4,204	3,563	3,969	3,901
4.2 Bangunan bukan kediaman	3,697	3,809	3,778	4,254	3,649	3,658	3,828	4,388
4.3 Kejuruteraan awam	4,991	4,834	5,614	4,813	5,801	5,784	6,418	5,351
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	2,741	2,719	2,705	2,578	2,948	2,974	2,990	2,769
5. Perkhidmatan	**172,090**	**176,593**	**183,517**	**191,161**	**183,306**	**188,219**	**196,847**	**204,313**
5.1 Elektrik dan gas	6,710	6,964	7,027	6,970	6,976	7,281	7,383	7,267
5.2 Air, pembetungan dan pengurusan sisa	1,630	1,629	1,717	1,750	1,727	1,735	1,827	1,884
5.3 Perdagangan borong	21,013	23,192	25,286	25,415	22,684	24,914	27,142	27,187
5.4 Perdagangan runcit	22,380	22,191	22,489	25,017	24,069	24,035	25,311	28,056
5.5 Kenderaan bermotor	5,247	5,174	6,325	6,156	5,225	5,375	6,855	6,313
5.6 Makanan dan minuman	7,945	8,010	8,155	8,934	8,608	8,804	8,989	9,863
5.7 Penginapan	2,037	2,120	2,259	2,288	2,158	2,244	2,395	2,433
5.8 Pengangkutan dan penyimpanan	11,452	11,560	11,826	12,375	12,105	12,294	12,618	13,202
5.9 Maklumat dan komunikasi	17,667	18,374	18,739	18,334	19,138	19,961	20,311	19,801
5.10 Kewangan	15,571	15,759	16,109	16,534	16,602	16,105	16,743	17,028
5.11 Insurans	4,952	4,892	5,034	5,681	5,430	5,528	5,600	6,044
5.12 Hartanah	4,720	4,808	4,919	4,946	4,952	5,039	5,141	5,149
5.13 Perkhidmatan perniagaan	9,583	9,905	9,765	10,485	10,402	10,820	10,665	11,441
5.14 Perkhidmatan kesihatan swasta	2,133	2,291	2,262	2,278	2,264	2,428	2,395	2,408
5.15 Perkhidmatan pendidikan swasta	2,459	2,559	2,741	2,742	2,613	2,714	2,911	2,894
5.16 Perkhidmatan lain	10,926	10,943	11,103	11,211	11,444	11,520	11,717	11,838
5.17 Perkhidmatan kerajaan	25,665	26,221	27,761	30,047	26,909	27,423	28,845	31,506
6. Tambah: Duti import	**4,348**	**4,312**	**4,509**	**4,908**	**4,774**	**4,159**	**3,007**	**4,062**
KDNK pada harga pembeli	**310,744**	**318,231**	**330,664**	**341,129**	**326,800**	**333,254**	**345,329**	**357,432**

Jadual 7.11: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 (samb.) - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	2019				2020
	I	II	III	IV	I
1. Pertanian	**24,660**	**24,287**	**28,030**	**24,572**	**22,503**
1.1 Getah	857	566	821	757	701
1.2 Kelapa sawit	9,544	8,916	10,537	9,242	7,440
1.3 Ternakan	3,561	3,716	4,104	4,127	3,862
1.4 Pertanian lain	6,241	6,659	7,248	6,125	6,632
1.5 Perhutanan dan pembalakan	1,576	1,662	1,750	1,394	1,205
1.6 Perikanan laut	2,036	1,793	2,438	1,809	1,821
1.7 Akuakultur	845	974	1,132	1,117	841
2. Perlombongan dan pengkuarian	**25,773**	**26,105**	**23,195**	**26,365**	**25,255**
2.1 Minyak mentah dan kondensat	11,072	10,969	9,373	10,592	10,491
2.2 Gas asli	12,573	12,890	11,571	13,349	12,579
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	2,128	2,246	2,251	2,423	2,185
3. Pembuatan	**75,647**	**79,008**	**79,926**	**81,740**	**76,745**
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	3,239	3,247	3,039	3,648	2,709
3.2 Prosesan makanan	3,781	4,375	4,766	4,348	4,093
3.3 Minuman	1,128	1,442	1,373	1,347	1,121
3.4 Produk tembakau	820	1,203	1,045	831	792
3.5 Tekstil dan pakaian	1,248	1,464	1,371	1,383	1,286
3.6 Kulit dan produk berkaitan	202	246	186	151	208
3.7 Keluaran kayu	1,869	1,864	2,011	1,951	1,915
3.8 Kertas dan produk kertas	1,170	1,274	1,211	1,022	1,159
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	1,152	963	928	1,141	1,174
3.10 Produk petroleum bertapis	9,524	9,757	9,551	10,194	9,880
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	8,068	7,951	8,717	9,047	8,250
3.12 Produk getah	1,454	1,978	2,230	2,272	1,754
3.13 Produk plastik	2,342	2,314	3,073	2,513	2,338
3.14 Produk mineral bukan logam	2,748	3,339	3,330	3,000	2,736
3.15 Logam asas	1,781	2,280	2,275	2,163	1,799
3.16 Produk logam yang direka	4,087	4,594	4,172	3,894	4,076
3.17 Jentera dan peralatan	3,215	2,334	2,375	2,151	3,202
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	1,459	1,423	1,390	1,443	1,368
3.19 Kelengkapan elektrik	1,541	1,789	1,298	1,665	1,527
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	16,009	14,704	15,135	15,897	16,625
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketepatan & optik, jam tangan dan jam	985	1,417	1,419	1,563	990
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	5,532	6,724	6,294	7,620	5,430
3.23 Perabot	1,343	1,362	1,239	1,197	1,355
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	953	963	1,496	1,300	959

Jadual 7.11: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 (samb.) - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	2019				2020
	I	II	III	IV	I
4. Pembinaan	**16,663**	**16,065**	**16,963**	**16,575**	**15,350**
4.1 Bangunan kediaman	3,903	3,529	3,847	4,020	3,587
4.2 Bangunan bukan kediaman	3,508	3,324	3,373	3,951	3,099
4.3 Kejuruteraan awam	6,228	6,069	6,753	5,709	5,911
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	3,024	3,143	2,991	2,895	2,753
5. Perkhidmatan	**195,040**	**199,731**	**208,348**	**216,950**	**201,066**
5.1 Elektrik dan gas	7,418	7,709	7,752	7,656	7,782
5.2 Air, pembetungan dan pengurusan sisa	1,895	1,883	1,942	2,000	2,002
5.3 Perdagangan borong	23,845	26,099	28,838	28,802	24,648
5.4 Perdagangan runcit	26,365	26,230	27,331	30,118	26,912
5.5 Kenderaan bermotor	5,485	5,616	7,024	6,588	5,327
5.6 Makanan dan minuman	9,508	9,699	9,904	10,926	9,798
5.7 Penginapan	2,296	2,393	2,552	2,601	2,198
5.8 Pengangkutan dan penyimpanan	12,906	13,162	13,476	14,106	12,553
5.9 Maklumat dan komunikasi	20,520	21,210	21,541	21,156	21,900
5.10 Kewangan	16,981	16,995	17,455	18,040	17,690
5.11 Insurans	6,035	5,652	5,818	6,234	6,448
5.12 Hartanah	5,173	5,277	5,379	5,414	5,176
5.13 Perkhidmatan perniagaan	11,328	11,833	11,641	12,520	11,878
5.14 Perkhidmatan kesihatan swasta	2,391	2,561	2,538	2,548	2,440
5.15 Perkhidmatan pendidikan swasta	2,756	2,865	3,071	3,066	2,873
5.16 Perkhidmatan lain	12,084	12,110	12,359	12,521	12,165
5.17 Perkhidmatan kerajaan	28,055	28,436	29,727	32,653	29,275
6. Tambah: Duti import	**3,853**	**3,982**	**4,051**	**3,926**	**3,237**
KDNK pada harga pembeli	**341,636**	**349,177**	**360,513**	**370,128**	**344,155**

Jadual 7.12: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 - Perubahan peratusan dari suku tahun yang sama tahun sebelumnya

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2016	2017	2018e	2019p	2016			
					I	II	III	IV
1. Pertanian	**-3.7**	**5.9**	**0.1**	**2.0**	**-2.2**	**-5.8**	**-4.6**	**-1.7**
1.1 Getah	-6.3	9.3	-17.6	6.1	-12.9	-4.4	-8.0	1.2
1.2 Kelapa sawit	-12.7	16.0	-1.8	1.5	-9.9	-19.2	-13.7	-7.2
1.3 Ternakan	3.6	5.1	5.5	6.3	4.8	4.9	4.1	0.9
1.4 Pertanian lain	4.0	3.2	4.1	3.9	5.3	4.3	2.5	3.9
1.5 Perhutanan dan pembalakan	-1.9	-15.9	-3.9	-8.6	-0.1	-4.5	-3.7	1.4
1.6 Perikanan laut	4.7	-3.4	-0.2	-0.1	-1.1	10.3	6.0	4.0
1.7 Akuakultur	-2.9	4.4	-2.1	-1.8	-4.4	-0.1	-2.9	-4.2
2. Perlombongan dan pengkuarian	**2.2**	**0.4**	**-2.2**	**-2.0**	**-1.1**	**2.3**	**2.7**	**5.2**
2.1 Minyak mentah dan kondensat	0.6	-2.2	-0.8	-7.6	-3.1	0.3	6.3	0.0
2.2 Gas asli	3.0	1.7	-4.2	2.1	-0.1	3.1	-1.0	9.9
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	7.1	7.5	2.4	3.5	6.7	9.2	7.2	5.4
3. Pembuatan	**4.4**	**6.0**	**5.0**	**3.8**	**4.5**	**3.8**	**4.2**	**5.1**
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	-3.2	17.6	-0.1	-1.1	5.2	-21.2	-5.5	12.9
3.2 Prosesan makanan	6.0	6.1	7.0	6.9	6.6	7.9	5.5	4.2
3.3 Minuman	9.8	9.2	3.2	3.0	8.2	8.9	11.4	10.3
3.4 Produk tembakau	3.1	2.0	1.7	5.8	7.6	4.4	2.0	-1.4
3.5 Tekstil dan pakaian	6.7	8.2	4.4	5.5	6.8	7.2	6.6	6.2
3.6 Kulit dan produk berkaitan	8.4	6.2	3.6	5.0	15.0	8.1	7.0	2.9
3.7 Keluaran kayu	3.5	3.6	5.5	5.1	3.6	4.5	2.9	3.1
3.8 Kertas dan produk kertas	4.4	5.4	4.3	4.6	8.4	5.4	1.8	2.0
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	5.6	4.8	3.9	4.2	6.7	3.2	5.7	6.5
3.10 Produk petroleum bertapis	3.4	3.5	3.3	2.8	1.5	5.5	3.4	3.4
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	5.8	4.5	4.6	2.1	3.2	5.4	7.1	7.4
3.12 Produk getah	3.5	6.3	5.1	6.9	6.3	5.4	2.5	1.3
3.13 Produk plastik	3.7	2.8	4.1	2.8	2.2	4.0	3.1	5.7
3.14 Produk mineral bukan logam	4.4	4.5	5.5	4.5	4.8	4.4	4.8	3.8
3.15 Logam asas	2.2	5.2	4.0	3.9	-0.2	2.7	1.4	4.8
3.16 Produk logam yang direka	5.1	5.0	5.0	3.6	5.7	5.5	4.9	4.3
3.17 Jentera dan peralatan	5.5	5.2	5.3	4.0	4.1	6.1	5.0	7.6
3.18 Komputer dan kelengkapan	4.4	-6.8	4.1	4.8	6.7	4.1	-1.3	8.2
3.19 Kelengkapan elektrik	5.8	8.2	0.9	2.9	4.2	4.2	8.1	7.1
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	8.4	10.1	7.1	3.4	7.7	11.0	7.6	7.7
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketepatan & optik, jam tangan dan jam	8.0	0.9	7.5	0.5	10.9	9.6	8.1	4.5
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	-4.1	4.6	6.2	6.5	-1.9	-7.8	-4.2	-2.2
3.23 Perabot	9.9	5.8	4.2	8.0	9.7	9.7	11.2	9.3
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	3.8	8.9	6.6	4.3	1.9	-0.9	15.6	-2.7

Jadual 7.12: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 (samb.)

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2016	2017	2018e	2019p	2016			
					I	II	III	IV
4. Pembinaan	**7.4**	**6.7**	**4.2**	**0.1**	**8.0**	**8.9**	**8.0**	**5.0**
4.1 Bangunan kediaman	8.5	2.7	-8.0	-2.2	4.9	9.3	13.1	7.1
4.2 Bangunan bukan kediaman	-1.1	2.2	-0.1	-8.8	0.5	-0.6	-4.2	0.1
4.3 Kejuruteraan awam	15.7	13.8	15.3	6.0	17.9	19.0	16.3	10.0
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan	6.1	7.7	8.7	3.2	8.6	7.8	5.3	2.4
5. Perkhidmatan	**5.7**	**6.3**	**6.8**	**6.1**	**5.2**	**5.8**	**6.2**	**5.6**
5.1 Elektrik dan gas	5.0	2.2	4.5	5.6	6.6	5.0	5.1	3.4
5.2 Air, pembetungan dan pengurusan sisa	6.7	6.1	6.6	7.6	7.7	6.5	6.6	6.2
5.3 Perdagangan borong	8.3	6.6	7.4	5.6	8.2	8.8	9.2	7.1
5.4 Perdagangan runcit	7.1	9.5	10.2	8.4	5.5	7.1	7.7	8.0
5.5 Kenderaan bermotor	-3.0	1.3	3.8	4.0	-5.0	-2.6	-2.8	-1.8
5.6 Makanan dan minuman	7.8	8.1	9.7	10.4	6.9	7.9	8.2	8.4
5.7 Penginapan	4.9	5.4	6.0	6.6	4.6	4.1	5.3	5.6
5.8 Pengangkutan dan penyimpanan	5.7	6.2	6.4	6.8	6.0	6.1	5.2	5.6
5.9 Maklumat dan komunikasi	8.0	8.6	8.3	6.6	8.3	8.7	7.5	7.7
5.10 Kewangan	1.4	5.1	3.9	4.5	0.6	-0.1	2.2	2.9
5.11 Insurans	6.5	3.6	9.9	5.0	-0.4	8.1	15.1	4.5
5.12 Hartanah	4.8	5.3	4.6	4.7	4.5	4.7	5.0	5.1
5.13 Perkhidmatan perniagaan	7.9	8.7	9.0	9.2	7.5	8.0	8.0	8.2
5.14 Perkhidmatan kesihatan swasta	5.5	5.8	5.9	5.7	5.7	5.5	5.4	5.6
5.15 Perkhidmatan pendidikan swasta	6.7	6.5	6.0	5.6	7.1	6.5	6.7	6.6
5.16 Perkhidmatan lain	4.3	4.7	5.3	5.5	4.0	4.0	4.6	4.7
5.17 Perkhidmatan kerajaan	4.8	4.8	4.5	3.7	5.6	5.1	5.2	3.8
6. Tambah: Duti import	**8.8**	**13.0**	**-11.5**	**-1.2**	**27.0**	**4.6**	**5.6**	**1.7**
KDNK pada harga pembeli	**4.4**	**5.8**	**4.8**	**4.3**	**4.3**	**4.2**	**4.5**	**4.8**

Jadual 7.12: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 (samb.)
- Perubahan peratusan dari suku tahun yang sama tahun sebelumnya

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
1. Pertanian	**6.6**	**4.5**	**3.3**	**9.4**	**3.1**	**-1.5**	**-1.2**	**0.2**
1.1 Getah	23.6	17.0	1.9	-2.8	-28.5	-20.1	-0.2	-17.6
1.2 Kelapa sawit	17.7	12.1	10.0	24.4	12.5	-6.0	-8.0	-2.7
1.3 Ternakan	2.8	4.3	4.3	9.0	4.0	5.4	5.9	6.5
1.4 Pertanian lain	3.9	2.9	2.4	3.7	3.9	3.5	4.4	4.6
1.5 Perhutanan dan pembalakan	-10.3	-14.7	-19.8	-18.0	-12.0	-4.3	0.1	0.5
1.6 Perikanan laut	-2.1	-2.4	-2.0	-7.7	-5.0	-0.4	-0.1	5.5
1.7 Akuakultur	-3.5	4.2	9.8	6.0	-3.0	-0.4	1.1	-6.6
2. Perlombongan dan pengkuarian	**1.0**	**-0.5**	**2.3**	**-0.9**	**-2.5**	**-1.3**	**-5.1**	**-0.1**
2.1 Minyak mentah dan kondensat	-2.9	-3.6	-1.1	-1.0	-0.8	1.6	-2.8	-1.3
2.2 Gas asli	3.9	0.9	4.6	-1.8	-4.9	-4.3	-8.5	0.5
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	6.5	9.5	7.9	6.4	2.5	1.7	2.7	2.7
3. Pembuatan	**5.9**	**6.0**	**7.0**	**5.3**	**5.2**	**4.9**	**5.0**	**4.7**
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	10.8	20.0	18.2	19.6	16.0	2.0	-6.9	-5.6
3.2 Prosesan makanan	6.9	6.4	8.1	2.8	4.4	6.5	10.9	6.0
3.3 Minuman	13.1	10.0	8.4	6.0	2.7	4.8	3.7	1.5
3.4 Produk tembakau	2.9	2.4	-1.1	4.7	-0.4	1.5	2.5	3.1
3.5 Tekstil dan pakaian	7.0	7.4	9.5	8.9	7.0	3.9	2.9	4.1
3.6 Kulit dan produk berkaitan	8.0	7.0	5.1	4.2	4.1	5.0	3.2	1.4
3.7 Keluaran kayu	6.3	4.1	1.9	2.3	5.9	3.6	7.0	5.8
3.8 Kertas dan produk kertas	6.5	7.2	2.2	6.1	3.9	5.3	5.1	2.7
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	13.5	2.6	1.6	1.5	3.7	2.6	4.8	4.4
3.10 Produk petroleum bertapis	2.2	2.0	6.0	3.8	4.3	2.5	2.5	4.0
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	3.8	4.3	4.3	5.6	6.5	5.8	4.7	1.9
3.12 Produk getah	7.3	7.8	5.3	5.3	1.6	4.0	6.1	7.3
3.13 Produk plastik	1.7	1.5	4.3	3.2	3.9	3.0	4.6	4.7
3.14 Produk mineral bukan logam	4.2	4.4	5.1	4.2	6.5	5.8	6.0	3.8
3.15 Logam asas	4.3	4.5	6.8	5.1	5.5	3.1	3.4	4.1
3.16 Produk logam yang direka	3.3	3.6	8.0	5.4	4.4	5.8	5.6	4.2
3.17 Jentera dan peralatan	7.0	2.3	6.0	4.6	5.3	6.9	4.4	4.6
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	-0.9	-8.1	-15.0	-3.9	1.7	3.2	7.3	4.6
3.19 Kelengkapan elektrik	9.2	11.5	8.7	3.5	1.4	-0.2	-0.8	3.2
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	9.1	12.5	11.8	7.3	6.9	6.9	7.0	7.7
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketetapan & optik, jam tangan dan jam	-0.2	0.0	2.2	1.5	4.5	8.1	8.2	8.5
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	8.0	2.0	6.4	3.1	1.4	6.2	8.1	8.4
3.23 Perabot	12.0	7.6	7.1	-3.6	1.8	1.9	7.7	6.1
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	0.4	14.2	13.1	6.9	6.9	5.0	5.8	8.8

Jadual 7.12: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 (samb.)
- Perubahan peratusan dari suku tahun yang sama tahun sebelumnya

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
4. Pembinaan	**6.8**	**8.3**	**6.2**	**5.9**	**4.9**	**4.8**	**4.7**	**2.5**
4.1 Bangunan kediaman	7.1	2.0	0.5	1.1	-4.5	-8.4	-8.4	-10.5
4.2 Bangunan bukan kediaman	1.4	6.8	0.8	0.4	-1.3	-4.0	1.3	3.2
4.3 Kejuruteraan awam	11.9	14.6	14.3	14.7	16.2	19.6	14.3	11.2
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	5.2	9.5	8.0	8.5	7.6	9.4	10.5	7.4
5. Perkhidmatan	**5.9**	**6.4**	**6.6**	**6.3**	**6.5**	**6.6**	**7.3**	**6.9**
5.1 Elektrik dan gas	1.4	1.4	2.1	3.9	4.0	4.6	5.1	4.3
5.2 Air, pembetungan dan pengurusan sisa	6.1	5.9	6.4	6.1	5.9	6.5	6.4	7.6
5.3 Perdagangan borong	5.7	6.0	7.0	7.5	8.0	7.4	7.3	7.0
5.4 Perdagangan runcit	8.0	11.5	10.4	8.4	7.5	8.3	12.5	12.1
5.5 Kenderaan bermotor	3.6	1.0	0.5	0.5	-0.4	3.9	8.4	2.6
5.6 Makanan dan minuman	7.9	8.0	8.2	8.3	8.3	9.9	10.2	10.4
5.7 Penginapan	5.0	5.2	5.7	5.8	5.9	5.8	6.0	6.3
5.8 Pengangkutan dan penyimpanan	6.1	6.3	6.4	6.0	5.7	6.3	6.7	6.7
5.9 Maklumat dan komunikasi	8.4	8.8	9.0	8.3	8.3	8.6	8.4	8.0
5.10 Kewangan	4.1	5.7	5.3	5.2	6.6	2.2	3.9	3.0
5.11 Insurans	2.1	3.5	1.2	7.7	9.6	13.0	11.2	6.4
5.12 Hartanah	5.3	5.6	5.2	5.1	4.9	4.8	4.5	4.1
5.13 Perkhidmatan perniagaan	8.4	8.7	8.8	8.9	8.6	9.2	9.2	9.1
5.14 Perkhidmatan kesihatan swasta	5.9	5.4	5.9	6.1	6.2	6.0	5.9	5.7
5.15 Perkhidmatan pendidikan swasta	7.1	6.2	6.6	6.4	6.2	6.0	6.2	5.5
5.16 Perkhidmatan lain	4.7	4.7	4.8	4.6	4.7	5.3	5.5	5.6
5.17 Perkhidmatan kerajaan	4.9	4.3	6.0	4.3	4.8	4.6	3.9	4.9
6. Tambah: Duti import	**8.5**	**12.0**	**16.6**	**14.7**	**9.8**	**-3.5**	**-33.3**	**-17.2**
KDNK pada harga pembeli	**5.6**	**5.7**	**6.1**	**5.8**	**5.2**	**4.7**	**4.4**	**4.8**

Jadual 7.12: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 (samb.) - Perubahan peratusan dari suku tahun yang sama tahun sebelumnya

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2019				2020
	I	II	III	IV	I
1. Pertanian	**5.8**	**4.3**	**4.0**	**-5.7**	**-8.7**
1.1 Getah	12.0	2.1	7.3	1.8	-18.3
1.2 Kelapa sawit	9.8	9.5	8.4	-16.9	-22.0
1.3 Ternakan	4.7	6.0	6.9	7.5	8.5
1.4 Pertanian lain	1.7	4.1	3.9	6.1	6.3
1.5 Perhutanan dan pembalakan	1.9	-6.7	-9.5	-19.0	-23.6
1.6 Perikanan laut	8.4	-3.9	-1.4	-3.0	-10.6
1.7 Akuakultur	-3.9	-6.9	-8.3	13.4	-0.5
2. Perlombongan dan pengkuarian	**-1.5**	**0.9**	**-4.1**	**-3.4**	**-2.0**
2.1 Minyak mentah dan kondensat	-6.3	-5.5	-12.5	-6.3	-5.2
2.2 Gas asli	2.7	6.7	2.4	-2.6	0.1
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	0.3	3.4	3.2	6.8	2.7
3. Pembuatan	**4.1**	**4.3**	**3.6**	**3.0**	**1.5**
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	11.1	1.1	-8.4	-5.8	-16.4
3.2 Prosesan makanan	0.4	7.1	10.8	8.6	8.3
3.3 Minuman	2.3	3.4	3.2	3.1	-0.6
3.4 Produk tembakau	8.2	5.8	4.6	5.1	-3.4
3.5 Tekstil dan pakaian	5.0	5.9	5.5	5.9	3.1
3.6 Kulit dan produk berkaitan	3.1	5.7	6.1	5.1	2.7
3.7 Keluaran kayu	5.1	4.6	5.9	4.5	2.5
3.8 Kertas dan produk kertas	3.8	5.0	4.7	4.6	-0.9
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	5.2	4.6	5.3	2.1	2.0
3.10 Produk petroleum bertapis	2.9	3.0	3.1	2.3	3.7
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	2.1	2.3	2.2	2.0	2.3
3.12 Produk getah	6.5	7.7	7.0	6.3	20.6
3.13 Produk plastik	5.0	3.9	0.6	2.3	-0.2
3.14 Produk mineral bukan logam	4.9	4.4	4.3	4.2	-0.4
3.15 Logam asas	3.1	3.8	3.8	4.8	1.0
3.16 Produk logam yang direka	3.7	4.0	3.9	2.9	-0.3
3.17 Jentera dan peralatan	3.1	3.0	5.5	4.5	-0.4
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	3.7	11.9	11.8	-6.0	-6.3
3.19 Kelengkapan elektrik	4.9	2.5	-0.1	3.9	-0.9
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	4.5	4.1	2.3	2.8	3.8
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketetapan & optik, jam tangan dan jam	-6.5	0.7	2.7	3.2	0.5
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan	6.9	7.7	7.3	4.3	-1.8
3.23 Perabot	7.9	8.1	6.9	9.0	0.9
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	6.5	1.2	3.1	6.7	0.6

Jadual 7.12: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 (samb.) - Perubahan peratusan dari suku tahun yang sama tahun sebelumnya

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2019				2020
	I	II	III	IV	I
4. Pembinaan	**0.4**	**0.5**	**-1.4**	**1.0**	**-7.9**
4.1 Bangunan kediaman	-7.2	-1.0	-3.1	3.0	-8.1
4.2 Bangunan bukan kediaman	-3.9	-9.1	-11.9	-10.0	-11.6
4.3 Kejuruteraan awam	7.4	4.9	5.2	6.7	-5.1
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	2.6	5.7	0.0	4.5	-9.0
5. Perkhidmatan	**6.4**	**6.1**	**5.8**	**6.2**	**3.1**
5.1 Elektrik dan gas	6.3	5.9	5.0	5.4	4.9
5.2 Air, pembetungan dan pengurusan sisa	9.7	8.5	6.3	6.2	5.7
5.3 Perdagangan borong	5.1	4.8	6.2	5.9	3.4
5.4 Perdagangan runcit	9.5	9.1	8.0	7.3	2.1
5.5 Kenderaan bermotor	5.0	4.5	2.5	4.3	-2.9
5.6 Makanan dan minuman	10.5	10.2	10.2	10.8	3.1
5.7 Penginapan	6.4	6.6	6.5	6.9	-4.2
5.8 Pengangkutan dan penyimpanan	6.6	7.1	6.8	6.8	-2.7
5.9 Maklumat dan komunikasi	7.2	6.3	6.1	6.8	6.7
5.10 Kewangan	2.3	5.5	4.3	5.9	4.2
5.11 Insurans	11.1	2.2	3.9	3.1	6.9
5.12 Hartanah	4.5	4.7	4.6	5.1	0.1
5.13 Perkhidmatan perniagaan	8.9	9.4	9.2	9.4	4.9
5.14 Perkhidmatan kesihatan swasta	5.6	5.5	6.0	5.8	2.1
5.15 Perkhidmatan pendidikan swasta	5.5	5.6	5.5	5.9	4.3
5.16 Perkhidmatan lain	5.6	5.1	5.5	5.8	0.7
5.17 Perkhidmatan kerajaan	4.3	3.7	3.1	3.6	4.4
6. Tambah: Duti import	**-19.3**	**-4.3**	**34.7**	**-3.3**	**-16.0**
KDNK pada harga pembeli	**4.5**	**4.8**	**4.4**	**3.6**	**0.7**

Jadual 7.13: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST2 2016-ST1 2020 - Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2017	2018e	2019p	2016		
				II	III	IV
1. Pertanian	**5.9**	**0.1**	**2.0**	**6.6**	**16.7**	**-10.1**
1.1 Getah	9.3	-17.6	6.1	-31.5	27.0	23.2
1.2 Kelapa sawit	16.0	-1.8	1.5	17.7	24.3	-4.2
1.3 Ternakan	5.1	5.5	6.3	0.2	9.1	-4.9
1.4 Pertanian lain	3.2	4.1	3.9	5.7	8.7	-18.5
1.5 Perhutanan dan pembalakan	-15.9	-3.9	-8.6	11.4	10.3	-13.2
1.6 Perikanan laut	-3.4	-0.2	-0.1	-4.9	31.6	-24.2
1.7 Akuakultur	4.4	-2.1	-1.8	7.2	10.2	-10.5
2. Perlombongan dan pengkuarian	**0.4**	**-2.2**	**-2.0**	**-1.0**	**-5.3**	**10.5**
2.1 Minyak mentah dan kondensat	-2.2	-0.8	-7.6	-3.3	-6.0	3.9
2.2 Gas asli	1.7	-4.2	2.1	1.0	-5.6	17.5
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	7.5	2.4	3.5	0.4	0.8	5.5
3. Pembuatan	**6.0**	**5.0**	**3.8**	**4.6**	**0.7**	**4.9**
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	17.6	-0.1	-1.1	15.8	14.9	13.7
3.2 Prosesan makanan	6.1	7.0	6.9	6.9	-0.5	2.4
3.3 Minuman	9.2	3.2	3.0	27.5	-2.2	2.6
3.4 Produk tembakau	2.0	1.7	5.8	47.9	-9.9	-25.7
3.5 Tekstil dan pakaian	8.2	4.4	5.5	19.3	-6.8	-0.2
3.6 Kulit dan produk berkaitan	6.2	3.6	5.0	18.6	-21.8	-16.0
3.7 Keluaran kayu	3.6	5.5	5.1	4.6	5.3	-0.9
3.8 Kertas dan produk kertas	5.4	4.3	4.6	5.6	0.0	-16.6
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	4.8	3.9	4.2	-5.9	-5.3	27.2
3.10 Produk petroleum bertapis	3.5	3.3	2.8	4.3	-5.9	8.1
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	4.5	4.6	2.1	-1.4	10.7	5.6
3.12 Produk getah	6.3	5.1	6.9	30.7	13.9	1.5
3.13 Produk plastik	2.8	4.1	2.8	0.9	31.3	-18.7
3.14 Produk mineral bukan logam	4.5	5.5	4.5	22.6	-0.9	-7.1
3.15 Logam asas	5.2	4.0	3.9	29.9	-2.6	-5.0
3.16 Produk logam yang direka	5.0	5.0	3.6	10.3	-12.6	-2.2
3.17 Jentera dan peralatan	5.2	5.3	4.0	-25.1	-1.8	-7.5
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	-6.8	4.1	4.8	-3.9	1.7	12.0
3.19 Kelengkapan elektrik	8.2	0.9	2.9	18.3	-23.3	24.5
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	10.1	7.1	3.4	-10.6	5.2	8.2
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketepatan & optik, jam tangan dan jam	0.9	7.5	0.5	28.8	-4.0	10.0
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	4.6	6.2	6.5	21.9	-11.6	28.3
3.23 Perabot	5.8	4.2	8.0	5.2	-12.6	6.9
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	8.9	6.6	4.3	-4.9	53.0	-13.7

Jadual 7.13: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST2 2016-ST1 2020 (samb.)
- Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2017	2018e	2019p	2016		
				II	III	IV
4. Pembinaan	**6.7**	**4.2**	**0.1**	**-5.0**	**9.9**	**-2.3**
4.1 Bangunan kediaman	2.7	-8.0	-2.2	-7.2	13.0	0.0
4.2 Bangunan bukan kediaman	2.2	-0.1	-8.8	-2.2	5.1	13.0
4.3 Kejuruteraan awam	13.8	15.3	6.0	-5.5	16.5	-14.6
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	7.7	8.7	3.2	-4.7	0.9	-5.2
5. Perkhidmatan	**6.3**	**6.8**	**6.1**	**2.1**	**3.7**	**4.4**
5.1 Elektrik dan gas	2.2	4.5	5.6	3.8	0.1	-2.5
5.2 Air, pembetungan dan pengurusan sisa	6.1	6.6	7.6	0.1	5.0	2.2
5.3 Perdagangan borong	6.6	7.4	5.6	10.1	8.0	0.0
5.4 Perdagangan runcit	9.5	10.2	8.4	-4.0	2.4	13.3
5.5 Kenderaan bermotor	1.3	3.8	4.0	1.2	22.8	-2.7
5.6 Makanan dan minuman	8.1	9.7	10.4	0.7	1.6	9.5
5.7 Penginapan	5.4	6.0	6.6	3.9	6.1	1.2
5.8 Pengangkutan dan penyimpanan	6.2	6.4	6.8	0.8	2.2	5.0
5.9 Maklumat dan komunikasi	8.6	8.3	6.6	3.7	1.8	-1.6
5.10 Kewangan	5.1	3.9	4.5	-0.4	2.6	2.8
5.11 Insurans	3.6	9.9	5.0	-2.6	5.2	6.0
5.12 Hartanah	5.3	4.6	4.7	1.6	2.7	0.7
5.13 Perkhidmatan perniagaan	8.7	9.0	9.2	3.1	-1.5	7.3
5.14 Perkhidmatan kesihatan swasta	5.8	5.9	5.7	7.9	-1.7	0.5
5.15 Perkhidmatan pendidikan swasta	6.5	6.0	5.6	4.9	6.7	0.2
5.16 Perkhidmatan lain	4.7	5.3	5.5	0.1	1.4	1.2
5.17 Perkhidmatan kerajaan	4.8	4.5	3.7	2.8	4.2	9.9
6. Tambah: Duti import	**13.0**	**-11.5**	**-1.2**	**-3.9**	**0.4**	**10.7**
KDNK pada harga pembeli	**5.8**	**4.8**	**4.3**	**2.3**	**3.5**	**3.5**

Jadual 7.13: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST2 2016-ST1 2020 (samb.)
- Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
1. Pertanian	**-4.8**	**4.6**	**15.3**	**-4.7**	**-10.4**	**0.0**	**15.7**	**-3.3**
1.1 Getah	15.3	-35.2	10.6	17.5	-15.1	-27.6	38.2	-3.0
1.2 Kelapa sawit	-16.0	12.1	22.0	8.2	-24.0	-6.3	19.4	14.3
1.3 Ternakan	-1.1	1.7	9.1	-0.6	-5.6	3.0	9.6	0.0
1.4 Pertanian lain	10.9	4.7	8.1	-17.5	11.2	4.2	9.0	-17.2
1.5 Perhutanan dan pembalakan	-15.9	6.0	3.7	-11.3	-9.7	15.2	8.6	-11.0
1.6 Perikanan laut	3.3	-5.2	32.1	-28.6	6.3	-0.7	32.5	-24.6
1.7 Akuakultur	-8.9	15.9	16.1	-13.6	-16.7	19.0	17.9	-20.2
2. Perlombongan dan pengkuarian	**-2.5**	**-2.5**	**-2.6**	**7.1**	**-4.1**	**-1.2**	**-6.4**	**12.7**
2.1 Minyak mentah dan kondensat	2.8	-4.0	-3.5	4.0	3.0	-1.7	-7.7	5.6
2.2 Gas asli	-7.3	-1.9	-2.2	10.4	-10.2	-1.3	-6.4	21.2
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	-0.3	3.3	-0.6	4.0	-4.0	2.4	0.4	4.0
3. Pembuatan	**-4.1**	**4.7**	**1.7**	**3.2**	**-4.1**	**4.3**	**1.8**	**2.8**
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	-26.7	25.3	13.1	15.1	-28.9	10.2	3.3	16.7
3.2 Prosesan makanan	-1.9	6.4	1.1	-2.6	-0.3	8.5	5.3	-6.9
3.3 Minuman	-11.6	24.0	-3.6	0.4	-14.4	26.5	-4.6	-1.8
3.4 Produk tembakau	3.9	47.1	-13.0	-21.3	-1.2	50.1	-12.1	-20.8
3.5 Tekstil dan pakaian	-3.6	19.8	-5.1	-0.7	-5.3	16.4	-6.0	0.5
3.6 Kulit dan produk berkaitan	38.6	17.5	-23.2	-16.8	38.6	18.5	-24.4	-18.3
3.7 Keluaran kayu	-2.7	2.5	3.1	-0.6	0.7	0.3	6.5	-1.7
3.8 Kertas dan produk kertas	20.9	6.3	-4.6	-13.5	18.5	7.7	-4.7	-15.5
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	0.1	-15.0	-6.2	27.1	2.3	-15.9	-4.3	26.7
3.10 Produk petroleum bertapis	-3.8	4.2	-2.2	5.9	-3.4	2.4	-2.2	7.5
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	-10.0	-1.0	10.8	6.9	-9.2	-1.6	9.7	4.0
3.12 Produk getah	-29.0	31.4	11.2	1.5	-31.5	34.5	13.5	2.6
3.13 Produk plastik	-5.6	0.7	35.0	-19.6	-4.9	-0.2	37.1	-19.6
3.14 Produk mineral bukan logam	-7.6	22.9	-0.3	-7.9	-5.6	22.1	-0.2	-9.8
3.15 Logam asas	-13.3	30.2	-0.5	-6.5	-12.9	27.2	-0.2	-5.8
3.16 Produk logam yang direka	9.6	10.7	-8.9	-4.5	8.5	12.2	-9.1	-5.8
3.17 Jentera dan peralatan	57.3	-28.4	1.8	-8.8	58.4	-27.3	-0.6	-8.6
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	-9.4	-10.9	-6.0	26.6	-4.1	-9.6	-2.2	23.4
3.19 Kelengkapan elektrik	-3.4	20.8	-25.2	18.5	-5.4	18.9	-25.6	23.4
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	7.1	-7.8	4.6	3.9	6.7	-7.9	4.7	4.5
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketepatan & optik, jam tangan dan jam	-26.7	29.1	-1.8	9.3	-24.5	33.5	-1.7	9.6
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	-21.9	15.2	-7.7	24.3	-23.2	20.6	-6.1	24.6
3.23 Perabot	13.9	1.1	-13.0	-3.9	20.3	1.3	-8.0	-5.3
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	-20.1	8.3	51.5	-18.4	-20.1	6.4	52.5	-16.0

Jadual 7.13: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST2 2016-ST1 2020 (samb.)
- Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
4. Pembinaan	**4.7**	**-3.7**	**7.7**	**-2.6**	**3.7**	**-3.8**	**7.7**	**-4.6**
4.1 Bangunan kediaman	2.1	-11.6	11.4	0.6	-3.6	-15.2	11.4	-1.7
4.2 Bangunan bukan kediaman	-12.7	3.0	-0.8	12.6	-14.2	0.2	4.7	14.6
4.3 Kejuruteraan awam	18.9	-3.1	16.1	-14.3	20.5	-0.3	11.0	-16.6
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	15.4	-0.8	-0.5	-4.7	14.4	0.9	0.5	-7.4
5. Perkhidmatan	**-4.3**	**2.6**	**3.9**	**4.2**	**-4.1**	**2.7**	**4.6**	**3.8**
5.1 Elektrik dan gas	0.0	3.8	0.9	-0.8	0.1	4.4	1.4	-1.6
5.2 Air, pembetungan dan pengurusan sisa	-1.2	-0.1	5.4	1.9	-1.3	0.5	5.3	3.1
5.3 Perdagangan borong	-11.1	10.4	9.0	0.5	-10.7	9.8	8.9	0.2
5.4 Perdagangan runcit	-3.1	-0.8	1.3	11.2	-3.8	-0.1	5.3	10.8
5.5 Kenderaan bermotor	-14.3	-1.4	22.2	-2.7	-15.1	2.9	27.5	-7.9
5.6 Makanan dan minuman	-3.7	0.8	1.8	9.6	-3.6	2.3	2.1	9.7
5.7 Penginapan	-5.8	4.1	6.5	1.3	-5.7	4.0	6.7	1.6
5.8 Pengangkutan dan penyimpanan	-1.9	0.9	2.3	4.6	-2.2	1.6	2.6	4.6
5.9 Maklumat dan komunikasi	4.4	4.0	2.0	-2.2	4.4	4.3	1.8	-2.5
5.10 Kewangan	-1.0	1.2	2.2	2.6	0.4	-3.0	4.0	1.7
5.11 Insurans	-6.2	-1.2	2.9	12.9	-4.4	1.8	1.3	7.9
5.12 Hartanah	0.3	1.9	2.3	0.5	0.1	1.7	2.0	0.2
5.13 Perkhidmatan perniagaan	-0.5	3.4	-1.4	7.4	-0.8	4.0	-1.4	7.3
5.14 Perkhidmatan kesihatan swasta	-0.7	7.4	-1.3	0.7	-0.6	7.2	-1.4	0.5
5.15 Perkhidmatan pendidikan swasta	-4.6	4.1	7.1	0.0	-4.7	3.9	7.3	-0.6
5.16 Perkhidmatan lain	1.9	0.2	1.5	1.0	2.1	0.7	1.7	1.0
5.17 Perkhidmatan kerajaan	-10.9	2.2	5.9	8.2	-10.4	1.9	5.2	9.2
6. Tambah: Duti import	**1.6**	**-0.8**	**4.6**	**8.8**	**-2.7**	**-12.9**	**-27.7**	**35.1**
KDNK pada harga pembeli	**-3.6**	**2.4**	**3.9**	**3.2**	**-4.2**	**2.0**	**3.6**	**3.5**

Jadual 7.13: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST2 2016-ST1 2020 (samb.)
- Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2019				2020
	I	II	III	IV	I
1. Pertanian	**-5.3**	**-1.5**	**15.4**	**-12.3**	**-8.4**
1.1 Getah	15.4	-34.0	45.1	-7.9	-7.4
1.2 Kelapa sawit	-14.1	-6.6	18.2	-12.3	-19.5
1.3 Ternakan	-7.2	4.3	10.5	0.6	-6.4
1.4 Pertanian lain	8.1	6.7	8.8	-15.5	8.3
1.5 Perhutanan dan pembalakan	-8.5	5.5	5.3	-20.3	-13.6
1.6 Perikanan laut	9.2	-11.9	36.0	-25.8	0.7
1.7 Akuakultur	-14.2	15.3	16.2	-1.3	-24.7
2. Perlombongan dan pengkuarian	**-5.5**	**1.3**	**-11.1**	**13.7**	**-4.2**
2.1 Minyak mentah dan kondensat	-2.1	-0.9	-14.6	13.0	-1.0
2.2 Gas asli	-8.2	2.5	-10.2	15.4	-5.8
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	-6.2	5.5	0.2	7.7	-9.8
3. Pembuatan	**-4.6**	**4.4**	**1.2**	**2.3**	**-6.1**
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	-16.3	0.2	-6.4	20.0	-25.7
3.2 Prosesan makanan	-5.5	15.7	8.9	-8.8	-5.9
3.3 Minuman	-13.7	27.8	-4.8	-1.9	-16.8
3.4 Produk tembakau	3.6	46.8	-13.2	-20.5	-4.7
3.5 Tekstil dan pakaian	-4.5	17.4	-6.3	0.8	-7.0
3.6 Kulit dan produk berkaitan	40.9	21.5	-24.2	-19.1	37.7
3.7 Keluaran kayu	0.1	-0.2	7.9	-3.0	-1.8
3.8 Kertas dan produk kertas	19.8	8.8	-4.9	-15.6	13.4
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	3.1	-16.4	-3.6	22.9	2.9
3.10 Produk petroleum bertapis	-4.4	2.5	-2.1	6.7	-3.1
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	-9.0	-1.5	9.6	3.8	-8.8
3.12 Produk getah	-32.0	36.1	12.7	1.9	-22.8
3.13 Produk plastik	-4.6	-1.2	32.8	-18.2	-7.0
3.14 Produk mineral bukan logam	-4.5	21.5	-0.3	-9.9	-8.8
3.15 Logam asas	-13.7	28.1	-0.2	-4.9	-16.8
3.16 Produk logam yang direka	8.0	12.4	-9.2	-6.7	4.7
3.17 Jentera dan peralatan	56.2	-27.4	1.8	-9.4	48.9
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	-4.9	-2.5	-2.3	3.8	-5.2
3.19 Kelengkapan elektrik	-3.8	16.1	-27.5	28.3	-8.3
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	3.5	-8.2	2.9	5.0	4.6
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketetapan & optik, jam tangan dan jam	-34.9	43.8	0.1	10.1	-36.7
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	-24.3	21.6	-6.4	21.1	-28.7
3.23 Perabot	22.3	1.5	-9.0	-3.4	13.2
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	-21.8	1.1	55.3	-13.1	-26.3

Jadual 7.13: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST2 2016-ST1 2020 (samb.)
- Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2019				2020
	I	II	III	IV	I
4. Pembinaan	**1.5**	**-3.6**	**5.6**	**-2.3**	**-7.4**
4.1 Bangunan kediaman	0.0	-9.6	9.0	4.5	-10.8
4.2 Bangunan bukan kediaman	-20.1	-5.2	1.5	17.1	-21.6
4.3 Kejuruteraan awam	16.4	-2.6	11.3	-15.5	3.5
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	9.2	3.9	-4.8	-3.2	-4.9
5. Perkhidmatan	**-4.5**	**2.4**	**4.3**	**4.1**	**-7.3**
5.1 Elektrik dan gas	2.1	3.9	0.6	-1.2	1.6
5.2 Air, pembetungan dan pengurusan sisa	0.6	-0.6	3.1	3.0	0.1
5.3 Perdagangan borong	-12.3	9.5	10.5	-0.1	-14.4
5.4 Perdagangan runcit	-6.0	-0.5	4.2	10.2	-10.6
5.5 Kenderaan bermotor	-13.1	2.4	25.1	-6.2	-19.1
5.6 Makanan dan minuman	-3.6	2.0	2.1	10.3	-10.3
5.7 Penginapan	-5.6	4.2	6.7	1.9	-15.5
5.8 Pengangkutan dan penyimpanan	-2.2	2.0	2.4	4.7	-11.0
5.9 Maklumat dan komunikasi	3.6	3.4	1.6	-1.8	3.5
5.10 Kewangan	-0.3	0.1	2.7	3.4	-1.9
5.11 Insurans	-0.2	-6.3	2.9	7.2	3.4
5.12 Hartanah	0.5	2.0	1.9	0.6	-4.4
5.13 Perkhidmatan perniagaan	-1.0	4.5	-1.6	7.5	-5.1
5.14 Perkhidmatan kesihatan swasta	-0.7	7.1	-0.9	0.4	-4.3
5.15 Perkhidmatan pendidikan swasta	-4.8	4.0	7.2	-0.2	-6.3
5.16 Perkhidmatan lain	2.1	0.2	2.1	1.3	-2.9
5.17 Perkhidmatan kerajaan	-11.0	1.4	4.5	9.8	-10.3
6. Tambah: Duti import	**-5.2**	**3.4**	**1.7**	**-3.1**	**-17.6**
KDNK pada harga pembeli	**-4.4**	**2.2**	**3.2**	**2.7**	**-7.0**

Jadual 7.14: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 - Peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2016	2017	2018e	2019p	2016			
					I	II	III	IV
1. Pertanian	**7.6**	**7.6**	**7.3**	**7.1**	**7.2**	**7.5**	**8.5**	**7.4**
1.1 Getah	0.3	0.3	0.2	0.2	0.3	0.2	0.2	0.3
1.2 Kelapa sawit	2.7	2.9	2.8	2.7	2.2	2.6	3.1	2.9
1.3 Ternakan	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	1.1	1.0
1.4 Pertanian lain	1.9	1.9	1.9	1.8	1.9	2.0	2.1	1.7
1.5 Perhutanan dan pembalakan	0.7	0.6	0.5	0.4	0.7	0.7	0.8	0.6
1.6 Perikanan laut	0.7	0.6	0.6	0.6	0.7	0.6	0.8	0.6
1.7 Akuakultur	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.4	0.3
2. Perlombongan dan pengkuarian	**8.6**	**8.1**	**7.6**	**7.1**	**9.0**	**8.7**	**8.0**	**8.5**
2.1 Minyak mentah dan kondensat	3.8	3.5	3.3	3.0	4.2	3.9	3.6	3.6
2.2 Gas asli	4.1	4.0	3.6	3.5	4.2	4.2	3.8	4.3
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	0.6	0.7	0.6	0.6	0.7	0.6	0.6	0.6
3. Pembuatan	**22.3**	**22.3**	**22.4**	**22.3**	**22.1**	**22.6**	**22.0**	**22.3**
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	0.9	1.0	1.0	0.9	0.8	0.9	1.0	1.1
3.2 Prosesan makanan	1.2	1.2	1.2	1.2	1.1	1.2	1.2	1.1
3.3 Minuman	0.4	0.4	0.4	0.4	0.3	0.4	0.4	0.4
3.4 Produk tembakau	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.4	0.3	0.2
3.5 Tekstil dan pakaian	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
3.6 Kulit dan produk berkaitan	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.1	0.0
3.7 Keluaran kayu	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.6	0.5
3.8 Kertas dan produk kertas	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.4	0.3	0.3
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
3.10 Produk petroleum bertapis	2.9	2.8	2.8	2.7	3.0	3.0	2.7	2.9
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	2.5	2.4	2.4	2.4	2.4	2.3	2.5	2.6
3.12 Produk getah	0.5	0.5	0.5	0.6	0.4	0.5	0.6	0.6
3.13 Produk plastik	0.8	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.9	0.7
3.14 Produk mineral bukan logam	0.9	0.9	0.9	0.9	0.8	1.0	0.9	0.8
3.15 Logam asas	0.6	0.6	0.6	0.6	0.5	0.7	0.6	0.6
3.16 Produk logam yang direka	1.2	1.2	1.2	1.2	1.2	1.3	1.1	1.1
3.17 Jentera dan peralatan	0.7	0.7	0.7	0.7	0.9	0.7	0.7	0.6
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	0.5	0.4	0.4	0.4	0.5	0.4	0.4	0.5
3.19 Kelengkapan elektrik	0.5	0.5	0.4	0.4	0.5	0.5	0.4	0.5
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	4.1	4.3	4.4	4.3	4.5	3.9	4.0	4.1
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketepatan & optik, jam tangan dan jam	0.4	0.4	0.4	0.4	0.3	0.4	0.4	0.4
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	1.8	1.8	1.8	1.8	1.6	1.9	1.6	2.0
3.23 Perabot	0.4	0.4	0.3	0.4	0.4	0.4	0.3	0.3
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.4	0.3

Jadual 7.14: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 (samb.) - Peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2016	2017	2018e	2019p	2016			
					I	II	III	IV
4. Pembinaan	**4.8**	**4.9**	**4.9**	**4.7**	**5.0**	**4.7**	**5.0**	**4.7**
4.1 Bangunan kediaman	1.3	1.3	1.1	1.1	1.4	1.3	1.4	1.3
4.2 Bangunan bukan kediaman	1.2	1.2	1.1	1.0	1.2	1.2	1.2	1.3
4.3 Kejuruteraan awam	1.4	1.6	1.7	1.7	1.5	1.4	1.6	1.3
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	0.8	0.8	0.9	0.8	0.9	0.8	0.8	0.7
5. Perkhidmatan	**55.4**	**55.6**	**56.7**	**57.7**	**55.2**	**55.1**	**55.3**	**55.8**
5.1 Elektrik dan gas	2.2	2.1	2.1	2.1	2.2	2.3	2.2	2.1
5.2 Air, pembetungan dan pengurusan sisa	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
5.3 Perdagangan borong	7.2	7.3	7.5	7.6	6.8	7.3	7.6	7.3
5.4 Perdagangan runcit	6.8	7.1	7.4	7.7	7.0	6.6	6.5	7.2
5.5 Kenderaan bermotor	1.8	1.8	1.7	1.7	1.7	1.7	2.0	1.9
5.6 Makanan dan minuman	2.5	2.5	2.7	2.8	2.5	2.5	2.4	2.6
5.7 Penginapan	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7
5.8 Pengangkutan dan penyimpanan	3.6	3.6	3.7	3.8	3.7	3.6	3.6	3.6
5.9 Maklumat dan komunikasi	5.5	5.6	5.8	5.9	5.5	5.6	5.5	5.2
5.10 Kewangan	5.0	4.9	4.9	4.9	5.1	5.0	4.9	4.9
5.11 Insurans	1.6	1.6	1.7	1.7	1.6	1.6	1.6	1.6
5.12 Hartanah	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5
5.13 Perkhidmatan perniagaan	3.0	3.1	3.2	3.3	3.0	3.0	2.9	3.0
5.14 Perkhidmatan kesihatan swasta	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7
5.15 Perkhidmatan pendidikan swasta	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
5.16 Perkhidmatan lain	3.4	3.4	3.4	3.5	3.5	3.5	3.4	3.3
5.17 Perkhidmatan kerajaan	8.5	8.4	8.4	8.4	8.3	8.4	8.4	8.9
6. Tambah: Duti import	**1.3**	**1.4**	**1.2**	**1.1**	**1.4**	**1.3**	**1.2**	**1.3**
KDNK pada harga pembeli	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**

Jadual 7.14: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 (samb.) - Peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
1. Pertanian	**7.3**	**7.4**	**8.2**	**7.6**	**7.1**	**7.0**	**7.8**	**7.3**
1.1 Getah	0.3	0.2	0.2	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2
1.2 Kelapa sawit	2.5	2.7	3.2	3.4	2.7	2.4	2.8	3.1
1.3 Ternakan	1.1	1.0	1.1	1.1	1.0	1.1	1.1	1.1
1.4 Pertanian lain	1.9	1.9	2.0	1.6	1.9	1.9	2.0	1.6
1.5 Perhutanan dan pembalakan	0.6	0.6	0.6	0.5	0.5	0.5	0.6	0.5
1.6 Perikanan laut	0.6	0.6	0.7	0.5	0.6	0.6	0.7	0.5
1.7 Akuakultur	0.3	0.3	0.4	0.3	0.3	0.3	0.4	0.3
2. Perlombongan dan pengkuarian	**8.6**	**8.2**	**7.7**	**8.0**	**8.0**	**7.8**	**7.0**	**7.6**
2.1 Minyak mentah dan kondensat	3.8	3.6	3.3	3.4	3.6	3.5	3.1	3.2
2.2 Gas asli	4.1	4.0	3.7	4.0	3.7	3.6	3.3	3.8
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	0.7	0.7	0.6	0.6	0.6	0.7	0.6	0.6
3. Pembuatan	**22.2**	**22.7**	**22.2**	**22.2**	**22.2**	**22.7**	**22.3**	**22.2**
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	0.8	1.0	1.1	1.2	0.9	1.0	1.0	1.1
3.2 Prosesan makanan	1.2	1.2	1.2	1.1	1.2	1.2	1.2	1.1
3.3 Minuman	0.3	0.4	0.4	0.4	0.3	0.4	0.4	0.4
3.4 Produk tembakau	0.2	0.4	0.3	0.2	0.2	0.3	0.3	0.2
3.5 Tekstil dan pakaian	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
3.6 Kulit dan produk berkaitan	0.1	0.1	0.1	0.0	0.1	0.1	0.1	0.0
3.7 Keluaran kayu	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
3.8 Kertas dan produk kertas	0.3	0.4	0.3	0.3	0.3	0.4	0.3	0.3
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
3.10 Produk petroleum bertapis	2.9	2.9	2.7	2.8	2.8	2.8	2.7	2.8
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	2.4	2.3	2.5	2.6	2.4	2.3	2.5	2.5
3.12 Produk getah	0.4	0.6	0.6	0.6	0.4	0.6	0.6	0.6
3.13 Produk plastik	0.7	0.7	0.9	0.7	0.7	0.7	0.9	0.7
3.14 Produk mineral bukan logam	0.8	0.9	0.9	0.8	0.8	1.0	0.9	0.8
3.15 Logam asas	0.5	0.7	0.6	0.6	0.5	0.7	0.6	0.6
3.16 Produk logam yang direka	1.2	1.3	1.2	1.1	1.2	1.3	1.2	1.1
3.17 Jentera dan peralatan	1.0	0.7	0.7	0.6	1.0	0.7	0.7	0.6
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
3.19 Kelengkapan elektrik	0.5	0.5	0.4	0.5	0.4	0.5	0.4	0.4
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	4.6	4.2	4.2	4.2	4.7	4.2	4.3	4.3
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketetapan & optik, jam tangan dan jam	0.3	0.4	0.4	0.4	0.3	0.4	0.4	0.4
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	1.6	1.8	1.6	2.0	1.6	1.9	1.7	2.0
3.23 Perabot	0.4	0.4	0.3	0.3	0.4	0.4	0.3	0.3
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	0.3	0.3	0.4	0.3	0.3	0.3	0.4	0.3

Jadual 7.14: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 (samb.) - Peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
4. Pembinaan	**5.1**	**4.8**	**5.0**	**4.7**	**5.1**	**4.8**	**5.0**	**4.6**
4.1 Bangunan kediaman	1.4	1.2	1.3	1.3	1.3	1.1	1.1	1.1
4.2 Bangunan bukan kediaman	1.2	1.2	1.1	1.2	1.1	1.1	1.1	1.2
4.3 Kejuruteraan awam	1.6	1.5	1.7	1.4	1.8	1.7	1.9	1.5
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	0.9	0.9	0.8	0.8	0.9	0.9	0.9	0.8
5. Perkhidmatan	**55.4**	**55.5**	**55.5**	**56.0**	**56.1**	**56.5**	**57.0**	**57.2**
5.1 Elektrik dan gas	2.2	2.2	2.1	2.0	2.1	2.2	2.1	2.0
5.2 Air, pembetungan dan pengurusan sisa	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
5.3 Perdagangan borong	6.8	7.3	7.6	7.5	6.9	7.5	7.9	7.6
5.4 Perdagangan runcit	7.2	7.0	6.8	7.3	7.4	7.2	7.3	7.8
5.5 Kenderaan bermotor	1.7	1.6	1.9	1.8	1.6	1.6	2.0	1.8
5.6 Makanan dan minuman	2.6	2.5	2.5	2.6	2.6	2.6	2.6	2.8
5.7 Penginapan	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7
5.8 Pengangkutan dan penyimpanan	3.7	3.6	3.6	3.6	3.7	3.7	3.7	3.7
5.9 Maklumat dan komunikasi	5.7	5.8	5.7	5.4	5.9	6.0	5.9	5.5
5.10 Kewangan	5.0	5.0	4.9	4.8	5.1	4.8	4.8	4.8
5.11 Insurans	1.6	1.5	1.5	1.7	1.7	1.7	1.6	1.7
5.12 Hartanah	1.5	1.5	1.5	1.4	1.5	1.5	1.5	1.4
5.13 Perkhidmatan perniagaan	3.1	3.1	3.0	3.1	3.2	3.2	3.1	3.2
5.14 Perkhidmatan kesihatan swasta	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7
5.15 Perkhidmatan pendidikan swasta	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8	0.8
5.16 Perkhidmatan lain	3.5	3.4	3.4	3.3	3.5	3.5	3.4	3.3
5.17 Perkhidmatan kerajaan	8.3	8.2	8.4	8.8	8.2	8.2	8.4	8.8
6. Tambah: Duti import	**1.4**	**1.4**	**1.4**	**1.4**	**1.5**	**1.2**	**0.9**	**1.1**
KDNK pada harga pembeli	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**

Jadual 7.14: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 (samb.) - Peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2019				2020
	I	II	III	IV	I
1. Pertanian	**7.2**	**7.0**	**7.8**	**6.6**	**6.5**
1.1 Getah	0.3	0.2	0.2	0.2	0.2
1.2 Kelapa sawit	2.8	2.6	2.9	2.5	2.2
1.3 Ternakan	1.0	1.1	1.1	1.1	1.1
1.4 Pertanian lain	1.8	1.9	2.0	1.7	1.9
1.5 Perhutanan dan pembalakan	0.5	0.5	0.5	0.4	0.4
1.6 Perikanan laut	0.6	0.5	0.7	0.5	0.5
1.7 Akuakultur	0.2	0.3	0.3	0.3	0.2
2. Perlombongan dan pengkuarian	**7.5**	**7.5**	**6.4**	**7.1**	**7.3**
2.1 Minyak mentah dan kondensat	3.2	3.1	2.6	2.9	3.0
2.2 Gas asli	3.7	3.7	3.2	3.6	3.7
2.3 Perlombongan lain & pengkuarian dan perkhidmatan sokongan	0.6	0.6	0.6	0.7	0.6
3. Pembuatan	**22.1**	**22.6**	**22.2**	**22.1**	**22.3**
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan	0.9	0.9	0.8	1.0	0.8
3.2 Prosesan makanan	1.1	1.3	1.3	1.2	1.2
3.3 Minuman	0.3	0.4	0.4	0.4	0.3
3.4 Produk tembakau	0.2	0.3	0.3	0.2	0.2
3.5 Tekstil dan pakaian	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
3.6 Kulit dan produk berkaitan	0.1	0.1	0.1	0.0	0.1
3.7 Keluaran kayu	0.5	0.5	0.6	0.5	0.6
3.8 Kertas dan produk kertas	0.3	0.4	0.3	0.3	0.3
3.9 Percetakan dan pengeluaran semula media rakaman	0.3	0.3	0.3	0.3	0.3
3.10 Produk petroleum bertapis	2.8	2.8	2.6	2.8	2.9
3.11 Bahan kimia & produk kimia dan produk farmaseutikal	2.4	2.3	2.4	2.4	2.4
3.12 Produk getah	0.4	0.6	0.6	0.6	0.5
3.13 Produk plastik	0.7	0.7	0.9	0.7	0.7
3.14 Produk mineral bukan logam	0.8	1.0	0.9	0.8	0.8
3.15 Logam asas	0.5	0.7	0.6	0.6	0.5
3.16 Produk logam yang direka	1.2	1.3	1.2	1.1	1.2
3.17 Jentera dan peralatan	0.9	0.7	0.7	0.6	0.9
3.18 Komputer dan kelengkapan peranti	0.4	0.4	0.4	0.4	0.4
3.19 Kelengkapan elektrik	0.5	0.5	0.4	0.4	0.4
3.20 Komponen & papan elektronik, peralatan komunikasi dan elektronik pengguna	4.7	4.2	4.2	4.3	4.8
3.21 Pembuatan peralatan perubatan, ketepatan & optik, jam tangan dan jam	0.3	0.4	0.4	0.4	0.3
3.22 Kenderaan bermotor dan peralatan pengangkutan	1.6	1.9	1.7	2.1	1.6
3.23 Perabot	0.4	0.4	0.3	0.3	0.4
3.24 Pembuatan lain dan pembaikan & pemasangan mesin dan kelengkapan	0.3	0.3	0.4	0.4	0.3

Jadual 7.14: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 (samb.) - Peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	2019				2020
	I	II	III	IV	I
4. Pembinaan	**4.9**	**4.6**	**4.7**	**4.5**	**4.5**
4.1 Bangunan kediaman	1.1	1.0	1.1	1.1	1.0
4.2 Bangunan bukan kediaman	1.0	1.0	0.9	1.1	0.9
4.3 Kejuruteraan awam	1.8	1.7	1.9	1.5	1.7
4.4 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	0.9	0.9	0.8	0.8	0.8
5. Perkhidmatan	**57.1**	**57.2**	**57.8**	**58.6**	**58.4**
5.1 Elektrik dan gas	2.2	2.2	2.2	2.1	2.3
5.2 Air, pembetungan dan pengurusan sisa	0.6	0.5	0.5	0.5	0.6
5.3 Perdagangan borong	7.0	7.5	8.0	7.8	7.2
5.4 Perdagangan runcit	7.7	7.5	7.6	8.1	7.8
5.5 Kenderaan bermotor	1.6	1.6	1.9	1.8	1.5
5.6 Makanan dan minuman	2.8	2.8	2.7	3.0	2.8
5.7 Penginapan	0.7	0.7	0.7	0.7	0.6
5.8 Pengangkutan dan penyimpanan	3.8	3.8	3.7	3.8	3.6
5.9 Maklumat dan komunikasi	6.0	6.1	6.0	5.7	6.4
5.10 Kewangan	5.0	4.9	4.8	4.9	5.1
5.11 Insurans	1.8	1.6	1.6	1.7	1.9
5.12 Hartanah	1.5	1.5	1.5	1.5	1.5
5.13 Perkhidmatan perniagaan	3.3	3.4	3.2	3.4	3.5
5.14 Perkhidmatan kesihatan swasta	0.7	0.7	0.7	0.7	0.7
5.15 Perkhidmatan pendidikan swasta	0.8	0.8	0.9	0.8	0.8
5.16 Perkhidmatan lain	3.5	3.5	3.4	3.4	3.5
5.17 Perkhidmatan kerajaan	8.2	8.1	8.2	8.8	8.5
6. Tambah: Duti import	**1.1**	**1.1**	**1.1**	**1.1**	**0.9**
KDNK pada harga pembeli	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**

Jadual 7.15: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 - RM juta

Jenis perbelanjaan	2016	2017	2018e	2019p	2016			
					I	II	III	IV
1. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	**672,260**	**718,702**	**775,851**	**835,065**	**162,611**	**163,474**	**174,771**	**171,404**
2. Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	**155,640**	**164,450**	**169,631**	**173,077**	**33,638**	**36,916**	**36,718**	**48,367**
3. Pembentukan modal tetap kasar	**312,190**	**331,093**	**335,614**	**328,412**	**75,036**	**82,265**	**77,891**	**76,999**
3.1 Jenis aset								
3.1.1 Struktur	182,203	189,713	193,330	192,215	44,250	47,728	46,227	43,998
3.1.2 Jentera dan peralatan	103,405	115,158	116,005	109,658	24,502	26,937	25,537	26,430
3.1.3 Aset lain	26,581	26,221	26,279	26,540	6,284	7,600	6,127	6,571
3.2 Sektor								
3.2.1 Awam	105,213	105,499	100,263	89,385	23,164	22,754	23,227	36,066
3.2.2 Swasta	206,977	225,594	235,351	239,027	51,871	59,510	54,663	40,932
4. Perubahan inventori dan barangan berharga*	**297**	**1,032**	**-9,050**	**-14,649**	**2,519**	**-1,285**	**-3,149**	**2,212**
5. Eksport barangan dan perkhidmatan	**828,155**	**900,064**	**917,462**	**905,807**	**198,934**	**199,813**	**209,054**	**220,354**
5.1 Eksport barangan	685,228	750,508	768,846	754,612	163,383	163,215	174,627	184,004
5.2 Eksport perkhidmatan	142,927	149,556	148,616	151,194	35,551	36,598	34,427	36,351
6. Tolak: Import barangan dan perkhidmatan	**739,230**	**814,571**	**826,694**	**806,258**	**178,409**	**180,168**	**183,775**	**196,878**
6.1 Import barangan	578,719	644,246	662,747	646,986	137,937	141,683	143,654	155,445
6.2 Import perkhidmatan	160,511	170,325	163,947	159,272	40,472	38,485	40,121	41,433
Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli	**1,229,312**	**1,300,769**	**1,362,815**	**1,421,454**	**294,329**	**301,015**	**311,510**	**322,458**

*Termasuk perbezaan statistik

Jadual 7.15: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 (samb.) - RM juta

Jenis perbelanjaan	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
1. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	**173,330**	**174,884**	**187,229**	**183,258**	**184,671**	**188,748**	**203,831**	**198,601**
2. Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	**36,245**	**38,211**	**38,257**	**51,737**	**36,334**	**39,338**	**40,181**	**53,779**
3. Pembentukan modal tetap kasar	**82,183**	**85,477**	**83,028**	**80,405**	**82,511**	**86,871**	**85,329**	**80,902**
3.1 Jenis aset								
3.1.1 Struktur	45,855	50,165	48,068	45,625	47,297	50,892	48,931	46,210
3.1.2 Jentera dan peralatan	30,090	28,035	28,467	28,565	28,953	28,938	29,914	28,201
3.1.3 Aset lain	6,239	7,276	6,492	6,214	6,262	7,042	6,484	6,492
3.2 Sektor								
3.2.1 Awam	23,880	21,764	24,318	35,537	23,594	19,598	23,671	33,401
3.2.2 Swasta	58,303	63,713	58,710	44,868	58,918	67,273	61,659	47,501
4. Perubahan inventori dan barangan berharga*	**1,985**	**-1,283**	**-2,914**	**3,244**	**-2,834**	**211**	**-5,384**	**-1,043**
5. Eksport barangan dan perkhidmatan	**218,683**	**218,491**	**231,256**	**231,634**	**223,747**	**222,888**	**232,375**	**238,452**
5.1 Eksport barangan	183,297	179,854	193,663	193,692	188,051	185,613	195,026	200,156
5.2 Eksport perkhidmatan	35,386	38,637	37,593	37,941	35,697	37,275	37,349	38,296
6. Tolak: Import barangan dan perkhidmatan	**201,682**	**197,549**	**206,192**	**209,148**	**197,630**	**204,803**	**211,003**	**213,258**
6.1 Import barangan	161,128	156,274	162,172	164,673	157,060	164,269	169,667	171,751
6.2 Import perkhidmatan	40,554	41,275	44,020	44,475	40,570	40,534	41,336	41,507
Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli	**310,744**	**318,231**	**330,664**	**341,129**	**326,800**	**333,254**	**345,329**	**357,432**

*Termasuk perbezaan statistik

Jadual 7.15: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 (samb.) - RM juta

Jenis perbelanjaan	2019				2020
	I	II	III	IV	I
1. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	**198,858**	**203,386**	**218,143**	**214,678**	**212,257**
2. Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	**38,606**	**39,455**	**40,565**	**54,451**	**40,525**
3. Pembentukan modal tetap kasar	**79,635**	**86,323**	**82,153**	**80,302**	**75,982**
3.1 Jenis aset					
3.1.1 Struktur	46,696	51,507	47,756	46,256	44,847
3.1.2 Jentera dan peralatan	26,809	27,704	27,681	27,465	25,153
3.1.3 Aset lain	6,129	7,113	6,716	6,581	5,983
3.2 Sektor					
3.2.1 Awam	20,370	18,061	20,216	30,738	18,065
3.2.2 Swasta	59,265	68,262	61,936	49,564	57,917
4. Perubahan inventori dan barangan berharga*	**-4,968**	**-4,028**	**-4,279**	**-1,374**	**-3,203**
5. Eksport barangan dan perkhidmatan	**223,879**	**224,101**	**227,587**	**230,239**	**208,055**
5.1 Eksport barangan	186,272	186,459	189,097	192,784	179,135
5.2 Eksport perkhidmatan	37,607	37,641	38,491	37,455	28,921
6. Tolak: Import barangan dan perkhidmatan	**194,375**	**200,060**	**203,656**	**208,168**	**189,461**
6.1 Import barangan	155,957	161,347	162,284	167,397	154,329
6.2 Import perkhidmatan	38,417	38,713	41,372	40,771	35,132
Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli	**341,636**	**349,177**	**360,513**	**370,128**	**344,155**

*Termasuk perbezaan statistik

Jadual 7.16: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2017-ST1 2020
- Perubahan peratusan dari suku tahun yang sama tahun sebelumnya

(%)

Jenis perbelanjaan	2017	2018e	2019p	2017			
				I	II	III	IV
1. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	**6.9**	**8.0**	**7.6**	**6.6**	**7.0**	**7.1**	**6.9**
2. Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	**5.7**	**3.2**	**2.0**	**7.7**	**3.5**	**4.2**	**7.0**
3. Pembentukan modal tetap kasar	**6.1**	**1.4**	**-2.1**	**9.5**	**3.9**	**6.6**	**4.4**
3.1 Jenis aset							
3.1.1 Struktur	4.1	1.9	-0.6	3.6	5.1	4.0	3.7
3.1.2 Jentera dan peralatan	11.4	0.7	-5.5	22.8	4.1	11.5	8.1
3.1.3 Aset lain	-1.4	0.2	1.0	-0.7	-4.3	6.0	-5.4
3.2 Sektor							
3.2.1 Awam	0.3	-5.0	-10.8	3.1	-4.4	4.7	-1.5
3.2.2 Swasta	9.0	4.3	1.6	12.4	7.1	7.4	9.6
4. Perubahan inventori dan barangan berharga*	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .
5. Eksport barangan dan perkhidmatan	**8.7**	**1.9**	**-1.3**	**9.9**	**9.3**	**10.6**	**5.1**
5.1 Eksport barangan	9.5	2.4	-1.9	12.2	10.2	10.9	5.3
5.2 Eksport perkhidmatan	4.6	-0.6	1.7	-0.5	5.6	9.2	4.4
6. Tolak: Import barangan dan perkhidmatan	**10.2**	**1.5**	**-2.5**	**13.0**	**9.6**	**12.2**	**6.2**
6.1 Import barangan	11.3	2.9	-2.4	16.8	10.3	12.9	5.9
6.2 Import perkhidmatan	6.1	-3.7	-2.9	0.2	7.3	9.7	7.3
Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli	**5.8**	**4.8**	**4.3**	**5.6**	**5.7**	**6.1**	**5.8**

*Termasuk perbezaan statistik

Jadual 7.16: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2017-ST1 2020 (samb.)
- Perubahan peratusan dari suku tahun yang sama tahun sebelumnya

(%)

Jenis perbelanjaan	2018				2019				2020
	I	II	III	IV	I	II	III	IV	I
1. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	**6.5**	**7.9**	**8.9**	**8.4**	**7.7**	**7.8**	**7.0**	**8.1**	**6.7**
2. Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	**0.2**	**2.9**	**5.0**	**3.9**	**6.3**	**0.3**	**1.0**	**1.3**	**5.0**
3. Pembentukan modal tetap kasar	**0.4**	**1.6**	**2.8**	**0.6**	**-3.5**	**-0.6**	**-3.7**	**-0.7**	**-4.6**
3.1 Jenis aset									
3.1.1 Struktur	3.1	1.4	1.8	1.3	-1.3	1.2	-2.4	0.1	-4.0
3.1.2 Jentera dan peralatan	-3.8	3.2	5.1	-1.3	-7.4	-4.3	-7.5	-2.6	-6.2
3.1.3 Aset lain	0.4	-3.2	-0.1	4.5	-2.1	1.0	3.6	1.4	-2.4
3.2 Sektor									
3.2.1 Awam	-1.2	-10.0	-2.7	-6.0	-13.7	-7.8	-14.6	-8.0	-11.3
3.2.2 Swasta	1.1	5.6	5.0	5.9	0.6	1.5	0.5	4.3	-2.3
4. Perubahan inventori dan barangan berharga*	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .
5. Eksport barangan dan perkhidmatan	**2.3**	**2.0**	**0.5**	**2.9**	**0.1**	**0.5**	**-2.1**	**-3.4**	**-7.1**
5.1 Eksport barangan	2.6	3.2	0.7	3.3	-0.9	0.5	-3.0	-3.7	-3.8
5.2 Eksport perkhidmatan	0.9	-3.5	-0.6	0.9	5.4	1.0	3.1	-2.2	-23.1
6. Tolak: Import barangan dan perkhidmatan	**-2.0**	**3.7**	**2.3**	**2.0**	**-1.6**	**-2.3**	**-3.5**	**-2.4**	**-2.5**
6.1 Import barangan	-2.5	5.1	4.6	4.3	-0.7	-1.8	-4.4	-2.5	-1.0
6.2 Import perkhidmatan	0.0	-1.8	-6.1	-6.7	-5.3	-4.5	0.1	-1.8	-8.6
Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli	**5.2**	**4.7**	**4.4**	**4.8**	**4.5**	**4.8**	**4.4**	**3.6**	**0.7**

*Termasuk perbezaan statistik

Jadual 7.17: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST2 2016-ST1 2020 - Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya

(%)

Jenis perbelanjaan	2017	2018e	2019p	2016		
				II	III	IV
1. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	**6.9**	**8.0**	**7.6**	**0.5**	**6.9**	**-1.9**
2. Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	**5.7**	**3.2**	**2.0**	**9.7**	**-0.5**	**31.7**
3. Pembentukan modal tetap kasar	**6.1**	**1.4**	**-2.1**	**9.6**	**-5.3**	**-1.1**
3.1 Jenis aset						
3.1.1 Struktur	4.1	1.9	-0.6	7.9	-3.1	-4.8
3.1.2 Jentera dan peralatan	11.4	0.7	-5.5	9.9	-5.2	3.5
3.1.3 Aset lain	-1.4	0.2	1.0	20.9	-19.4	7.2
3.2 Sektor						
3.2.1 Awam	0.3	-5.0	-10.8	-1.8	2.1	55.3
3.2.2 Swasta	9.0	4.3	1.6	14.7	-8.1	-25.1
4. Perubahan inventori dan barangan berharga*	. .	. .	. .	. .	. .	. .
5. Eksport barangan dan perkhidmatan	**8.7**	**1.9**	**-1.3**	**0.4**	**4.6**	**5.4**
5.1 Eksport barangan	9.5	2.4	-1.9	-0.1	7.0	5.4
5.2 Eksport perkhidmatan	4.6	-0.6	1.7	2.9	-5.9	5.6
6. Tolak: Import barangan dan perkhidmatan	**10.2**	**1.5**	**-2.5**	**1.0**	**2.0**	**7.1**
6.1 Import barangan	11.3	2.9	-2.4	2.7	1.4	8.2
6.2 Import perkhidmatan	6.1	-3.7	-2.9	-4.9	4.3	3.3
Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli	**5.8**	**4.8**	**4.3**	**2.3**	**3.5**	**3.5**

*Termasuk perbezaan statistik

Jadual 7.17: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST2 2016-ST1 2020 (samb.) - Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya

(%)

Jenis perbelanjaan	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
1. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	**1.1**	**0.9**	**7.1**	**-2.1**	**0.8**	**2.2**	**8.0**	**-2.6**
2. Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	**-25.1**	**5.4**	**0.1**	**35.2**	**-29.8**	**8.3**	**2.1**	**33.8**
3. Pembentukan modal tetap kasar	**6.7**	**4.0**	**-2.9**	**-3.2**	**2.6**	**5.3**	**-1.8**	**-5.2**
3.1 Jenis aset								
3.1.1 Struktur	4.2	9.4	-4.2	-5.1	3.7	7.6	-3.9	-5.6
3.1.2 Jentera dan peralatan	13.8	-6.8	1.5	0.3	1.4	-0.1	3.4	-5.7
3.1.3 Aset lain	-5.1	16.6	-10.8	-4.3	0.8	12.5	-7.9	0.1
3.2 Sektor								
3.2.1 Awam	-33.8	-8.9	11.7	46.1	-33.6	-16.9	20.8	41.1
3.2.2 Swasta	42.4	9.3	-7.9	-23.6	31.3	14.2	-8.3	-23.0
4. Perubahan inventori dan barangan berharga*	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .	. .
5. Eksport barangan dan perkhidmatan	**-0.8**	**-0.1**	**5.8**	**0.2**	**-3.4**	**-0.4**	**4.3**	**2.6**
5.1 Eksport barangan	-0.4	-1.9	7.7	0.0	-2.9	-1.3	5.1	2.6
5.2 Eksport perkhidmatan	-2.7	9.2	-2.7	0.9	-5.9	4.4	0.2	2.5
6. Tolak: Import barangan dan perkhidmatan	**2.4**	**-2.0**	**4.4**	**1.4**	**-5.5**	**3.6**	**3.0**	**1.1**
6.1 Import barangan	3.7	-3.0	3.8	1.5	-4.6	4.6	3.3	1.2
6.2 Import perkhidmatan	-2.1	1.8	6.7	1.0	-8.8	-0.1	2.0	0.4
Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli	**-3.6**	**2.4**	**3.9**	**3.2**	**-4.2**	**2.0**	**3.6**	**3.5**

*Termasuk perbezaan statistik

Jadual 7.17: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST2 2016-ST1 2020 (samb.)
- Perubahan peratusan dari suku tahun sebelumnya

(%)

Jenis perbelanjaan	2019				2020
	I	II	III	IV	I
1. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	**0.1**	**2.3**	**7.3**	**-1.6**	**-1.1**
2. Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	**-28.2**	**2.2**	**2.8**	**34.2**	**-25.6**
3. Pembentukan modal tetap kasar	**-1.6**	**8.4**	**-4.8**	**-2.3**	**-5.4**
3.1 Jenis aset					
3.1.1 Struktur	1.1	10.3	-7.3	-3.1	-3.0
3.1.2 Jentera dan peralatan	-4.9	3.3	-0.1	-0.8	-8.4
3.1.3 Aset lain	-5.6	16.0	-5.6	-2.0	-9.1
3.2 Sektor					
3.2.1 Awam	-39.0	-11.3	11.9	52.0	-41.2
3.2.2 Swasta	24.8	15.2	-9.3	-20.0	16.9
4. Perubahan inventori dan barangan berharga*	. .	. .	. .	. .	. .
5. Eksport barangan dan perkhidmatan	**-6.1**	**0.1**	**1.6**	**1.2**	**-9.6**
5.1 Eksport barangan	-6.9	0.1	1.4	1.9	-7.1
5.2 Eksport perkhidmatan	-1.8	0.1	2.3	-2.7	-22.8
6. Tolak: Import barangan dan perkhidmatan	**-8.9**	**2.9**	**1.8**	**2.2**	**-9.0**
6.1 Import barangan	-9.2	3.5	0.6	3.2	-7.8
6.2 Import perkhidmatan	-7.4	0.8	6.9	-1.5	-13.8
Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli	**-4.4**	**2.2**	**3.2**	**2.7**	**-7.0**

*Termasuk perbezaan statistik

Jadual 7.18: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 - Peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis perbelanjaan	2016	2017	2018e	2019p	2016			
					I	II	III	IV
1. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	**54.7**	**55.3**	**56.9**	**58.7**	**55.2**	**54.3**	**56.1**	**53.2**
2. Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	**12.7**	**12.6**	**12.4**	**12.2**	**11.4**	**12.3**	**11.8**	**15.0**
3. Pembentukan modal tetap kasar	**25.4**	**25.5**	**24.6**	**23.1**	**25.5**	**27.3**	**25.0**	**23.9**
3.1 Jenis aset								
3.1.1 Struktur	14.8	14.6	14.2	13.5	15.0	15.9	14.8	13.6
3.1.2 Jentera dan peralatan	8.4	8.9	8.5	7.7	8.3	8.9	8.2	8.2
3.1.3 Aset lain	2.2	2.0	1.9	1.9	2.1	2.5	2.0	2.0
3.2 Sektor								
3.2.1 Awam	8.6	8.1	7.4	6.3	7.9	7.6	7.5	11.2
3.2.2 Swasta	16.8	17.3	17.3	16.8	17.6	19.8	17.5	12.7
4. Perubahan inventori dan barangan berharga*	**0.0**	**0.1**	**-0.7**	**-1.0**	**0.9**	**-0.4**	**-1.0**	**0.7**
5. Eksport barangan dan perkhidmatan	**67.4**	**69.2**	**67.3**	**63.7**	**67.6**	**66.4**	**67.1**	**68.3**
5.1 Eksport barangan	55.7	57.7	56.4	53.1	55.5	54.2	56.1	57.1
5.2 Eksport perkhidmatan	11.6	11.5	10.9	10.6	12.1	12.2	11.1	11.3
6. Tolak: Import barangan dan perkhidmatan	**60.1**	**62.6**	**60.7**	**56.7**	**60.6**	**59.9**	**59.0**	**61.1**
6.1 Import barangan	47.1	49.5	48.6	45.5	46.9	47.1	46.1	48.2
6.2 Import perkhidmatan	13.1	13.1	12.0	11.2	13.8	12.8	12.9	12.8
Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**

*Termasuk perbezaan statistik

Jadual 7.18: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 (samb.) - Peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis perbelanjaan	2017				2018			
	I	II	III	IV	I	II	III	IV
1. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	**55.8**	**55.0**	**56.6**	**53.7**	**56.5**	**56.6**	**59.0**	**55.6**
2. Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	**11.7**	**12.0**	**11.6**	**15.2**	**11.1**	**11.8**	**11.6**	**15.0**
3. Pembentukan modal tetap kasar	**26.4**	**26.9**	**25.1**	**23.6**	**25.2**	**26.1**	**24.7**	**22.6**
3.1 Jenis aset								
3.1.1 Struktur	14.8	15.8	14.5	13.4	14.5	15.3	14.2	12.9
3.1.2 Jentera dan peralatan	9.7	8.8	8.6	8.4	8.9	8.7	8.7	7.9
3.1.3 Aset lain	2.0	2.3	2.0	1.8	1.9	2.1	1.9	1.8
3.2 Sektor								
3.2.1 Awam	7.7	6.8	7.4	10.4	7.2	5.9	6.9	9.3
3.2.2 Swasta	18.8	20.0	17.8	13.2	18.0	20.2	17.9	13.3
4. Perubahan inventori dan barangan berharga*	**0.6**	**-0.4**	**-0.9**	**1.0**	**-0.9**	**0.1**	**-1.6**	**-0.3**
5. Eksport barangan dan perkhidmatan	**70.4**	**68.7**	**69.9**	**67.9**	**68.5**	**66.9**	**67.3**	**66.7**
5.1 Eksport barangan	59.0	56.5	58.6	56.8	57.5	55.7	56.5	56.0
5.2 Eksport perkhidmatan	11.4	12.1	11.4	11.1	10.9	11.2	10.8	10.7
6. Tolak: Import barangan dan perkhidmatan	**64.9**	**62.1**	**62.4**	**61.3**	**60.5**	**61.5**	**61.1**	**59.7**
6.1 Import barangan	51.9	49.1	49.0	48.3	48.1	49.3	49.1	48.1
6.2 Import perkhidmatan	13.1	13.0	13.3	13.0	12.4	12.2	12.0	11.6
Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**

*Termasuk perbezaan statistik

Jadual 7.18: KDNK mengikut jenis perbelanjaan pada harga malar 2015, Malaysia, ST1 2016-ST1 2020 (samb.) - Peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis perbelanjaan	2019				2020
	I	II	III	IV	I
1. Perbelanjaan penggunaan akhir swasta	**58.2**	**58.2**	**60.5**	**58.0**	**61.7**
2. Perbelanjaan penggunaan akhir kerajaan	**11.3**	**11.3**	**11.3**	**14.7**	**11.8**
3. Pembentukan modal tetap kasar	**23.3**	**24.7**	**22.8**	**21.7**	**22.1**
3.1 Jenis aset					
3.1.1 Struktur	13.7	14.8	13.2	12.5	13.0
3.1.2 Jentera dan peralatan	7.8	7.9	7.7	7.4	7.3
3.1.3 Aset lain	1.8	2.0	1.9	1.8	1.7
3.2 Sektor					
3.2.1 Awam	6.0	5.2	5.6	8.3	5.2
3.2.2 Swasta	17.3	19.5	17.2	13.4	16.8
4. Perubahan inventori dan barangan berharga*	**-1.5**	**-1.2**	**-1.2**	**-0.4**	**-0.9**
5. Eksport barangan dan perkhidmatan	**65.5**	**64.2**	**63.1**	**62.2**	**60.5**
5.1 Eksport barangan	54.5	53.4	52.5	52.1	52.1
5.2 Eksport perkhidmatan	11.0	10.8	10.7	10.1	8.4
6. Tolak: Import barangan dan perkhidmatan	**56.9**	**57.3**	**56.5**	**56.2**	**55.1**
6.1 Import barangan	45.7	46.2	45.0	45.2	44.8
6.2 Import perkhidmatan	11.2	11.1	11.5	11.0	10.2
Perbelanjaan atas KDNK pada harga pembeli	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**

*Termasuk perbezaan statistik

Jadual 7.19: KDNK mengikut negeri pada harga malar 2015, 2015-2019 - RM juta

Negeri	2015	2016	2017	2018e	2019p
1. Johor	110,002	116,682	123,561	130,506	134,017
2. Kedah	39,550	41,156	43,067	44,794	46,857
3. Kelantan	21,408	22,476	23,501	24,120	25,389
4. Melaka	36,077	37,713	40,830	42,406	43,612
5. Negeri Sembilan	40,186	41,771	43,816	45,676	48,008
6. Pahang	49,450	50,875	54,591	56,250	58,313
7. Pulau Pinang	78,146	82,493	86,768	91,226	94,663
8. Perak	63,176	65,958	69,337	72,978	75,911
9. Perlis	5,353	5,570	5,695	5,884	6,152
10. Selangor	268,825	281,839	302,186	322,760	344,515
11. Terengganu	31,124	32,133	33,979	34,828	35,989
12. Sabah	73,776	77,518	83,793	85,009	85,444
13. Sarawak	121,585	124,513	130,169	132,981	136,279
14. W.P. Kuala Lumpur[1]	180,865	191,641	206,175	220,101	233,305
15. W.P. Labuan	5,999	6,412	6,790	7,244	7,619
16. Supra[2]	51,420	50,562	46,512	46,053	45,382
Jumlah KDNK pada harga pembeli	**1,176,941**	**1,229,312**	**1,300,769**	**1,362,815**	**1,421,454**

Jadual 7.20: KDNK mengikut negeri pada harga malar 2015, 2016-2019
- Perubahan peratusan tahunan dan peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Negeri	Perubahan peratusan tahunan				Peratus sumbangan kepada KDNK				
	2016	2017	2018e	2019p	2015	2016	2017	2018e	2019p
1. Johor	6.1	5.9	5.6	2.7	9.3	9.5	9.5	9.6	9.4
2. Kedah	4.1	4.6	4.0	4.6	3.4	3.3	3.3	3.3	3.3
3. Kelantan	5.0	4.6	2.6	5.3	1.8	1.8	1.8	1.8	1.8
4. Melaka	4.5	8.3	3.9	2.8	3.1	3.1	3.1	3.1	3.1
5. Negeri Sembilan	3.9	4.9	4.2	5.1	3.4	3.4	3.4	3.4	3.4
6. Pahang	2.9	7.3	3.0	3.7	4.2	4.1	4.2	4.1	4.1
7. Pulau Pinang	5.6	5.2	5.1	3.8	6.6	6.7	6.7	6.7	6.7
8. Perak	4.4	5.1	5.3	4.0	5.4	5.4	5.3	5.4	5.3
9. Perlis	4.0	2.2	3.3	4.6	0.5	0.5	0.4	0.4	0.4
10. Selangor	4.8	7.2	6.8	6.7	22.8	22.9	23.2	23.7	24.2
11. Terengganu	3.2	5.7	2.5	3.3	2.6	2.6	2.6	2.6	2.5
12. Sabah	5.1	8.1	1.5	0.5	6.3	6.3	6.4	6.2	6.0
13. Sarawak	2.4	4.5	2.2	2.5	10.3	10.1	10.0	9.8	9.6
14. W.P. Kuala Lumpur[1]	6.0	7.6	6.8	6.0	15.4	15.6	15.9	16.2	16.4
15. W.P. Labuan	6.9	5.9	6.7	5.2	0.5	0.5	0.5	0.5	0.5
16. Supra[2]	-1.7	- 8.0	-1.0	-1.5	4.4	4.1	3.6	3.4	3.2
KDNK pada harga pembeli	**4.4**	**5.8**	**4.8**	**4.3**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**

[1]Termasuk W.P. Putrajaya

[2]Negeri Supra merangkumi aktiviti pengeluaran yang melangkaui pusat kepentingan ekonomi utama bagi mana-mana negeri

Jadual 7.21: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2015 - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	15,610	476	32,359	7,269	53,058	1,230	110,002
2. Kedah	5,423	83	11,427	863	21,465	288	39,550
3. Kelantan	5,102	229	1,147	445	14,455	30	21,408
4. Melaka	4,141	44	14,068	947	16,811	66	36,077
5. Negeri Sembilan	3,235	165	15,678	1,339	18,951	817	40,186
6. Pahang	11,665	1,311	10,417	2,105	23,885	66	49,450
7. Pulau Pinang	2,084	124	33,597	2,712	38,917	712	78,146
8. Perak	10,352	354	11,190	2,578	38,628	73	63,176
9. Perlis	1,161	32	458	193	3,414	94	5,353
10. Selangor	4,076	499	75,537	16,674	163,967	8,072	268,825
11. Terengganu	2,765	146	11,296	904	15,965	49	31,124
12. Sabah	14,817	18,207	6,266	2,446	31,755	285	73,776
13. Sarawak	16,988	29,852	32,128	3,843	38,370	404	121,585
14. W.P. Kuala Lumpur	a	117	5,641	12,915	159,752	2,437	180,865
15. W.P. Labuan	118	-	1,168	148	4,490	74	5,999
16. Supra	-	51,420	-	-	-	-	51,420
Jumlah KDNK pada harga pembeli	**97,539**	**103,059**	**262,379**	**55,382**	**643,883**	**14,699**	**1,176,941**

Jadual 7.22: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2015 - Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	16.0	0.5	12.3	13.1	8.2	8.4	9.3
2. Kedah	5.6	0.1	4.4	1.6	3.3	2.0	3.4
3. Kelantan	5.2	0.2	0.4	0.8	2.2	0.2	1.8
4. Melaka	4.2	0.0	5.4	1.7	2.6	0.4	3.1
5. Negeri Sembilan	3.3	0.2	6.0	2.4	2.9	5.6	3.4
6. Pahang	12.0	1.3	4.0	3.8	3.7	0.5	4.2
7. Pulau Pinang	2.1	0.1	12.8	4.9	6.0	4.8	6.6
8. Perak	10.6	0.3	4.3	4.7	6.0	0.5	5.4
9. Perlis	1.2	0.0	0.2	0.3	0.5	0.6	0.5
10. Selangor	4.2	0.5	28.8	30.1	25.5	54.9	22.8
11. Terengganu	2.8	0.1	4.3	1.6	2.5	0.3	2.6
12. Sabah	15.2	17.7	2.4	4.4	4.9	1.9	6.3
13. Sarawak	17.4	29.0	12.2	6.9	6.0	2.8	10.3
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.1	2.1	23.3	24.8	16.6	15.4
15. W.P. Labuan	0.1	-	0.4	0.3	0.7	0.5	0.5
16. Supra	-	49.9	-	-	-	-	4.4
KDNK pada harga pembeli	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**

Jadual 7.23: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2015 - Peratus sumbangan kepada KDNK negeri

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	14.2	0.4	29.4	6.6	48.2	1.1	100.0
2. Kedah	13.7	0.2	28.9	2.2	54.3	0.7	100.0
3. Kelantan	23.8	1.1	5.4	2.1	67.5	0.1	100.0
4. Melaka	11.5	0.1	39.0	2.6	46.6	0.2	100.0
5. Negeri Sembilan	8.1	0.4	39.0	3.3	47.2	2.0	100.0
6. Pahang	23.6	2.7	21.1	4.3	48.3	0.1	100.0
7. Pulau Pinang	2.7	0.2	43.0	3.5	49.8	0.9	100.0
8. Perak	16.4	0.6	17.7	4.1	61.1	0.1	100.0
9. Perlis	21.7	0.6	8.6	3.6	63.8	1.8	100.0
10. Selangor	1.5	0.2	28.1	6.2	61.0	3.0	100.0
11. Terengganu	8.9	0.5	36.3	2.9	51.3	0.2	100.0
12. Sabah	20.1	24.7	8.5	3.3	43.0	0.4	100.0
13. Sarawak	14.0	24.6	26.4	3.2	31.6	0.3	100.0
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.1	3.1	7.1	88.3	1.3	100.0
15. W.P. Labuan	2.0	-	19.5	2.5	74.8	1.2	100.0
16. Supra	-	100.0	-	-	-	-	100.0
KDNK pada harga pembeli	**8.3**	**8.8**	**22.3**	**4.7**	**54.7**	**1.2**	**100.0**

Jadual 7.24: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2016 - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	15,030	569	34,122	8,978	56,266	1,717	116,682
2. Kedah	5,202	96	11,934	998	22,604	322	41,156
3. Kelantan	5,287	257	1,172	575	15,159	25	22,476
4. Melaka	4,312	53	14,626	998	17,655	68	37,713
5. Negeri Sembilan	3,056	198	16,133	1,466	19,976	942	41,771
6. Pahang	11,193	879	10,820	2,726	25,173	84	50,875
7. Pulau Pinang	1,988	135	35,411	2,984	41,167	808	82,493
8. Perak	10,151	414	11,752	2,786	40,762	93	65,958
9. Perlis	1,200	28	449	212	3,579	102	5,570
10. Selangor	3,872	643	78,710	16,243	173,870	8,501	281,839
11. Terengganu	2,681	159	12,116	920	16,207	50	32,133
12. Sabah	13,255	21,992	6,037	2,357	33,575	302	77,518
13. Sarawak	16,632	29,253	33,567	3,633	40,982	446	124,513
14. W.P. Kuala Lumpur	a	129	5,795	14,509	168,742	2,464	191,641
15. W.P. Labuan	114	-	1,256	121	4,844	77	6,412
16. Supra	-	50,562	-	-	-	-	50,562
Jumlah KDNK pada harga pembeli	**93,977**	**105,368**	**273,899**	**59,508**	**680,561**	**16,000**	**1,229,312**

Jadual 7.25: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2016 - Perubahan peratusan tahunan

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	-3.7	19.7	5.4	23.5	6.0	39.6	6.1
2. Kedah	-4.1	15.2	4.4	15.7	5.3	11.6	4.1
3. Kelantan	3.6	12.3	2.1	29.4	4.9	-17.5	5.0
4. Melaka	4.1	19.6	4.0	5.4	5.0	4.4	4.5
5. Negeri Sembilan	-5.5	19.5	2.9	9.5	5.4	15.3	3.9
6. Pahang	-4.0	-33.0	3.9	29.5	5.4	25.7	2.9
7. Pulau Pinang	-4.6	9.0	5.4	10.0	5.8	13.5	5.6
8. Perak	-1.9	16.8	5.0	8.0	5.5	27.2	4.4
9. Perlis	3.4	-10.5	-2.1	9.7	4.8	7.7	4.0
10. Selangor	-5.0	29.0	4.2	-2.6	6.0	5.3	4.8
11. Terengganu	-3.0	9.4	7.3	1.8	1.5	2.0	3.2
12. Sabah	-10.5	20.8	-3.7	-3.6	5.7	5.7	5.1
13. Sarawak	-2.1	-2.0	4.5	-5.4	6.8	10.4	2.4
14. W.P. Kuala Lumpur	..	9.9	2.7	12.3	5.6	1.1	6.0
15. W.P. Labuan	-3.1	-	7.5	-18.8	7.9	3.9	6.9
16. Supra	-	-1.7	-	-	-	-	-1.7
KDNK pada harga pembeli	**-3.7**	**2.2**	**4.4**	**7.4**	**5.7**	**8.8**	**4.4**

Jadual 7.26: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2016 - Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	16.0	0.5	12.5	15.1	8.3	10.7	9.5
2. Kedah	5.5	0.1	4.4	1.7	3.3	2.0	3.3
3. Kelantan	5.6	0.2	0.4	1.0	2.2	0.2	1.8
4. Melaka	4.6	0.0	5.3	1.7	2.6	0.4	3.1
5. Negeri Sembilan	3.3	0.2	5.9	2.5	2.9	5.9	3.4
6. Pahang	11.9	0.8	4.0	4.6	3.7	0.5	4.1
7. Pulau Pinang	2.1	0.1	12.9	5.0	6.0	5.1	6.7
8. Perak	10.8	0.4	4.3	4.7	6.0	0.6	5.4
9. Perlis	1.3	0.0	0.2	0.4	0.5	0.6	0.5
10. Selangor	4.1	0.6	28.7	27.3	25.5	53.1	22.9
11. Terengganu	2.9	0.2	4.4	1.5	2.4	0.3	2.6
12. Sabah	14.1	20.9	2.2	4.0	4.9	1.9	6.3
13. Sarawak	17.7	27.8	12.3	6.1	6.0	2.8	10.1
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.1	2.1	24.4	24.8	15.4	15.6
15. W.P. Labuan	0.1	-	0.5	0.2	0.7	0.5	0.5
16. Supra	-	48.0	-	-	-	-	4.1
KDNK pada harga pembeli	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**

Jadual 7.27: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2016 - Peratus sumbangan kepada KDNK negeri

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	12.9	0.5	29.2	7.7	48.2	1.5	100.0
2. Kedah	12.6	0.2	29.0	2.4	54.9	0.8	100.0
3. Kelantan	23.5	1.1	5.2	2.6	67.4	0.1	100.0
4. Melaka	11.4	0.1	38.8	2.6	46.8	0.2	100.0
5. Negeri Sembilan	7.3	0.5	38.6	3.5	47.8	2.3	100.0
6. Pahang	22.0	1.7	21.3	5.4	49.5	0.2	100.0
7. Pulau Pinang	2.4	0.2	42.9	3.6	49.9	1.0	100.0
8. Perak	15.4	0.6	17.8	4.2	61.8	0.1	100.0
9. Perlis	21.5	0.5	8.1	3.8	64.3	1.8	100.0
10. Selangor	1.4	0.2	27.9	5.8	61.7	3.0	100.0
11. Terengganu	8.3	0.5	37.7	2.9	50.4	0.2	100.0
12. Sabah	17.1	28.4	7.8	3.0	43.3	0.4	100.0
13. Sarawak	13.4	23.5	27.0	2.9	32.9	0.4	100.0
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.1	3.0	7.6	88.1	1.3	100.0
15. W.P. Labuan	1.8	-	19.6	1.9	75.6	1.2	100.0
16. Supra	-	100.0	-	-	-	-	100.0
KDNK pada harga pembeli	**7.6**	**8.6**	**22.3**	**4.8**	**55.4**	**1.3**	**100.0**

Jadual 7.28: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2017 - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	16,170	656	36,465	8,407	59,999	1,864	123,561
2. Kedah	5,465	110	12,449	928	23,808	306	43,067
3. Kelantan	5,477	300	1,278	521	15,899	26	23,501
4. Melaka	4,625	57	15,621	1,720	18,613	194	40,830
5. Negeri Sembilan	3,321	217	16,654	1,716	20,916	992	43,816
6. Pahang	12,254	709	11,531	3,231	26,720	147	54,591
7. Pulau Pinang	2,032	144	37,426	2,689	43,458	1,017	86,768
8. Perak	10,942	438	12,691	2,113	43,028	124	69,337
9. Perlis	1,249	31	459	121	3,723	112	5,695
10. Selangor	4,319	692	84,964	17,580	186,018	8,613	302,186
11. Terengganu	2,921	174	12,586	1,276	16,916	105	33,979
12. Sabah	13,883	25,441	6,362	2,322	35,434	352	83,793
13. Sarawak	16,728	30,214	34,811	4,355	43,541	520	130,169
14. W.P. Kuala Lumpur	a	146	5,871	16,406	180,196	3,556	206,175
15. W.P. Labuan	119	-	1,296	136	5,093	147	6,790
16. Supra	-	46,512	-	-	-	-	46,512
Jumlah KDNK pada harga pembeli	**99,509**	**105,838**	**290,464**	**63,522**	**723,361**	**18,076**	**1,300,769**

Jadual 7.29: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2017 - Perubahan peratusan tahunan

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	7.6	15.1	6.9	-6.4	6.6	8.6	5.9
2. Kedah	5.0	14.5	4.3	-7.0	5.3	-4.8	4.6
3. Kelantan	3.6	16.7	9.0	-9.5	4.9	6.2	4.6
4. Melaka	7.3	7.6	6.8	72.4	5.4	183.6	8.3
5. Negeri Sembilan	8.7	9.8	3.2	17.0	4.7	5.3	4.9
6. Pahang	9.5	-19.3	6.6	18.5	6.1	76.0	7.3
7. Pulau Pinang	2.3	6.2	5.7	-9.9	5.6	25.9	5.2
8. Perak	7.8	5.9	8.0	-24.2	5.6	33.7	5.1
9. Perlis	4.1	8.3	2.3	-42.8	4.0	10.4	2.2
10. Selangor	11.5	7.6	7.9	8.2	7.0	1.3	7.2
11. Terengganu	9.0	9.1	3.9	38.7	4.4	110.7	5.7
12. Sabah	4.7	15.7	5.4	-1.5	5.5	16.6	8.1
13. Sarawak	0.6	3.3	3.7	19.8	6.2	16.6	4.5
14. W.P. Kuala Lumpur	..	12.8	1.3	13.1	6.8	44.3	7.6
15. W.P. Labuan	3.7	-	3.2	12.6	5.1	91.7	5.9
16. Supra	-	-8.0	-	-	-	-	-8.0
KDNK pada harga pembeli	**5.9**	**0.4**	**6.0**	**6.7**	**6.3**	**13.0**	**5.8**

Jadual 7.30: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2017 - Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	16.2	0.6	12.6	13.2	8.3	10.3	9.5
2. Kedah	5.5	0.1	4.3	1.5	3.3	1.7	3.3
3. Kelantan	5.5	0.3	0.4	0.8	2.2	0.1	1.8
4. Melaka	4.6	0.1	5.4	2.7	2.6	1.1	3.1
5. Negeri Sembilan	3.3	0.2	5.7	2.7	2.9	5.5	3.4
6. Pahang	12.3	0.7	4.0	5.1	3.7	0.8	4.2
7. Pulau Pinang	2.0	0.1	12.9	4.2	6.0	5.6	6.7
8. Perak	11.0	0.4	4.4	3.3	5.9	0.7	5.3
9. Perlis	1.3	0.0	0.2	0.2	0.5	0.6	0.4
10. Selangor	4.3	0.7	29.3	27.7	25.7	47.6	23.2
11. Terengganu	2.9	0.2	4.3	2.0	2.3	0.6	2.6
12. Sabah	14.0	24.0	2.2	3.7	4.9	1.9	6.4
13. Sarawak	16.8	28.5	12.0	6.9	6.0	2.9	10.0
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.1	2.0	25.8	24.9	19.7	15.9
15. W.P. Labuan	0.1	-	0.4	0.2	0.7	0.8	0.5
16. Supra	-	43.9	-	-	-	-	3.6
KDNK pada harga pembeli	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**

Jadual 7.31: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2017 - Peratus sumbangan kepada KDNK negeri

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	13.1	0.5	29.5	6.8	48.6	1.5	100.0
2. Kedah	12.7	0.3	28.9	2.2	55.3	0.7	100.0
3. Kelantan	23.3	1.3	5.4	2.2	67.7	0.1	100.0
4. Melaka	11.3	0.1	38.3	4.2	45.6	0.5	100.0
5. Negeri Sembilan	7.6	0.5	38.0	3.9	47.7	2.3	100.0
6. Pahang	22.4	1.3	21.1	5.9	48.9	0.3	100.0
7. Pulau Pinang	2.3	0.2	43.1	3.1	50.1	1.2	100.0
8. Perak	15.8	0.6	18.3	3.0	62.1	0.2	100.0
9. Perlis	21.9	0.5	8.1	2.1	65.4	2.0	100.0
10. Selangor	1.4	0.2	28.1	5.8	61.6	2.9	100.0
11. Terengganu	8.6	0.5	37.0	3.8	49.8	0.3	100.0
12. Sabah	16.6	30.4	7.6	2.8	42.3	0.4	100.0
13. Sarawak	12.9	23.2	26.7	3.3	33.4	0.4	100.0
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.1	2.8	8.0	87.4	1.7	100.0
15. W.P. Labuan	1.7	-	19.1	2.0	75.0	2.2	100.0
16. Supra	-	100.0	-	-	-	-	100.0
KDNK pada harga pembeli	**7.6**	**8.1**	**22.3**	**4.9**	**55.6**	**1.4**	**100.0**

Jadual 7.32: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2018 - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	16,246	687	38,338	9,214	64,371	1,650	130,506
2. Kedah	5,468	114	12,827	1,009	25,096	280	44,794
3. Kelantan	5,431	348	1,281	324	16,710	25	24,120
4. Melaka		60	16,335	1,496	19,769	179	42,406
5. Negeri Sembilan	3,323	222	17,208	1,916	22,120	887	45,676
6. Pahang	12,419	669	12,194	2,398	28,451	119	56,250
7. Pulau Pinang	1,969	151	39,458	2,619	46,134	894	91,226
8. Perak	10,994	446	13,222	2,338	45,873	106	72,978
9. Perlis	1,260	33	466	147	3,879	98	5,884
10. Selangor	4,535	727	91,133	18,638	200,230	7,497	322,760
11. Terengganu	2,847	177	13,056	1,161	17,523	64	34,828
12. Sabah	13,836	23,988	6,514	2,919	37,429	324	85,009
13. Sarawak	16,556	29,689	35,579	4,400	46,286	470	132,981
14. W.P. Kuala Lumpur	a	147	5,868	17,459	193,335	3,291	220,101
15. W.P. Labuan	126	-	1,365	156	5,480	118	7,244
16. Supra	-	46,053	-	-	-	-	46,053
Jumlah KDNK pada harga pembeli	**99,579**	**103,512**	**304,843**	**66,194**	**772,685**	**16,002**	**1,362,815**

Jadual 7.33: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2018 - Perubahan peratusan tahunan

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	0.5	4.9	5.1	9.6	7.3	-11.5	5.6
2. Kedah	0.1	4.0	3.0	8.7	5.4	-8.4	4.0
3. Kelantan	-0.8	16.1	0.3	-37.7	5.1	-3.1	2.6
4. Melaka	-1.2	6.6	4.6	-13.1	6.2	-7.8	3.9
5. Negeri Sembilan	0.1	2.3	3.3	11.6	5.8	-10.6	4.2
6. Pahang	1.3	-5.6	5.8	-25.8	6.5	-19.4	3.0
7. Pulau Pinang	-3.2	5.0	5.4	-2.6	6.2	-12.1	5.1
8. Perak	0.5	1.8	4.2	10.6	6.6	-14.7	5.3
9. Perlis	0.9	6.8	1.5	21.5	4.2	-12.3	3.3
10. Selangor	5.0	5.1	7.3	6.0	7.6	-13.0	6.8
11. Terengganu	-2.5	2.0	3.7	-9.0	3.6	-38.9	2.5
12. Sabah	-0.3	-5.7	2.4	25.7	5.6	-8.0	1.5
13. Sarawak	-1.0	-1.7	2.2	1.1	6.3	-9.6	2.2
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.8	-0.1	6.4	7.3	-7.4	6.8
15. W.P. Labuan	5.8	-	5.3	15.0	7.6	-19.9	6.7
16. Supra	-	-1.0	-	-	-	-	-1.0
KDNK pada harga pembeli	**0.1**	**-2.2**	**5.0**	**4.2**	**6.8**	**-11.5**	**4.8**

Jadual 7.34: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2018
- Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	16.3	0.7	12.6	13.9	8.3	10.3	9.6
2. Kedah	5.5	0.1	4.2	1.5	3.2	1.8	3.3
3. Kelantan	5.5	0.3	0.4	0.5	2.2	0.2	1.8
4. Melaka	4.6	0.1	5.4	2.3	2.6	1.1	3.1
5. Negeri Sembilan	3.3	0.2	5.6	2.9	2.9	5.5	3.4
6. Pahang	12.5	0.6	4.0	3.6	3.7	0.7	4.1
7. Pulau Pinang	2.0	0.1	12.9	4.0	6.0	5.6	6.7
8. Perak	11.0	0.4	4.3	3.5	5.9	0.7	5.4
9. Perlis	1.3	0.0	0.2	0.2	0.5	0.6	0.4
10. Selangor	4.6	0.7	29.9	28.2	25.9	46.8	23.7
11. Terengganu	2.9	0.2	4.3	1.8	2.3	0.4	2.6
12. Sabah	13.9	23.3	2.1	4.4	4.8	2.0	6.2
13. Sarawak	16.6	28.7	11.7	6.6	6.0	2.9	9.8
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.1	1.9	26.4	25.0	20.6	16.2
15. W.P. Labuan	0.1	-	0.4	0.2	0.7	0.7	0.5
16. Supra	-	44.5	-	-	-	-	3.4
KDNK pada harga pembeli	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**

Jadual 7.35: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2018
- Peratus sumbangan kepada KDNK negeri

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	12.4	0.5	29.4	7.1	49.3	1.3	100.0
2. Kedah	12.2	0.3	28.6	2.3	56.0	0.6	100.0
3. Kelantan	22.5	1.4	5.3	1.3	69.3	0.1	100.0
4. Melaka	10.8	0.1	38.5	3.5	46.6	0.4	100.0
5. Negeri Sembilan	7.3	0.5	37.7	4.2	48.4	1.9	100.0
6. Pahang	22.1	1.2	21.7	4.3	50.6	0.2	100.0
7. Pulau Pinang	2.2	0.2	43.3	2.9	50.6	1.0	100.0
8. Perak	15.1	0.6	18.1	3.2	62.9	0.1	100.0
9. Perlis	21.4	0.6	7.9	2.5	65.9	1.7	100.0
10. Selangor	1.4	0.2	28.2	5.8	62.0	2.3	100.0
11. Terengganu	8.2	0.5	37.5	3.3	50.3	0.2	100.0
12. Sabah	16.3	28.2	7.7	3.4	44.0	0.4	100.0
13. Sarawak	12.5	22.2	26.8	3.3	34.8	0.4	100.0
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.1	2.7	7.9	87.8	1.5	100.0
15. W.P. Labuan	1.7	-	18.8	2.2	75.6	1.6	100.0
16. Supra	-	100.0	-	-	-	-	100.0
KDNK pada harga pembeli	**7.3**	**7.6**	**22.4**	**4.9**	**56.7**	**1.2**	**100.0**

Jadual 7.36: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2019 - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	16,427	701	40,118	6,665	68,511	1,593	134,017
2. Kedah	5,664	120	13,435	1,089	26,325	224	46,857
3. Kelantan	5,782	353	1,301	383	17,541	29	25,389
4. Melaka	4,443	61	16,750	1,358	20,940	61	43,612
5. Negeri Sembilan	3,556	223	17,637	1,842	24,032	719	48,008
6. Pahang	12,851	698	12,772	1,722	30,215	56	58,313
7. Pulau Pinang	2,066	156	40,531	2,638	48,673	599	94,663
8. Perak	11,308	468	13,678	2,488	47,938	31	75,911
9. Perlis	1,334	34	470	167	4,074	72	6,152
10. Selangor	4,720	763	95,939	20,600	214,226	8,265	344,515
11. Terengganu	3,016	183	13,096	1,165	18,512	16	35,989
12. Sabah	13,729	22,540	6,474	3,097	39,417	188	85,444
13. Sarawak	16,518	29,602	36,615	4,463	48,767	314	136,279
14. W.P. Kuala Lumpur	a	154	6,118	18,411	205,006	3,614	233,305
15. W.P. Labuan	133	-	1,384	177	5,893	31	7,619
16. Supra	-	45,382	-	-	-	-	45,382
Jumlah KDNK pada harga pembeli	**101,549**	**101,438**	**316,320**	**66,266**	**820,069**	**15,812**	**1,421,454**

Jadual 7.37: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2019 - Perubahan peratusan tahunan

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	1.1	2.0	4.6	-27.7	6.4	-3.4	2.7
2. Kedah	3.6	4.8	4.7	8.0	4.9	-20.1	4.6
3. Kelantan	6.5	1.3	1.5	18.1	5.0	14.8	5.3
4. Melaka	-2.7	0.7	2.5	-9.2	5.9	-66.1	2.8
5. Negeri Sembilan	7.0	0.3	2.5	-3.9	8.6	-18.9	5.1
6. Pahang	3.5	4.2	4.7	-28.2	6.2	-53.2	3.7
7. Pulau Pinang	4.9	3.4	2.7	0.7	5.5	-33.1	3.8
8. Perak	2.9	5.0	3.5	6.4	4.5	-70.5	4.0
9. Perlis	5.9	4.9	1.0	13.2	5.0	-26.5	4.6
10. Selangor	4.1	5.0	5.3	10.5	7.0	10.2	6.7
11. Terengganu	6.0	3.2	0.3	0.4	5.6	-74.9	3.3
12. Sabah	-0.8	-6.0	-0.6	6.1	5.3	-42.0	0.5
13. Sarawak	-0.2	-0.3	2.9	1.4	5.4	-33.3	2.5
14. W.P. Kuala Lumpur	..	5.2	4.3	5.5	6.0	9.8	6.0
15. W.P. Labuan	6.1	-	1.4	13.5	7.5	-73.3	5.2
16. Supra	-	-1.5	-	-	-	-	-1.5
KDNK pada harga pembeli	**2.0**	**-2.0**	**3.8**	**0.1**	**6.1**	**-1.2**	**4.3**

Jadual 7.38: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2019
- Peratus sumbangan kepada KDNK Malaysia

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	16.2	0.7	12.7	10.1	8.4	10.1	9.4
2. Kedah	5.6	0.1	4.2	1.6	3.2	1.4	3.3
3. Kelantan	5.7	0.3	0.4	0.6	2.1	0.2	1.8
4. Melaka	4.4	0.1	5.3	2.0	2.6	0.4	3.1
5. Negeri Sembilan	3.5	0.2	5.6	2.8	2.9	4.5	3.4
6. Pahang	12.7	0.7	4.0	2.6	3.7	0.4	4.1
7. Pulau Pinang	2.0	0.2	12.8	4.0	5.9	3.8	6.7
8. Perak	11.1	0.5	4.3	3.8	5.8	0.2	5.3
9. Perlis	1.3	0.0	0.1	0.3	0.5	0.5	0.4
10. Selangor	4.6	0.8	30.3	31.1	26.1	52.3	24.2
11. Terengganu	3.0	0.2	4.1	1.8	2.3	0.1	2.5
12. Sabah	13.5	22.2	2.0	4.7	4.8	1.2	6.0
13. Sarawak	16.3	29.2	11.6	6.7	5.9	2.0	9.6
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.2	1.9	27.8	25.0	22.9	16.4
15. W.P. Labuan	0.1	-	0.4	0.3	0.7	0.2	0.5
16. Supra	-	44.7	-	-	-	-	3.2
KDNK pada harga pembeli	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**

Jadual 7.39: KDNK mengikut negeri dan jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, 2019
- Peratus sumbangan kepada KDNK negeri

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Pertanian	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Pembinaan	Perkhidmatan	Tambah: Duti import	KDNK pada harga pembeli
1. Johor	12.3	0.5	29.9	5.0	51.1	1.2	100.0
2. Kedah	12.1	0.3	28.7	2.3	56.2	0.5	100.0
3. Kelantan	22.8	1.4	5.1	1.5	69.1	0.1	100.0
4. Melaka	10.2	0.1	38.4	3.1	48.0	0.1	100.0
5. Negeri Sembilan	7.4	0.5	36.7	3.8	50.1	1.5	100.0
6. Pahang	22.0	1.2	21.9	3.0	51.8	0.1	100.0
7. Pulau Pinang	2.2	0.2	42.8	2.8	51.4	0.6	100.0
8. Perak	14.9	0.6	18.0	3.3	63.2	0.0	100.0
9. Perlis	21.7	0.6	7.6	2.7	66.2	1.2	100.0
10. Selangor	1.4	0.2	27.8	6.0	62.2	2.4	100.0
11. Terengganu	8.4	0.5	36.4	3.2	51.4	0.0	100.0
12. Sabah	16.1	26.4	7.6	3.6	46.1	0.2	100.0
13. Sarawak	12.1	21.7	26.9	3.3	35.8	0.2	100.0
14. W.P. Kuala Lumpur	..	0.1	2.6	7.9	87.9	1.5	100.0
15. W.P. Labuan	1.7	-	18.2	2.3	77.3	0.4	100.0
16. Supra	-	100.0	-	-	-	-	100.0
KDNK pada harga pembeli	**7.1**	**7.1**	**22.3**	**4.7**	**57.7**	**1.1**	**100.0**

Jadual 7.40: KDNK mengikut negeri pada harga semasa, 2015-2019 - RM juta

Negeri	2015	2016	2017	2018e	2019p
1. Johor	110,002	120,119	130,586	136,363	140,450
2. Kedah	39,550	42,044	44,939	46,275	48,717
3. Kelantan	21,408	23,194	25,049	25,445	26,940
4. Melaka	36,077	37,928	42,758	44,221	45,651
5. Negeri Sembilan	40,186	42,593	46,495	48,297	51,099
6. Pahang	49,450	53,175	58,883	59,170	60,964
7. Pulau Pinang	78,146	83,536	89,177	93,296	97,716
8. Perak	63,176	67,869	73,154	75,828	79,448
9. Perlis	5,353	5,670	5,947	6,185	6,518
10. Selangor	268,825	286,297	312,960	333,712	357,807
11. Terengganu	31,124	32,467	36,056	37,082	38,496
12. Sabah	73,776	80,503	95,006	100,708	98,883
13. Sarawak	121,585	124,189	138,804	146,264	149,724
14. W.P. Kuala Lumpur	180,865	193,983	213,197	229,182	244,210
15. W.P. Labuan	5,999	6,421	6,898	7,350	7,725
16. Supra	51,420	49,710	52,425	58,073	56,345
Jumlah KDNK pada harga pembeli	**1,176,941**	**1,249,698**	**1,372,310**	**1,447,451**	**1,510,693**

Jadual 7.41: KDNK per kapita mengikut negeri pada harga semasa, 2015-2019 - RM

Negeri	2015	2016	2017	2018e	2019p
1. Johor	30,469	32,894	35,315	36,369	37,342
2. Kedah	18,864	19,835	20,961	21,394	22,412
3. Kelantan	12,159	12,909	13,695	13,677	14,300
4. Melaka	40,582	42,088	46,828	47,939	49,172
5. Negeri Sembilan	36,908	38,744	41,739	43,010	45,373
6. Pahang	30,754	32,688	35,751	35,543	36,474
7. Pulau Pinang	46,020	48,633	51,130	52,923	55,243
8. Perak	25,610	27,343	29,341	30,289	31,668
9. Perlis	21,540	22,588	23,596	24,401	25,656
10. Selangor	43,513	45,506	49,048	51,539	54,995
11. Terengganu	26,808	27,434	29,848	30,190	30,933
12. Sabah	19,830	21,169	24,639	25,832	25,326
13. Sarawak	45,006	45,346	50,177	52,392	53,358
14. W.P. Kuala Lumpur	97,060	103,506	113,358	121,444	129,472
15. W.P. Labuan	63,069	66,348	70,705	74,263	77,798
Malaysia	**37,739**	**39,505**	**42,854**	**44,699**	**46,450**

Jadual 7.42: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Sabah, 2015-2019 - RM juta

Jenis aktiviti ekonomi	2015	2016	2017	2018[e]	2019[p]
1. Pertanian	**14,817**	**13,255**	**13,883**	**13,836**	**13,729**
2. Perlombongan dan pengkuarian	**18,207**	**21,992**	**25,441**	**23,988**	**22,540**
3. Pembuatan	**6,266**	**6,037**	**6,362**	**6,514**	**6,474**
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan, prosesan makanan, minuman dan produk tembakau	4,357	4,197	4,563	4,653	4,519
3.2 Produk kayu, perabot, keluaran kertas dan percetakan	803	719	675	697	746
3.3 Produk mineral bukan logam, logam asas dan produk logam yang direka	638	643	650	668	719
3.4 Peralatan pengangkutan, pembuatan lain dan pembaikan	468	478	474	495	491
4. Pembinaan	**2,446**	**2,357**	**2,322**	**2,919**	**3,097**
4.1 Pembinaan bangunan	1,275	1,242	1,276	1,847	1,639
4.2 Kejuruteraan awam	858	778	601	713	849
4.3 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	313	337	446	359	610
5. Perkhidmatan	**31,755**	**33,575**	**35,434**	**37,429**	**39,417**
5.1 Utiliti, pengangkutan & penyimpanan dan maklumat & komunikasi	5,786	6,086	6,399	6,765	7,164
5.2 Perdagangan borong dan runcit, makanan & minuman dan penginapan	11,492	12,311	13,130	14,045	14,935
5.3 Kewangan dan insurans, hartanah dan perkhidmatan perniagaan	4,786	4,990	5,203	5,403	5,680
5.4 Perkhidmatan-perkhidmatan lain	2,726	2,866	2,996	3,139	3,267
5.5 Perkhidmatan kerajaan	6,966	7,321	7,705	8,078	8,370
6. Tambah: Duti import	**285**	**302**	**352**	**324**	**188**
KDNK pada harga pembeli	**73,776**	**77,518**	**83,793**	**85,009**	**85,444**

Jadual 7.43: KDNK mengikut jenis aktiviti ekonomi pada harga malar 2015, Sabah, 2015-2019
- Perubahan peratusan tahunan dan peratus sumbangan kepada KDNK

(%)

Jenis aktiviti ekonomi	Perubahan peratusan tahunan				Peratus sumbangan kepada KDNK				
	2016	2017	2018e	2019p	2015	2016	2017	2018e	2019p
1. Pertanian	**-10.5**	**4.7**	**-0.3**	**-0.8**	**20.1**	**17.1**	**16.6**	**16.3**	**16.1**
2. Perlombongan dan pengkuarian	**20.8**	**15.7**	**-5.7**	**-6.0**	**24.7**	**28.4**	**30.4**	**28.2**	**26.4**
3. Pembuatan	**-3.7**	**5.4**	**2.4**	**-0.6**	**8.5**	**7.8**	**7.6**	**7.7**	**7.6**
3.1 Minyak dan lemak daripada sayuran & haiwan, prosesan makanan, minuman dan produk tembakau	-3.7	8.7	2.0	-2.9	5.9	5.4	5.4	5.5	5.3
3.2 Produk kayu, perabot, keluaran kertas dan percetakan	-10.5	-6.0	3.3	6.9	1.1	0.9	0.8	0.8	0.9
3.3 Produk mineral bukan logam, logam asas dan produk logam yang direka	0.9	1.1	2.7	7.6	0.9	0.8	0.8	0.8	0.8
3.4 Peralatan pengangkutan, pembuatan lain dan pembaikan	2.1	-1.0	4.5	-0.8	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6
4. Pembinaan	**-3.6**	**-1.5**	**25.7**	**6.1**	**3.3**	**3.0**	**2.8**	**3.4**	**3.6**
4.1 Pembinaan bangunan	-2.6	2.7	44.7	-11.3	1.7	1.6	1.5	2.2	1.9
4.2 Kejuruteraan awam	-9.3	-22.8	18.7	19.1	1.2	1.0	0.7	0.8	1.0
4.3 Aktiviti pembinaan pertukangan khas	7.5	32.3	-19.5	69.9	0.4	0.4	0.5	0.4	0.7
5. Perkhidmatan	**5.7**	**5.5**	**5.6**	**5.3**	**43.0**	**43.3**	**42.3**	**44.0**	**46.1**
5.1 Utiliti, pengangkutan & penyimpanan dan maklumat & komunikasi	5.2	5.1	5.7	5.9	7.8	7.9	7.6	8.0	8.4
5.2 Perdagangan borong dan runcit, makanan & minuman dan penginapan	7.1	6.7	7.0	6.3	15.6	15.9	15.7	16.5	17.5
5.3 Kewangan dan insurans, hartanah dan perkhidmatan perniagaan	4.3	4.3	3.8	5.1	6.5	6.4	6.2	6.4	6.6
5.4 Perkhidmatan-perkhidmatan lain	5.1	4.5	4.8	4.1	3.7	3.7	3.6	3.7	3.8
5.5 Perkhidmatan kerajaan	5.1	5.2	4.8	3.6	9.4	9.4	9.2	9.5	9.8
6. Tambah: Duti import	**5.7**	**16.6**	**-8.0**	**-42.0**	**0.4**	**0.4**	**0.4**	**0.4**	**0.2**
KDNK pada harga pembeli	**5.1**	**8.1**	**1.5**	**0.5**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**

Jadual 7.44: Indeks Harga Pengguna mengikut negeri, 2015-2019

Negeri	2015	2016	2017	2018	2019
	2010=100				
Malaysia	**112.8**	**115.2**	**119.5**	**120.7**	**121.5**
Johor	114.8	118.0	123.0	124.3	125.1
Kedah & Perlis	112.2	114.1	118.6	118.9	119.1
Kelantan	113.6	115.3	119.3	120.1	120.6
Melaka	112.4	114.7	119.4	120.3	120.4
Negeri Sembilan	113.2	115.4	120.2	121.6	122.5
Pahang	112.4	114.4	118.0	118.7	119.0
Perak	110.8	112.3	116.0	116.8	117.5
Pulau Pinang	113.4	116.2	120.9	122.0	123.3
Selangor & W.P. Putrajaya	113.7	116.2	120.7	122.0	123.1
Terengganu	111.4	113.0	116.5	117.0	117.1
Sabah & W.P. Labuan	110.0	110.8	114.1	114.9	115.1
Sarawak	110.9	112.6	116.0	116.7	116.8
W.P. Kuala Lumpur	112.4	115.5	119.8	121.5	123.0

Jadual 7.45: Peratus perubahan tahunan Indeks Harga Pengguna mengikut negeri, 2015-2019

Negeri	2015	2016	2017	2018	2019
	2010=100				
Malaysia	**2.1**	**2.1**	**3.7**	**1.0**	**0.7**
Johor	2.9	2.8	4.2	1.1	0.6
Kedah & Perlis	1.7	1.7	3.9	0.3	0.2
Kelantan	1.8	1.5	3.5	0.7	0.4
Melaka	2.0	2.0	4.1	0.8	0.1
Negeri Sembilan	2.5	1.9	4.2	1.2	0.7
Pahang	1.6	1.8	3.1	0.6	0.3
Perak	1.6	1.4	3.3	0.7	0.6
Pulau Pinang	2.4	2.5	4.0	0.9	1.1
Selangor & W.P. Putrajaya	2.4	2.2	3.9	1.1	0.9
Terengganu	1.5	1.4	3.1	0.4	0.1
Sabah & W.P. Labuan	0.8	0.7	3.0	0.7	0.2
Sarawak	1.4	1.5	3.0	0.6	0.1
W.P. Kuala Lumpur	2.8	2.8	3.7	1.4	1.2

Jadual 7.46: Indeks Harga Pengguna, Sabah & W.P. Labuan, 2015-2019

Kumpulan utama	2015	2016	2017	2018	2019
	2010=100				
Jumlah	**110.0**	**110.8**	**114.1**	**114.9**	**115.1**
Makanan dan minuman bukan alkohol	114.6	116.3	120.5	122.4	123.0
Minuman alkohol dan tembakau	143.7	169.3	169.7	168.8	170.8
Pakaian dan kasut	97.3	97.2	96.3	94.1	92.3
Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	105.9	107.2	108.3	109.5	110.8
Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	110.6	111.2	112.4	112.3	112.7
Kesihatan	120.0	122.8	124.9	126.3	127.2
Pengangkutan	105.6	100.0	111.7	113.5	109.9
Komunikasi	101.9	99.9	99.7	98.7	98.8
Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan	111.6	114.6	116.9	116.0	116.6
Pendidikan	108.5	109.5	110.8	112.1	113.1
Restoran dan hotel	125.6	129.0	130.7	132.6	134.2
Pelbagai barangan dan perkhidmatan	111.9	113.6	114.3	111.6	111.9

Jadual 7.47: Peratus perubahan tahunan Indeks Harga Pengguna, Sabah & W.P. Labuan, 2015-2019

Kumpulan utama	2015	2016	2017	2018	2019
	2010=100				
Jumlah	**0.8**	**0.7**	**3.0**	**0.7**	**0.2**
Makanan dan minuman bukan alkohol	2.0	1.5	3.6	1.6	0.5
Minuman alkohol dan tembakau	14.0	17.8	0.2	-0.5	1.2
Pakaian dan kasut	0.4	-0.1	-0.9	-2.3	-1.9
Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	-0.6	1.2	1.0	1.1	1.2
Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	1.7	0.5	1.1	-0.1	0.4
Kesihatan	4.8	2.3	1.7	1.1	0.7
Pengangkutan	-4.0	-5.3	11.7	1.6	-3.2
Komunikasi	2.9	-2.0	-0.2	-1.0	0.1
Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan	1.5	2.7	2.0	-0.8	0.5
Pendidikan	1.4	0.9	1.2	1.2	0.9
Restoran dan hotel	5.6	2.7	1.3	1.5	1.2
Pelbagai barangan dan perkhidmatan	4.1	1.5	0.6	-2.4	0.3

Jadual 7.48: Siri masa anggaran penduduk pertengahan tahun mengikut negeri dan jantina, Malaysia, 2015-2019

('000)

Negeri	2015	2016	2017	2018	2019
Jumlah	**31,186.1**	**31,633.5**	**32,022.6**	**32,382.3**	**32,523.0**
Johor	3,610.3	3,651.8	3,697.0	3,749.4	3,761.2
Kedah	2,096.5	2,119.7	2,143.9	2,163.0	2,173.7
Kelantan	1,760.6	1,796.7	1,829.0	1,860.5	1,883.8
Melaka	889.0	901.1	913.1	922.4	928.4
Negeri Sembilan	1,088.8	1,099.3	1,114.0	1,122.9	1,126.2
Pahang	1,607.9	1,626.7	1,647.0	1,664.7	1,671.4
Pulau Pinang	1,698.1	1,717.7	1,744.1	1,762.8	1,768.8
Perak	2,466.9	2,482.1	2,493.2	2,503.5	2,508.8
Perlis	248.5	251.0	252.0	253.5	254.0
Selangor	6,178.0	6,291.5	6,380.7	6,475.0	6,506.1
Terengganu	1,161.0	1,183.4	1,208.0	1,228.3	1,244.5
Sabah	3,720.5	3,802.8	3,855.9	3,898.4	3,904.4
Sarawak	2,701.5	2,738.7	2,766.3	2,791.7	2,806.0
W.P. Kuala Lumpur	1,780.4	1,789.7	1,793.2	1,790.0	1,782.5
W.P. Labuan	95.1	96.8	97.6	99.0	99.3
W.P. Putrajaya	83.0	84.4	87.5	97.2	103.7
Lelaki	**16,112.1**	**16,346.3**	**16,542.7**	**16,721.4**	**16,764.9**
Johor	1,909.8	1,931.1	1,952.6	1,976.4	1,974.6
Kedah	1,063.1	1,075.6	1,088.7	1,097.8	1,101.5
Kelantan	887.6	906.7	923.2	939.9	952.1
Melaka	447.9	453.4	459.2	463.6	465.9
Negeri Sembilan	563.7	569.1	576.8	580.8	580.6
Pahang	858.2	867.3	878.2	886.8	886.9
Pulau Pinang	855.2	864.6	877.1	886.5	889.1
Perak	1,249.3	1,257.0	1,262.9	1,266.7	1,268.2
Perlis	123.8	125.3	125.7	126.3	126.5
Selangor	3,212.5	3,271.6	3,316.2	3,365.0	3,375.1
Terengganu	591.6	603.4	616.4	626.1	633.2
Sabah	1,942.3	1,986.6	2,013.8	2,035.6	2,037.2
Sarawak	1,407.4	1,427.9	1,442.3	1,455.1	1,460.3
W.P. Kuala Lumpur	913.0	918.3	919.4	919.4	915.2
W.P. Labuan	48.1	48.9	49.2	49.9	50.0
W.P. Putrajaya	38.5	39.5	41.0	45.6	48.6
Perempuan	**15,074.0**	**15,287.2**	**15,479.8**	**15,660.8**	**15,758.2**
Johor	1,700.5	1,720.7	1,744.5	1,773.0	1,786.6
Kedah	1,033.4	1,044.1	1,055.2	1,065.1	1,072.3
Kelantan	873.0	890.1	905.8	920.6	931.7
Melaka	441.1	447.7	453.9	458.9	462.5
Negeri Sembilan	525.1	530.2	537.1	542.1	545.6
Pahang	749.7	759.4	768.9	778.0	784.6
Pulau Pinang	842.9	853.0	867.0	876.3	879.7
Perak	1,217.6	1,225.2	1,230.3	1,236.7	1,240.6
Perlis	124.7	125.7	126.3	127.2	127.6
Selangor	2,965.5	3,019.9	3,064.5	3,110.1	3,131.0
Terengganu	569.4	580.0	591.6	602.2	611.3
Sabah	1,778.2	1,816.2	1,842.1	1,862.8	1,867.2
Sarawak	1,294.1	1,310.8	1,324.0	1,336.5	1,345.7
W.P. Kuala Lumpur	867.4	871.4	873.8	870.7	867.3
W.P. Labuan	47.0	47.9	48.3	49.1	49.3
W.P. Putrajaya	44.5	45.0	46.5	51.5	55.1

Jadual 7.49: Ringkasan perangkaan penting mengikut negeri, Malaysia, 2018

Indikator	Kelahiran hidup	Kadar kelahiran kasar[1]	Kematian	Kadar kematian kasar[1]	Pertambahan semula jadi	Kadar pertambahan semula jadi kasar[1]	Kelahiran mati	Kadar kelahiran mati[2]	Kematian perinatal	Kadar mortaliti perinatal[2]
Malaysia	**501,945**	**15.5**	**172,031**	**5.3**	**329,914**	**10.2**	**2,755**	**5.5**	**4,514**	**8.9**
Johor	61,084	16.3	21,117	5.6	39,967	10.7	374	6.1	576	9.4
Kedah	35,643	16.5	14,552	6.7	21,091	9.8	167	4.7	283	7.9
Kelantan	38,360	20.6	11,316	6.1	27,044	14.5	197	5.1	335	8.7
Melaka	14,388	15.6	5,407	5.9	8,981	9.7	84	5.8	137	9.5
Negeri Sembilan	18,177	16.2	7,298	6.5	10,879	9.7	92	5.0	172	9.4
Pahang	27,006	16.2	9,246	5.6	17,760	10.7	157	5.8	258	9.5
Pulau Pinang	20,705	11.7	11,209	6.4	9,496	5.4	123	5.9	191	9.2
Perak	33,869	13.5	18,600	7.4	15,269	6.1	149	4.4	265	7.8
Perlis	4,371	17.2	2,042	8.1	2,329	9.2	23	5.2	40	9.1
Selangor	102,125	15.8	27,387	4.2	74,738	11.5	505	4.9	811	7.9
Terengganu	28,242	23.0	7,099	5.8	21,143	17.2	122	4.3	208	7.3
Sabah	53,025	13.6	13,940	3.6	39,085	10.0	431	8.1	714	13.4
Sarawak	36,624	13.1	13,828	5.0	22,796	8.2	185	5.0	290	7.9
W.P. Kuala Lumpur	24,235	13.5	8,485	4.7	15,750	8.8	123	5.0	194	8.0
W.P. Labuan	1,691	17.1	287	2.9	1,404	14.2	9	5.3	17	10.0
W.P. Putrajaya	2,400	24.7	218	2.2	2,182	22.5	14	5.8	23	9.5

[1]Kadar adalah bagi setiap 1,000 penduduk
[2]Kadar adalah bagi setiap 1,000 kelahiran

Jadual 7.49: Ringkasan perangkaan penting mengikut negeri, Malaysia, 2018 (samb.)

Indikator	Kematian neonatal	Kadar mortaliti neonatal[3]	Kematian bayi	Kadar mortaliti bayi[3]	Kematian kanak-kanak	Kadar mortaliti kanak-kanak[4]	Kematian kurang daripada 5 tahun	Kadar mortaliti kurang daripada 5 tahun[3]	Kematian ibu bersalin	Nisbah mortaliti ibu bersalin[5]	Kadar kesuburan jumlah[6]
Malaysia	**2,321**	**4.6**	**3,622**	**7.2**	**805**	**0.4**	**4,427**	**8.8**	**118**	**23.5**	**1.8**
Johor	265	4.3	422	6.9	93	0.4	515	8.4	17	27.8	2.1
Kedah	151	4.2	229	6.4	57	0.4	286	8.0	9	25.3	2.2
Kelantan	195	5.1	288	7.5	55	0.3	343	8.9	7	18.2	3.0
Melaka	71	4.9	110	7.6	10	0.2	120	8.3	4	27.8	1.9
Negeri Sembilan	111	6.1	162	8.9	27	0.4	189	10.4	6	33.0	2.1
Pahang	125	4.6	197	7.3	47	0.4	244	9.0	9	33.3	2.1
Pulau Pinang	89	4.3	133	6.4	25	0.3	158	7.6	4	19.3	1.3
Perak	150	4.4	223	6.6	61	0.4	284	8.4	8	23.6	1.9
Perlis	28	6.4	39	8.9	6	0.3	45	10.3	0	0.0	2.2
Selangor	422	4.1	662	6.5	135	0.3	797	7.8	20	19.6	1.7
Terengganu	118	4.2	173	6.1	34	0.3	207	7.3	3	10.6	3.1
Sabah	335	6.3	534	10.1	137	0.6	671	12.7	10	18.9	1.4
Sarawak	139	3.8	262	7.2	85	0.5	347	9.5	11	30.0	1.6
W.P. Kuala Lumpur	98	4.0	150	6.2	27	0.3	177	7.3	10	41.3	1.5
W.P. Labuan	12	7.1	16	9.5	1	0.1	17	10.1	0	0.0	1.8
W.P. Putrajaya	12	5.0	22	9.2	5	0.4	27	11.3	0	0.0	2.6

[3]Kadar adalah bagi setiap 1,000 kelahiran hidup
[4]Kadar adalah bagi setiap 1,000 penduduk berumur 1-4 tahun
[5]Nisbah adalah bagi setiap 100,000 kelahiran hidup
[6]Kadar adalah bagi setiap 1,000 perempuan berumur 15-49

Jadual 7.50: Jangkaan hayat ketika lahir mengikut jantina dan negeri, 2015-2019

Negeri	2015	2016	2017	2018	2019[P]
Lelaki					
Malaysia	**72.5**	**72.1**	**72.1**	**72.3**	**72.4**
Johor	72.1	71.9	71.8	72.0	72.1
Kedah	70.4	70.2	70.3	70.4	70.5
Kelantan	69.0	69.0	69.3	69.6	69.6
Melaka	72.1	71.9	71.8	72.0	72.1
Negeri Sembilan	71.0	70.6	70.5	70.6	70.9
Pahang	70.7	70.9	71.0	71.2	71.5
Pulau Pinang	72.4	72.3	72.3	72.6	72.8
Perak	71.3	71.1	71.0	71.1	71.2
Perlis	70.3	70.0	69.4	69.2	69.1
Selangor[2]	73.3	73.1	73.1	73.4	73.6
Terengganu	68.7	68.9	69.1	69.4	69.5
Sabah[1]	72.3	72.7	72.6	72.7	72.7
Sarawak	74.6	74.5	74.4	74.6	74.6
W.P. Kuala Lumpur	74.3	74.6	74.4	74.5	74.6
Perempuan					
Malaysia	**77.1**	**77.0**	**77.1**	**77.2**	**77.4**
Johor	77.0	76.9	76.9	77.1	77.2
Kedah	76.1	75.9	76.0	76.2	76.4
Kelantan	75.1	75.1	75.2	75.5	75.7
Melaka	77.4	77.2	77.5	77.6	77.8
Negeri Sembilan	76.6	76.7	76.8	76.9	76.9
Pahang	76.3	76.2	76.3	76.4	76.5
Pulau Pinang	77.6	77.7	77.7	78.0	78.2
Perak	77.1	77.3	77.2	77.3	77.4
Perlis	75.9	75.0	74.8	74.8	75.0
Selangor[2]	77.4	77.3	77.4	77.7	77.9
Terengganu	74.5	74.6	74.9	75.2	75.1
Sabah[1]	75.8	76.2	76.4	76.2	76.2
Sarawak	78.3	78.3	78.2	78.4	78.4
W.P. Kuala Lumpur	78.3	79.0	79.0	79.3	79.5

[1]Termasuk W.P. Labuan

[2]Termasuk W.P. Putrajaya

[P]Permulaan

Jadual 7.51: Kadar penyertaan tenaga buruh mengikut negeri dan kumpulan umur, Malaysia, 2019

Negeri	Jumlah	15–19	20–24	25–29	30–34	35–39	40–44	45–49	50–54	55–59	60–64
Jumlah (%)	**68.7**	**21.1**	**68.0**	**85.3**	**85.7**	**84.1**	**82.6**	**79.6**	**73.4**	**58.1**	**34.0**
Johor	70.3	18.8	73.2	88.8	86.5	87.4	83.1	80.4	73.8	59.8	38.9
Kedah	63.3	17.9	63.9	81.9	82.3	81.5	79.4	74.6	68.4	54.7	33.0
Kelantan	58.9	13.9	56.8	77.6	78.9	80.4	75.3	71.6	69.9	57.4	30.0
Melaka	67.6	17.6	64.4	84.9	85.5	84.6	85.0	79.6	73.1	57.4	31.3
Negeri Sembilan	64.7	15.5	66.3	86.2	85.3	82.9	80.9	76.1	70.3	51.2	23.2
Pahang	66.4	19.5	66.8	82.4	82.0	82.5	80.5	78.7	75.5	56.3	36.4
Pulau Pinang	67.3	17.7	63.4	86.8	86.3	84.1	79.5	79.0	69.7	52.0	26.8
Perak	63.6	17.1	67.6	88.0	83.6	79.8	79.6	74.8	66.5	49.9	31.0
Perlis	64.7	13.4	60.6	81.7	80.7	83.1	82.6	79.2	72.1	58.2	35.9
Selangor	76.0	15.3	67.8	89.5	95.0	90.9	89.7	88.9	81.1	64.0	35.5
Terengganu	61.1	14.8	61.2	77.3	78.7	78.6	77.8	74.3	71.1	56.1	31.3
Sabah	70.0	39.7	79.0	83.9	76.8	75.6	76.3	74.0	69.9	61.3	38.1
Sarawak	68.4	21.6	72.6	82.1	81.3	79.9	80.9	78.2	75.4	66.5	45.4
W.P. Kuala Lumpur	70.0	26.3	52.0	87.1	88.1	85.9	86.5	81.0	73.6	50.0	24.0
W.P. Labuan	62.2	18.8	71.8	73.8	71.3	71.1	71.7	67.4	64.6	59.1	25.2
W.P. Putrajaya	75.9	18.4	71.7	90.3	91.8	93.3	91.5	89.8	73.1	54.0	9.1

Jadual 7.52: Penduduk bekerja mengikut negeri dan pekerjaan, Malaysia, 2019

Negeri	Jumlah	Pengurus	Profesional	Juruteknik dan profesional bersekutu	Pekerja sokongan dan perkeranian	Pekerja perkhidmatan dan jualan	Pekerja mahir pertanian, perhutanan, penternakan dan perikanan	Pekerja kemahiran dan pekerja pertukangan yang berkaitan	Operator mesin & loji dan pemasang	Pekerja asas
Jumlah ('000)	**15,073.4**	**694.5**	**1,883.5**	**1,573.9**	**1,272.1**	**3,411.6**	**932.8**	**1,577.1**	**1,865.4**	**1,862.5**
Johor	1,756.1	60.5	161.2	215.3	142.8	417.6	64.0	229.1	269.3	196.4
Kedah	923.6	25.6	90.3	83.0	57.2	230.8	96.5	97.1	139.3	103.9
Kelantan	682.4	13.6	73.2	43.6	34.5	202.6	77.2	99.7	48.5	89.5
Melaka	428.3	18.5	61.4	62.5	34.8	107.7	7.9	34.8	63.4	37.4
Negeri Sembilan	482.5	23.1	58.3	59.5	33.3	120.7	16.0	37.3	66.6	67.6
Pahang	719.5	16.3	75.7	56.2	48.5	176.6	80.1	70.4	76.6	119.2
Pulau Pinang	835.6	51.3	126.0	101.8	82.1	161.5	11.4	70.7	168.2	62.5
Perak	1,043.7	41.8	104.0	94.1	86.1	282.3	62.2	130.1	131.6	111.6
Perlis	108.5	4.6	12.4	9.9	9.2	32.3	8.4	13.7	7.9	10.2
Selangor	3,489.5	257.1	639.7	482.1	396.4	626.5	54.6	297.8	487.9	247.4
Terengganu	471.0	11.5	54.5	37.5	29.3	136.6	34.3	85.5	31.0	50.7
Sabah	1,908.6	56.7	122.5	95.4	115.5	449.3	234.4	187.3	176.1	471.4
Sarawak	1,304.7	36.2	119.7	109.5	99.0	253.6	182.8	147.8	136.9	219.3
W.P. Kuala Lumpur	841.0	74.7	165.8	112.8	88.9	200.8	1.8	69.3	58.4	68.5
W.P. Labuan	40.3	1.7	4.5	6.3	6.0	9.4	1.3	4.8	2.7	3.7
W.P. Putrajaya	38.1	1.3	14.4	4.4	8.6	3.2	0.0	1.9	1.1	3.2
Jumlah (%)	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**
Johor	11.7	8.7	8.6	13.7	11.2	12.2	6.9	14.5	14.4	10.5
Kedah	6.1	3.7	4.8	5.3	4.5	6.8	10.3	6.2	7.5	5.6
Kelantan	4.5	2.0	3.9	2.8	2.7	5.9	8.3	6.3	2.6	4.8
Melaka	2.8	2.7	3.3	4.0	2.7	3.2	0.8	2.2	3.4	2.0
Negeri Sembilan	3.2	3.3	3.1	3.8	2.6	3.5	1.7	2.4	3.6	3.6
Pahang	4.8	2.3	4.0	3.6	3.8	5.2	8.6	4.5	4.1	6.4
Pulau Pinang	5.5	7.4	6.7	6.5	6.5	4.7	1.2	4.5	9.0	3.4
Perak	6.9	6.0	5.5	6.0	6.8	8.3	6.7	8.2	7.1	6.0
Perlis	0.7	0.7	0.7	0.6	0.7	0.9	0.9	0.9	0.4	0.5
Selangor	23.1	37.0	34.0	30.6	31.2	18.4	5.9	18.9	26.2	13.3
Terengganu	3.1	1.6	2.9	2.4	2.3	4.0	3.7	5.4	1.7	2.7
Sabah	12.7	8.2	6.5	6.1	9.1	13.2	25.1	11.9	9.4	25.3
Sarawak	8.7	5.2	6.4	7.0	7.8	7.4	19.6	9.4	7.3	11.8
W.P. Kuala Lumpur	5.6	10.8	8.8	7.2	7.0	5.9	0.2	4.4	3.1	3.7
W.P. Labuan	0.3	0.2	0.2	0.4	0.5	0.3	0.1	0.3	0.1	0.2
W.P. Putrajaya	0.3	0.2	0.8	0.3	0.7	0.1	0.0	0.1	0.1	0.2

Jadual 7.53: Penduduk bekerja mengikut negeri dan industri, Malaysia, 2019

Negeri	Jumlah[1]	Pertanian, perhutanan dan perikanan	Perlombongan dan pengkuarian	Pembuatan	Bekalan elektrik, gas, wap dan pendingin udara	Bekalan air; pembetungan, pengurusan sisa dan aktiviti pemulihan	Pembinaan	Perdagangan borong dan runcit; pembaikan kenderaan bermotor dan motosikal
Jumlah ('000)	**15,073.4**	**1,541.1**	**91.0**	**2,681.5**	**71.4**	**88.8**	**1,276.4**	**2,594.5**
Johor	1,756.1	132.5	8.9	438.2	8.9	11.8	126.2	283.7
Kedah	923.6	127.8	1.5	197.4	2.1	8.6	58.2	144.0
Kelantan	682.4	88.3	2.0	71.5	2.6	1.7	78.0	143.2
Melaka	428.3	15.7	3.6	104.4	2.4	2.4	29.4	67.0
Negeri Sembilan	482.5	37.1	2.9	87.7	4.3	3.8	34.0	80.2
Pahang	719.5	149.3	4.0	80.0	2.5	8.4	44.8	123.6
Pulau Pinang	835.6	11.6	1.0	309.9	2.4	4.2	52.3	126.9
Perak	1,043.7	99.8	10.1	189.2	9.3	6.0	76.1	198.3
Perlis	108.5	9.0	0.3	11.1	0.2	0.5	8.8	17.8
Selangor	3,489.5	57.7	23.1	697.6	17.7	19.8	312.4	572.3
Terengganu	471.0	42.9	7.4	52.6	2.6	4.0	64.4	80.0
Sabah	1,908.6	495.8	8.1	188.4	7.3	6.5	167.0	365.2
Sarawak	1,304.7	271.5	14.6	180.8	6.4	7.2	139.4	188.7
W.P. Kuala Lumpur	841.0	1.1	0.0	68.9	2.4	3.4	81.0	197.0
W.P. Labuan	40.3	1.1	3.6	3.1	0.3	0.2	3.8	5.2
W.P. Putrajaya	38.1	0.0	0.0	0.7	0.1	0.3	0.7	1.4
Jumlah (%)	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**
Johor	11.7	8.6	9.8	16.3	12.4	13.3	9.9	10.9
Kedah	6.1	8.3	1.7	7.4	3.0	9.7	4.6	5.6
Kelantan	4.5	5.7	2.2	2.7	3.6	1.9	6.1	5.5
Melaka	2.8	1.0	4.0	3.9	3.3	2.7	2.3	2.6
Negeri Sembilan	3.2	2.4	3.2	3.3	6.1	4.3	2.7	3.1
Pahang	4.8	9.7	4.4	3.0	3.5	9.5	3.5	4.8
Pulau Pinang	5.5	0.8	1.1	11.6	3.4	4.7	4.1	4.9
Perak	6.9	6.5	11.1	7.1	13.0	6.8	6.0	7.6
Perlis	0.7	0.6	0.3	0.4	0.3	0.5	0.7	0.7
Selangor	23.1	3.7	25.4	26.0	24.7	22.3	24.5	22.1
Terengganu	3.1	2.8	8.1	2.0	3.6	4.5	5.0	3.1
Sabah	12.7	32.2	8.9	7.0	10.2	7.4	13.1	14.1
Sarawak	8.7	17.6	16.0	6.7	8.9	8.1	10.9	7.3
W.P. Kuala Lumpur	5.6	0.1	0.0	2.6	3.3	3.9	6.3	7.6
W.P. Labuan	0.3	0.1	4.0	0.1	0.4	0.2	0.3	0.2
W.P. Putrajaya	0.3	0.0	-	0.0	0.2	0.3	0.1	0.1

[1]Jumlah termasuk 'Aktiviti badan dan pertubuhan luar wilayah'

Jadual 7.53: Penduduk bekerja mengikut negeri dan industri, Malaysia, 2019 (samb.)

Negeri	Pengangkutan dan penyimpanan	Penginapan dan aktiviti perkhidmatan makanan dan minuman	Maklumat dan komunikasi	Aktiviti kewangan dan insurans/ takaful	Aktiviti hartanah	Aktiviti profesional saintifik dan teknikal	Aktiviti pentadbiran dan khidmat sokongan
Jumlah ('000)	**667.6**	**1,549.7**	**213.9**	**335.1**	**92.1**	**385.7**	**806.2**
Johor	81.6	214.4	9.2	30.0	9.7	31.8	84.4
Kedah	30.0	109.7	3.0	8.5	3.6	9.0	48.9
Kelantan	24.2	73.4	3.8	7.7	0.5	6.6	37.4
Melaka	11.2	52.0	4.2	7.5	0.8	10.7	22.3
Negeri Sembilan	27.6	48.4	4.8	7.6	4.1	8.7	28.5
Pahang	24.6	77.4	2.8	11.6	1.3	7.3	34.3
Pulau Pinang	46.7	79.7	4.7	16.6	3.8	22.1	34.3
Perak	32.7	123.2	4.5	13.8	2.0	15.6	51.8
Perlis	3.7	15.9	0.2	1.5	0.2	1.0	7.2
Selangor	213.7	332.1	118.7	137.7	35.9	156.7	211.1
Terengganu	14.6	60.8	1.6	4.0	0.3	5.2	30.7
Sabah	65.5	163.4	7.0	14.3	4.6	18.4	100.6
Sarawak	50.9	103.0	11.5	13.5	3.8	22.2	59.1
W.P. Kuala Lumpur	37.4	89.0	36.7	58.7	21.3	68.8	50.5
W.P. Labuan	2.5	4.9	0.2	1.2	0.1	0.5	4.3
W.P. Putrajaya	0.7	2.5	1.1	0.9	0.2	1.1	0.9
Jumlah (%)	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**
Johor	12.2	13.8	4.3	8.9	10.5	8.2	10.5
Kedah	4.5	7.1	1.4	2.5	3.9	2.3	6.1
Kelantan	3.6	4.7	1.8	2.3	0.6	1.7	4.6
Melaka	1.7	3.4	2.0	2.2	0.9	2.8	2.8
Negeri Sembilan	4.1	3.1	2.2	2.3	4.5	2.3	3.5
Pahang	3.7	5.0	1.3	3.5	1.4	1.9	4.2
Pulau Pinang	7.0	5.1	2.2	5.0	4.1	5.7	4.3
Perak	4.9	8.0	2.1	4.1	2.1	4.0	6.4
Perlis	0.6	1.0	0.1	0.4	0.2	0.3	0.9
Selangor	32.0	21.4	55.5	41.1	39.0	40.6	26.2
Terengganu	2.2	3.9	0.7	1.2	0.4	1.4	3.8
Sabah	9.8	10.5	3.3	4.3	4.9	4.8	12.5
Sarawak	7.6	6.6	5.4	4.0	4.1	5.8	7.3
W.P. Kuala Lumpur	5.6	5.7	17.1	17.5	23.1	17.8	6.3
W.P. Labuan	0.4	0.3	0.1	0.4	0.1	0.1	0.5
W.P. Putrajaya	0.1	0.2	0.5	0.3	0.2	0.3	0.1

Jadual 7.53: Penduduk bekerja mengikut negeri dan industri, Malaysia, 2019 (samb.)

Negeri	Pentadbiran awam dan pertahanan; aktiviti keselamatan sosial wajib	Pendidikan	Aktiviti kesihatan kemanusiaan dan kerja sosial	Kesenian, hiburan dan rekreasi	Aktiviti perkhidmatan lain	Aktiviti isi rumah sebagai majikan
Jumlah ('000)	**737.1**	**962.3**	**527.7**	**79.0**	**266.1**	**104.3**
Johor	63.6	98.0	66.1	7.8	37.8	11.7
Kedah	51.0	65.0	37.5	4.5	11.5	2.0
Kelantan	36.9	57.8	35.9	1.7	7.7	1.6
Melaka	26.8	33.4	21.6	3.2	7.3	2.5
Negeri Sembilan	32.1	33.4	20.7	2.9	9.4	4.4
Pahang	43.1	60.9	32.1	1.5	8.8	1.3
Pulau Pinang	28.3	43.4	27.1	3.5	11.7	5.6
Perak	61.0	79.7	38.7	6.3	21.5	4.0
Perlis	11.8	12.1	5.1	0.4	1.3	0.4
Selangor	131.6	218.9	110.0	21.4	73.4	27.6
Terengganu	29.2	39.0	22.1	2.0	6.7	0.9
Sabah	79.2	102.0	43.3	11.1	31.5	29.1
Sarawak	78.9	84.2	37.5	5.0	19.5	7.1
W.P. Kuala Lumpur	37.0	29.9	26.6	7.4	17.4	5.1
W.P. Labuan	4.5	2.4	1.5	0.2	0.4	0.3
W.P. Putrajaya	22.1	2.5	2.0	0.1	0.1	0.8
Jumlah (%)	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**	**100.0**
Johor	8.6	10.2	12.5	9.8	14.2	11.2
Kedah	6.9	6.8	7.1	5.7	4.3	1.9
Kelantan	5.0	6.0	6.8	2.2	2.9	1.5
Melaka	3.6	3.5	4.1	4.1	2.7	2.4
Negeri Sembilan	4.4	3.5	3.9	3.6	3.5	4.2
Pahang	5.8	6.3	6.1	1.9	3.3	1.2
Pulau Pinang	3.8	4.5	5.1	4.4	4.4	5.3
Perak	8.3	8.3	7.3	7.9	8.1	3.9
Perlis	1.6	1.3	1.0	0.6	0.5	0.4
Selangor	17.9	22.7	20.9	27.1	27.6	26.4
Terengganu	4.0	4.1	4.2	2.5	2.5	0.8
Sabah	10.7	10.6	8.2	14.1	11.8	27.9
Sarawak	10.7	8.7	7.1	6.3	7.3	6.8
W.P. Kuala Lumpur	5.0	3.1	5.0	9.4	6.5	4.9
W.P. Labuan	0.6	0.2	0.3	0.2	0.2	0.3
W.P. Putrajaya	3.0	0.3	0.4	0.1	0.0	0.7

Jadual 7.54: Kadar pengangguran mengikut negeri, Malaysia, 2015-2019

Negeri	2015	2016	2017	2018	2019
Jumlah (%)	**3.1**	**3.4**	**3.4**	**3.3**	**3.3**
Johor	3.1	3.6	3.4	3.0	2.7
Kedah	2.6	2.9	2.8	2.9	2.8
Kelantan	3.6	3.8	3.6	4.0	4.0
Melaka	1.0	0.9	1.0	1.1	1.1
Negeri Sembilan	3.1	2.7	2.8	3.0	3.1
Pahang	2.9	2.6	2.9	2.6	2.9
Pulau Pinang	1.6	2.1	2.1	2.2	2.0
Perak	3.2	3.4	3.7	3.3	3.4
Perlis	2.9	2.9	3.4	3.4	3.3
Selangor	2.4	3.2	2.8	2.8	2.9
Terengganu	4.0	4.2	4.5	4.8	3.5
Sabah	5.0	5.4	5.6	5.8	5.8
Sarawak	3.5	3.3	3.0	3.2	3.1
W.P. Kuala Lumpur	3.3	3.3	3.1	2.4	2.6
W.P. Labuan	5.0	7.8	8.5	7.1	6.9
W.P. Putrajaya	1.0	1.7	1.5	1.3	1.2

Jadual 7.55: Perdagangan luar negeri mengikut lokasi - eksport dan import, Malaysia, 2015-2019 - RM juta

Negeri		2015	2016	2017	2018	2019[P]
Malaysia	**Eksport**	**777,355**	**786,964**	**934,927**	**1,003,587**	**986,402**
	Import	**685,778**	**698,819**	**836,422**	**879,804**	**849,009**
Johor	Eksport	152,311	168,946	202,507	205,064	202,107
	Import	118,582	128,703	168,399	177,007	175,164
Kedah	Eksport	21,707	20,750	23,839	24,197	26,223
	Import	28,834	32,444	37,197	37,528	34,554
Kelantan	Eksport	4,061	3,981	4,361	4,246	4,009
	Import	1,468	1,375	1,710	1,806	1,701
Melaka	Eksport	28,078	29,790	34,665	30,647	28,816
	Import	27,043	26,091	29,032	35,285	32,757
Negeri Sembilan	Eksport	19,846	17,724	19,962	20,913	21,359
	Import	21,720	21,008	29,588	30,328	29,500
Pahang	Eksport	16,650	13,499	13,937	13,151	20,612
	Import	7,949	7,793	13,610	13,800	14,205
Pulau Pinang	Eksport	181,577	188,455	229,612	284,741	282,453
	Import	135,411	144,021	177,936	185,654	179,565
Perak	Eksport	27,129	29,226	30,326	29,279	29,757
	Import	19,393	20,813	26,989	29,358	27,176
Perlis	Eksport	1,131	1,266	1,445	1,277	1,053
	Import	1,171	1,406	1,423	1,645	1,363
Selangor	Eksport	169,446	171,307	195,590	195,745	192,424
	Import	219,251	217,907	240,664	246,080	234,708
Terengganu	Eksport	15,221	14,278	18,055	21,205	16,497
	Import	5,915	3,603	6,422	4,298	5,873
Sabah	Eksport	29,203	29,664	35,530	35,449	28,254
	Import	8,223	6,000	6,512	8,587	8,298
Sarawak	Eksport	73,769	63,648	81,451	84,107	80,651
	Import	14,752	18,999	18,442	21,185	20,171
W.P. Kuala Lumpur[1]	Eksport	24,662	22,579	28,821	35,078	35,025
	Import	64,670	61,918	68,603	76,400	74,349
W.P. Labuan	Eksport	4,766	5,221	6,155	6,920	7,337
	Import	2,869	2,153	3,520	2,571	3,146

[1]Termasuk W.P. Putrajaya
[P]Sementara

Jadual 7.56: Eksport dan import mengikut pintu keluar dan masuk, Sabah, 2015-2019 - RM juta

Negeri/Pintu keluar dan masuk		2015	2016	2017	2018	2019[P]
Sabah	**Eksport**	**34,037**	**34,930**	**41,757**	**42,396**	**35,611**
	Import	**11,153**	**8,202**	**10,121**	**11,251**	**11,480**
Teluk Sepanggar	Eksport	10,422	11,664	15,277	18,299	11,493
	Import	3,784	2,727	3,187	4,889	4,747
W.P. Labuan	Eksport	6,793	6,284	7,219	7,707	7,974
	Import	2,938	2,191	3,459	2,652	3,197
Lahad Datu	Eksport	8,228	8,479	9,309	8,079	7,999
	Import	1,213	993	1,029	1,154	1,354
Sandakan	Eksport	6,402	6,381	6,810	5,411	5,283
	Import	1,181	625	605	770	503
Tawau	Eksport	1,657	1,750	1,659	1,148	980
	Import	955	651	700	802	688
Kota Kinabalu	Eksport	213	259	471	422	471
	Import	1,040	961	974	951	933
Lain-lain	Eksport	321	113	1,012	1,331	1,410
	Import	42	53	168	33	56

[P]Sementara

Jadual 7.57: Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut negeri, Malaysia, 2015-2018

Negeri	2015	2016	2017[r]	2018
Bilangan Penerima ('000)				
Malaysia	**8,348.6**	**8,424.1**	**8,677.1**	**8,761.2**
Johor	1,013.8	1,039.1	1,092.0	1,106.0
Kedah	519.6	502.7	506.2	529.3
Kelantan	337.7	352.9	362.1	367.5
Melaka	187.3	271.3	284.2	283.8
Negeri Sembilan	275.6	294.8	303.2	309.1
Pahang	507.3	374.5	386.1	393.1
Pulau Pinang	556.2	555.8	565.6	566.2
Perak	653.5	647.9	659.2	676.2
Perlis	56.2	62.2	61.5	61.8
Selangor	1,982.3	2,043.0	2,147.8	2,153.5
Terengganu	267.1	272.4	285.0	285.0
Sabah	646.5	661.7	654.2	665.2
Sarawak	697.0	706.1	728.8	743.0
W.P. Kuala Lumpur	583.5	575.3	579.8	557.2
W.P. Labuan	30.6	30.6	28.7	31.1
W.P. Putrajaya	34.4	33.7	32.8	33.2
Penengah (RM)				
Malaysia	**1,942**	**2,000**	**2,160**	**2,308**
Johor	2,200	2,200	2,250	2,418
Kedah	1,400	1,510	1,650	1,703
Kelantan	1,200	1,345	1,500	1,604
Melaka	1,600	1,760	2,145	2,332
Negeri Sembilan	1,950	2,060	2,170	2,348
Pahang	1,620	1,650	1,870	2,111
Pulau Pinang	1,900	2,000	2,160	2,215
Perak	1,500	1,650	1,700	1,775
Perlis	1,495	1,630	1,800	1,989
Selangor	2,500	2,500	2,580	2,695
Terengganu	1,500	1,500	1,700	1,874
Sabah	1,480	1,600	1,763	1,951
Sarawak	1,450	1,500	1,800	2,033
W.P. Kuala Lumpur	2,500	2,500	2,650	2,946
W.P. Labuan	1,900	2,000	2,170	2,419
W.P. Putrajaya	3,000	3,250	3,500	3,673
Purata (RM)				
Malaysia	**2,487**	**2,657**	**2,879**	**3,087**
Johor	2,549	2,656	2,932	3,228
Kedah	2,024	2,109	2,193	2,294
Kelantan	2,069	2,248	2,319	2,419
Melaka	2,174	2,297	2,565	2,853
Negeri Sembilan	2,464	2,628	2,874	3,048
Pahang	2,122	2,185	2,425	2,662
Pulau Pinang	2,414	2,603	2,672	2,811
Perak	2,030	2,206	2,281	2,387
Perlis	2,248	2,271	2,465	2,628
Selangor	3,073	3,239	3,454	3,668
Terengganu	2,107	2,341	2,522	2,695
Sabah	2,046	2,224	2,507	2,745
Sarawak	2,077	2,255	2,513	2,757
W.P. Kuala Lumpur	3,162	3,482	3,969	4,336
W.P. Labuan	2,425	2,610	2,849	3,054
W.P. Putrajaya	3,743	3,995	4,220	4,530

[r]Dikemaskini

Data merujuk kepada warganegara sahaja

Jadual 7.58: Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut negeri dan jantina, Malaysia, 2015-2018

Negeri	2015	2016	2017[r]	2018
Bilangan Penerima ('000)				
Lelaki	**5,049.4**	**5,034.4**	**5,151.2**	**5,209.8**
Johor	638.2	652.0	677.3	684.4
Kedah	306.5	292.0	292.1	307.2
Kelantan	219.8	215.8	228.9	228.6
Melaka	112.1	155.6	162.7	161.2
Negeri Sembilan	168.2	171.1	181.9	181.9
Pahang	313.5	230.0	241.2	247.9
Pulau Pinang	324.7	321.1	325.9	321.9
Perak	402.6	391.4	391.4	402.5
Perlis	33.2	37.2	37.8	38.6
Selangor	1,162.3	1,171.7	1,213.3	1,229.6
Terengganu	173.3	179.2	180.2	183.4
Sabah	381.3	397.1	391.9	400.5
Sarawak	448.8	458.7	474.4	477.2
W.P. Kuala Lumpur	327.9	327.0	318.8	310.9
W.P. Labuan	19.8	19.2	19.1	19.8
W.P. Putrajaya	17.3	15.1	14.4	14.2
Penengah (RM)				
Lelaki	**2,000**	**2,000**	**2,170**	**2,342**
Johor	2,300	2,200	2,400	2,556
Kedah	1,500	1,600	1,650	1,760
Kelantan	1,200	1,225	1,400	1,604
Melaka	1,700	1,800	2,170	2,382
Negeri Sembilan	2,000	2,080	2,250	2,442
Pahang	1,700	1,682	1,865	2,140
Pulau Pinang	2,000	2,000	2,170	2,241
Perak	1,560	1,703	1,760	1,935
Perlis	1,410	1,630	1,650	2,011
Selangor	2,500	2,600	2,745	2,888
Terengganu	1,500	1,600	1,680	1,860
Sabah	1,500	1,600	1,750	1,947
Sarawak	1,440	1,600	1,750	2,063
W.P. Kuala Lumpur	2,500	2,500	2,800	2,963
W.P. Labuan	2,000	2,100	2,250	2,513
W.P. Putrajaya	3,015	3,500	3,535	3,849
Purata (RM)				
Lelaki	**2,558**	**2,741**	**2,953**	**3,174**
Johor	2,684	2,852	3,158	3,483
Kedah	2,047	2,108	2,148	2,323
Kelantan	1,926	2,078	2,156	2,272
Melaka	2,219	2,397	2,599	2,939
Negeri Sembilan	2,590	2,815	3,031	3,189
Pahang	2,168	2,219	2,406	2,632
Pulau Pinang	2,555	2,734	2,791	3,010
Perak	2,082	2,260	2,310	2,461
Perlis	2,144	2,302	2,388	2,522
Selangor	3,236	3,404	3,651	3,855
Terengganu	2,105	2,358	2,521	2,705
Sabah	2,026	2,243	2,509	2,703
Sarawak	2,068	2,295	2,504	2,751
W.P. Kuala Lumpur	3,366	3,635	4,129	4,465
W.P. Labuan	2,556	2,775	3,054	3,166
W.P. Putrajaya	3,944	4,282	4,538	5,074

[r]Dikemaskini

Data merujuk kepada warganegara sahaja

Jadual 7.58: Penengah dan purata gaji & upah bulanan pekerja mengikut negeri dan jantina, Malaysia, 2015-2018 (samb.)

Negeri	2015	2016	2017[r]	2018
Bilangan Penerima ('000)				
Perempuan	**3,299.2**	**3,389.7**	**3,525.9**	**3,551.4**
Johor	375.6	387.1	414.7	421.6
Kedah	213.1	210.7	214.1	222.2
Kelantan	117.9	137.1	133.2	138.8
Melaka	75.1	115.6	121.5	122.6
Negeri Sembilan	107.4	123.7	121.3	127.3
Pahang	193.8	144.6	144.9	145.2
Pulau Pinang	231.6	234.7	239.6	244.3
Perak	250.9	256.5	267.9	273.7
Perlis	23.0	25.0	23.7	23.2
Selangor	820.0	871.3	934.6	923.9
Terengganu	93.8	93.2	104.8	101.6
Sabah	265.2	264.7	262.3	264.8
Sarawak	248.2	247.4	254.4	265.8
W.P. Kuala Lumpur	255.6	248.2	261.0	246.3
W.P. Labuan	10.8	11.4	9.6	11.3
W.P. Putrajaya	17.1	18.6	18.4	18.9
Penengah (RM)				
Perempuan	**1,855**	**2,000**	**2,145**	**2,227**
Johor	1,700	1,685	1,800	2,104
Kedah	1,200	1,200	1,550	1,533
Kelantan	1,300	1,600	1,800	1,605
Melaka	1,500	1,680	2,000	2,154
Negeri Sembilan	1,850	1,800	2,015	2,137
Pahang	1,500	1,650	2,000	1,967
Pulau Pinang	1,700	2,000	2,160	2,082
Perak	1,200	1,500	1,650	1,640
Perlis	1,500	1,600	2,145	1,959
Selangor	2,500	2,500	2,515	2,549
Terengganu	1,300	1,300	2,145	1,903
Sabah	1,400	1,542	1,800	1,964
Sarawak	1,500	1,500	2,145	1,952
W.P. Kuala Lumpur	2,500	2,420	2,500	2,930
W.P. Labuan	1,500	1,762	1,800	2,024
W.P. Putrajaya	3,000	3,250	3,500	3,563
Purata (RM)				
Perempuan	**2,380**	**2,532**	**2,772**	**2,959**
Johor	2,320	2,324	2,564	2,813
Kedah	1,990	2,111	2,254	2,253
Kelantan	2,336	2,517	2,598	2,660
Melaka	2,106	2,162	2,519	2,739
Negeri Sembilan	2,267	2,369	2,639	2,846
Pahang	2,047	2,131	2,456	2,712
Pulau Pinang	2,217	2,424	2,512	2,549
Perak	1,947	2,122	2,240	2,280
Perlis	2,397	2,225	2,589	2,805
Selangor	2,843	3,016	3,198	3,419
Terengganu	2,112	2,309	2,524	2,678
Sabah	2,075	2,194	2,503	2,807
Sarawak	2,094	2,179	2,529	2,767
W.P. Kuala Lumpur	2,899	3,281	3,774	4,173
W.P. Labuan	2,185	2,332	2,439	2,858
W.P. Putrajaya	3,541	3,762	3,971	4,120

[r]Dikemaskini
Data merujuk kepada warganegara sahaja

Jadual 7.59: Statistik utama siswazah, Sabah, 2016-2019

Statistik utama		2016	2017	2018e	2019p
Jumlah	**('000)**	**269.3**	**305.4**	**307.7**	**338.5**
Tenaga Buruh		234.5	258.5	263.6	292.7
Bekerja		218.1	237.0	241.0	269.2
Penganggur		16.4	21.4	22.7	23.6
Luar Tenaga Buruh		34.7	46.9	44.1	45.8
Kadar Penyertaan Tenaga Buruh Siswazah	(%)	87.1	84.6	85.7	86.5
Kadar Pengangguran Siswazah	(%)	7.0	8.3	8.6	8.1
Lelaki	**('000)**	**125.2**	**141.9**	**143.3**	**150.5**
Tenaga Buruh		114.1	127.1	131.3	140.8
Bekerja		107.8	115.7	120.6	130.1
Penganggur		6.3	11.4	10.7	10.7
Luar Tenaga Buruh		11.1	14.8	12.0	9.7
Kadar Penyertaan Tenaga Buruh Siswazah	(%)	91.1	89.6	91.6	93.6
Kadar Pengangguran Siswazah	(%)	5.5	9.0	8.1	7.6
Perempuan	**('000)**	**144.1**	**163.5**	**164.4**	**188.1**
Tenaga Buruh		120.5	131.4	132.3	151.9
Bekerja		110.3	121.4	120.4	139.0
Penganggur		10.1	10.0	12.0	12.9
Luar Tenaga Buruh		23.6	32.1	32.1	36.1
Kadar Penyertaan Tenaga Buruh Siswazah	(%)	83.6	80.4	80.5	80.8
Kadar Pengangguran Siswazah	(%)	8.4	7.6	9.1	8.5

Jadual 7.60: Purata gaji & upah bulanan siswazah bekerja mengikut negeri, Malaysia, 2016-2019

(RM)

Negeri	2016	2017	2018e	2019p
Jumlah	**4,331**	**4,676**	**4,897**	**5,105**
Johor	4,297	4,635	4,842	4,986
Kedah	3,911	3,686	3,832	4,376
Kelantan	4,195	4,287	4,439	4,645
Melaka	3,486	3,681	4,086	4,362
Negeri Sembilan	3,998	4,559	4,641	4,969
Pahang	3,425	4,097	4,269	4,588
Pulau Pinang	3,903	3,955	4,270	4,647
Perak	3,643	3,948	4,005	4,411
Perlis	3,812	4,093	4,791	4,708
Selangor	4,576	4,918	5,216	5,446
Terengganu	4,071	4,194	4,460	4,648
Sabah	3,867	4,311	4,795	4,811
Sarawak	4,136	4,614	4,950	4,968
W.P. Kuala Lumpur	5,794	6,564	6,424	6,442
W.P. Labuan	4,194	4,465	4,859	4,793
W.P. Putrajaya	4,503	5,028	5,413	5,812

Jadual 7.61: Penengah gaji & upah bulanan siswazah bekerja mengikut negeri, Malaysia, 2016 - 2019

(RM)

Negeri	2016	2017	2018e	2019p
Jumlah	**3,520**	**3,550**	**3,936**	**4,371**
Johor	3,743	3,550	3,950	4,250
Kedah	3,500	3,100	3,164	3,795
Kelantan	4,110	3,617	3,911	4,255
Melaka	3,000	3,100	3,127	3,519
Negeri Sembilan	3,200	3,500	3,745	4,025
Pahang	3,145	3,600	3,733	4,083
Pulau Pinang	3,145	3,000	3,205	4,069
Perak	3,200	3,165	3,393	3,570
Perlis	3,760	3,780	4,491	4,215
Selangor	3,650	3,701	4,220	4,600
Terengganu	3,450	3,400	3,579	3,701
Sabah	3,500	3,700	4,517	4,531
Sarawak	3,800	4,200	4,328	4,341
W.P. Kuala Lumpur	4,000	4,000	4,654	5,471
W.P. Labuan	3,801	3,500	3,911	4,198
W.P. Putrajaya	4,000	4,000	4,287	4,540

Jadual 7.62: Pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah, purata dan purata pertumbuhan tahunan mengikut negeri, Malaysia, 2016 dan 2019

Negeri	Penengah			Purata		
	(RM)		Purata pertumbuhan tahunan (%)	(RM)		Purata pertumbuhan tahunan (%)
	2016	2019	2016-2019	2016	2019	2016-2019
Malaysia	**5,228**	**5,873**	**3.9**	**6,958**	**7,901**	**4.2**
Johor	5,652	6,427	4.3	6,928	8,013	4.9
Kedah	3,811	4,325	4.2	4,971	5,522	3.5
Kelantan	3,079	3,563	4.9	4,214	4,874	4.8
Melaka	5,588	6,054	2.7	6,849	7,741	4.1
Negeri Sembilan	4,579	5,005	3.0	5,887	6,707	4.3
Pahang	3,979	4,440	3.7	5,012	5,667	4.1
Pulau Pinang	5,409	6,169	4.4	6,771	7,774	4.6
Perak	4,006	4,273	2.2	5,065	5,645	3.6
Perlis	4,204	4,594	3.0	4,998	5,476	3.0
Selangor	7,225	8,210	4.3	9,463	10,827	4.5
Terengganu	4,694	5,545	5.6	5,776	6,815	5.5
Sabah	4,110	4,235	1.0	5,354	5,745	2.3
Sarawak	4,163	4,544	2.9	5,387	5,959	3.4
W.P. Kuala Lumpur	9,073	10,549	5.0	11,692	13,257	4.2
W.P. Labuan	5,928	6,726	4.2	8,174	8,319	0.6
W.P. Putrajaya	8,275	9,983	6.3	11,555	12,840	3.5

Jadual 7.63: Pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah, purata dan purata pertumbuhan tahunan mengikut strata, kumpulan etnik ketua isi rumah dan daerah pentadbiran, Sabah, 2016 dan 2019

Daerah pentadbiran	Penengah			Purata		
	(RM)		Purata pertumbuhan tahunan (%)	(RM)		Purata pertumbuhan tahunan (%)
	2016	2019	2016-2019	2016	2019	2016-2019
Sabah	**4,110**	**4,235**	**1.0**	**5,354**	**5,745**	**2.3**
Bandar	4,643	5,037	2.7	6,095	6,585	2.6
Luar bandar	3,122	3,172	0.5	4,068	4,341	2.2
Kumpulan etnik						
Bumiputera	3,752	3,934	1.6	4,990	5,254	1.7
Bukan bumiputera	4,550	5,507	6.4	6,298	7,426	5.5
Daerah pentadbiran						
Tawau	3,856	4,427	4.6	5,254	6,212	5.6
Lahad Datu	4,224	4,186	-0.3	5,048	5,681	3.9
Semporna	3,705	3,542	-1.5	5,207	5,933	4.4
Sandakan	4,121	4,680	4.2	5,223	6,020	4.7
Kinabatangan	3,747	4,102	3.0	4,879	5,128	1.7
Beluran	2,856	2,849	-0.1	3,992	3,907	-0.7
Kota Kinabalu	5,683	6,004	1.8	7,043	7,665	2.8
Ranau	3,602	3,571	-0.3	4,462	4,756	2.1
Kota Belud	2,933	3,025	1.0	4,130	4,382	2.0
Tuaran	3,784	3,736	-0.4	4,698	5,050	2.4
Penampang	5,211	5,493	1.8	6,207	6,570	1.9
Papar	4,423	4,571	1.1	5,469	5,733	1.6
Kudat	2,480	2,592	1.5	3,824	3,966	1.2
Kota Marudu	2,208	2,425	3.1	3,367	3,771	3.8
Pitas	2,105	1,999	-1.7	3,076	3,378	3.1
Beaufort	3,827	3,765	-0.5	4,621	4,861	1.7
Kuala Penyu	3,509	2,949	-5.8	4,118	4,275	1.2
Sipitang	3,750	3,944	1.7	5,270	5,271	0.0
Tenom	3,458	3,525	0.6	4,495	4,734	1.7
Nabawan	3,801	3,613	-1.7	4,736	4,443	-2.1
Keningau	3,873	4,097	1.9	5,180	5,445	1.7
Tambunan	3,507	3,581	0.7	4,541	4,826	2.0
Kunak	3,837	3,723	-1.0	4,960	5,194	1.5
Tongod	2,196	2,197	0.0	3,057	3,364	3.2
Putatan	5,112	5,119	0.0	6,264	6,471	1.1
Telupid	n.a	2,757	n.a	n.a	4,762	n.a

Kumpulan etnik merujuk kepada etnik ketua isi rumah

0.0 menunjukkan nilai yang kurang daripada 0.05 peratus

n.a: Tidak berkenaan

Jadual 7.64: Pendapatan isi rumah kasar bulanan penengah dan purata kumpulan isi rumah mengikut negeri, Malaysia, 2019

Negeri	Penengah			Purata		
	Tertinggi 20%	Pertengahan 40%	Terendah 40%	Tertinggi 20%	Pertengahan 40%	Terendah 40%
Malaysia	**15,031**	**7,093**	**3,166**	**18,506**	**7,348**	**3,152**
Johor	14,629	7,549	3,677	17,440	7,725	3,591
Kedah	10,204	5,050	2,686	11,874	5,267	2,603
Kelantan	9,500	4,242	2,301	11,130	4,428	2,194
Melaka	14,393	7,001	3,318	17,413	7,324	3,327
Negeri Sembilan	13,257	5,866	2,801	15,538	6,165	2,844
Pahang	10,431	5,133	3,017	11,864	5,328	2,910
Pulau Pinang	14,002	7,264	3,631	16,762	7,472	3,588
Perak	10,308	5,041	2,614	12,708	5,233	2,528
Perlis	9,782	5,377	2,665	11,084	5,538	2,617
Selangor	20,175	9,737	4,657	24,911	10,013	4,602
Terengganu	12,137	6,539	3,372	14,085	6,656	3,342
Sabah	11,461	5,177	2,444	13,286	5,379	2,343
Sarawak	11,856	5,478	2,541	13,446	5,707	2,468
W.P. Kuala Lumpur	22,610	12,068	6,623	28,622	12,356	6,480
W.P. Labuan	15,196	7,889	4,272	17,173	8,154	4,085
W.P. Putrajaya	22,291	11,574	5,976	28,306	11,874	6,072

Mengikut had pendapatan kumpulan isi rumah bagi negeri masing-masing

Jadual 7.65: Pekali Gini bagi pendapatan isi rumah kasar bulanan mengikut strata dan daerah pentadbiran, Sabah, 2016 dan 2019

Daerah pentadbiran	Pekali Gini	
	2016	2019
Sabah	**0.402**	**0.397**
Bandar	0.392	0.382
Luar bandar	0.383	0.386
Daerah pentadbiran		
Tawau	0.395	0.387
Lahad Datu	0.300	0.369
Semporna	0.420	0.474
Sandakan	0.383	0.386
Kinabatangan	0.422	0.378
Beluran	0.420	0.385
Kota Kinabalu	0.406	0.382
Ranau	0.397	0.397
Kota Belud	0.430	0.412
Tuaran	0.396	0.383
Penampang	0.371	0.321
Papar	0.360	0.355
Kudat	0.442	0.427
Kota Marudu	0.430	0.430
Pitas	0.434	0.458
Beaufort	0.378	0.362
Kuala Penyu	0.363	0.377
Sipitang	0.433	0.347
Tenom	0.350	0.347
Nabawan	0.291	0.299
Keningau	0.347	0.369
Tambunan	0.354	0.378
Kunak	0.372	0.392
Tongod	0.396	0.422
Putatan	0.386	0.357
Telupid	n.a	0.447

n.a: Tidak berkenaan

Jadual 7.66: Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan mengikut negeri, Malaysia, 2016

Kumpulan perbelanjaan	Johor		Kedah		Kelantan		Melaka		Negeri Sembilan	
	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)
01 Makanan dan minuman bukan alkohol	726	17.5	700	22.9	774	26.9	809	18.5	718	19.5
Beras	39	0.9	42	1.4	48	1.7	42	1.0	36	1.0
Roti dan bijirin lain	73	1.8	90	2.9	133	4.6	106	2.4	68	1.8
Daging	96	2.3	108	3.5	137	4.8	112	2.6	106	2.9
Ikan dan makanan laut	190	4.6	170	5.5	174	6.1	190	4.3	164	4.4
Susu, keju dan telur	58	1.4	51	1.7	51	1.8	60	1.4	66	1.8
Minyak dan lemak	22	0.5	21	0.7	17	0.6	22	0.5	28	0.8
Buah-buahan	42	1.0	45	1.5	51	1.8	48	1.1	52	1.4
Sayur-sayuran	102	2.5	78	2.6	71	2.5	81	1.8	86	2.3
Gula, jem, madu, coklat dan manisan	20	0.5	24	0.8	28	1.0	26	0.6	27	0.7
Keluaran makanan t.t.t.l.	43	1.0	35	1.1	30	1.0	78	1.8	45	1.2
Kopi, teh, koko dan minuman bukan alkohol	42	1.0	37	1.2	35	1.2	44	1.0	41	1.1
02 Minuman alkohol dan tembakau	141	3.4	59	1.9	61	2.1	132	3.0	123	3.3
03 Pakaian dan kasut	136	3.3	133	4.4	106	3.7	149	3.4	80	2.2
04 Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	976	23.5	515	16.8	529	18.4	783	17.9	744	20.2
05 Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	150	3.6	132	4.3	110	3.8	175	4.0	129	3.5
06 Kesihatan	101	2.4	58	1.9	41	1.4	92	2.1	87	2.3
07 Pengangkutan	633	15.2	543	17.7	365	12.7	737	16.8	512	13.9
08 Komunikasi	229	5.5	126	4.1	120	4.2	231	5.3	197	5.3
09 Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan	177	4.3	115	3.8	92	3.2	266	6.1	216	5.9
10 Pendidikan	50	1.2	45	1.5	33	1.1	41	0.9	65	1.8
11 Restoran dan hotel	498	12.0	387	12.6	444	15.4	562	12.9	511	13.9
Perbelanjaan makanan di luar rumah	392	9.5	312	10.2	383	13.3	440	10.1	426	11.6
Perbelanjaan minuman di luar rumah	93	2.3	60	2.0	46	1.6	79	1.8	52	1.4
Perkhidmatan penginapan dan lain-lain	12	0.3	14	0.5	15	0.5	44	1.0	32	0.9
12 Pelbagai barangan dan perkhidmatan	331	8.0	248	8.1	200	7.0	396	9.1	306	8.3
Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan (01–12)	**4,148**	**100.0**	**3,061**	**100.0**	**2,875**	**100.0**	**4,374**	**100.0**	**3,688**	**100.0**

Jadual 7.66: Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan mengikut negeri, Malaysia, 2016 (samb.)

Kumpulan perbelanjaan	Pahang		Pulau Pinang		Perak		Perlis		Selangor	
	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)
01 Makanan dan minuman bukan alkohol	700	21.1	668	15.9	655	20.2	744	24.1	766	14.8
Beras	40	1.2	32	0.8	33	1.0	13	0.4	42	0.8
Roti dan bijirin lain	95	2.9	87	2.1	77	2.4	119	3.8	116	2.2
Daging	109	3.3	83	2.0	88	2.7	78	2.5	102	2.0
Ikan dan makanan laut	156	4.7	154	3.7	157	4.8	206	6.7	148	2.9
Susu, keju dan telur	58	1.7	51	1.2	57	1.8	31	1.0	67	1.3
Minyak dan lemak	18	0.5	21	0.5	21	0.6	12	0.4	24	0.5
Buah-buahan	42	1.3	52	1.2	45	1.4	52	1.7	57	1.1
Sayur-sayuran	84	2.5	86	2.1	79	2.5	126	4.1	87	1.7
Gula, jem, madu, coklat dan manisan	21	0.6	19	0.5	22	0.7	25	0.8	30	0.6
Keluaran makanan t.t.t.l.	40	1.2	50	1.2	39	1.2	48	1.6	47	0.9
Kopi, teh, koko dan minuman bukan alkohol	38	1.1	31	0.8	36	1.1	34	1.1	46	0.9
02 Minuman alkohol dan tembakau	81	2.4	98	2.3	77	2.4	60	1.9	105	2.0
03 Pakaian dan kasut	127	3.8	129	3.1	112	3.5	91	3.0	195	3.8
04 Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	649	19.6	1,232	29.4	653	20.2	600	19.4	1,351	26.1
05 Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	183	5.5	141	3.4	136	4.2	117	3.8	218	4.2
06 Kesihatan	83	2.5	78	1.9	76	2.4	64	2.1	91	1.7
07 Pengangkutan	424	12.8	428	10.2	432	13.4	405	13.1	711	13.7
08 Komunikasi	190	5.7	201	4.8	152	4.7	133	4.3	254	4.9
09 Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan	159	4.8	221	5.3	158	4.9	131	4.3	265	5.1
10 Pendidikan	34	1.0	71	1.7	35	1.1	36	1.2	92	1.8
11 Restoran dan hotel	406	12.2	561	13.4	453	14.0	493	16.0	758	14.6
Perbelanjaan makanan di luar rumah	328	9.9	464	11.1	360	11.1	400	13.0	595	11.5
Perbelanjaan minuman di luar rumah	67	2.0	85	2.0	73	2.3	85	2.8	130	2.5
Perkhidmatan penginapan dan lain-lain	11	0.3	13	0.3	19	0.6	8	0.2	33	0.6
12 Pelbagai barangan dan perkhidmatan	280	8.4	362	8.6	294	9.1	211	6.8	378	7.3
Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan (01–12)	**3,316**	**100.0**	**4,190**	**100.0**	**3,233**	**100.0**	**3,085**	**100.0**	**5,183**	**100.0**

Jadual 7.66: Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan mengikut negeri, Malaysia, 2016 (samb.)

Kumpulan perbelanjaan	Terengganu		Sabah		Sarawak		W.P. Kuala Lumpur		W.P. Labuan		W.P. Putrajaya	
	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)
01 Makanan dan minuman bukan alkohol	916	24.1	617	23.8	741	23.8	742	11.9	849	20.9	718	10.3
Beras	41	1.1	73	2.8	57	1.8	42	0.7	60	1.5	36	0.5
Roti dan bijirin lain	153	4.0	82	3.2	80	2.6	123	2.0	102	2.5	95	1.4
Daging	123	3.2	89	3.4	142	4.5	93	1.5	144	3.5	150	2.2
Ikan dan makanan laut	221	5.8	114	4.4	142	4.5	135	2.2	180	4.4	119	1.7
Susu, keju dan telur	57	1.5	55	2.1	61	1.9	62	1.0	66	1.6	110	1.6
Minyak dan lemak	19	0.5	18	0.7	20	0.7	26	0.4	23	0.6	18	0.3
Buah-buahan	69	1.8	29	1.1	40	1.3	54	0.9	44	1.1	44	0.6
Sayur-sayuran	99	2.6	65	2.5	85	2.7	75	1.2	85	2.1	51	0.7
Gula, jem, madu, coklat dan manisan	33	0.9	18	0.7	20	0.7	31	0.5	39	1.0	26	0.4
Keluaran makanan t.t.t.l.	55	1.4	26	1.0	37	1.2	54	0.9	39	1.0	35	0.5
Kopi, teh, koko dan minuman bukan alkohol	46	1.2	48	1.8	57	1.8	48	0.8	68	1.7	35	0.5
02 Minuman alkohol dan tembakau	97	2.6	58	2.2	89	2.8	145	2.3	78	1.9	74	1.1
03 Pakaian dan kasut	186	4.9	81	3.1	90	2.9	137	2.2	81	2.0	176	2.5
04 Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	645	17.0	739	28.5	697	22.4	1,767	28.4	1,226	30.1	2,138	30.7
05 Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	170	4.5	91	3.5	122	3.9	324	5.2	202	5.0	379	5.4
06 Kesihatan	79	2.1	30	1.1	47	1.5	81	1.3	46	1.1	136	2.0
07 Pengangkutan	572	15.1	336	12.9	398	12.8	790	12.7	407	10.0	935	13.4
08 Komunikasi	206	5.4	121	4.7	148	4.7	352	5.7	229	5.6	351	5.0
09 Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan	121	3.2	97	3.7	153	4.9	421	6.8	193	4.7	486	7.0
10 Pendidikan	36	1.0	20	0.8	30	1.0	64	1.0	27	0.7	104	1.5
11 Restoran dan hotel	500	13.2	212	8.2	358	11.5	964	15.5	426	10.5	1,020	14.6
Perbelanjaan makanan di luar rumah	402	10.6	171	6.6	289	9.3	750	12.1	307	7.6	784	11.2
Perbelanjaan minuman di luar rumah	90	2.4	34	1.3	52	1.7	151	2.4	59	1.5	89	1.3
Perkhidmatan penginapan dan lain-lain	9	0.2	6	0.2	17	0.5	63	1.0	59	1.5	148	2.1
12 Pelbagai barangan dan perkhidmatan	274	7.2	194	7.5	246	7.9	429	6.9	305	7.5	453	6.5
Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan (01–12)	**3,802**	**100.0**	**2,595**	**100.0**	**3,118**	**100.0**	**6,214**	**100.0**	**4,069**	**100.0**	**6,971**	**100.0**

Jadual 7.67: Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan mengikut negeri, Malaysia, 2019

Kumpulan perbelanjaan	Johor		Kedah		Kelantan		Melaka		Negeri Sembilan	
	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)
01 Makanan dan minuman bukan alkohol	812	16.9	738	22.0	824	25.6	894	18.0	799	18.4
Beras	40	0.8	45	1.3	44	1.4	40	0.8	35	0.8
Roti dan bijirin lain	94	2.0	96	2.9	139	4.3	129	2.6	89	2.0
Daging	94	2.0	112	3.3	140	4.4	105	2.1	112	2.6
Ikan dan makanan laut	199	4.2	183	5.4	180	5.6	224	4.5	173	4.0
Susu, keju dan telur	66	1.4	58	1.7	57	1.8	67	1.3	60	1.4
Minyak dan lemak	29	0.6	22	0.7	18	0.5	27	0.6	34	0.8
Buah-buahan	49	1.0	44	1.3	60	1.9	57	1.1	53	1.2
Sayur-sayuran	102	2.1	76	2.3	74	2.3	95	1.9	88	2.0
Gula, jem, madu, coklat dan manisan	28	0.6	21	0.6	28	0.9	35	0.7	22	0.5
Keluaran makanan t.t.t.l.	68	1.4	41	1.2	49	1.5	68	1.4	55	1.3
Kopi, teh, koko dan minuman bukan alkohol	44	0.9	40	1.2	36	1.1	48	1.0	78	1.8
02 Minuman alkohol dan tembakau	149	3.1	61	1.8	62	1.9	137	2.8	140	3.2
03 Pakaian dan kasut	146	3.1	149	4.4	106	3.3	202	4.1	97	2.2
04 Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	1,092	22.8	577	17.2	609	18.9	855	17.3	813	18.7
05 Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	185	3.9	158	4.7	123	3.8	238	4.8	187	4.3
06 Kesihatan	150	3.1	72	2.1	50	1.6	129	2.6	114	2.6
07 Pengangkutan	670	14.0	580	17.3	403	12.5	786	15.9	610	14.0
08 Komunikasi	263	5.5	159	4.7	132	4.1	263	5.3	218	5.0
09 Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan	217	4.5	127	3.8	116	3.6	310	6.2	312	7.2
10 Pendidikan	87	1.8	49	1.4	39	1.2	54	1.1	88	2.0
11 Restoran dan hotel	637	13.3	412	12.3	490	15.2	652	13.1	552	12.7
Perbelanjaan makanan di luar rumah	516	10.8	343	10.2	422	13.1	512	10.3	461	10.6
Perbelanjaan minuman di luar rumah	110	2.3	55	1.6	51	1.6	90	1.8	55	1.3
Perkhidmatan penginapan dan lain-lain	11	0.2	15	0.4	17	0.5	50	1.0	36	0.8
12 Pelbagai barangan dan perkhidmatan	385	8.0	277	8.3	269	8.3	435	8.8	420	9.7
Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan (01–12)	**4,793**	**100.0**	**3,359**	**100.0**	**3,223**	**100.0**	**4,955**	**100.0**	**4,350**	**100.0**

Jadual 7.67: Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan mengikut negeri, Malaysia, 2019 (samb.)

Kumpulan perbelanjaan	Pahang		Pulau Pinang		Perak		Perlis		Selangor	
	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)
01 Makanan dan minuman bukan alkohol	769	21.0	697	15.0	700	19.6	788	22.7	836	14.3
Beras	37	1.0	33	0.7	33	0.9	31	0.9	39	0.7
Roti dan bijirin lain	99	2.7	100	2.2	89	2.5	92	2.7	129	2.2
Daging	103	2.8	90	1.9	94	2.6	105	3.0	113	1.9
Ikan dan makanan laut	177	4.8	168	3.6	165	4.6	252	7.3	160	2.7
Susu, keju dan telur	59	1.6	55	1.2	63	1.8	55	1.6	72	1.2
Minyak dan lemak	24	0.7	21	0.4	22	0.6	17	0.5	25	0.4
Buah-buahan	54	1.5	50	1.1	49	1.4	50	1.5	60	1.0
Sayur-sayuran	89	2.4	82	1.8	78	2.2	91	2.6	94	1.6
Gula, jem, madu, coklat dan manisan	26	0.7	18	0.4	22	0.6	21	0.6	28	0.5
Keluaran makanan t.t.t.l.	62	1.7	48	1.0	46	1.3	42	1.2	62	1.1
Kopi, teh, koko dan minuman bukan alkohol	39	1.1	32	0.7	40	1.1	32	0.9	54	0.9
02 Minuman alkohol dan tembakau	91	2.5	100	2.2	81	2.3	77	2.2	108	1.9
03 Pakaian dan kasut	136	3.7	147	3.2	122	3.4	102	3.0	213	3.7
04 Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	745	20.4	1,297	28.0	737	20.7	646	18.6	1,465	25.1
05 Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	197	5.4	159	3.4	146	4.1	125	3.6	263	4.5
06 Kesihatan	87	2.4	107	2.3	92	2.6	84	2.4	106	1.8
07 Pengangkutan	462	12.7	476	10.3	473	13.3	449	12.9	796	13.6
08 Komunikasi	203	5.6	235	5.0	171	4.8	141	4.1	290	5.0
09 Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan	167	4.5	248	5.4	176	4.9	169	4.9	308	5.3
10 Pendidikan	40	1.1	78	1.7	40	1.1	57	1.6	116	2.0
11 Restoran dan hotel	437	12.0	674	14.6	502	14.1	567	16.4	905	15.5
Perbelanjaan makanan di luar rumah	359	9.8	556	12.0	394	11.1	505	14.6	725	12.4
Perbelanjaan minuman di luar rumah	62	1.7	98	2.1	70	2.0	51	1.5	141	2.4
Perkhidmatan penginapan dan lain-lain	16	0.4	20	0.4	38	1.1	12	0.3	39	0.7
12 Pelbagai barangan dan perkhidmatan	318	8.7	412	8.9	324	9.1	263	7.6	424	7.3
Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan (01–12)	**3,652**	**100.0**	**4,630**	**100.0**	**3,564**	**100.0**	**3,468**	**100.0**	**5,830**	**100.0**

Jadual 7.67: Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan mengikut negeri, Malaysia, 2019 (samb.)

Kumpulan perbelanjaan	Terengganu		Sabah		Sarawak		W.P. Kuala Lumpur		W.P. Labuan		W.P. Putrajaya	
	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)	(RM)	(%)
01 Makanan dan minuman bukan alkohol	967	22.3	644	23.0	777	22.5	800	11.6	860	21.0	779	9.8
Beras	41	0.9	60	2.1	56	1.6	40	0.6	55	1.3	44	0.5
Roti dan bijirin lain	152	3.5	84	3.0	85	2.5	132	1.9	108	2.6	96	1.2
Daging	128	3.0	94	3.4	144	4.2	100	1.4	200	4.9	174	2.2
Ikan dan makanan laut	223	5.2	124	4.4	145	4.2	149	2.2	188	4.6	126	1.6
Susu, keju dan telur	70	1.6	56	2.0	65	1.9	69	1.0	69	1.7	118	1.5
Minyak dan lemak	23	0.5	18	0.6	24	0.7	27	0.4	22	0.5	28	0.3
Buah-buahan	77	1.8	37	1.3	45	1.3	59	0.9	34	0.8	41	0.5
Sayur-sayuran	96	2.2	65	2.3	85	2.5	75	1.1	54	1.3	49	0.6
Gula, jem, madu, coklat dan manisan	36	0.8	19	0.7	20	0.6	33	0.5	27	0.7	25	0.3
Keluaran makanan t.t.t.l.	76	1.7	38	1.4	47	1.4	64	0.9	35	0.9	43	0.5
Kopi, teh, koko dan minuman bukan alkohol	44	1.0	48	1.7	61	1.8	52	0.8	67	1.6	35	0.4
02 Minuman alkohol dan tembakau	98	2.3	59	2.1	94	2.7	178	2.6	82	2.0	81	1.0
03 Pakaian dan kasut	194	4.5	90	3.2	109	3.2	164	2.4	94	2.3	189	2.4
04 Perumahan, air, elektrik, gas dan bahan api lain	788	18.2	772	27.7	783	22.7	1,935	28.0	1,229	30.0	2,314	29.0
05 Hiasan, perkakasan dan penyelenggaraan isi rumah	258	5.9	96	3.4	135	3.9	389	5.6	162	3.9	424	5.3
06 Kesihatan	98	2.3	39	1.4	57	1.7	93	1.3	60	1.5	191	2.4
07 Pengangkutan	611	14.1	362	13.0	459	13.3	880	12.7	421	10.3	1,050	13.2
08 Komunikasi	226	5.2	126	4.5	172	5.0	369	5.3	245	6.0	386	4.8
09 Perkhidmatan rekreasi dan kebudayaan	173	4.0	100	3.6	154	4.5	440	6.4	191	4.7	558	7.0
10 Pendidikan	47	1.1	24	0.9	36	1.0	79	1.1	28	0.7	162	2.0
11 Restoran dan hotel	558	12.8	265	9.5	375	10.9	1,089	15.8	453	11.0	1,263	15.8
Perbelanjaan makanan di luar rumah	460	10.6	211	7.6	303	8.8	843	12.2	357	8.7	855	10.7
Perbelanjaan minuman di luar rumah	83	1.9	48	1.7	59	1.7	181	2.6	71	1.7	135	1.7
Perkhidmatan penginapan dan lain-lain	14	0.3	6	0.2	12	0.4	65	0.9	25	0.6	273	3.4
12 Pelbagai barangan dan perkhidmatan	318	7.3	215	7.7	297	8.6	497	7.2	272	6.6	583	7.3
Komposisi perbelanjaan penggunaan isi rumah bulanan (01–12)	**4,336**	**100.0**	**2,792**	**100.0**	**3,448**	**100.0**	**6,913**	**100.0**	**4,097**	**100.0**	**7,980**	**100.0**

SABAH

2019

8 INDIKATOR-INDIKATOR LAIN TERPILIH

- PUSAT MAKLUMAT HARTA TANAH NEGARA
- KEMENTERIAN KESIHATAN MALAYSIA
- JABATAN SIASATAN DAN PENGUATKUASAAN TRAFIK BUKIT AMAN
- MIDA
- KEMENTERIAN KEWANGAN MALAYSIA

Jadual 8.1: Bilangan hotel mengikut lokasi, Sabah, 2019

Jenis	Bandar	Pantai	Bukit	Lain-lain	Jumlah
Hotel	328	25	32	26	411
Bilik	19,167	2,700	1,044	949	23,860

Sumber: Pusat Maklumat Harta Tanah Negara

Jadual 8.2: Siri masa ringkasan penawaran sedia ada bilik hotel mengikut negeri, 2015-2019

Negeri	Jumlah bilik				
	2015	2016	2017	2018	2019
Johor	23,035	23,852	27,226	29,492	31,736
Kedah	12,361	21,532	16,183	17,036	13,851
Kelantan	4,056	4,056	4,480	4,431	4,360
Melaka	11,853	11,853	15,355	16,751	17,031
Negeri Sembilan	6,956	6,987	8,742	9,994	10,029
Pahang	21,470	12,718	28,834	24,457	25,376
Pulau Pinang	16,239	16,525	18,999	19,581	21,815
Perak	13,733	13,795	16,071	16,212	16,110
Perlis	970	970	1,081	1,230	1,276
Selangor	17,119	17,769	20,477	22,372	23,762
Terengganu	8,241	8,241	7,860	8,758	9,655
Sabah	17,009	17,009	20,853	22,671	23,860
Sarawak	17,106	17,537	18,518	19,997	20,552
W.P. Kuala Lumpur	35,856	36,850	39,230	40,676	44,784
W.P. Labuan	1,702	1,702	1,587	1,722	1,749
W.P. Putrajaya	1,041	1,041	1,068	1,302	1,026
Jumlah	**208,747**	**212,437**	**246,564**	**256,682**	**266,972**

Sumber: Pusat Maklumat Harta Tanah Negara

Jadual 8.3: Siri masa ringkasan penawaran sedia ada bilik hotel mengikut penarafan bintang, Sabah, 2015-2019

Penarafan	2015		2016	
	Hotel	Bilik	Hotel	Bilik
5 bintang	7	2,677	7	2,677
4 bintang	8	2,217	8	2,217
3 bintang	29	3,431	29	3,431
2 bintang	24	1,682	24	1,682
1 bintang	22	809	22	809
3 orkid	14	491	14	491
2 orkid	12	300	12	300
1 orkid	26	527	26	527
Tiada penarafan	155	4,875	155	4,875
Jumlah	**297**	**17,009**	**297**	**17,009**

Sumber: Pusat Maklumat Harta Tanah Negara

Jadual 8.3: Siri masa ringkasan penawaran sedia ada bilik hotel mengikut penarafan bintang, Sabah, 2015-2019 (samb.)

Penarafan	2017		2018	
	Hotel	Bilik	Hotel	Bilik
5 bintang	8	3,260	12	4,195
4 bintang	15	2,968	14	3,385
3 bintang	43	4,239	44	4,830
2 bintang	40	2,431	42	2,408
1 bintang	31	1,349	33	1,366
3 orkid	41	1,109	41	1,124
2 orkid	29	646	28	733
1 orkid	58	1,182	52	1,158
Tiada penarafan	101	3,669	103	3,472
Jumlah	**366**	**20,853**	**369**	**22,671**

Sumber: Pusat Maklumat Harta Tanah Negara

Jadual 8.3: Siri masa ringkasan penawaran sedia ada bilik hotel mengikut penarafan bintang, Sabah, 2015-2019 (samb.)

Penarafan	2019	
	Hotel	Bilik
5 bintang	10	4,076
4 bintang	15	3,072
3 bintang	44	4,498
2 bintang	44	2,634
1 bintang	31	1,345
3 orkid	41	1,133
2 orkid	30	802
1 orkid	60	1,334
Tiada penarafan	136	4,966
Jumlah	**411**	**23,860**

Sumber: Pusat Maklumat Harta Tanah Negara

Jadual 8.4: Ringkasan stok sedia ada, penawaran akan datang dan perancangan penawaran kediaman, kedai dan hartanah perindustrian, Sabah, 2019

	Unit kediaman	Unit kedai	Unit industri	Luas kompleks beli-belah (m.p)	Luas pejabat tujuan khas (m.p)	Unit hotel
Stok sedia ada	219,266	31,570	6,163	755,587	829,798	411
Penawaran akan datang	26,400	1,965	305	35,743	47,624	9
Perancangan penawaran	24,639	2,354	233	0	0	6
Jumlah	**270,305**	**35,889**	**6,701**	**791,330**	**877,422**	**426**

Sumber: Pusat Maklumat Harta Tanah Negara

Jadual 8.5: Siri masa ringkasan jumlah luas kompleks beli-belah dan pejabat tujuan khas, 2015-2019

Negeri	Jumlah luas (m.p)			
	2015		2016	
	Luas kompleks beli-belah	Luas pejabat tujuan khas	Luas kompleks beli-belah	Luas pejabat tujuan khas
Johor	1,703,044	1,080,843	1,749,728	1,083,867
Kedah	551,385	340,408	569,677	362,894
Kelantan	220,570	381,462	315,130	381,462
Melaka	433,023	398,487	563,389	403,491
Negeri Sembilan	441,164	295,483	470,614	306,657
Pahang	272,203	397,067	272,203	402,028
Pulau Pinang	1,699,540	1,105,422	1,702,205	1,113,401
Perak	948,753	613,463	975,135	618,799
Perlis	47,652	131,038	55,872	131,038
Selangor	3,151,290	3,306,328	3,378,280	3,394,403
Terengganu	128,325	342,721	152,146	342,721
Sabah	678,884	671,674	678,884	725,813
Sarawak	792,212	665,542	870,799	705,829
W.P. Kuala Lumpur*	2,732,474	10,335,622	2,933,779	10,771,784
W.P. Labuan	28,434	66,252	28,434	66,716
Jumlah	**13,828,953**	**20,131,812**	**14,716,275**	**20,810,903**

Sumber: Pusat Maklumat Harta Tanah Negara

*Termasuk W.P Putrajaya

Jadual 8.5: Siri masa ringkasan jumlah luas kompleks beli-belah dan pejabat tujuan khas, 2015-2019 (samb.)

Negeri	Jumlah luas (m.p)			
	2017		2018	
	Luas kompleks beli-belah	Luas pejabat tujuan khas	Luas kompleks beli-belah	Luas pejabat tujuan khas
Johor	1,925,489	1,137,938	2,167,045	1,195,057
Kedah	580,678	363,616	580,678	420,704
Kelantan	334,880	386,070	341,440	386,070
Melaka	596,834	402,247	596,074	402,247
Negeri Sembilan	543,368	306,657	576,360	311,156
Pahang	402,077	401,046	384,215	420,221
Pulau Pinang	1,738,912	1,113,401	1,741,513	1,123,156
Perak	949,676	620,131	956,434	626,861
Perlis	55,872	131,038	55,872	131,038
Selangor	3,502,525	3,621,559	3,510,417	3,749,814
Terengganu	165,174	343,711	165,121	343,711
Sabah	738,029	804,851	755,587	811,944
Sarawak	862,757	711,986	930,584	731,160
W.P. Kuala Lumpur*	3,095,478	11,089,149	3,175,851	11,123,538
W.P. Labuan	28,434	66,716	28,434	66,725
Jumlah	**15,520,183**	**21,500,116**	**15,965,625**	**21,843,402**

Sumber: Pusat Maklumat Harta Tanah Negara

*Termasuk W.P Putrajaya

Jadual 8.5: Siri masa ringkasan jumlah luas kompleks beli-belah dan pejabat tujuan khas, 2015-2019 (samb.)

Negeri	Jumlah luas (m.p)	
	2019	
	Luas kompleks beli-belah	Luas pejabat tujuan khas
Johor	2,392,121	1,293,521
Kedah	588,094	428,672
Kelantan	342,055	391,525
Melaka	596,074	402,247
Negeri Sembilan	595,880	333,083
Pahang	412,591	420,374
Pulau Pinang	1,816,659	1,123,274
Perak	952,610	628,252
Perlis	55,872	131,038
Selangor	3,620,521	4,020,955
Terengganu	164,309	361,587
Sabah	755,587	829,798
Sarawak	1,005,136	738,245
W.P. Kuala Lumpur*	3,179,334	11,420,851
W.P. Labuan	28,698	67,051
Jumlah	**16,505,541**	**22,590,473**

Sumber: Pusat Maklumat Harta Tanah Negara

*Termasuk W.P Putrajaya

Jadual 8.6: Siri masa bilangan kes penyakit berjangkit, Sabah, 2015-2018

	Jenis penyakit	Bilangan kes			
		2015	2016	2017	2018
Penyakit bawaan air dan makanan	Kolera	235	113	2	163
	Disenteri	3	-	1	6
	Keracunan makanan	1,552	1,721	1,737	1,641
	HEPATITIS A	39	38	93	57
	Tifoid	56	49	65	58
Penyakit bawaan vektor	Demam denggi	2,884	3,658	2,547	3,386
	Demam denggi berdarah	20	10	13	37
	Malaria	1,044	717	2004	2316
	Tifus	1	-	3	-
Penyakit cegahan vaksin	Difteria	2	7	5	7
	HEPATITIS B	1,129	1,369	1,332	1,281
	Campak	155	230	276	74
Penyakit transmisi secara seksual	Gonorrhoea	279	319	355	350
	Sifilis	211	210	230	272
Penyakit berjangkit lain	AIDS	111	125	116	65
Jumlah		**7,721**	**8,566**	**8,779**	**9,713**

Sumber: Petunjuk Kesihatan, Kementerian Kesihatan Malaysia

Jadual 8.7: Bilangan doktor, doktor gigi, jururawat, ahli farmasi dan optometris mengikut sektor dan nisbah kepada penduduk, Sabah, 2018

	Sektor awam	Sektor swasta	Jumlah	Nisbah kepada penduduk
Doktor	4,006	551	4,557	1:856
Doktor gigi	327	136	463	1:8,422
Jururawat	7,115	1553	8,668	1:450
Ahli farmasi	519	246	765	1:5,097
Optometris	17	43	60	1:64,988

Sumber : Petunjuk Kesihatan, Kementerian Kesihatan Malaysia

Jadual 8.8: Bilangan fasiliti kesihatan awam dan nisbah fasiliti kesihatan awam kepada penduduk, Sabah, 2018

Jenis klinik		Bilangan fasiliti
Klinik kesihatan	Klinik kesihatan	109
	Klinik desa	166
	Klinik kesihatan ibu dan anak	22
	Nisbah klinik kesihatan : penduduk	1:13,129
Klinik kesihatan bergerak (pasukan)		35
Klinik 1 Malaysia		36
Perkhidmatan doktor udara	Bil. helikopter	-
	Pasukan	-

Sumber: Petunjuk Kesihatan, Kementerian Kesihatan Malaysia

Jadual 8.9: Bilangan kemasukan pesakit mengikut negeri, sektor awam*, 2015-2018

Negeri	2015	2016	2017	2018
Johor	330,679	324,370	281,413	345,930
Kedah	196,692	195,350	158,714	211,782
Kelantan	175,481	193,765	185,900	197,309
Melaka	91,063	95,053	91,611	91,731
Negeri Sembilan	115,070	121,815	113,628	128,232
Pahang	156,333	155,581	156,410	167,905
Pulau Pinang	128,793	133,095	132,192	141,415
Perak	238,987	248,384	241,689	246,370
Perlis	36,004	37,136	38,748	36,614
Selangor	375,285	337,654	311,978	340,315
Terengganu	137,427	142,460	136,164	148,186
Sabah	239,484	259,231	201,476	242,264
Sarawak	199,818	206,745	205,058	213,785
W.P. Kuala Lumpur	233,315	234,872	225,700	231,437
W.P. Labuan	7,403	8,033	8,091	8,205
W.P. Putrajaya	15,203	38,035	38,783	40,459
Jumlah	**2,677,037**	**2,731,579**	**2,527,555**	**2,791,939**

Sumber: Petunjuk Kesihatan, Kementerian Kesihatan Malaysia
* Termasuk hospital, Institusi Perubatan Khas dan institusi selain KKM

Jadual 8.10: Bilangan kemasukan pesakit mengikut negeri, sektor swasta*, 2015-2018

Negeri	2015	2016	2017	2018
Johor	90,617	99,604	77,931	77,486
Kedah	44,703	49,163	39,848	52,216
Kelantan	16,439	16,140	14,806	16,489
Melaka	59,029	58,093	63,757	61,983
Negeri Sembilan	51,122	51,177	51,922	52,794
Pahang	14,887	24,050	22,543	23,385
Pulau Pinang	160,176	157,500	161,805	159,851
Perak	88,540	89,872	91,027	92,868
Perlis	-	-	-	636
Selangor	313,622	304,003	303,872	318,482
Terengganu	3,535	3,801	5,286	6,472
Sabah	11,919	16,376	17,133	18,398
Sarawak	36,625	38,587	29,787	39,095
W.P. Kuala Lumpur	173,504	164,673	165,875	178,890
W.P. Labuan	-	-	-	-
W.P. Putrajaya	-	-	-	-
Jumlah	**1,064,718**	**1,073,039**	**1,045,592**	**1,099,045**

Sumber: Petunjuk Kesihatan, Kementerian Kesihatan Malaysia
* Termasuk hospital swasta, rumah bersalin swasta, rumah jagaan kejururawatan swasta dan hospis swasta

Jadual 8.11: Statistik jumlah kemalangan mengikut negeri, 2015-2019

Negeri	Jumlah kemalangan				
	2015	2016	2017	2018	2019
Johor	67,112	73,116	76,121	78,812	82,502
Kedah	22,016	23,200	23,262	23,239	24,867
Kelantan	9,960	10,544	10,786	10,983	11,295
Melaka	17,069	18,601	18,771	19,120	19,593
Negeri Sembilan	22,939	24,428	24,941	25,123	25,838
Pahang	19,635	20,465	20,813	20,641	21,196
Pulau Pinang	39,856	42,244	43,007	45,734	47,198
Perak	36,736	38,531	38,587	38,278	39,720
Perlis	1,861	2,062	1,925	2,093	2,098
Selangor	140,957	151,253	154,958	163,078	168,222
Terengganu	10,381	10,793	10,713	10,607	11,355
Sabah [1]	17,290	17,298	17,244	18,006	18,520
Sarawak	19,130	20,065	19,807	20,600	21,341
W.P. Kuala Lumpur [2]	64,664	68,866	72,940	72,284	73,771
Jumlah	**489,606**	**521,466**	**533,875**	**548,598**	**567,516**

Sumber: Jabatan Siasatan dan Penguatkuasaan Trafik Bukit Aman
[1] Termasuk W.P. Labuan
[2] Termasuk W.P. Putrajaya

Jadual 8.12: Jumlah dan jenis pelaburan yang diluluskan mengikut negeri, Malaysia, 2016-2019

Negeri	2016			2017		
	Pelaburan domestik (RM'000)	Pelaburan asing (RM'000)	Jumlah pelaburan (RM'000)	Pelaburan domestik (RM'000)	Pelaburan asing (RM'000)	Jumlah pelaburan (RM'000)
Johor	14,865,544	11,545,034	26,410,578	16,825,065	5,096,809	21,921,874
Kedah	615,397	1,567,857	2,183,254	1,374,858	1,160,094	2,534,952
Kelantan	238,210	276,079	514,289	4,200	-	4,200
Melaka	679,280	675,495	1,354,775	2,396,892	2,257,780	4,654,671
Negeri Sembilan	278,585	1,628,740	1,907,325	382,323	724,146	1,106,469
Pahang	385,016	498,095	883,111	2,138,864	823,138	2,962,002
Pulau Pinang	1,236,974	3,056,917	4,293,890	2,147,114	8,538,130	10,685,244
Perak	2,843,925	1,102,247	3,946,172	1,797,513	338,081	2,135,594
Perlis	-	-	-	525,000	-	525,000
Selangor	4,539,284	3,352,748	7,892,032	3,427,583	2,170,799	5,598,382
Terengganu	743,534	1,368,716	2,112,250	37,508	35,615	73,124
Sabah	1,644,531	493,576	2,138,107	740,229	45,017	785,246
Sarawak	2,463,577	2,171,731	4,635,308	10,182,900	351,490	10,534,390
W.P. Kuala Lumpur	179,937	9,029	188,967	156,301	3,607	159,907
W.P. Labuan	11,485	22,295	33,781	-	-	-
W.P. Putrajaya	-	-	-	-	-	-
MALAYSIA	**30,725,280**	**27,768,559**	**58,493,840**	**42,136,351**	**21,544,706**	**63,681,057**

Sumber: MIDA

Jadual 8.12: Jumlah dan jenis pelaburan yang diluluskan mengikut negeri, Malaysia, 2016-2019 (samb.)

Negeri	2018			2019		
	Pelaburan domestik (RM'000)	Pelaburan asing (RM'000)	Jumlah pelaburan (RM'000)	Pelaburan domestik (RM'000)	Pelaburan asing (RM'000)	Jumlah pelaburan (RM'000)
Johor	6,474,600	24,040,098	30,514,698	4,916,501	6,538,748	11,455,248
Kedah	759,458	1,626,836	2,386,294	3,390,922	8,085,955	11,476,877
Kelantan	76,674	24,570	101,243	12,110	6,366	18,476
Melaka	2,479,291	773,078	3,252,369	609,454	269,884	879,338
Negeri Sembilan	826,442	1,604,384	2,430,826	2,259,058	1,306,660	3,565,717
Pahang	456,484	7,571,938	8,028,422	1,004,511	3,938,514	4,943,025
Pulau Pinang	2,087,578	3,693,372	5,780,951	1,854,918	15,000,442	16,855,360
Perak	949,118	937,819	1,886,938	4,968,962	1,624,253	6,593,214
Perlis	8,000	-	8,000	-	53,300	53,300
Selangor	8,110,437	10,836,961	18,947,397	6,625,376	10,414,861	17,040,236
Terengganu	320,924	4,582,456	4,903,380	588,771	50,037	638,808
Sabah	181,436	45,856	227,292	1,603,196	4,852,991	6,456,187
Sarawak	6,400,629	2,259,111	8,659,740	837,403	1,745,140	2,582,543
W.P. Kuala Lumpur	141,433	25,632	167,065	169,509	4,706	174,215
W.P. Labuan	81,004	-	81,004	-	-	-
W.P. Putrajaya	-	-	-	-	-	-
MALAYSIA	**29,353,509**	**58,022,109**	**87,375,618**	**28,840,690**	**53,891,857**	**82,732,546**

Sumber: MIDA

Jadual 8.13: Jumlah dan jenis pelaburan yang diluluskan mengikut daerah pentadbiran, Sabah, 2016-2019

Daerah pentadbiran	2016			2017		
	Pelaburan domestik (RM'000)	Pelaburan asing (RM'000)	Jumlah pelaburan (RM'000)	Pelaburan domestik (RM'000)	Pelaburan asing (RM'000)	Jumlah pelaburan (RM'000)
Tawau	158,578	-	158,578	8,964	6,535	15,499
Lahad Datu	750	1,750	2,500	4,000	-	4,000
Semporna	3,600	2,400	6,000	-	-	-
Sandakan	5,850	-	5,850	-	-	-
Kinabatangan	-	-	-	-	-	-
Beluran	-	-	-	-	-	-
Kota Kinabalu	146,549	12,324	158,874	700,008	28,582	728,591
Ranau	-	-	-	-	-	-
Kota Belud	-	-	-	-	-	-
Tuaran	-	-	-	9,231	1,175	10,406
Penampang	-	-	-	8,944	-	8,944
Papar	-	-	-	-	-	-
Kudat	1,251,656	-	1,251,656	-	-	-
Kota Marudu	-	-	-	-	-	-
Pitas	-	-	-	-	-	-
Beaufort	23,815	18,975	42,790	-	-	-
Kuala Penyu	-	-	-	-	-	-
Sipitang	-	-	-	-	-	-
Tenom	-	-	-	-	-	-
Nabawan	-	-	-	-	-	-
Keningau	53,732	-	53,732	9,081	8,725	17,806
Tambunan	-	-	-	-	-	-
Kunak	-	-	-	-	-	-
Tongod	-	-	-	-	-	-
POIC Lahat Datu	-	458,127	458,127	-	-	-
Putatan	-	-	-	-	-	-
Sabah	**1,644,531**	**493,576**	**2,138,107**	**740,229**	**45,017**	**785,246**

Sumber: MIDA

Jadual 8.13: Jumlah dan jenis pelaburan yang diluluskan mengikut daerah pentadbiran, Sabah, 2016-2019 (samb.)

Daerah pentadbiran	2018			2019		
	Pelaburan domestik (RM'000)	Pelaburan asing (RM'000)	Jumlah pelaburan (RM'000)	Pelaburan domestik (RM'000)	Pelaburan asing (RM'000)	Jumlah pelaburan (RM'000)
Tawau	-	-	-	193,095	10,644	203,739
Lahad Datu	-	-	-	211,000	-	211,000
Semporna	-	-	-	-	-	-
Sandakan	30,547	13,298	43,845	5,330	-	5,330
Kinabatangan	-	-	-	-	-	-
Beluran	-	-	-	-	-	-
Kota Kinabalu	121,981	9,031	131,012	642,413	4,703,474	5,345,886
Ranau	-	-	-	-	-	-
Kota Belud	-	-	-	-	-	-
Tuaran	-	-	-	-	-	-
Penampang	-	-	-	-	-	-
Papar	15,684	23,527	39,211	-	-	-
Kudat	13,224	-	13,224	35,662	-	35,662
Kota Marudu	-	-	-	-	-	-
Pitas	-	-	-	-	-	-
Beaufort	-	-	-	-	-	-
Kuala Penyu	-	-	-	-	-	-
Sipitang	-	-	-	-	-	-
Tenom	-	-	-	-	-	-
Nabawan	-	-	-	-	-	-
Keningau	-	-	-	-	-	-
Tambunan	-	-	-	-	-	-
Kunak	-	-	-	-	-	-
Tongod	-	-	-	-	-	-
POIC Lahat Datu				515,695	138,874	654,569
Putatan	-	-	-	-	-	-
Sabah	**181,436**	**45,856**	**227,292**	**1,603,196**	**4,852,991**	**6,456,187**

Sumber: MIDA

Jadual 8.14: Jumlah dan jenis pelaburan projek pembuatan yang diluluskan mengikut industri, Sabah, 2016-2019

Industri	2016			2017		
	Pelaburan domestik (RM'000)	Pelaburan asing (RM'000)	Jumlah pelaburan (RM'000)	Pelaburan domestik (RM'000)	Pelaburan asing (RM'000)	Jumlah pelaburan (RM'000)
Pembuatan makanan	1,280,706	13,687	1,294,393	-	-	-
Tekstil dan produk tekstil	-	-	-	-	-	-
Kayu dan produk kayu	69,257	42,235	111,492	13,016	16,435	29,451
Perabot dan peralatan	225	11,688	11,913	-	-	-
Kertas, percetakan dan penerbitan	-	-	-	17,991	-	17,991
Kimia dan produk kimia	3,600	2,400	6,000	4,000	-	4,000
Produk petroleum (termasuk petrokimia)	158,578	422,930	581,508	41,770	27,847	69,617
Produk getah	-	-	-	-	-	-
Produk plastik	7,415	-	7,415	6,594	99	6,693
Produk mineral dan bukan logam	101,523	-	101,523	647,251	-	647,251
Produk logam asas	-	-	-	662	636	1,299
Produk logam fabrik	662	636	1,299	-	-	-
Jentera dan peralatan	22,563	-	22,563	8,944	-	8,944
Peralatan pengangkutan	-	-	-	-	-	-
Gas asli	-	-	-	-	-	-
Jumlah	**1,644,531**	**493,576**	**2,138,107**	**740,229**	**45,017**	**785,246**

Sumber: MIDA

Jadual 8.14: Jumlah dan jenis pelaburan projek pembuatan yang diluluskan mengikut industri, Sabah, 2016-2019 (samb.)

Industri	2018			2019		
	Pelaburan domestik (RM'000)	Pelaburan asing (RM'000)	Jumlah pelaburan (RM'000)	Pelaburan domestik (RM'000)	Pelaburan asing (RM'000)	Jumlah pelaburan (RM'000)
Pembuatan makanan	33,171	13,298	46,469	233,017	22,820	255,837
Tekstil dan produk tekstil	-	-	-	-	21,474	21,474
Kayu dan produk kayu	16,524	23,527	40,051	35,662	-	35,662
Perabot dan peralatan	-	-	-	-	-	-
Kertas, percetakan dan penerbitan	-	2,520	2,520	-	-	-
Kimia dan produk kimia	-	-	-	-	-	-
Produk petroleum (termasuk petrokimia)	13,600	-	13,600	-	-	-
Produk getah	-	-	-	577,000	2,308,000	2,885,000
Produk plastik	-	-	-	23,896	-	23,896
Produk mineral dan bukan logam	46,429	3,324	49,752	201,000	2,374,000	2,575,000
Produk logam asas	54,500	-	54,500	-	-	-
Produk logam fabrik	17,212	3,188	20,400	-	-	-
Jentera dan peralatan	-	-	-	-	-	-
Peralatan pengangkutan	-	-	-	25,830	-	25,830
Gas asli	-	-	-	506,791	126,698	633,489
Jumlah	**181,436**	**45,856**	**227,292**	**1,603,196**	**4,852,991**	**6,456,187**

Sumber: MIDA

Jadual 8.15: Nilai pelaburan projek pembuatan yang diluluskan oleh penyertaan asing mengikut negara, Sabah, 2016-2019

Negara	Tahun				Jumlah keseluruhan 2016-2019
	2016	2017	2018	2019	
	(RM '000)	(RM '000)	(RM '000)	(RM '000)	(RM '000)
Brunei	-	-	23,527	-	23,527
Hong Kong	-	-	-	19,326	19,326
Japan	23,260	-	-	-	23,260
South Korea	-	6,535	-	126,698	133,233
Pakistan	1,750	-	-	9,486	11,236
Singapore	12,574	28,483	6,511	10,644	58,212
Switzerland	422,930	-	-	-	422,930
Taiwan	11,688	1,175	2,520	-	15,383
Thailand	18,975	-	-	-	18,975
China	-	8,725	13,298	4,684,147	4,706,170
Vietnam	-	-	-	2,690	2,690
Liechtenstein	2,400	-	-	-	2,400
Lain-lain	-	99	-	-	99
Jumlah	**493,576**	**45,017**	**45,856**	**4,852,991**	**5,437,441**

Sumber: MIDA

Jadual 8.16: Nilai pemberian sebenar kepada kerajaan negeri, Sabah, 2018

Jenis Pemberian	Nilai (RM)
Pemberian mengikut bilangan penduduk	47,588,520
Pemberian penyelenggaraan jalan negeri :	
Mutu minimum	597,028,719
Substandard	39,159,845
Pelancongan	-
Pemberian khas tahunan	26,700,000
Pemberian pertambahan hasil	27,372,334
Geran tahunan kepada pihak berkuasa tempatan (Geran tahunan berasaskan kaedah keseimbangan)	35,864,296
Bayaran perkhidmatan kepada negeri-negeri	61,288,983
Pemberian di bawah senarai bersama	126,629,141
Bayaran pemansuhan duti import dan eksais atas barangan petroleum kepada negeri Sabah & Sarawak	120,000,000
Pemberian bantuan bil. lampu jalan dan lampu isyarat kepada PBT	3,848,667
Pemberian berdasarkan tahap pembangunan ekonomi, infrastruktur dan kesejahteraan hidup	34,174,000
Pemberian kekurangan akaun mengurus	-
Pemberian kepada perpustakaan negeri	14,709,292
Pemberian kepada muzium negeri	6,633,021
Jumlah	**1,140,996,818**

Sumber: Kementerian Kewangan Malaysia

tb: tidak berkenaan

Untuk mendapatkan maklumat lanjut

Bagi mendapatkan maklumat lanjut berkaitan Akaun Negara Malaysia yang disemak adalah seperti di bawah ini. Di penghujung seksyen ini juga diberikan maklumat bagi mendapatkan salinan buku *System of National Accounts 2008 (2008 SNA)*.

Penerbitan berkenaan boleh dibeli dari:

Unit Khidmat Pengguna,
Jabatan Perangkaan Malaysia,
Aras 1, Blok C6,
Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan,
62514 Putrajaya,
Malaysia.

Tel : 603 – 8885 7000
Faks : 603 – 8888 9248
E-mel : info@dosm.gov.my

Unit Khidmat Pengguna (Kaunter),
Jabatan Perangkaan Malaysia,
Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur,
Tingkat 14 & 15 , Wisma FGV,
Jalan Raja Laut,
50350 Kuala Lumpur,
Malaysia.

Tel : 603 – 2267 2400 samb. 2407
Faks : 603 – 2691 0639

Penerbitan ini juga boleh dicapai sepenuhnya melalui portal Jabatan di http://www.dosm.gov.my

Buku *System of National Accounts 2008 (2008 SNA)* tidak boleh diperoleh dari Jabatan Perangkaan Malaysia. Walau bagaimanapun, buku berkenaan boleh dibeli dari organisasi berikut :

1) United Nations, Sales Section,
300 East 42nd Street
Room IN-927A
New York, NY 10017 USA

Tel : 1 (212) 963 8302 , Faks : 1 (212) 963 3489

2) International Monetary Fund (IMF)
Publication Services
700 19th St NW
Washington DC 20431 USA

Tel : 1 (202) 263 7340 , Faks : 1 (202) 623 7201

PERTANYAAN BERHUBUNG DENGAN PENERBITAN INI DAN PENERBITAN LAIN BOLEH JUGA DIBUAT DI PEJABAT PERANGKAAN NEGERI BERIKUT:

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Johor
Tingkat 14, Menara Tabung Haji,
Jalan Ayer Molek,
80000 Johor Bharu, Johor.
Tel : 07 - 2253700
Faks : 07 - 2249972
E-mel : jpjohor@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Kedah
Aras 1, Zon C, Wisma Persekutuan,
Pusat Pentadbiran Kerajaan Persekutuan,
Bandar Muadzam Shah,
06550 Anak Bukit, Kedah.
Tel : 04 - 7001240
Faks : 04 - 7338412
E-mel : jpkedah@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Kelantan
Tingkat 8, Bangunan Persekutuan,
Jalan Bayam,
15514 Kota Bharu, Kelantan.
Tel : 09 - 7419449
Faks : 09 - 7482142
E-mel : jpkelantan@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Melaka
Aras 7 & 8, Wisma Persekutuan,
Jalan MITC, Hang Tuah Jaya,
75450 Ayer Keroh,
Melaka.
Tel : 06 - 2522725
Faks : 06 - 2522711
E-mel : jpmelaka@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Sembilan
Tingkat 12, Wisma Persekutuan,
Jalan Dato' Abdul Kadir,
70000 Seremban, Negeri Sembilan.
Tel : 06 - 7655000
Faks : 06 - 7655002
E-mel : jpnsembilan@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Pahang
Tingkat 7, Bangunan Persekutuan,
Jalan Gambut,
25000 Kuantan, Pahang.
Tel : 09 - 5163931/7
Faks : 09 - 5144636
E-mel : jppahang@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia
Wilayah Persekutuan,
Tingkat 14 & 15 , Wisma FGV,
Jalan Raja Laut,
50350 Kuala Lumpur.
Tel : 03 - 22672400
Faks : 03 - 22745075
E-mel : jpwpkl@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia, Negeri Pulau Pinang
Tingkat 6, Bangunan Persekutuan,
10400 Jalan Anson,
Pulau Pinang.
Tel : 04 - 2266244
Faks : 04 - 2299499
E-mel : jppulaupinang@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Perak
Tingkat 3, Blok A,
Bangunan Persekutuan Ipoh,
Jalan Dato' Seri Ahmad Said (Greentown),
30450 Ipoh, Perak.
Tel : 05 -2554963
Faks : 05 - 2551073
E-mel : jpperak@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Terengganu
Tingkat 9, Wisma Persekutuan,
Jalan Sultan Ismail,
20200 Kuala Terengganu, Terengganu.
Tel : 09 - 6223062
Faks : 09 - 6229659
E-mel : admin_jptrg@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Sabah
Tingkat 1-3, Blok C,
Kompleks Pentadbiran Kerajaan Persekutuan Sabah,
Jalan UMS, Beg Berkunci 2046,
88999 Kota Kinabalu, Sabah.
Tel : 088 - 484602
Faks : 088 - 484659
E-mel : jpsabah@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Sarawak
Tingkat 7 & 8, Bangunan Tun Datuk
Patinggi Tuanku Haji Bujang,
Jalan Simpang 3,
93514 Kuching, Sarawak.
Tel : 082 - 240287
Faks : 082 - 242609
E-mel : sarawak@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Selangor
Tingkat 9, Bangunan Darul Ehsan,
Jalan Indah, Seksyen 14,
40000 Shah Alam, Selangor.
Tel : 03 - 55150200
Faks : 03 - 55180408
E-mel : jpselangor@dosm.gov.my

Pengarah
Jabatan Perangkaan Malaysia Negeri Perlis
Tingkat 1, Bangunan Perodua Kangar,
No. 2C, Persiaran Jubli Perak,
01000 Kangar, Perlis.
Tel : 04 - 9767381/9769025
Faks : 04 - 9768950
E-mel : jpperlis@dosm.gov.my

BANCI MALAYSIA

POPULATION & HOUSING CENSUS MALAYSIA 2020

YOUR DATA IS OUR FUTURE

7.7.2020 - 30.9.2020
(e-Census)

7.10.2020 - 24.10.2020
(Face-to-face)

For More Info : www.dosm.gov.my
www.mycensus.gov.my

@StatsMalaysia
@MyCensus2020

MYSTATS DAY 20 OCT

2016-2030